

Génesis

A'ti pūrī a'tiro weero ojanopā nise ni'i

Génesis Ō'acū cū ucūse ojamūtāca pūrī ni'i. Ne waro bajua, ninūcā'que cjasere wereri pūrī ni'i. Génesis p̄aro d̄ucawati'i. Nimūtārō Ō'acū a'ti nucūcā, ū'muse bajurēnūcā'que, tojo nicā masārē cū bajurēnūcā'que cjasere were'e. (Capítulos 1–11)

Ō'acū Abrahārē “Mū'ū macū, mū'ū pō'rā, mū'ū pārāmerā nituriarā dia pajiri maa sumuto cjase nucūpori weronjō pājārā nirāsama. Mū'ū me'rā nipe'tirā a'ti nucūcācjārārē añurō wa'acā weeguti”, nicū niwī. Cū “Tojo wa'arosa'a” ní'caronjō wa'a, Abrahā pārāmi nituriagup̄ Jesucristo nimi.

Abrahā, Isaa, Jacob, José na catiri ūmūco na weeseti'quere were'e. Na nima ūp̄tu ucūno'rā Génesip̄re. (Capítulos 12–50)

Ō'acū Jacob wāmerē Israe d̄ucayucū niwī. Jacob cū wāmerē d̄ucayu, cū pō'rā me'rā Israe curuacjārā nūcācārā niwā. Ti curua nidecoti'i yujup̄.

A'ti pūrī Génesire Moisé ojacū niwī.

Ū'muse, a'ti di'tare ne waro Ō'acū cū weenūcā'que ni'i

¹ Ne waro Ō'acū ū'muse, tojo nicā di'tare bajurēcū niwī.

² Titare di'ta ne bajuticaro niwū. Tojo weero ne apeyenojō marīcaro niwū. Aco dia'cū nipe'tirop̄ nicaro niwū. Tojo nicā na'iti'arō nicaro niwū. Espiritu Santu aco bu'ip̄ wūcusiacū niwī.

³ Ō'acū tere ī'agū, a'tiro nicū niwī: “Bo'reyuse niato”, nicū niwī. Cū tojo nicāta, bo'reyua wa'acaro niwū. ⁴ Te bo'reyuse añuse nicā ī'agū, “Añu'u”, nicū niwī. To be'ro bo'reyusere d̄ucawaacū niwī. ⁵ Tere d̄ucawaagū,

a'tiro wāmeyecū niwī. Bo'reyusere “am̄co”, na'itī'asere “ñami” wāmeyecū niwī. Cū tojo nīca be'ro am̄co, ñami nu'cācaro niwū. Ticūseta weecū niwī Ō'acū ne nu'cārī num̄rē.

⁶ Tere wéeca be'ro ape num̄ pe'e, te acore ī'agū, Ō'acū a'tiro nicū niwī: “Acore ducawaarona'a. Apeye m̄m̄sepu, apeye nucūcāpu tojato”, nicū niwī. ⁷ Cū nī'caronojōta acore ducawaacu niwī. Apeye m̄m̄sepu, apeye nucūcāpu tojacaro niwū. ⁸ Ū'muarōpu o'mecurari nīrōp̄re “m̄m̄se” wāmeyecū niwī. A'tere weecū niwī Ō'acū, nī'cā num̄ be'ro cja num̄rē.

⁹ Ape num̄rē Ō'acū “Di'ta boposājā bajuato nīgū, aco m̄m̄se docapu nise nī'cārōp̄ta nerēato”, nicū niwī. Cū nī'caronojōta wa'acaro niwū. ¹⁰ Te boposājā'quere ī'agū, “di'ta” wāmeyecū niwī. Aco nī'cārō me'rā nerē'quere “dia pajiri maajo” wāmeyecū niwī. Ō'acū te cū wee'quere ī'agū, “Añu'u”, nicū niwī. ¹¹ Te nipe'tise añurō bajucā ī'agū, “Di'tap̄re no'o nise pī'rīato. No'o nipe'tise otese cape o'osenojō, tojo nicā yuc̄pagu nipe'tise ducatisē cape o'osenojō pī'rīato. Tojo weero te ducata pī'rīturiarosa'a”, nicū niwī Ō'acū. Cū tojo nī'caronojōta wa'acaro niwū. ¹² Di'tap̄re no'o otese cape c̄osenojō pī'rī, ducaticaro niwū. Tojo nicā pacase yuc̄pagu quē'rā pī'rī, ducaticaro niwū. A'te cū wee'quere ī'agū, “Añu'u”, nicū niwī. ¹³ A'tere weecū niwī Ō'acū pu num̄ be'ro cja num̄rē.

¹⁴ I'tia num̄ be'ro Ō'acū nicū niwī tja: “Ū'm̄sepu sī'ose cūurōna'a. Tojo weecā, am̄core, ñamirē ducawaarosa'a. Te me'rā ī'amasīno'rōsa'a am̄cori, ñamirī, cū'marī, pu'ecuri wa'asere. ¹⁵ A'te di'tare sī'oa'tje m̄m̄sepu nīrōsa'a”, nicū niwī Ō'acū. Cū nī'caronojōta tojacaro niwū. ¹⁶ Tojo weegu Ō'acū puarā mujīpūa weecū niwī. Nī'cū mujīpū pajigu am̄core sī'oa'c̄ure, apī cā'gūacā ñamirē sī'oa'c̄ure weecū niwī. Ñocōa

quē'rārē weecu niwī. ¹⁷⁻¹⁸ Cū a'ti di'tare sī'oato nígū, narē ũ'muſepu cūucu niwī. Bo'reyusere, na'itī'asere ducawaagu, tojo weecu niwī. Te sī'ose añuse nicā ī'agū, “Añu'u”, nicu niwī. ¹⁹ A'tere weecu niwī Ō'acū i'tia nūmu be'ro cja nūmūrē.

²⁰ Ba'paritise nūmūrī be'rore Ō'acū apeye bajurēnemocu niwī tja. A'tiro nicu niwī: “Diapure wa'i, no'o nirānojō nirāsama. Na pājārā masāputirāsama. Tojo nicā ũ'muarōpūre mirīcūa wūurā nirāsama”, nicu niwī. ²¹ Cū nī'caronojōta wa'acaro niwū. Pacarā dia pajiri maapu nirá, tojo nicā wa'i, āpērā nipe'tirā diapū nirānojōrē, nipe'tirā wa'icūrā wūurārē bajurēcu niwī. Tu'ajatojanū'cō, “Añu'u”, ni ī'acu niwī.

²² Narē añurō wa'ato nígū, a'tiro nicu niwī: “Pō'rāti weetjārā, nipe'tiropu ũ'muarōpu, tojo nicā maarīpūre tuuse'sanū'cārā wa'aya”, nicu niwī.

²³ A'tere weecu niwī Ō'acū ba'paritise nūmūrī be'ro cja nūmūrē.

²⁴ Nī'cāmocuse nūmūrī be'rore Ō'acū a'tiro nicu niwī tja: “Di'tapure wa'icūrārē cūugūti. Na nūcūcjārā, ecarā, buarā, nūcūcāpu sī'cōsijarā nirāsama”, nicu niwī. Cū nī'caronojōta wa'acaro niwū. ²⁵ Tojo weegu wa'icūrā nūcūcjārā, ecarā, buarā, nūcūcāpu sī'cōsijarārē da'recu niwī. Narē ī'agū, “Añu'u”, nicu niwī.

²⁶ Cū nipe'tise wéeca be'ro a'tiro nicu niwī: “Nī'cū masū marī weronojō niseti, bajugure da'rerā. Tū'omasise cuogu nigūsami. Cū wa'i, mirīcūa, wa'icūrā ecarā, nūcūcjārā, buarā, nūcūcāpu sī'cōsijarā, nipe'tirā a'ti nūcūcāpu nirá bu'ipu dutigu nigūsami”, nicu niwī.

²⁷ Ō'acū masūrē da'regu, cū weronojō niseti, bajugure weecu niwī.

Ūmu, numio da'recu niwī majā.

²⁸ Narē a'tiro nicu niwī:
“Mūsārē añurō wa'ato.

Pājārã pō'rãti masãputiya.

Nipe'tiropure tuuse'sanu'cãña.

Musã a'ti di'ta wiorã nirãsa'a.

Wa'ire, mirícuarẽ, nipe'tirã wa'icurãrẽ dutirãsa'a.”

²⁹ Be'ro narẽ ninemocu niwĩ: “No'o ba'ase otese peri cūosenojõrẽ, yucuduca ducatisennojõrẽ musãrẽ o'lo'o. Te musã ba'ase nirõsa'a. ³⁰ Apeye quẽ'rãrẽ, nipe'tirã wa'icurã, wuarã, nucucãpu sĩ'cõsijarã, nipe'tirã catise cūorãnojõ tá, tojo nicã pūrĩ ya'sasere ba'arãsama. Narẽ tere cū'u”, nicu niwĩ Õ'acũ. Cũ ní'caronnojõta wa'acaro niwũ.

³¹ Te nipe'tise cũ wee'quere weetu'ajanu'cõ, “Añubutia'a”, ni ï'acu niwĩ. Tocã'rõta weecu niwĩ Õ'acũ ni'cãmocuse nũmũrĩ be'ro cja nũmũrẽ.

2

¹ Æ'muse, tojo nicã a'ti di'tare Õ'acũ nipe'tise cũ wee'quere tu'ajanu'cõcu niwĩ. ² Nitũori nũmũrẽ, cũ nipe'tise wéeca be'ro soocu niwĩ majã. ³ Tojo weegu Õ'acũ a'tiro nicu niwĩ: “Nitũori nũmũ yu'u weemu'tã'que nũmũrĩ weronnojõ nisome. Ya nũmũ, yu'u soodutiri nũmũ nirõsa'a. Ti nũmũ añurĩ nũmũ nirõsa'a”, ni cūucu niwĩ Õ'acũ.

⁴ Æ'muse, di'ta nipe'tise Õ'acũ cũ wee'que a'tiro weeno'caro niwũ.

Õ'acũ uũmũrẽ, tojo nicã numiorẽ bajurẽ'que nili

Ne waro Õ'acũ a'ti di'ta, u'mũsere wéégũ, ⁵ maata acoro pejacã weeticu niwĩ. Tojo weero ne no'o nisennojõ pĩ'ríticaro niwũ. Di'tare da'ragũ quẽ'rã marícũ niwĩ. ⁶ Tojo nimicã, aco di'tapu nise wijati, di'tare puocaro niwũ. ⁷ Õ'acũ masũrẽ bajurẽgũ, di'ta me'rã da'recu niwĩ. Tojo weegu cũrẽ catise o'ogu, ê'quẽapũ putisãacu niwĩ. Cũ tojo weecãta, catinu'cãcu niwĩ.

⁸ Cūrē tojo wéeca be'ro Edé wāmetiropu, Ō'acū ni'cā wese cūrē da'rebosacu niwī. Mujīpū mujātiro pe'e nicaro niwū. Topu cū umurē, cū da're'care cūucu niwī. ⁹ Ti wesepeje yucupagu añuse ba'ase ducatisepagure pīrīcā weecu niwī. Tepagu añusepagu bajucaro niwū. Ti wese decopare puagu nicaro niwū. Ni'cāgū catinu'cūse o'ocju nicaro niwū. Apegu pe'e tū'omasīse o'ocju nicaro niwū. Tigū ducare ba'arā, “A'tiro weese añu ni'i, a'te ña'a ni'i”, ni tū'omasīse o'ocju nicaro niwū.

¹⁰ Edépure ni'cā maa nicaro niwū. Ti wese decoyurūtērīwā'cā, ba'paritise maarī ducawaticaro niwū. ¹¹ Nimū'tārī maa Pisón wāmeticaro niwū. Ti maa nipe'tiro Havila wāmetiropure o'maburocaro niwū. Topu peje uru ¹² añuse nicaro niwū. Topure añuse yucu ū'mūtisepagu, tojo nicā ūtāperi wapabujuse peri ónice wāmetise peri nicaro niwū. ¹³ Ape maa pe'e Gihón wāmeticaro niwū. Ti maa nipe'tiro Cus wāmetiri di'tare yurūtērīcaro niwū. ¹⁴ Ape maa Tigris wāmeticaro niwū. Ti maa Asiria wāmetiro mujīpū mujātiro pe'e o'maburocaro niwū. Ape maa Éufrates wāmeticaro niwū.

¹⁵ Ō'acū masūrē ti wesere cūúgū, te otesere co'te-dutigū, a'tiro ni wercu niwī: ¹⁶ “A'ti wese cjase nipe'tise yucuducare ba'agusa'a, ba'agu pe'e. ¹⁷ Tepagu wa'teropure ni'cāgū ni'i. Tigū ducare ba'aticā'ña. Tigū añuse, ña'asere masīse o'ocju ni'i. Tigū ducare ba'agu, ti numuta wērīgūsa'a”, nicu niwī.

¹⁸ Be'ro Ō'acū nicu niwī: “Masū ni'cūta nicā, añuwe'e. Cūrē ba'pati, weetamuacjore weeguti”, nicu niwī. ¹⁹⁻²⁰ Ō'acū ne waropure wa'icūrārē, mirīcūrārē di'ta me'rā da'recu niwī. Be'ro narē wāme ō'oato nīgū, masū tiropu miacu niwī. Ō'acū cū duti'caronojōta weecu niwī. Nipe'tirā ecarā, mirīcūa, wa'icūrā nūcūcjārārē wāme ō'ocju niwī. Tojo weerā cū ō'o'que wāme me'rā

tojacārã niwã. Ā'rã pãjãrã nimicã, ne ni'cõ cūrẽ ba'pati weetamuacjo marĩco niwõ. ²¹ Tojo weegu Ō'acũ cūrẽ cãrĩyũ'rucã weecu niwĩ. Cũ cãrĩrĩ cura, ni'cã paatipa'maca ō'arẽ miicũ niwĩ. Miitoja, ti ō'a cũ mi'carore añurõ bi'acã'cũ niwĩ. ²² Ti ō'a me'rã cūrẽ weetamuacjore da'recũ niwĩ majã. Co numiorẽ da'retojanũ'cõ, miiti, cūrẽ ĩ'ocũ niwĩ. ²³ Cũ core ĩ'agũ, pūrõ e'catise me'rã ĩ'acu niwĩ. Tojo weegu a'tiro nicũ niwĩ:

“A'tigo pūrĩcã, ye dĩ'i, ya ō'a me'rã da'reno'co nimo. Co um̃p̃ure miino'co niyugo, ‘numio’ pisuno'gõsamo”, nicũ niwĩ.

²⁴ Tojo weegu um̃ cũ pacure, cũ pacore wijagusami. Cũ numo me'rã nigũsami. Na puarã ni'cã upũ weronojõ nirãsama.✠

²⁵ Titapure na puarã su'ti marĩrã nicũcãrã niwã. Tojo nimirã, ne bopoyase moocãrã niwã.

3

Um̃, numio nimũ'tã'cãrã Ō'acũrẽ yũ'rũnu'cã'que ni'i

¹ Um̃, numio Ō'acũ cũ narẽ weebosãca wesepũ nicãrã niwã. Topũ na niseti, na puarã nirĩ curare, ni'cũ pĩrõ✠ numio tiropũ etacũ niwĩ. Cũ nipe'tirã wa'icũrã yũ'rũoro nisoome'rĩgũ nicũ niwĩ. Co tiro etagu, core sãrĩtiña'cũ niwĩ:

—¿Nirõta Ō'acũ musãrẽ a'tepagu dũcare ba'adutitiati? nicũ niwĩ.

² Cũ tojo nicã tu'ogo, cūrẽ yũ'tico niwõ:

—Nipe'tise a'to nisere ba'adutiami. ³ Tojo nimigũta, ni'cãgũ tepagu wa'tero nicjũ dũcare ba'adutiami. “Musã tigu dũcare ba'arã, ñe'eña'rã, wãrĩrãsa'a”, niami Ō'acũ, ni yũ'tico niwõ pĩrõrẽ.

✠ 2:24 Mt 19.5; Mr 10.7-8; 1Co 6.16; Ef 5.31 ✠ 3:1 Jn 8.44; Ap 12.9

⁴ Co tojo nicã tu'ogu, añurõ nisoome'rĩse me'rã core nicu niwĩ:

—Wěrĩsome. ⁵ Õ'acũ añurõ masĩsami. Musã te ducare ba'arã, cũ weronojõ nirãsa'a; ña'asere, añusere masĩrãsa'a, nicu niwĩ.

⁶ Cũ tojo nisere tu'ogo, co numio pe'e, tigu ducare i'amorõ weeco niwõ. Co i'acã, tigu ducã añuse waro bajucaro niwũ. “Añurõ u'suasenojõ ni'i” nígõ, ba'asĩ'riyu'rũaco niwõ. Tojo nicã, “Tu'omasĩse cuogoti”, ni wãcũgõ, tigu ducare téé, ba'aco niwõ. Ba'atojanu'cõ, co marãpũre o'oco niwõ. Cũ quẽ'rã ba'acu niwĩ. ⁷ Na tere ba'ãca be'ro narẽ tu'omasĩse ejacaro niwũ. Tere ba'atjĩarã, na su'ti marĩrã nisere tu'omasĩcãrã niwã. Tojo weetjĩarã, higuera wãmeticju pũr me'rã mii, dero, cã'mota'asĩ'rĩmicãrã niwã.

⁸ Be'ro na tojo weéca be'ro ñamica'a mujĩpũ sãjãrĩ cura, Õ'acũ ti wesepu sijawã'cãticã tu'ocãrã niwã. Cũrẽ uirã, yucupagu wa'teropu du'ticãrã niwã. ⁹ Tojo weegu Õ'acũ pe'e umũrẽ pisucu niwĩ:

—¿No'opu niti mu'u?

¹⁰ Cũ pe'e Õ'acũrẽ yu'ticu niwĩ:

—Mu'u wesepu sijawã'cãticã tu'oapu. Yu'u pe'e su'ti marĩgũ niasu. Tojo weegu uigu du'tiasu, ni yu'ticu niwĩ.

¹¹ Cũ tojo nisere tuogu, Õ'acũ cũrẽ sãrĩtiña'cu niwĩ:

—¿Noa mu'urẽ “Su'ti marĩgũ ni'i”, niati? ¿Mu'u yucuduca yu'u “Ba'aticã'ña” ní'cu ducare ba'ati? Tere ba'atigu, mu'u masĩtiboapã, nicu niwĩ Õ'acũ cũrẽ.

¹² Cũ tojo nicã tu'ogu, umu cũrẽ yu'ticu niwĩ:

—Mu'u yu'ure ba'pada're'co yu'ure tigu ducare ecamo. Tojo weegu ba'asu, ni yu'ticu niwĩ.

¹³ Cũ tojo nicã tu'ogu, co numiorẽ sãrĩtiña'cu niwĩ:

—¿Mu'u de'ro weego tojo weeati?

Co cũrẽ yu'tico niwõ:

—Pĩrõ yu'ure nisoami. Yu'u tojo weego ba'asu, ni yu'tico niwĩ.

¹⁴ Õ'acũ co tojo nicã tu'ogu, pĩrõrẽ nicu niwĩ:

—Mu'u niso'que wapa nipe'tirã ãpẽrã wa'icurã nemorõ ña'arõ wa'agusa'a. Ni'cãrõacã me'rãta téé no'lo mu'u catiro põtëorõ di'tapu sĩ'cõsijagusa'a. Tojo sĩ'cõsijagu, di'tare ba'agusa'a. ¹⁵ Numio mu'urẽ ne ñasĩ'rĩtigosamo. Co põ'rã, co pãrãmerã nituriarã quẽ'rã mejãrõta weerãsama. Ni'cãcã me'rã a'merĩ ñatu'tinu'cãrãsa'a. Mu'u, co macũ ya du'podiare cũ'rĩgũsa'a. Cũ pe'le mu'u dupoare u'tamutõgũsami, ni wercu niwĩ.

¹⁶ Cũrẽ tojo nitoja, numio pe'ere a'tiro nicu niwĩ:

—Mu'u yu'rũnu'cã'que bu'iri wĩ'magũrẽ ñe'egõtigo, pũrõ pi'etigosa'a. Tojo põ'rãti, pũrĩno'migõ, mu'u marãpu me'rã nisi'rĩgõsa'a. Cũ pe'le mu'u wiogu weronojõ nigũsami, nicu niwĩ.

¹⁷⁻¹⁸ Core tojo nitu'ajanu'cõ, co marãpu pe'ere a'tiro nicu niwĩ:

—Mu'u numo co ucũsere tu'o ëjõpeotjĩagũ, yu'u ba'adu-titi'quere ba'a'que bu'iri, mu'u pũrõ pi'etise me'rã da'ra, ba'asere bocagusa'a. Ni'cãcã me'rãta uputu da'ratjĩagũ, pi'etinu'cãgũsa'a. Téé wẽrĩgũpu tojo weetuogusa'a. Mu'u yu'ure yu'rũnu'cã'que bu'iri nipe'tiro di'tapure ña'ase pi'rĩrõsa'a. Pota, tá, apeye peje ña'ase pi'rĩnemorõsa'a. Tojo nicã nucũ cjase otetisenojõrẽ ba'arãsa'a. ¹⁹ Ba'asere a'magũ, mu'u pũrõ asituuase me'rã da'ragusa'a. Téé wẽrĩgũpu soogusa'a. Mu'u di'ta me'rã weeno'cu ni'i. Tojo weegu mu'u wẽrĩgũ, di'tata apaturi dojogusa'a, ni wercu niwĩ Õ'acũ cũrẽ.

²⁰ Adã cũ numorẽ Eva wãme õ'ocu niwĩ. “Co nipe'tirã paco nigõsamo,” nĩgũ, tojo wãme õ'ocu niwĩ.

²¹ Be'ro Õ'acũ narẽ na su'ti sãñatjere weebosacu niwĩ. Wa'icurã caseri me'rã weecu niwĩ. ²² Tojo wee, Õ'acũ

a'tiro nicu niwĩ: “Ă'rĩ yu'u dutisere yu'rũnu'cătjĩagũ, marĩ weronojõ añuse, ña'asere tu'omasĩgũ wa'ami. Cũ apegu catinu'cũsere o'ocju dũcare ba'acã, ña'a nibosa'a. Cũ tere ba'agu pũricã, catinu'cũcã'bosami”, nicu niwĩ.

²³ Tojo weegu cũrẽ apesepu wĩorẽcu niwĩ. Cũ, cũrẽ cũu-mi'carore nidutiticu niwĩ majã. Ne waro añurõpu Edẽpu nimi'cũre cõ'awĩrõcã'cu niwĩ. Cũ di'ta me'rã da'reno'cũre ba'asere a'magũ, di'tareta da'raduticu niwĩ.

²⁴ Õ'acũ Adã, Evare cõ'awĩrõca be'ro na catinu'cũsere o'ocju dũcare ba'abosama nĩgũ, u'mũsecjãrã Õ'acũrẽ wereco'terãrẽ Edẽ mujĩpũ mũjãtiro pe'ere co'tedutigu cũucu niwĩ. Tojo nicã cũ di'pjĩ pajiri pjĩ pecame'e weronojõ hũjũ, sutuanu'cũrĩ pjĩrẽ cũucu niwĩ. Ne ni'cũ catinu'cũse cũocju tiropu ejaticã'to nĩgũ, tojo weecu niwĩ.

4

Caí, tojo nicã cũ acabiji Abel ye cjase ni'i

¹ Be'ro Adã, Eva añurĩ wese Edẽpu ni'cãrã na wijãca be'ro aperopu wa'acãrã niwã. Topu Adã cũ numo me'rã nicu niwĩ. Tojo weego nijĩpaco tojaco niwõ. Be'ro ni'cũ wĩ'magũ wũaco niwõ. Cũrẽ Caí wãme õ'ocãrã niwã. Cũ ba-juacã ã'agõ, Eva, “Õ'acũ weetamuse me'rã yu'u wĩ'magũrẽ wũapu”, nico niwõ. ² Be'ro apaturi Eva apĩ wĩ'magũ wũaco niwõ. Cũ wãmeticu niwĩ Abel. Cũ Abel, Caí acabiji nicu niwĩ. Na pũarã bũcua weetjãrã, nanũcũ da'rase cũocãrã niwã. Abel oveja co'tegu nicu niwĩ. Cũ ma'mi Caí pe'le otesere oteri masũ nicu niwĩ.

³ Yoãca be'ro Caí ni'cã numu cũ da'rase cjasere Õ'acũrẽ o'ogu wa'acu niwĩ. ⁴ Cũ acabiji Abel quẽ'rã cũ da'rasere miacu niwĩ. Cũ yarã oveja ne põ'rãti'cãrã añurãrẽ miacu niwĩ. Õ'acũ Abere, cũ mia'quere añurõ e'catise me'rã ã'acu niwĩ. ⁵ Cũ ma'mi Caí pe'ere, cũ mia'quere Õ'acũ tu'saticu

niwī. Tojo weegu Caí ua wa'acu niwī. ⁶ Cũ tojo uacã ĩ'agũ, Õ'acũ Caĩré a'tiro nicu niwī: “¿De'ro weegu mu'u uati? ⁷ Mu'u añurõ weecã, e'catise me'rã mu'urẽ ĩ'agũsa'a. Añurõ weetigu pũrĩcã, ña'arõ nisetinu'cũgũsa'a. Tojo weegu mu'u ña'arõ weesi'rĩsere tojo tu'oña'a, wãcũtutu-aya”, ni werecu niwī Õ'acũ Caĩré.

⁸ Be'ro ni'cã numu Caí cũ acabiji Abere, “Te'a cãpũpu sjarã”, nicu niwī. To cãpũpu na pũarã nĩrã, Caí pe'e cũ acabijire wẽjẽcã'cu niwī. ⁹ Õ'acũ cũ tojo weecã ĩ'agũ, Caĩré a'tiro nicu niwī:

—¿Mu'u acabiji Abel no'opu niti? nicu niwī.

Caí cãrẽ yu'ticu niwī:

—Masĩtisa'a. Cãrẽ co'tegu mejẽta ni'i, ni yu'ticu niwī.

¹⁰ Cũ tojo yu'ticã tu'ogu, Õ'acũ cãrẽ nicu niwī:

—¿De'ro weegu mu'u acabijire wẽjẽati? Mu'u acabiji ye dí di'tapu yu'ure pisu caricũcũñarõ weronojõ ni'i.

¹¹ Tojo weegu mu'u acabijire wẽjẽ'que bu'iri mu'urẽ ña'arõ wa'arosa'a. Pi'eti, bajaque'atinu'cũgũsa'a. Cãrẽ wẽjẽcã, cũ ye dí di'tapu si'bisãjã wa'apu. Tojo weegu ni'cãrõacãrẽ a'ti di'tare cõ'awĩrõno'gũsa'a. ¹² Mu'u otecã, ne dũca marĩrõsa'a. Sooro marĩrõ nipe'tiropu sijaba-jaque'atigu nigũsa'a, nicu niwī Õ'acũ Caĩré.

¹³ Caí cãrẽ yu'ticu niwī:

—Mu'u yu'ure to cã'rõjo bu'iri da'recã, ne põtẽosome.

¹⁴ Ni'cãcã yu'ure a'ti di'ta nimi'cure cõ'abutia'a. Tojo weegu mu'u ĩ'orõpũre nisome. Sooro marĩrõ nipe'tiropũre sijabajaque'atigusa'a. Tojo weecãma, no'o yu'ure bocaeyagu wẽjẽgũsami, ni yu'ticu niwī Caí Õ'acũrẽ.

¹⁵ Cũ tojo nicã tu'ogu, Õ'acũ yu'ticu niwī:

—No'o mu'urẽ bocaeya wẽjẽgũnojo sietetiri mu'urẽ bu'iri da'rero nemorõ da'reno'gũsami, nicu niwī.

Tojo weegu Õ'acũ Caírĕ wĕjĕticã'to nígũ, cũ upurure apeyenojō ojaō'ocũ niwĩ. Cũrĕ ĩ'amasĩ, wĕjĕticã'to nígũ, tojo weecu niwĩ. ¹⁶ Tojo weegu, Caĩ Õ'acũ ĩ'orōpũ nimi'cũ wija wa'acũ niwĩ. Nod* wāmetiropũ, Edĕ mujĩpũ mujātiro pe'e nirōpũ nisetiçũ niwĩ majã.

Caĩ pārãmerã nituriarã nise ni'i

¹⁷ Caĩ yoãca be'ro nũmotia wa'acũ niwĩ. Cũ nũmo me'rã niçũ niwĩ. Tojo weego co nijĩpaco tojaco niwō. Be'ro ni'cũ wĩ'magũ wũaco niwō. Cũ wāmetiçũ niwĩ Enoc. Titare Caĩ ni'cã macã da'recũ niwĩ. Ti macãrĕ Enoc wāmeyecũ niwĩ. Cũ macũ nimũ'tãgũ ye wāme weronojō ò'ocũ niwĩ. ¹⁸ Enoc, Irad pacũ niçũ niwĩ. Irata Mehujael pacũ niçũ niwĩ. Mehujaeta Metusael pacũ niçũ niwĩ. Metusael Lamec pacũ niçũ niwĩ. ¹⁹ Cũ, Lamec pũarã numia nũmotiçũ niwĩ. Ni'cō Ada wāmetico niwō, apego Zila. ²⁰ Ada ni'cũ pō'rãtico niwō. Cũ Jabal wāmetiçũ niwĩ. Cũ pārãmerã nituriarã weçua çũorã nicãrã niwã. Na sijari masã niťjãrã, su'ti caseri me'rã wee'que wi'serire çuocũcãrã niwã. ²¹ Jabal acabiji Jubal wāmetiçũ niwĩ. Cũ Jubal pārãmerã nituriarã wĕopawũ putirã, buapũtĕrĩ masã nicũcãrã niwã. ²² Apego Lamec nũmo Zila wāmetigo ni'cũ pō'rãtico niwō. Tubal-caĩ wāmetigũ cōme, tojo nicã bronze wāmetise me'rã apeyenojō da'recũçũ niwĩ. Cũ ni'cō acabijotiçũ niwĩ. Co Naama wāmetico niwō.

²³ Ni'cã nũmũ Lamec cũ nũmosãnumiarĕ, Ada, Zilare a'tiro niçũ niwĩ:

“Yũ'ũ ucũsere añurō tũ'oya.

Yũ'ũre cãmida'rese wapa ni'cũ umũrĕ wĕjĕcã'pũ.

Ni'cũ ma'mũrĕ yũ'ũre paase wapa mejãrōta weeapũ.

²⁴ ‘Caírĕ wĕjĕgũnojo sietetiri cũrĕ a'meno'gũsami’, niçũ niwĩ Õ'acũ.

* 4:16 Nod “sijabajaque'atise” nisĩ'rĩrō wee'e.

Yu'u pe'ema setenta y sietetiri a'meno'rōsa'a", nicu niwī.

Set, tojo nicā cū macū Enós ye cjase ni'i

²⁵ Adá apaturi cū nūmo me'rā nicu niwī tja. Tojo weego co ni'cū wī'magū wuaco niwō. Cū bajuacā ī'agō, cūrē Set wāme ō'oco niwō. “Ō'acū yu'ure o'omi” nígō, tojo weeco niwō. “Ō'acū ā'rī, Caí wējē'cu Abere ducayugare yu'ure o'omi”, nico niwō.

²⁶ Be'ro cū Set quē'rā bncua, nūmoticu niwī. Cū nūmo ni'cū pō'rātico niwō. Cūrē Enós wāme ō'ocu niwī. Cū bajuáca be'ro masā Ō'acūrē “Ūsā wiogu ni'i” ni ējōpeo, sērīnucācārā niwā.

5

Adá pō'rā nituriarā ye cjase ni'i

¹ A'te Adá pō'rā nituriarā ye queti oja'que ni'i.

Ne waro Ō'acū masūrē wéegu, cū weronojō bajuguta weecu niwī. ² Ūmu, numio weecu niwī. Narē bajurēgū, “Ā'rā masā nima; narē añurō wa'ato” ni, cūucu niwī.✠

³ Adá ciento treinta cū'marī cuogu, ni'cū cū weronojō bajugu macūticu niwī. Cū wī'magūrē Set wāme ō'ocu niwī. ⁴ Set bajuáca be'rore Adá ochocientos cū'marī catinemocu niwī. Tojo weegu pājārā umua, numia pō'rātinemocu niwī. ⁵ Nipe'tise cū'marī catigu, novecientos treinta cū'marī caticu niwī. Ticuse cū'marī cuogu, Adá wērīcu niwī.

⁶ Adá macū Set ni'cū macūticu niwī. Cū wī'magūrē Enós wāme ō'ocu niwī. Cū macū Enós bajuácaterore ciento cinco cū'marī cuocu niwī. ⁷ Cū bajuáca be'rore Set ochocientos siete cū'marī catinemocu niwī. Cū umua, numia pō'rātinemocu niwī. ⁸ Set novecientos doce cū'marī cuogu, wērīcu niwī.

✠ 5:2 Mt 19.4; Mr 10.6

⁹ Cũ macũ Enós, Cainán wãmetigure macũticũ niwĩ. Cainán bajuácatere Enós noventa cũ'marĩ c̣ocũ niwĩ.

¹⁰ Be'ro Enós ochocientos quince cũ'marĩ catinemocũ niwĩ. Te cũ'marĩrẽ ɯm̄ɯ, numia pō'rātinemocũ niwĩ.

¹¹ Enós novecientos cinco cũ'marĩ c̣ocũ, wēricũ niwĩ.

¹² Enós macũ Cainán Mahalaleel wãmetigure macũticũ niwĩ. Mahalaleel bajuácatere Cainán setenta cũ'marĩ c̣ocũ niwĩ. ¹³ Cainán ochocientos cuarenta cũ'marĩ catinemocũ niwĩ. Ticuse cũ'marĩ c̣ocũ, ɯm̄ɯ, numia pō'rātinemocũ niwĩ.

¹⁴ Cainán novecientos diez cũ'marĩ c̣ocũ, wēricũ niwĩ.

¹⁵ Cainán macũ Mahalaleel Jared wãmetigure macũticũ niwĩ. Jared bajuácatere Mahalaleel sesenta y cinco cũ'marĩ c̣ocũ niwĩ.

¹⁶ Be'ro te cũ'marĩ be'rore ochocientos treinta cũ'marĩ catinemocũ niwĩ. Pājārã ɯm̄ɯ, numia pō'rātinemocũ niwĩ.

¹⁷ Mahalaleel ochocientos noventa y cinco cũ'marĩ c̣ocũ, wēricũ niwĩ.

¹⁸ Jared quē'rã Enoc wãmetigure macũticũ niwĩ. Enoc bajuácatere Jared ciento sesenta y dos cũ'marĩ c̣ocũ niwĩ.

¹⁹ Be'ro pājārã ɯm̄ɯ, numia pō'rātinemocũ niwĩ. Ochocientos cũ'marĩ catinemocũ niwĩ.

²⁰ Jared novecientos sesenta y dos cũ'marĩ c̣ocũ, wēricũ niwĩ.

²¹ Be'ro Jared macũ Enoc, Matusalén wãmetigure macũticũ niwĩ. Cũ macũ Matusalén bajuácatere sesenta y cinco cũ'marĩ c̣ocũ niwĩ.

²² Enoc Ō'acũ me'rã añurō niseti, cũ ɯaro weecũ niwĩ. Cũ macũ Matusalén bajuáca be'rore Enoc trescientos cũ'marĩ catinemocũ niwĩ. Āpērã ɯm̄ɯ, numia pō'rātinemocũ niwĩ.

²³ Enoc trescientos sesenta y cinco cũ'marĩ caticũ niwĩ.

²⁴ Cũ Ō'acũ dutise weegũ nitjīagũ, wēriticũ niwĩ. Ni'cã n̄m̄ɯ bajudutia wa'acũ niwĩ. Ō'acũ cūrẽ mia wa'acũ niwĩ.

²⁵ Enoc macũ Matusalén Lamec wãmetigure macũticũ niwĩ. Lamec bajuácatere Matusalén ciento ochenta y

siete cū'marĩ cuocu niwĩ. ²⁶ Be'ro setecientos ochenta y siete cū'marĩ catinemocu niwĩ. Te cū'marĩrẽ umua, numia pō'rātinemocu niwĩ. ²⁷ Matusalén cū novecientos sesenta y nueve cū'marĩ cuogu, wēricu niwĩ.

²⁸ Be'ro Matusalén macū Lamec ciento ochenta y dos cū'marĩ cuogu, macūticu niwĩ. ²⁹ Cū macūrẽ Noé* wāme ō'ogū, a'tiro nicu niwĩ: “Ō'acū, ‘Di'tapure peje ña'ase, tá, pota pī'rīrōsa'a', nicu niwĩ. Tojo weerā marĩ ba'asere a'marā, pūrō p'ietise me'rā di'tare da'ra'a. Ā'rī yu'u macū me'rā marĩ soose bocarāsa'a”, nicu niwĩ Lamec. ³⁰⁻³¹ Noé bajuáca be'rore Lamec quinientos noventa y cinco cū'marĩ catinemocu niwĩ. Te cū'marĩrẽ āpērū umua, numia pō'rātinemocu niwĩ. Lamec setecientos setenta y siete cū'marĩ cuogu, wēricu niwĩ.

³² Be'ro cū macū Noé quinientos cū'marĩ cuóca be'ro, cū pō'rā Sē, Cā, Jafet bajuacārā niwā.

6

Masā a'ti umucocjārā na ña'arō weeseti'que ni'i

¹ Titare masā a'ti di'tapure pājārā waro masāputicārā niwā. Na pō'rā numia añubutiarā numia nicārā niwā.

² Ō'acū yarā nimi'cārā na numiarē ĩ'arā, “Añubutiarā numia nima”, ni ĩ'acārā niwā. Tojo weerā nanucū no'o na uagore, na tu'sagore nūmoticūcārā niwā. ³ Ō'acū pe'e a'tiro nicu niwĩ: “Yu'u masārē a'ti nucūcāpu catinu'cūcā weesome. Na boacjārā dia'cū nima. Ciento veinte cū'marĩta catirāsama”, nicu niwĩ Ō'acū.

⁴ Titare Ō'acū yarā nimi'cārā, na masā pō'rā numia me'rā nūmoticā, na pō'rā pacarā waro, tutuarā nicārā niwā. Be'ropu quē'rārē na pārāmerā nituriarā pacarā

* ^{5:29} Hebreo ye me'rā “Noé” nīrō, “soose” nisī'rīrō weronjō būsusa'a.

nicārā niwā. Dəporocjārā narē ucūrā, “Nipe'tirā āpērā masā yu'ruro tutuarā, tū'omasīrā nima”, nicārā niwā.

⁵⁻⁷ Titare masā ña'abutiario weeseticārā niwā. Ña'arō weese dia'cūrē wācūcārā niwā. Ō'acū na tojo weeseticā ī'agū, narē ne tū'saticu niwī. “Yu'u masārē weeticā, añubopā”, ni wācūcu niwī. Tojo ni, pūrō bujawetise me'rā a'tiro nicu niwī: “Masā yu'u weemi'cārārē cō'ape'ocūti. Tojo nicā wa'icūrā, nucūcāpu nirā, wuūrā, nipe'tirārē cō'ape'ocūti. Yu'u pūrō bujaweti'i. Yu'u narē weeticā, añubopā”, nicu niwī.

⁸ Tojo nimigū, Noé cū añurō weesetisere ī'agū, cū me'rā pūrō e'caticu niwī.

Ō'acū Noeré yucusu pajipju cū weeduti'que ni'i

⁹ A'te Noé ye queti ni'i.

Noé añugū nicu niwī. Ō'acū cū duti'caronojōta weeseticu niwī. Masā nipe'tirā wa'teropure cū dia'cū Ō'acū uaronojō niseticu niwī. ¹⁰ Noé i'tiarā pō'rāticu niwī. Sē, Cā, Jafet wāmeticārā niwā.

¹¹ Āpērā masā pe'e Ō'acū ī'acā pe'ema, ña'ase di-a'cū weecārā niwā. A'mewējēse yu'rua wa'acaro niwū.

¹² Masā nipe'tirā ña'arō weesetirā dia'cū nicārā niwā.

Na tojo weesetisere ī'agū, ¹³ Ō'acū Noeré a'tiro nicu niwī:

“Yu'u nipe'tirā masārē cō'ape'ocūti. Na basu ña'arō weecā, a'ti umucopure a'mewējēse yu'rumajā wa'a'a. Tojo weegu masā, di'tare miope'ocūti. ¹⁴ Tojo weegu mu'u a'tiro weeya. Yucusu pajipjujo weeya.

Yucusu añucju cjasere mii, a'medo'oya. Tiwu po'pearure peje tucūrī weeya. Aco sājārī nīgū, bu'ire, po'pearu quē'rārē ope me'rā añurō bi'aya. ¹⁵ A'tocārō pajipju weeya.

Ciento treinta y cinco metro yoapju nirōsa'a. E'saro pe'e veintidos metro, ape metro deco nirōsa'a. Ū'muarō pe'ema trece metro, ape metro deco u'muarju

nirōsa'a. ¹⁶ I'tia casatipju weeya. Tiwɔ dɔposārɔpɔre añurō mo'aña. To mo'a'caro docare bo'reyuse sājātjore dɔ'aya. Ni'cā metro deco dɔ'abaque'aya. Tojo nicā ni'cā sope sājātji sopere weeya. ¹⁷ Yɔ'u a'ti di'tare miogūtigu wee'e. Nipe'tirā a'ti di'tacjārā catise cɔrānojō mirī, wērīpe'tia wa'arāsama. ¹⁸ Yɔ'u mɔ'u me'rā pūrīcārē añurō wee, apoguti. Mɔ'u, mɔ'u numo, mɔ'u pō'rā umɔa, na numosānumia me'rā tiwɔpɔre sājāārāsaa. ¹⁹ Tojo nicā, mɔ'u tiwɔpɔre a'ticūrā wa'icūrārē miisāagūsa'a. Nipe'tirā wa'icūrā a'ti di'tapɔ nirānucū ni'cū umɔ, ni'cō numio miisāagūsa'a. Na, mɔsā me'rā nirāsama. Tojo weerā mɔ'u me'rā wa'icūrā yɔ'rɔwetirāsama. ²⁰ Mɔ'u me'rā pɔarērā sājāārāsama. Wa'icūrānucū, wɔurā, buarā, di'tapɔ sī'cōsijārā quē'rā sājāārāsama. Mɔ'u weronojōta na quē'rā yɔ'rɔwetirāsama. ²¹ Tojo nicā mɔ'u tiwɔpɔ nīgū ba'atjere miaña. Na wa'icūrā ba'atje quē'rārē miaña", nicɔ niwī Ō'acū.

²² Noé nipe'tisere Ō'acū weeduti'caronojōta weecɔ niwī.

7

A'ti di'tare Ō'acū mio'que ni'i

¹⁻² Be'ro Noeré Ō'acū a'tiro nicɔ niwī: “Nipe'tirā a'to-caterocjārā masā ña'arā nima. Mɔ'u ni'cūta yɔ'u dutisere queoro weegú ni'i. Tojo weegɔ mɔ'u acawererā me'rā yucɔsɔpɔ sājāña. Wa'icūrā yɔ'ɔre ũjūamorōpeojārē siete umɔa, siete numia tiwɔpɔre miisāaña. Āpērā wa'icūrā ba'atirānojō pe'ema nanucū umɔ, numio miisāaña. ³ Mirīcūa quē'rārē na ye cururinucū siete umɔa, siete numia miisāaña. Mɔ'u tojo weecā, a'ti nucūcāpɔre bajudutisome. ⁴ Siete numurī be'ro acoro pejanɔ'cācā

weeguti. Cuarenta umucori, cuarenta ñamirĩ* pejarosa'a. Nipe'tirã catirã yu'u weemi'cãrãrẽ miocõ'ape'ocũti", nicu niwĩ.

⁵ Noé nipe'tisere Õ'acũ cũ weeduti'caronojõta weecu niwĩ.

⁶ Titare di'ta mirĩcaterore Noé seisciento cũ'marĩ cõocu niwĩ. ⁷ Dia mirĩsere yu'rũwetirãti nírã, Noé, cũ numo, cũ põ'rã umua, na numosãnumia me'rã tiwũ yucusujõpũre sãjãacãrã niwã. ⁸ Na wa'icũrã nipe'tirã Õ'acũrẽ ñjũamorõpeojã, ba'atirãnojõ, wũurã, buarã, di'tapũ si'cõsijarã ⁹ Noé me'rã sãjãacãrã niwã. Õ'acũ cũ duti'caronojõta wa'icũrã curarinucũ umu, numio sãjãacãrã niwã.

¹⁰ Õ'acũ cũ ní'caronojõta siete numurĩ be'ro acoro pejanũ'cãcaro niwũ. ¹¹ Titare Noé seiscientos cũ'marĩ cõori curare ma'ma cũ'ma nu'cãrĩ mujĩpũ be'ro cja mujĩpũ diecisiete numurĩ ejari cura pejanũ'cãcaro niwũ. Dia pajiri maa po'peapũ aco wijase peri pãrĩpe'tia wa'acaro niwũ. Aco ñ'muarõpũ nise quẽ'rã pajibutiaro pejacaro niwũ. ¹² Cuarenta umucori, cuarenta ñamirĩ a'ti di'tapũre pejacaro niwũ. ¹³ Aco pejanũ'cãrĩ numurẽ Noé tiwujõpũre cũ numo, cũ põ'rã Sê, Cã, Jafet, na numosãnumia sãjãacãrã niwã. ¹⁴ Na me'rã nipe'tirã wa'icũrã, ecarã, buarã, di'tapũ si'cõsijarã, mirĩcũa, nipe'tirã wũurã, te curarinucũ sãjãacãrã niwã. ¹⁵ Na wa'icũrã pũarẽrã Noé me'rã tiwupũre sãjãacãrã niwã. ¹⁶ Õ'acũ Noerẽ duti'caronojõta na wa'icũrã curarinucũ umu, numio sãjãacãrã niwã. Be'ro na nipe'tirã sãjãca be'ro Õ'acũ sopere bi'acã'cũ niwĩ.

¹⁷ Cuarenta numurĩ acoro pejacaro niwũ. Siape'e me'rã di'ta mirĩa wa'acaro niwũ. Tojo weero tiwũ yucusũ wã'cãpa'a wa'acaro niwũ. ¹⁸ Aco a'ti di'tapũre

* ^{7:4} "Cuarenta umucori, cuarenta ñamirĩ" hebreo ye me'rã cuarenta numurĩ nirõ wee'e.

mirĩyũ'rũa wa'acaro niwũ. Tiwũ acorũ pa'sacusi-
 aro niwũ. ¹⁹ Te aco nipe'tise ũrũpagũ ũ'mũasepagũre
 yũ'rũmũjã wa'a'caro niwũ. ²⁰ Te aco ũrũpagũre siete met-
 ros yũ'rũmũjãnemocarõ niwũ. ²¹ Tojo wa'acã, masã a'ti
 ũmũcorũ nimi'cãrã mirĩpe'tia wa'acãrã niwã. Mirĩcũa,
 wa'icũrã, ecarã, buarã, di'tapũ sĩ'cõsijarã mirĩpe'tia
 wa'acãrã niwã. ²² Nipe'tirã di'tapũ nirã, catise cũomi'cãrã
 wẽrĩpe'tia wa'acãrã niwã. ²³ Noé, tojo nicã cũ me'rã
 tiwũrũ sãjãa'cãrã dia'cũ yũ'rũcãrã niwã. Āpẽrã tiwũrũ
 sãjãati'cãrãrũa masã, wa'icũrã, ecarã, mirĩcũa, buarã,
 di'tapũ sĩ'cõsijarã mirĩ, wẽrĩpe'tia wa'acãrã niwã.

²⁴ Te aco ciento cincuenta nũmũrĩ di'tapũre wetiro
 marĩrõ nicaro niwũ.

8

A'ti di'ta mirĩdu'u'que ni'i

¹ Na tiwũrũ nirĩ cura, Ō'acũ Noeré, wa'icũrã, cũ me'rã
 nirãrẽ wãcũcũ niwĩ. Tojo weegũ te acore wetidijato
 nĩgũ, wĩ'rõ wẽecã weecũ niwĩ. Cũ tojo weese me'rã dia
 wetidijanũ'cãcaro niwũ. ² Aco, dia pajiri maa po'pearũ
 wijase peri bi'a wa'acaro niwũ. Tojo nicã, ũ'mũarõrũ
 peja'que quẽ'rã pejadu'ucaro niwũ. ³ Tojo weero dia pajiri
 maa wetidijaro weecaro niwũ majã. Ciento cincuenta
 nũmũrĩ aco pejanũ'cãca be'ro dia wetidijacaro niwũ.
⁴ Ti cũ'marẽta seis mujĩpũrĩ be'ro cja mujĩpũ diecisiete
 nirĩ nũmũ tiwũ yucũsũjo ũrũpagũ Ararat wãmetisepagũ
 bu'ipũ wetiwepejacaro niwũ. ⁵ Dia wetidijanu'cũcaro
 niwũ. Nueve mujĩpũrĩ be'ro cja mujĩpũ nimũ'tãrĩ nũmũ
 nicã, ũrũpagũ yapari bajuanũ'cãcaro niwũ.

⁶ Cuarenta nũmũrĩ be'rore Noé sope cũ wéeca sopere
 pãocũ niwĩ. ⁷ Pãotojanũ'cõ, ni'cũ yuca weronojõ bajugũ
 ñĩgũ, cuervo wãmetigure ti sopepũ du'uwĩrõcũ niwĩ.
 Cũ nipe'tiropũ wũncusiãcũ niwĩ. Téé di'ta bajucãrũ

wɛncusiatuocu niwĩ. ⁸ Be'ro, di'ta bajutojati níḡũ, bujare du'uo'ócu niwĩ. ⁹ Buja pe'e ne cũ ejapejacjare bocaticu niwĩ. Dia ne wetidijape'titicaro niwũ yujupu. Tojo weegu buja Noé tiropu dajacá'cu niwĩ. Noé cũ omocârê síowĩrõ, bujare ñe'e, tiwɛpɛta apaturi miisõrõcã'cu niwĩ.

¹⁰ Cũ siete numũrĩ yucuecu niwĩ. Be'ro apaturi bujare du'uo'ócu niwĩ tja. ¹¹ Na'ique'ari cura buja cũ ê'quẽapu ni'cã pũrĩ olivo wãmeticju pũrĩ cuo'cu, Noé tiropu dajacu niwĩ. Tojo weegu Noé “Dia wetidijarota weesa'a”, ni masĩcu niwĩ. ¹² Tojo nimigũ, siete numũrĩ yucuenemocu niwĩ. Apaturi bujare o'ócu niwĩ tja. Ti numu wa'a'cɛpɛta buja ne dajaticu niwĩ majã.

¹³ Titare Noé seiscientos uno cũ'marĩ cuogu nicã, dia añurõ wetipe'ticaro niwũ majã. Ma'ma cũ'ma nimu'tãrĩ numu nicã Noé tiwu yucusujo mo'a'carore pãacu niwĩ. Tore pãa, di'tare ĩ'acu niwĩ. Di'ta boporo weecaro niwũ. ¹⁴ Ape mujĩpũ veintisiete nirĩ numu nicã, di'ta añurõ bopoa tojacaro niwũ. ¹⁵ Tojo weegu Õ'acũ Noeré a'tiro nicu niwĩ: ¹⁶ “Mu'u, mu'u numo, mu'u põ'rã, na numosãnumia me'rã wijaaya. ¹⁷ Mu'u me'rã ni'cãrã wa'icũrã, mirĩcũa, ecarã, buarã, di'tapu sĩ'cõsijarã, nipe'tirãrẽ wiorẽpe'ocã'ña. Mu'u tojo weecã, na a'ti di'ta nipe'tiropu wa'arãsama. Na pãjãrã põ'rãti, a'ti di'tare tuuse'sanu'cãrãsama”, nicu niwĩ.

¹⁸ Cũ tojo nicã tu'ogu, Noé Õ'acũ duti'caronojõta weecu niwĩ. Noé, cũ numo, cũ põ'rã, na numosãnumia tiwu yucusupu ni'cãrã wijaacãrã niwã majã. ¹⁹ Nipe'tirã wa'icũrã, buarã, di'tapu sĩ'cõsijarã, mirĩcũa, tiwupu ni'cãrã wijaape'tia wa'acãrã niwã. Te curarinucũ morẽrõ marĩrõ wijaacãrã niwã.

²⁰ Be'ro Noé Õ'acũrẽ wa'icũrãrẽ ãjũamorõpeoguti níḡũ, ni'cã mesã ãtã me'rã seeneocũucu niwĩ. Tore apope'otoja, Õ'acũrẽ ãjõpeogu wa'icũrã, mirĩcũa añurãnojõrẽ wẽjẽ

ũjũamorõpeocũ niwĩ. ²¹ Õ'acũ Noé tojo weecã ì'agũ, cũ wa'licurãrẽ ùjũamorõpeocã ù'mutisere wĩjĩgũ, e'caticũ niwĩ. Tojo weegũ a'tiro wãcũcũ niwĩ: “Ne apaturi di'tare ña'arõ weesome. Masã na ña'arõ weese bu'iri tojo weewũ. Masã maata wĩ'marã nírãputa ña'arõ weesere masĩto-jasama. Nipe'tirã catise cũorãrẽ ne apaturi yũ'ũ narẽ mio'caro weronojõ weenemosome majã”, nicũ niwĩ Õ'acũ.

²² Apeye a'tiro nicũ niwĩ:

“A'ti ùmũco nirĩ curare masã ote, te dũcare mii, ba'anu'cũrãsama.

A'ti nucũcãpũre asise, yũũase ninu'cũcã'rõsa'a.

Cũ'ma, pu'ecũ quẽ'rã ninu'cũcã'rõsa'a.

Ƴmũcori, ñamirĩ quẽ'rã ne pe'tisome.

Tojo ninu'cũcã'rosa'a téé a'ti ùmũco pe'ticãpũ”, nicũ niwĩ Õ'acũ.

9

Õ'acũ Noé me'rã “A'tiro weegũti” ni apo'que ni'i

¹ Õ'acũ Noeré, cũ põ'rãrẽ “Añurõ wa'ato” nígũ, a'tiro nicũ niwĩ: “Pãjãrã põ'rãti masãputiya. Nipe'tiropũre tuuse'sanũ'cãña. ² Ni'cãrõacã me'rã nipe'tirã wa'icũrã a'ti nucũcãcjãrã mũsãrẽ uirãsama. Ƴ'muarõpu wũurã, di'tapũ sĩ'cõsijarã, bũarã, dia pajiri maapũ nirã nipe'tirã uirãsama. Mũsã na wiorã nirãsa'a. ³ Todũporo mũsã otese, yucũdũca no'o nisenõjõrẽ ba'aduti'caronojõta na quẽ'rãrẽ mũsã ba'arãsa'a. ⁴ Wa'icũ di'i ba'arã, dí me'rã ba'aticã'ña. A'tiro ni'i. Te dípũreta catise ni'i. ⁵ Tojo weegũ no'o ni'cũ masũrẽ wẽjẽgũnojoerẽ bu'iri da're-dutigũti. No'o wa'icũ quẽ'rã, masũrẽ wẽjẽgũnojoerẽ wẽjẽdutigũti.

⁶”A'tiro ni'i.

Masã yũ'ũ weronojõ bajurã weeno'cãrã nima.

Tojo weegũ masãrẽ wẽjẽgũnojoerẽ cũ quẽ'rã wẽjẽno'gũsami.

⁷ Músã pe'le pãjãrã põ'rãtiya.

A'ti nucũcã nipe'tiropure tuuse'saya", nicu niwĩ Õ'acũ.

⁸ Apeyere Õ'acũ Noeré, cũ põ'rãrẽ ninemocu niwĩ:
⁹ "Ní'cãrõacã músã me'rã a'tiro apoguti. Músã pãrãmerã nituriarã quẽ'rãrẽ tojota weeguti. ¹⁰ Tojo nicã nipe'tirã wa'icũrã músã me'rã nirãrẽ apoguti. Na músã me'rã yucũsupu ní'cãrã mirĩcũa, wa'icũrã, ecarã, nucũcjãrã nipe'tirã me'rã apoguti. ¹¹ Yũ'u músã me'rã apo'que ne ducayusome. A'tiro ni'i. Masãrẽ, wa'icũrãrẽ ne apaturi aco me'rã miosome. Ne a'ti di'tare tojo weenemosome. ¹² Yũ'u músãrẽ, músã pãrãmerã nituriarãrẽ, wa'icũrãrẽ ne apaturi tojo weesome majã nisere ï'ogũ, a'tiro weeguti. ¹³ O'mecuraripu bu'edare cũugũti. Ti da me'rã yũ'u a'ti nucũcãpu nirã me'rã yũ'u apo'quere ï'ogũsa'a. ¹⁴ Tojo weero yũ'u acoro ñiacã weecã, bu'eda bajarosa'a. ¹⁵ Ti dare ï'agũ, músã me'rã, tojo nicã nipe'tirã a'ti nucũcãpu nirã me'rã yũ'u apo'quere wãcũgũsa'a. Ne apaturi aco me'rã músãrẽ miocõ'asome. ¹⁶ Ti da o'mecuraripu bajuacã, yũ'u ï'agũsa'a. ï'agũ, yũ'u nipe'tirã masã me'rã, a'ti nucũcãpu nirã me'rã 'Yũ'u apo'que ne pe'tisome' ní'quere wãcũgũti. ¹⁷ Ti da yũ'u masã, wa'icũrã, nipe'tirã a'ti nucũcãpu nirã me'rã yũ'u apo'quere ï'orĩ da nirõsa'a", nicu niwĩ Õ'acũ Noeré.

Noé, cũ põ'rã me'rã niseti'que ni'i

¹⁸ Noé põ'rã cũ me'rã yucũsupu ní'cãrã a'ticũrã nicãrã niwã: Sẽ, Cã, tojo nicã Jafet. Cã, Canaã pacu nicu niwĩ. ¹⁹ Na i'tiarã Noé põ'rã nicãrã niwã. Na nipe'tirã a'ti nucũcãcjãrã ñecũsumuã nicãrã niwã. Be'ro na pãrãmerã nituriarã nipe'tiropu se'sa wa'acãrã niwã.

²⁰ Noé di'tare se'le apocũu, u'sere otecũ niwĩ. ²¹ Be'ro, u'seducaco me'rã vino da're, sĩ'rĩcu niwĩ. Tere sĩ'rĩgũ, que'a wa'acu niwĩ. Tojo que'agu, cũ ya wi'i su'ti caseri

me'rá wéeca wi'ipɨ sājāa, ejapeja, su'ti marīgũ pesacɨ niwī. ²² Cũ tojo pesari cura cũ macũ Cã sājāa, ĩ'acɨ niwī. Cã, Canaá pacɨ nicɨ niwī. Cã, cũ pacɨ Noeré su'ti marícã ĩ'agũ, cũ ma'misumuarẽ weregɨ wa'acɨ niwī. ²³ Cũ tojo werecã tu'orã, Sê, Jafet ni'cã casero, su'ti caserojore paapeowã'cã, aperopɨ ĩ'a, dustisājāa, mo'acãã niwã. Na pacɨ su'ti marīgũ nicã ĩ'asĩ'rĩtirã, tojo weecãã niwã.

²⁴ Be'ro Noé cũ que'ase pe'ticã, wã'cãcɨ niwī. Wã'cãgũ, cũ macũ du'sagɨpɨ cūrẽ tojo wee'quere masīgũ, ²⁵ a'tiro nicɨ niwī:

“Cã macũ Canaárẽ ña'arõ wa'arosa'a.
Cũ ma'misumuarẽ da'raco'tegɨ nigũsami.”

²⁶ Noé a'tiro ninemocɨ niwī:

“Sê wiogɨ Ô'acūrẽ ‘Añuyɨ'rɨami’, ni e'catipeoato.

Canaá Sêrẽ da'raco'tegɨ niato.

²⁷ Ô'acũ Jafere pajiri di'ta o'oato.

Cũ Sê me'rá añurõ nisetiatio.

Canaá pe'e cūrẽ da'raco'tegɨ niato,” nicɨ niwī Noé.

²⁸ A'ti di'ta mírĩca be'ro Noé trescientos cincuenta cũ'marĩ catinemocɨ niwī. ²⁹ Cũ novecientos cincuenta cũ'marĩ cɨogɨ, wêrĩcɨ niwī.

10

Noé pō'rá nituriarã ye cjase ni'i

¹ A'te Sê, Cã, Jafet ye queti ni'i. A'ti di'ta mírĩca be'rore Noé pō'rá, Sê, Cã, Jafet na nɨmosãnumia me'rá pō'rãticãã niwã.

² Jafet pō'rá a'ticurã nicãã niwã: Nimũ'tãgũ Gomer wãmeticɨ niwī. Cũ be'rocjãã Magog, Madai, Javán, Tubal, Mesec nicãã niwã. Nitɨogɨ Tiras wãmeticɨ niwī.

³ Gomer, masã ma'mi pō'rá a'ticurã nicãã niwã: Cũ pō'rãtimũ'tã'cɨ Askenaz wãmeticɨ niwī. Cũ be'rocjũ Rifat nicɨ niwī. Cũ be'rocjũ Togarma wãmeticɨ niwī.

⁴ Jafet macũ decocjũ Javán wãmetigu põ'rã a'ticurã nicãrã niwã: Elisa, Tarsis, Quitim, Dodanim wãmetirã nicãrã niwã.

⁵ Æ'rã nipe'tirã Jafet põ'rã cũ ya curuacjãrã nicãrã niwã. Na dia pajiri maa sumutocjãrã nicãrã niwã. Na niatje di'tapũ wa'astea wa'acãrã niwã. Te di'tapũ nírã, te curarinucũ na ucũse me'rã nicãrã niwã.

⁶ Noé macũ du'sagupũ Cã wãmetigu põ'rã a'ticurã nicãrã niwã: Nimũ'tãgũ Cus wãmeticũ niwĩ. Cũ be'rocjãrã Misraim, Fut, tojo nicã Canaá nicãrã niwã.

⁷ Cã macũ nimũ'tãgũ Cus a'ticurã põ'rãticũ niwĩ: Seba, Havila, Sabta, Raama, tojo nicã Sabteca nicãrã niwã. Raama põ'rã Seba, Dedán wãmetirã nicãrã niwã.

⁸ Cus wãmetigu Nimrod pacũ nicũ niwĩ. Cũ Nimrod nipe'tiopure a'mewějētutuagu wa'acũ niwĩ. ⁹ Õ'acũ i'orõpũre cũ wa'icũrã wějẽmu'sĩgũ nicũ niwĩ. Tojo weero wa'icũrã wějẽmu'sĩgũnojõrẽ a'tiro ucũwũase nicaro niwũ: “Õ'acũ i'orõpũre Nimrod weronojõ wa'icũrãrẽ wějẽmu'sĩgũ nimi”, nicũcãrã niwã. ¹⁰ Cũ peje macãrĩ wioğũ nicũcũ niwĩ. Cũ ne waro duti'que macãrĩ a'ticũse macãrĩ nicaro niwũ: Babel, Erec, Acad, tojo nicã Calne nicaro niwũ. Te macãrĩ Sinar wãmetiri di'tapũ nicaro niwũ. ¹¹ Sinar wãmetiopũ ní'cũ Asiria wãmetiri di'tapũ wa'acũ niwĩ. Topũre Nínive, Rehobot Ir, Cala wãmetise macãrĩ da'recũ niwĩ. ¹² Tojo nicã Resén wãmetiri macãrẽ da'recũ niwĩ. Ti macã, Nínive, Cala wãmetise macãrĩ wa'teropũ tojacaro niwũ. Pajiri macã nicaro niwũ.

¹³ Cã macũ Misraim wãmetigu a'ticũse cururi ñecũ nicũ niwĩ: ludeo masã, anameo masã, leabita masã, naftuita masã, ¹⁴ patruseo masã, casluhita masã, tojo nicã caftorita masã nicãrã niwã. Caftorita masã, filisteo masã ñecũsumũa nicãrã niwã.

¹⁵ Cã macũ Canaá wãmetigu Sidó pacũ nicũ niwĩ. Sidó masã ma'mi nicũ niwĩ. Cũ docacjũ Het wãmeticũ niwĩ.

¹⁶ Canaá pãrãmerã nituriarã a'ticũrã nicãrã niwã: jebuseo masã, amorreo masã, gergeseo masã, ¹⁷ heveo masã, araceo masã, sineo masã, ¹⁸ arvadeo masã, zemareo masã, tojo nicã hamateo masã nicãrã niwã.

Be'ropure nipe'tirã Canaá ye cururicjãrã nipe'tiro na ya di'tapure se'sa wa'acãrã niwã. ¹⁹ Na ya di'ta Sidó wãmetiri macã me'rã ninũ'cãcaro niwũ. Téé Gerar wãmetiri macãpũ, tojo nicã Gazapũ nituocarõ niwũ. Mujĩpũ mujãtiro pe'e na ya di'ta Sodoma, Gomorra, Adma, Zebóim, tojo nicã Lasapũ nituocarõ niwũ. ²⁰ Æ'rã nipe'tirã Cã põ'rã, cũ ya curuacjãrã nicãrã niwã. Na ye di'tapũ níãrã, te cururinũcũ na ye ucũse me'rã niseticãrã niwã.

²¹ Apĩ Noé macũ Sē quẽ'rã põ'rãticũ niwĩ. Cũ Jafet ma'mi nicũ niwĩ. Sē nipe'tirã Heber põ'rã nituriarã ñecũ nicũ niwĩ.

²² Sē põ'rã a'ticũrã nicãrã niwã: Elam, Asur, Arfaxad, Lud, tojo nicã Aram nicãrã niwã.

²³ Aram põ'rã a'ticũrã nicãrã niwã: Uz, Hul, Geter, tojo nicã Mas wãmetirã nicãrã niwã.

²⁴ Sē macũ Arfaxad Sala pacũ nicũ niwĩ. Salata Heber pacũ nicũ niwĩ.

²⁵ Sala macũ Heber wãmetigũ pũarã põ'rãticũ niwĩ. Nimũ'tãgũ Peleg wãmeticũ niwĩ. Peleg “dũcawatise” nisĩ'rĩrõ wee'e. Cũ níãteropure masã a'ti di'tacjãrã dũcawatinũ'cã wa'acãrã niwã. Tojo weegũ tojo wãmeticũ niwĩ. Peleg acabiji Joctán wãmeticũ niwĩ.

²⁶ Cũ Joctán pãjãrã põ'rãticũ niwĩ. A'tiro wãmeticãrã niwã. Na masã ma'mi Almodad nicũ niwĩ. Cũ be'rore Selef, Hazar-mavet, Jera, ²⁷ Adoram, Uzal, Dicla, ²⁸ Obal, Abimael, Seba, ²⁹ Ofir, Havila, tojo nicã Jobab nicãrã niwã. Æ'rã nipe'tirã Joctán põ'rã nicãrã niwã.

³⁰ Na Joctán põ'rã na ya di'ta Mesa wãmetiro me'rã ninũ'cãcaro niwũ. Téé Sefar wãmetiro, ũrũpagũ mujĩpũ mujãtiro pe'e nirõpũ nituocarõ niwũ.

³¹ Ñ'rá nipe'tirá, Sē pō'rá, cū ya curuacjārā nicārā niwā. Na ye di'tap̄ nírā, te cururinucū na ye ucūse me'rá nicārā niwā.

³² Noé pō'rá nanucū na pāramerā nituriarā me'rá nicūcārā niwā. Te curarinucū na ya di'tap̄re wa'acārā niwā. Tojo weerā a'ti di'ta míríca be'ro na nipe'tirop̄ wa'astea wa'acārā niwā.

11

Masā ɯ'muarĩ wi'i na weesĩ'rĩmi'que cjase ni'i

¹ Noé pō'rá nituriarā nipe'tirá ni'cārōnojō ucūseticārā niwā.

² Be'ro majā masā mujĩpū mujātiro pe'e wa'a, Sinar wāmetirop̄ etacārā niwā. Ti di'tap̄re añurĩ pa bocacārā niwā. Top̄ na niseticārā niwā.

³ Top̄ nírā, ni'cā n̄m̄ a'merĩ ucūcārā niwā: “Marĩ di'ta kujirire da'rerā. Be'ro te kujirire, añurō b̄t̄iatio nírā, pecame'er̄ ɯj̄ārā”, nicārā niwā. Na da're'que kujiri me'rá wi'serire yeecārā niwā. Ʋtāpaga me'rá weeticārā niwā. Tojo nicā ope me'rá yeemujācārā niwā. ⁴ Be'ro a'tiro nicārā niwā: “Má, pajiri macā weerá. Tojo nicā, ni'cā wi'i téé ɯ'm̄sepe ɯj̄ari wi'i yeerā. Tojo weerā marĩ be'rop̄re āp̄ērārē añurō ucūno'rāsa'a. Marĩ tojo weerā a'ti macāp̄re añurō nisetirāsa'a. Ne aperop̄ wa'astea wa'a weesome”, nicārā nimiwā.

⁵ Na tojo weeri cura Ō'acū pe'e na tirop̄ dijati, na ya macā, tojo nicā na ɯ'muarĩ wi'i na yeeri wi'ijore ĩ'agū ejac̄ niwĩ. ⁶ Na tojo weesere ĩ'agū, a'tiro nic̄ niwĩ: “Na ni'cā curuacjārā nima. Ni'cārōnojō ucūma. Tojo weerā a'tere da'ran̄cātojama. Na tojo da'ran̄cāse ne n̄cāse ni'i. A'te be'ro no'o na weesĩ'r̄isere weerāsama. ⁷ Tojo weerā na tiro dija, na ucūse pe'ere d̄cayurā. Tojo weecā, na a'merĩ ucūmasĩti, a'merĩ t̄'osome”, nic̄ niwĩ Ō'acū.

⁸ Tojo weegu Õ'acũ masã ucũsere ducayucu niwĩ. Na a'merĩ tũ'otiyurã, ti macãrẽ weedu'ucã'cãrã niwã. Nipe'tiro a'ti di'tapu wa'astea wa'acã weecu niwĩ. ⁹ Titare ti macãpũre Õ'acũ nipe'tirã masãrẽ ucũsu'riacã weecu niwĩ. Tojo weero ti macã Babel wãmeticaro niwũ. Õ'acũ tojo weegu narẽ nipe'tiropũ wa'acã weecu niwĩ.

Sẽ pãrãmerã nituriarã ye cjase ni'i

¹⁰ A'te Sẽ ye queti ni'i. Pua cũ'ma dia mĩríca be'ro Sẽ cien cũ'marĩ cũocu niwĩ. Ticuse cũ'marĩ cũocã, cũ numo ni'cũ wĩ'magũ wũaco niwõ. Cũ Arfaxad wãmeticu niwĩ. ¹¹ Be'ro Sẽ cien cũ'marĩ cũóca be'rore quinientos cũ'marĩ catinemocu niwĩ. Te cũ'marĩrẽ umua, numia põ'rãtinemocu niwĩ.

¹² Cũ põ'rãtimũ'tã'cu Arfaxad numoti, ni'cũ põ'rãticu niwĩ. Cũ macũ bajuácaterore treinta y cinco cũ'marĩ cũocu niwĩ. Cũ macũ Sala wãmeticu niwĩ. ¹³ Be'ro Arfaxad cuatrocientos tres cũ'marĩ catinemocu niwĩ. Pãjãrã ãpẽrã umua, numia põ'rãticu niwĩ.

¹⁴ Cũ macũ Sala numoticu niwĩ. Cũ numo ni'cũ põ'rãtico niwõ. Cũ wĩ'magũ bajuácaterore Sala treinta cũ'marĩ cũocu niwĩ. Cũ macũ Heber wãmeticu niwĩ. ¹⁵ Be'ro Sala cuatrocientos tres cũ'marĩ catinemocu niwĩ. Te cũ'marĩrẽ umua, numia põ'rãtinemocu niwĩ.

¹⁶ Sala macũ Heber treinta y cuatro cũ'marĩ cũocã, cũ numo ni'cũ wĩ'magũrẽ põ'rãtico niwõ. Cũ Peleg wãmeticu niwĩ. ¹⁷ Peleg bajuáca be'rore Heber cuatrocientos treinta cũ'marĩ catinemocu niwĩ. Te cũ'marĩrẽ umua, numia põ'rãtinemocu niwĩ.

¹⁸ Heber macũ Peleg numoticu niwĩ. Numoti, ni'cũ wĩ'magũ põ'rãticu niwĩ. Cũ Reu wãmeticu niwĩ. Reu bajuácaterore Peleg treinta cũ'marĩ cũocu niwĩ. ¹⁹ Te be'ro Peleg doscientos nueve cũ'marĩ catinemocu niwĩ. Te cũ'marĩrẽ umua, numia põ'rãtinemocu niwĩ.

²⁰ Peleg macũ Reu nũmoti, ni'cũ pō'rāticu niwĩ. Cũ Serug wāmeticu niwĩ. Cũ bajuácaterore Reu treinta y dos cū'marĩ c̣uoc̣u niwĩ. ²¹ Be'ro Reu doscientos siete cū'marĩ catinemoc̣u niwĩ. Te cū'marĩrē ɯṃɯa, numia pō'rātinemoc̣u niwĩ.

²² Reu macũ Serug nũmoti, ni'cũ mac̣ṭicu niwĩ. Cũ wĩ'magũ Nacor wāmeticu niwĩ. Cũ bajuácaterore Serug treinta cū'marĩ c̣uoc̣u niwĩ. ²³ Cũ bajuáca be'ro Serug doscientos cū'marĩ catinemoc̣u niwĩ. Āpērã pājārã ɯṃɯa, numia pō'rātinemoc̣u niwĩ.

²⁴ Serug macũ Nacor ni'cũ mac̣ṭicu niwĩ. Cũ Taré wāmeticu niwĩ. Cũ macũ bajuácaterore Nacor veintinueve cū'marĩ c̣uoc̣u niwĩ. ²⁵ Be'ro Taré bajuáca be'ro Nacor ciento diecinueve cū'marĩ catinemoc̣u niwĩ. Te cū'marĩrē ɯṃɯa, numia pō'rātinemoc̣u niwĩ.

²⁶ Nacor macũ Taré setenta cū'marĩ c̣uog̣u, ni'cũ Abrã wāmetigure pō'rāticu niwĩ. Be'ro p̣uarã pō'rātinemoc̣u niwĩ. Nacor, Hará wāmeticārã niwã.

Taré pō'rã ye cjase ni'i

²⁷ A'te Taré ye queti ni'i. Taré i'tiarã ɯṃɯa pō'rāticu niwĩ. Na Abrã,* Nacor, Hará nicārã niwã. Hará macũ Lot nicu niwĩ. ²⁸ Hará cū pacu Taré ḍuporo wēṛicu niwĩ. Ur wāmetiri mac̣p̣u wēṛicu niwĩ. Ti macã caldeo masã nirĩ di'tap̣u tojacaro niwũ. Hará cū bajua, masã'carop̣ta wēṛicu niwĩ.

²⁹ Abrã, tojo nicã Nacor naṇcũ nũmoticārã niwã. Abrã nũmo Sarai† wāmetico niwō. Nacor nũmo Milca nico niwō. Milca Hará mijĩ macō nico niwō. Apego Isca wāmetigure pō'rāticu niwĩ. ³⁰ Co Sarai Abrã nũmo pō'rāmarĩgōnojō nico niwō.

* 11:27 Abrã nírō, “pacu añurō ucũ ějōpeono'gũ” nisi'rĩrō wee'e. Gn 17.5 † 11:29 Sarai nírō, “wiogo docacjō” nisi'rĩrō wee'e. Gn 17.15

³¹ Be'ro majã Taré Ur wãmetiri macã caldeo masã nirĩ di'tapũ ní'cũ Canaá wãmetiri di'tapũ wa'acũ niwĩ. Topũ wa'acã, cũ macũ Abrã, cũ pãrãmi Lot Hará mijĩ macũ, tojo nicã Abrã nũmo Sarai cũ me'rã wa'acãrã niwã. Canaá di'tapũ wa'amirã, na Hará wãmetiri macãpũ eta, topũ nicãrã niwã. ³² To Harápũre Taré doscientos cinco cũ'marĩ cũogũ, wẽrĩa wa'acũ niwĩ.

12

Õ'acũ Abrãrẽ piji'que ni'i

¹ Ni'cã nũmũ Õ'acũ Abrãrẽ pijio weetjãgũ, a'tiro nicũ niwĩ: “Mũ'u ya di'tare, mũ'u acawererãrẽ, mũ'u pacũ ya wi'ire wijayá. Ape di'tapũ mũ'u wa'agusa'a. Yũ'u mũ'urẽ ti di'tare i'ogũti. ² Mũ'u pãrãmerã nituriarã pãjãrã masãputicã weeguti. Mũ'urẽ añurõ weeguti. Nipe'tirã masã mũ'urẽ añurõ wãcũrãsama. Mũ'u me'rã ãpẽrã quẽ'rãrẽ añurõ wa'arosa'a. ³ Masã mũ'urẽ añurõ nirãrẽ añurõ wa'acã weeguti. No'o mũ'urẽ ña'arõ wa'acã weerã pe'ere yũ'u narẽ ña'arõ wa'acã weeguti. Mũ'u me'rã nipe'tirã a'ti turicjãrãrẽ añurõ wa'acã weeguti”, nicũ niwĩ Õ'acũ.

⁴ Tojo weegũ Abrã Õ'acũ duti'caronojõta Harãrẽ wijawã'cãcũ niwĩ. Titare cũ setenta y cinco cũ'marĩ cũocũ niwĩ. Topũ wija, Canaá di'tapũ wa'acũ niwĩ. ⁵ Cũ wa'agũ, a'ticũrãrẽ miacũ niwĩ. Cũ nũmo Sarai, cũ acabiji macũ Lot, apeyenojõ cũ cũo'que, tojo nicã cũrẽ Harápũ da'ra-co'te'cãrãrẽ miacũ niwĩ. Na wa'a, Canaá di'tare etacãrã niwã. ⁶ Eta, Abrã Siquem wãmetiri macãpũ yũ'rãwã'cãcũ niwĩ. Ti macã pũ'to ni'cũ yucũgũ pajicjũ More wãmeticjũ nicaro niwũ. Tigũ pũ'to Abrã tojaque'acũ niwũ. Tocjãrã tigũ pũ'to na ëjõpeorãnojõrẽ ëjõpeoseticãrã niwã. Ti di'tapũre cananeo masã nicũcãrã niwã. ⁷ Cũ topũ nicã, Õ'acũ cũrẽ bajuacũ niwĩ. Abrãrẽ a'tiro nicũ niwĩ: “A'ti

di'ta yu'u mu'u pãrãmerã nituriarãrẽ o'otaji di'ta ni'i", nicu niwĩ.

Cũ tojo nicã tu'ogu, Abrã to cūrẽ bajua'caropata wa'icurãrẽ ãjũamorõpeorore ni'cã mesã ãtã me'rã seeneocũucu niwĩ. Õ'acūrẽ ãjõpeogu, tojo weecu niwĩ. ⁸Topu ni'cu, ãrũpagu niró Betel wãmetiri macã mujĩpũ mujãtiro pe'e wa'acu niwĩ. Topu na cãriatje wi'serire nu'cõcu niwĩ. Betel mujĩpũ sãjãrõ pe'e tojacarõ niwũ. Ape macã Hai wãmetiri macã mujĩpũ mujãtiro pe'e nicarõ niwũ. Topu quẽ'rãrẽ wa'icurãrẽ ãjũamorõpeorore ni'cã mesã ãtã me'rã seeneocũucu niwĩ. Seeneocũutojanu'cõ, Õ'acūrẽ e'catise o'ocu niwĩ. ⁹Be'ro Abrã Betel pu'to ni'cu wijawã'cãcu niwĩ. Cũ sojaro marĩrõ wa'a, téé Neguev wãmetiropu etacu niwĩ.

Abrã cũ Egiptopu ni'que ni'i

¹⁰ Abrã Neguepu nirĩ cura ba'ase marĩcarõ niwũ. Pũrõ ãjuaboase wa'acã i'agũ, Abrã Egiptopu wa'a wa'acu niwĩ. "Topu ba'ase niaporo" nicã tu'otjãgũ, wa'acu niwĩ. ¹¹Be'ro Egipto di'tapu etarã, Abrã cũ nu'mo Saraire a'tiro nicu niwĩ: "Yu'u i'acã, mu'u numio añugõ ni'i. ¹²Egiptocjãrã mu'urẽ i'arã, 'A'tigo ã'rĩ nu'mo nimo', nirãsama. Mu'urẽ e'masi'rĩrã, yu'ure wẽjẽrãsama. Mu'u me'rã nisi'rĩrã, mu'urẽ wẽjẽsome. ¹³Tojo weego mu'u, 'Cũ nu'mo ni'i', niticã'ña. 'Yu'u cũ acabijo ni'i', niña. Mu'u tojo weecã, mu'urẽ ãrã, yu'ure añurõ weerãsama. Tojo nicã yu'ure wẽjẽsome", nicu niwĩ.

¹⁴Cũ ni'caronojõ Abrã, Sarai Egiptopu etacã, tocjãrã Saraire i'arã, "Añugõ nimo", ni i'acãrã niwã. ¹⁵Ti macã wiogu faraó cũ docacjãrã core i'arã, faraórẽ, "Co numio añubutiago niamo", ni wrecãrã niwã. Tojo weerã core faraó tiropu miacãrã niwã.

¹⁶ “Sarai ma'mi nisami” ni wācūgū, faraó Abrārē añurō weecu niwī. Cūrē pājārā ecarā, ovejare, wecuare, burroare, cameyoare tojo o'ocā'cu niwī. Tojo nicā da'raco'teri masā, umuarē, numiarē cūrē o'ocu niwī. ¹⁷ Saraire faraó tiropu mia'que bu'iri Ō'acū faraórē, cū ya wi'icjārārē dutitīcā weecu niwī. ¹⁸ Tojo wa'acā ī'agū, faraó Abrārē pijio, cūrē nicu niwī: “¿De'ro weegu mū'u tojo weeati yū'are? ¿De'ro weegu 'A'tigo yū'u nūmo nimo', nitiati? ¹⁹ 'Yū'u acabijo nimo', nimirūba. Tere tu'ogu, yū'u core cāl'rō nūmotimiasu. ¡Ma! A'tigo nimo. Core miaña. Mū'u quē'rā wa'aya”, nicu niwī. ²⁰ Faraó cū yarā surarare Abrārē, cū nūmorē, tojo nicā nipe'tise cū cuose me'rā Egiptopure wiorēdutigu o'ócu niwī.

13

Abrā Lot me'rā na ducawati'que ni'i

¹ Abrā, cū nūmo, nipe'tirā cū cuose me'rā Egiptopu wijagu, na toduporopu ní'caroputa Neguev wāmetiropu dajacu niwī. Cū acabiji macū Lot na me'rā wa'acu niwī. ² Abrā peje waro cuocu niwī. Cū uru, plata, tojo nicā pājārā ecarā cuocu niwī. ³ Neguepu ní'cārā sojaro marīrō dajatojaa wa'acārā niwā téé Betel wāmetiri macāpu. Betere yū'rua, ne waro a'tigu cū cārī'caropure ejacu niwī. To Betel, Hai decopu nicaro niwū. ⁴ Toduporopure Ō'acūrē e'catise o'oguti ní'gū, wa'icūrārē ūjūamorōpeorore ni'cā mesā ūtā me'rā seeneocūcu niwī. Toputa Abrā Ō'acūrē apaturi e'catise o'ocu niwī tja.

⁵ Cū acabiji macū Lot quē'rā Abrā weronojōta peje cuocu niwī. Pājārā ecarā oveja, wecuā tojo nicā pājārā da'raco'terā cuocu niwī. ⁶ Na niró pajiro di'ta niticaro niwū. Tojo weero na pājārārē ba'ase ne ejatu'ajaticaro niwū. Na ni'cārō me'rā nímasīticārā niwā majā. ⁷ Abrā

yarã ecarã co'terã, Lot yarã ecarã co'terã me'rã a'me-tu'ticũcãrã niwã. Apeyema tja, titare cananeo masã, tojo nicã ferezeo masã topure nicãrã niwã. ⁸ Tojo weegu Abrã cũ acabiji macũ Lot me'rã a'tiro ni ucũcu niwĩ: “Marĩ ni'cũ põ'rã ni'i. Tojo weerã marĩ cumuca marĩrõ nirõua'a. Marĩ yarã ecarã co'terã quẽ'rã mejãrõta nirãsama. ⁹ Tojo weerã marĩrẽ ducawaarua'a. Nipe'tiro a'ti di'tare ï'aña. Mũ'u tu'sarore 'A'tota nigũti' ni, beseya. Mũ'u mujĩpũ mujãtiro nirĩ di'ta pe'e wa'acã, yũ'u mujĩpũ sãjãrõ nirĩ di'ta pe'ere wa'aguti. Mũ'u mujĩpũ sãjãrõ pe'e wa'acã pũricãrẽ, yũ'u mujĩpũ mujãtiro pe'e wa'aguti”, nicu niwĩ Abrã.

¹⁰ Cũ tojo nicã tu'ogu, Lot nipe'tiro dia Jordã wãmetiri maa sumuto nirĩ di'tare ï'acu niwĩ. Téé Zoar wãmetiri macãpu opa pa'tiro añurõ acotiro nicã ï'acu niwĩ. Añurĩ di'ta Õ'acũ ne waro wéeca wese weronojõ nicaro niwũ. Egipto di'ta weronojõ bajume'ricã'caro niwũ. Õ'acũ Sodoma, Gomorrare ãjũacõ'atjo duporo añurõ bajucaro niwũ. ¹¹ Lot ti di'ta añurĩ di'ta nicã ï'agũ, nipe'tiro Jordã sumuto nirĩ di'tare besecu niwĩ. Abrãrẽ, “Mujĩpũ mujãtiro pe'e wa'aguti”, nicu niwĩ. Na puarã ni'cãrõ me'rã nim-icãrã a'merĩ ducawatia wa'acãrã niwã. ¹² Abrã Canaãpu tojacu niwĩ. Lot pe'e macãrĩ pu'to añurĩ pa nirõpu tojacu niwĩ. Cũ ye wi'seri su'ti caseri me'rã wee'que wi'serire Sodoma pu'topu nu'cõcu niwĩ. ¹³ Ti macãcjãrã masã ña'abutiarã Õ'acũ cũ dutítisenojõrẽ weeseticãrã niwã.

¹⁴ Be'ro Lot wa'áca be'ro Õ'acũ Abrãrẽ a'tiro nicu niwĩ: “Mũ'u nirõ me'rã nipe'tiropure ï'aña. Mujĩpũ mujãtiro pe'e, mujĩpũ sãjãrõ pe'e, diacjũ pe'e, cũpe pe'e añurõ ï'aña. ¹⁵ Nipe'tiro mũ'u ï'áca di'tare mũ'urẽ o'oguti. Mũ'urẽ, mũ'u pãrãmerã nituriarãrẽ o'oguti. Mũsã ye di'ta ninu'cũrõsa'a. ¹⁶ Mũ'u pãrãmerã nituriarã pãjãrã waro nirãsama. Nucũpori queota basiotise weronojõ mũ'u pãrãmerã nituriarã quẽ'rãrẽ ne queopõtẽota ba-

siotirāsama. ¹⁷ Nipe'tiro a'ti di'tare sijawā'cāñarē. ĵNo'ocā'rō yoati, no'ocā'rō e'sati? ni ĩ'aña'rē. A'ti di'tare ma'urē o'ogu wee'e. Tojo weegu nipe'tiro ĩ'agũ wa'aya", nicu niwĩ Ō'acũ.

¹⁸ Tojo weegu Abrã ni'cũ masũ Mamre wãmetigu pu'to wa'acu niwĩ. Yucu pacasepagu niró tojaque'acu niwĩ. Topu cũ ye wi'seri su'ti caseri me'rã wee'que wi'serire nu'cõcu niwĩ. To Hebró wãmetiri macã pu'topu nicaro niwũ. Topu Ō'acũrē ějõpeoguti nígũ, wa'icũrãrē ũjũamorõpeorore ni'cã mesã ũtã me'rã seeneocũucu niwĩ.

14

Abrã Lore cũ wěrĩbo'cure yu'rũweticã wee'que ni'i

¹ Titare Amrafel Sinar wãmetiri di'tare dutigu nicu niwĩ. Tojo nicã Arioc wãmetigu Elasar wãmetirore duticu niwĩ. Apĩ Quedorlaomer Elam wãmetiri di'tare duticu niwĩ. Apĩ wiogu Tidal wãmetigu Goim wãmetirore dutigu nicu niwĩ. ² Ā'rã ba'paritirã wiorã ape di'tacjãrã me'rã a'mewějērã wa'acãrã niwã. Na me'rã a'mewějējãjã a'ticũrã nicãrã niwã: Bera wãmetigu Sodomacjãrã wiogu, apĩ Birsã wãmetigu Gomorracjãrã wiogu, apĩ Sinab wãmetigu Admacjãrã wiogu, apĩ Semeber wãmetigu Zeboicjãrã wiogu, tojo nicã Bela wãmetirocjãrã wiogu nicãrã niwã. Apeterore Bela wãmetiri macã Zoar pisuno'caro niwũ. ³ Ā'rã ni'cãmocuse macãricjãrã na yarã surarare Sidim wãmetiropu neonu'cõcãrã niwã. Sidim diacjũca pa, ditara O'mabũrotiri ditara sumutopu tojacaro niwũ. ⁴ Todũporo na yoacã doce cũ'marĩ Quedorlaomer wãmetigu Elãcãrã wiogu dutise doca nicãrã niwã. Be'ro majã trece cũ'marĩ wa'aboronojõ cũ dutisere weenemosĩ'rĩtirã, cũ me'rã a'mewějērãtirã, na basu apocãrã niwã.

⁵ Ape cū'ma Quedorlaomer cū me'rā nirá wiorā Astarot Karnaim wāmetiropu wa'acārā niwā. Topure wa'a, refaíta masārē a'mewējē wapata'acārā niwā. Be'ro, Ham wāmetiropure zuzita masārē a'mewējē wapata'acārā niwā. Tojo nicā emita masā quē'rārē Save-quiriataim wāmetiropure a'mewējē wapata'acārā niwā. ⁶ Be'rore horeo masārē ūrūpagu Seir wāmeticjuru wējēsirutuwā'cācārā niwā téé El-parán wāmetiri papu. Ti pa yucu marīrōpu tojacaro niwū.

⁷ Be'ro totá Quedorlaomer, tojo nicā cū me'rā wa'a'cārā majāmitojaticārā niwā. Tojatirā, En-mispat wāmetiropu etacārā niwā. Apeterore En-mispat Cades pisuno'caro niwū. Tojo weerā, nipe'tirā na no'o bocaearārē amaleca masā na nirōpu wējēcō'ape'owā'cācārā niwā. Mejārōta amorreo masā quē'rārē wējēcārā niwā. Amorreo masā Hazon-tamar wāmetiropu nicārā niwā.

⁸ Be'ro na tojo weesere tu'orā, āpērā ni'cāmocurā wiorā Sodomacjū, Gomorracjū, Admacjū, Zeboīcjū, Belacjū na yarā surara me'rā Sidim wāmetiri papu wa'acārā niwā. ⁹ Topu na ba'paritirā wiorā me'rā a'mewējērātirā wa'acārā niwā. Na me'rā a'mewējēajā pe'e, a'ticurā nicārā niwā: Quedorlaomer Elam wāmetirocjū, Tidal Goim wāmetirocjū, Amrafel Sinar wāmetirocjū, tojo nicā Arioc, Elasar wāmetirocjū. ¹⁰ Topu na a'mewējēatjopu Sidim wāmetiri papure ope coperi peje nicaro niwū. Puarā wiorā Sodomacjū, Gomorracjū a'mewējērōpu omadu'timirā, te coperipu burusājādiacārā niwā. Na me'rācjārā āpērā wiorā pe'e ūrūpaguru du'tia wa'acārā niwā.

¹¹ Tojo weerā na du'tisteaca be'ro Quedorlaomer quē'rā nipe'tise Sodoma, Gomorrapu nimi'que ba'ase, apeyenojō wapabujuse nimi'quere miicārā niwā. ¹² Lot Abrā acabiji macūrē Sodomapu nise bu'iri ñe'e, cū ye nipe'tise me'rā miacārā niwā.

¹³ Ni'cũ na a'mewějẽ'caropu ní'cu Abrã tiropu omadu'tiwã'cãcu niwĩ. Abrã hebreo masũ* nicu niwĩ. Abrãrẽ Lore na mia'quere werecu niwĩ. Abrã niró pu'to ni'cũ Mamre wãmetigu amorreo masũ nicu niwĩ. Cũ niró yucu pacasepagu niró nicaro niwũ. Mamre acabijirã Escol, tojo nicã Aner nicãrã niwã. Na quẽ'rã Abrã me'rã añurõ nisetiçãrã niwã.

¹⁴ Abrã cũ acabiji macũrẽ “Ñe'e, mia wa'ama” nisere tu'ogu, cũ tiro masã'cãrã, cũrẽ da'raco'terãrẽ neocũucu niwĩ. Tojo weetjãgũ, Lore mia'cãrãrẽ sirutucu niwĩ. Abrã me'rã wa'a'cãrã trescientos dieciocho umua nicãrã niwã. Na sirutuwa'cã, téé Dan wãmetiropu wiorãrẽ bocaecãrã niwã. ¹⁵ Narẽ bocaaja, wiorã ne masitiri cura ñamipu Abrã cũ masã me'rã a'mewějẽnu'cãcãrã niwã. Na wiorã tojo weecã ñ'arã, du'tia wa'acãrã niwã. Abrã quẽ'rã narẽ sirutuwa'cãcãrã niwã téé Hoba wãmetiropu. Ti macã Damasco wãmetiri macã yu'rãropu tojocarõ niwũ. ¹⁶ Narẽ sirutu, nipe'tise na mia'quere ã'mape'ocã'cãrã niwã. A'tiro wee, Abrã Lot cũ acabiji macũrẽ, cũ ye nipe'tise me'rã wijata'acu niwĩ. Tojo nicã numia, ãpẽrã na mia'cãrãrẽ wijata'acu niwĩ.

Ni'cũ pa'i Melquisedec wãmetigu Abrãrẽ, “Mu'urẽ añurõ wa'ato” ní'que ni'i

¹⁷ Abrã Quedorlaomer quẽ'rãrẽ a'mewějẽ wapata'aca be'ro dajatojaacu niwĩ. Cũ dajari cura Save wãmetiri papu Sodomacjũ wiogu cũrẽ põtẽrĩgũ ejacu niwĩ. Save wãmetiri pa, wiogu ya pa nisi'rĩrõ weecaro niwũ. ¹⁸ Apĩ Melquisedec, Salem wãmetiri macãcãjũ wiogu nicu niwĩ. Tojo nicã cũ pa'i Õ'acũ nipe'tirã bu'ipu nigũrẽ ãjõpeogu nicu niwĩ. Cũ pá, tojo nicã u'seducaco vinorẽ miiti, ¹⁹ Abrãrẽ o'ogu, a'tiro nicu niwĩ:

* 14:13 Ñaña glosariopu “hebreo masã”.

“Õ'acũ nipe'tirã bu'ipũ nigũ, u'muse, a'ti di'tare wee'cu
mũ'urẽ añurõ weeato.

²⁰ Õ'acũ nipe'tirã bu'ipũ nigũrẽ 'Añu'u', nírã.

Mũ'urẽ i'atu'ti'cãrãrẽ a'mewějẽ wapata'acã weecu ni-
ami.”

Cũ tojo níca be'ro Abrã cũ a'mewějẽ wapata'a-
quere diez mesãrĩ ducawaacũucu niwĩ. Ni'cã mesãrẽ
Melquisedere o'ocu niwĩ. ²¹ Tojo wéeca be'ro Sodomacjũ
wiogu Abrãrẽ nicu niwĩ:

—Mũ'u wijata'a'que mũ'u yeta tojato. Masã dia'cũrẽ
yu'ure wiaya. Ape'quema mũ'u miaña.

²² Abrã pe'e Melquisedere yu'ticu niwĩ:

—Õ'acũ nipe'tirã bu'ipũ nigũ u'musere, a'ti di'tare
wee'cure cũ tu'oropũ mũ'u ye cjasere ucũtojapũ: ²³ “Ne
cã'rõ mũ'u ye apeyenojõ me'rã tojasome. Ne ni'cã yuta
da, ne ni'cã da sapatu du'teri danojõrẽ miasome. Yu'u
miacãma, be'ropure mũ'u yu'ure a'tiro nibosa'a, 'Yu'u
cũrẽ niyerubucu wa'acã weewu', nibosa'a. ²⁴ Tojo weegu
yu'u pe'e ne apeyenojõ mũ'u yere miasome. Yu'u me'rã
wa'a'cãrã na ba'a'quema ducayuya. Tojo nicã, yu'ure
ba'pati'cãrã pũrĩcã Aner, Escol, Mamre na uasere mi-
arãsama”, nicu niwĩ Abrã.

15

Õ'acũ Abrã me'rã “A'tiro weeguti” ni apo'que ni'i

¹ Be'ro nipe'tise tojo wa'áca be'ro Õ'acũ quẽ'erõpũ
Abrãrẽ a'tiro ni ucũcu niwĩ:

—Abrã, uiticã'ña. Yu'u mũ'urẽ co'teguti. Mũ'urẽ peje
añuse o'oguti, nicu niwĩ.

² Cũ tojo nicã tu'ogu, Abrã pe'e cũrẽ yu'ticu niwĩ:

—Õ'acũ, yu'u wiogu, ¿ñe'e me'rã yu'ure añurõ wee-
bosari? Mũ'u mas'i; yu'u põ'rã mar'i. Tojo weecã,
yu'u cuose Eliezer Damascocjũ cuosirutugusami. ³ Mũ'u

yu'ure pō'rā o'otise bu'iri yu'ure da'raco'tegure yé ní'que tojarosa'a, nicu niwī Abrā.

⁴ Ō'acū cūrē yu'ticu niwī:

—Cū m'u yere ñe'esome. M'u macū diácjū m'u yere ñe'egūsami.

⁵ Cū tojo nitojanu'cō, Abrārē wijaaropu pijiwiaca niwī. Cūrē nicu niwī:

—Ū'muarōpu ī'amoroña. M'u pōtēorō ñocōarē ba'paqueoya. Na ñocōa pājārā weronjō m'u pārāmerā nituriarā nirāsama, nicu niwī Ō'acū.

⁶ Abrā Ō'acūrē ējōpeocu niwī. Tojo weegu Ō'acū cūrē “Añugū, bu'iri marīgū nimi”, nicu niwī. ⁷ Cū tojo ējōpeocā ī'agū, cūrē a'tiro nicu niwī:

—Yu'u m'u wiogu ni'i. Yu'uta m'u Ur caldeo masā ya macāpu nimi'cure miiwijawu. A'ti di'ta m'u ya di'ta niato nígū, tojo weewu.

⁸ Cū tojo nicā tu'ogu, Abrā cūrē sērītiña'cu niwī:

—Ō'acū, yu'u wiogu, ¿de'ro wee a'ti di'ta ya di'ta nirōsa'a nisere masībosari? nicu niwī Abrā.

⁹ Cū tojo nicā tu'ogu, Ō'acū a'tiro nicu niwī:

—Yu'ure ni'cō wecuo, ni'cō cabra, ni'cū oveja umu miitia. Nanucū i'tiarē cū'marī cuorā niato. Tojo nicā ni'cū buja, apī buja wī'magūacārē miitia, nicu niwī Ō'acū.

¹⁰ Abrā nipe'tirā Ō'acū miitiduti'cārārē miiticu niwī. Miiti, nanucūrē deco me'rā dātesurecu niwī. Te sirinucū ī'apōtēorō peoburocu niwī. Na bujama ne dātesureticu niwī. ¹¹ Cū tojo wéca be'ro yuca wa'icu di'ire ba'asī'rīrā, te di'i bu'ipu ejapejamujācārā niwā. Na tojo weecā, Abrā narē nūrūmujācu niwī. ¹² Nūrūcūmī, mujīpū sājārī cura Abrā cārīyu'rūa wa'acu niwī. Maata pūrō na'itī'a wa'acaro niwū. Tojo na'itī'a'cā ī'agū, uise me'rā tu'oña'cu niwī.

¹³ Tojo wa'acā, Ō'acū cūrē a'tiro nicu niwī:

—Mũ'u pãrãmerã nituriarãrẽ wa'atjere masĩcã ɯasa'a. Na ãpẽrã ya di'tapũ nirãsama. Topũ na nicã, tocjãrã narẽ da'raco'terã ɯorãsama. Topũre ña'arõ weepeno'rãsama. Na cuatrocientos cũ'marĩ pi'etirãsama.☆ 14 Narẽ tojo weemicã, yũ'u tocjãrã narẽ da'radutiperãrẽ bu'iri da'regũti. Be'ro na tojo pi'eti'cãrã nimirã, ti di'tapũ nimi'cãrã wjarãsama. Peje apeque me'rã wjarãsama. 15 Mũ'u pũrĩcã bucu waro wa'agu, añurõ soose me'rã wẽrĩgũsa'a. 16 Ba'paritise curari mũ'u pãrãmerã nituriarã masãbajuaca be'ro a'ti di'tapũre dajatojatirãsama. Maata a'tisome. A'tocaterore a'ti di'tacjãrã amorreo masã ña'arõ weesetima. Be'ropũre nemorõ ña'arõ weesetirãsama. Tojo wa'ari cura, mũ'u pãrãmerã nituriarã tojatirãsama tja. Tojati, amorreo masãrẽ cõ'awĩrõrãsama, nicu niwĩ Õ'acũ.

17 Be'ro ñamipũ ni'cãrũ o'me bue ãjũtju, tojo nicã ãjũrĩ tuturo wa'icũrã dutesure'cãrã wa'teropũ yũ'rũacaro niwũ. 18 Ti numũrẽta, Õ'acũ Abrã me'rã cũ “Mũ'urẽ a'tiro weegũti” ni'quere apocũ niwĩ. Abrãrẽ a'tiro nicu niwĩ:

—A'ti di'tare mũ'u pãrãmerã nituriarãrẽ o'ogũti. Egipto cja dia me'rã nũ'cã, téé dia pajiri maa Éufrates wãmetiri maapũ nitũorosa'a. 19 A'tiro nicã a'ti di'tacjãrã a'ticũrã nima: ceneo masã, cenezeo masã, cadmoneo masã, 20 hitita masã, ferezeo masã, refaíta masã, 21 amorreo masã, cananeo masã, gergeseo masã, jebuseo masã nima, nicu niwĩ Õ'acũ.

16

Agar macũ Ismae ye cjase ni'i

1 Abrã numo Sarai ne põ'rã marĩco niwõ. Tojo nimigõta, ni'cõ core da'raco'tego Egiptocjõ, Agar wãmetigore ɯoco

☆ 15:13 Ex 1.1-14; 12.40-41; Hch 7.6

niwō. ² Tojo weego Sarai co marāpɸ Abrārē a'tiro nico niwō:

—Ō'acū yu'ure ne pō'rā marīcā weemi. Tojo weego Agar yu'ure da'raco'tego me'rā mu'u nicā ɸasa'a. Apetero weego mu'u co me'rā pō'rāticā, yu'u pō'rā weronojō tojarásama, nico niwō Sarai.

Co tojo nicā tu'ogɸ, Abrā “Jau”, nicu niwī. ³ Tojo weego cū nɸmo Sarai core da'raco'tego Agare cū nɸmo weronojō niato nígō, co marāpɸ Abrārē o'oco niwō. Titare Abrā diez cū'marī Canaápɸ nígɸ weecu niwī.

⁴ Tojo wee Abrā Agar me'rā nicu niwī. Cū me'rā ni, co nijīpaco niwā'cātico niwō. Tojo wee majā, siape'e me'rā co nijīpaco nisere masīgō, co wiogore tojo ī'acō'aco niwō.

⁵ Co tojo weecā ī'agō, Sarai Abrārē a'tiro nico niwō:

—Agar yu'ure ī'acō'ase mu'u ye bu'iri ni'i. Yu'u basuta yu'ure da'raco'tegore mu'u nɸmo weronojō cɸoato nígō, mu'urē o'owɸ. Ni'cārōacā co nijīpaco nitjīagō, “Yu'u co nemorō wapatil'i”, nisamo. Ō'acū “¿Noa pe'e bu'iri cɸoti?” ni beseato, nico niwō Sarai.

⁶ Abrā core yu'ticu niwī:

—Mu'urē da'raco'tego mu'u yago nimo. Mu'u ɸaronojō weeya core.

Tojo weego Sarai Agare ña'arō weenu'cāco niwō. Co tojo weecā ī'agō, Agar du'tia wa'aco niwō. ⁷ Co tojo du'ti-wā'cārī cura Ō'acū cū basuta nimigū, cūrē wereco'tegu weronojō upɸsājānu'cā,* core yucu marīrōpɸ bajuacu niwī. Core bocaaja'caro ni'cā pe aco waari pe ma'a sumuto nicaro niwū. Ti ma'a co wa'áca ma'a Shur wāmetiro

* 16:7 Pecasā ye me'rā “el ángel del Señor” nírō, “Ō'acū cū basuta nimigū, cūrē wereco'tegu weronojō upɸsājānu'cāpɸ”, nisī'rīrō wee'e. Jesucristo cū a'ti turipɸ bajuáca be'ro Ō'acū cūrē wereco'tegu weronojō upɸsājānu'cābajuanemotipɸ majā.

wa'ari ma'a nicaro niwũ. ⁸ Core topu bocaejagu, a'tiro ni sērītiña'cu niwĩ:

—Agar, Saraire da'raco'tego, ¿no'opu ní'co a'tiati mu'u? Tojo nicã ¿no'opu wa'ago weeti? Cũ tojo nicã tu'ogo, cãrẽ yu'tico niwõ:

—Yu'u wiogo Saraire du'tigo wee'e, nico niwõ.

⁹ Co tojo nicã tu'ogu, a'tiro nicu niwĩ:

—Majãmitojaaya tja mu'u wiogo Sarai tiropu. Nipe'tise co weedutisere añurõ yu'tiya, nicu niwĩ.

¹⁰ Õ'acũ cũ basuta nimigũ cãrẽ wereco'tegu weronojõ upusãjãnu'cã, apeye core ninemocu niwĩ tja:

“Yu'u mu'urẽ pãjãrã põ'rãticã weeguti.

Ne ni'cũ na pãjãrãrẽ queo põtẽosome.

¹¹ Mu'u ni'cãrõacãrẽ nijĩpaco ni'i.

Mu'u wĩ'magũ wuagosa'a.

Cãrẽ Ismae† wãme õ'ogõsa'a.

Õ'acũ mu'u pi'etisere i'ami.

Tojo weego mu'u macãrẽ tojo wãme õ'ogõsa'a.

¹² Mu'u macũ ni'cũ burro nucũcjũ weronojõ yucu marĩrõpu sijabaque'atigusami.

Nipe'tirã me'rã a'mewẽjẽsetigusami.

Na pe'e quẽ'rã cũ me'rã mejãrõta nisetirãsama.

Nipe'tirã cũ acawererãrẽ i'atu'tiri masũ nigũsami”, ni werecu niwĩ.

¹³ Tojo weego majã Agar Õ'acũ me'rã ucũ weetjãgõ, a'tiro cãrẽ wãme õ'oco niwõ: “Õ'acũ yu'ure i'agũ nimi”.

Tojo nígõ, a'tiro nisĩ'rĩgõ weeco niwõ: “Õ'acũ yu'ure i'a'cure i'apu. Tojo weemigõ, cati'i yujupu”.

¹⁴ Tojo weero ti aco wijari pe “Catinu'cũgũ, yu'ure i'agũ ya pe” wãmeyeno'caro niwũ. Ti pe Cades, Bered wãmetise macãrĩ wa'tero nicaro niwũ.

† 16:11 “Ismae” nĩrõ, “Õ'acũ tu'omi” nisĩ'rĩrõ wee'e.

¹⁵ Be'ro Agar Abrārē cū macūrē pō'rātibosaco niwō. Cū wī'magūrē Ismae wāme ō'ocu niwī. ¹⁶ Ismae bajuá-caterore Abrā ochenta y seis cū'marī cūocu niwī.

17

Ō'acū Abrā me'rā “A'tiro weeguti” ni aponemo'que ni'i

¹ Abrā noventa y nueve cū'marī cūori cura Ō'acū cūrē apaturi bajuacu niwī. A'tiro nicu niwī:

—Yū'u Ō'acū, tutuayū'rūnū'cāgū ni'i. Yū'u ī'orōpūre añurō bu'iri marīgū niña. ² Yū'u mū'u me'rā “A'tiro weeguti” ni ucū'quere ī'ogūti. Mū'u pārāmerā nituriarā pājārā waro nicā weeguti, nicu niwī Ō'acū.

³ Cū tojo nicā tū'ogu, Abrā paamu'rīque'acu niwī.

Ō'acū cūrē ninemocu niwī:

⁴ —Yū'u mū'u me'rā apogu, a'tiro weeguti. Mū'u peje di'tacjārā ñecū tojagusa'a. ⁵ Abrā wāmetisome majā. Yū'u nírōnojōta mū'urē peje di'tacjārā ñecū tojacā weegusa'a. Tojo weegu ni'cācā me'rā Abrahā wāmetigusa'a. ⁶ Yū'u mū'u pārāmerā nituriarārē pājārā weeguti. Na peje macāricjārā nirāsama. Tojo nicā ni'cārērā mū'u pārāmerā nituriarā di'ta dutirā wiorā nirāsama. ⁷ Mū'u me'rā “A'tiro weeguti” nise ne pe'tisome. Yū'u mū'urē ní'caronjōta mū'u pārāmerā quē'rārē añurō weeguti. Mū'u wioгу, tojo nicā mū'u pārāmerā nituriarā wioгу nigūti. Mū'u, tojo nicā na quē'rā yū'ure ējōpeorāsama. ⁸ Nipe'tise a'ti di'ta, mū'u ni'cārōacā nirōrē mū'urē o'ogusa'a. Na quē'rārē o'ogusa'a. Mūsā niatji di'ta ninu'cūcā'rōsa'a. Na wioгу nigūti, nicu niwī Ō'acū.

⁹ Apeyere ninemocu niwī tja:

—Mū'u pe'ema, a'tiro weecā ū'a. Tojo nicā mū'u pō'rā, mū'u pārāmerā nituriarā yū'u weedutisere weerāsama. ¹⁰ Yū'u mū'u me'rā, tojo nicā mū'u pārāmerā nituriarā me'rā apo'que a'tiro ni'i. Mūsā tiropu nirá ūmūa nipe'tirā

ō'rēcju yapa caserore yejecō'ano'cārā niato. ¹¹ Mūsā ō'rēcju yapa caserore yejecō'ano'que me'rā yu'u mūsā me'rā “A'tiro weeguti” ni apo'quere ī'ono'o. ¹² Ni'cācā me'rā nipe'tirā wī'marā umua ocho numarī bajuáca be'ro ō'rēcju yapa caserore yejecō'ano'rāsama. No'o wī'magū mu'u ya wī'ipū bajua'cu, tojo nicā apesecjū cū duu'cu quē'rā mejārōta weeno'gūsami. ¹³ Mu'u ya wī'i bajua'cārā, tojo nicā mu'u duu'cārā quē'rā na ō'rēcju yapa caserore yejecō'ano'rāsama. Tojo weese me'rā yu'u mūsā me'rā “A'tiro weeguti” ni apo'que ī'ono'rōsa'a. ¹⁴ No'o ni'cū yejecō'ano'ña marīgūnojō mūsā wa'teropare cō'ano'gūsami. Mūsā me'rā nímasísome majā. Cū yu'u ucū'quere ējōpeotigu nimi. Tojo weegu cō'ano'gūsami.

¹⁵ Ō'acū tere nitojanu'cō, Abrahāre a'te quē'rārē nicu niwī:

—Mu'u numo Sarai pe'e, Sarai wāmetisome majā. Co Sara wāmetigosamo. ¹⁶ Core añurō weegusa'a. Co me'rā mu'u macūrē o'oguti. Co peje macārīcjārā ñecō nigōsamo. Co pārāmerā nituriarā dī'ta dutirā wiorā nirāsama, nicu niwī Ō'acū.

¹⁷ Cū tojo nisere tu'ogu, Abrahā paamu'rīque'acu niwī. Ō'acū ucūserē wācūgū, buji, cū basu a'tiro ni wācūcu niwī: “¿Ni'cū cien cū'marī cuogupu pō'rātibosari? ¿Sara quē'rā noventa cū'marī cuomigō, wī'magūrē wuamasibosari?”

¹⁸ Tojo weegu Ō'acūrē nicu niwī:

—Ismae mu'u “Añurō wa'ato” nise me'rā niato. Mu'u cūrē añurō weecā ua'a, nicu niwī.

¹⁹ Ō'acū cūrē a'tiro ni yu'ticu niwī:

—Tojota ni'i, nírō pe'e. Mu'u numo Sara ni'cū wī'-magūrē wuabosagosamo. Mu'u cūrē Isaa* wāmeyegusa'a. Cū me'rā yu'u “A'tiro weeguti” ni apo'quere añurō weeguti. Cū me'rāta, cū pō'rā nituriarāpūre mejārōta

* 17:19 “Isaa” níro, “cū bujimi” nisī'rīrō wee'e.

añurō weenu'cūgūti. ²⁰ Ismae pe'ere, cū ye cjasere, mu'u ni'quere tu'oapu. Cū quē'rārē añurō wa'acā weeguti. Pājārā pō'rāticā weeguti. Cū pārāmerā nituriarā pājārā nirāsama. Cū doce wiorā pacu nigūsami. Yu'u cū me'rā pajibutiari curua weeguti. ²¹ Yu'u “Mūsā me'rā tojo weeguti” ni'que pe'ema Isaa, Sara macū me'rā apoguti. Cū ape cū'ma a'tocateronojōta bajuagusami, nicu niwī Ō'acū. ²² Cū Abrahā me'rā ucūtojanu'cō, wa'a wa'acu niwī.

²³ Ti numuta Abrahā cū macū Ismaere cū ō'rēcju yapa caserore yejecō'acu niwī. Tojo nicā, nipe'tirā cūrē da'raco'terā, cū ya wi'ipu bajua'cārā, āpērā cū duu'cārā, nipe'tirā umua cū me'rā nirārē Ō'acū cūrē duti'caronojōta weecu niwī. ²⁴ Titare Abrahā noventa y nueve cū'marī cuocu niwī. ²⁵ Cū macū Ismae trece cū'marī cuocu niwī. ²⁶ Abrahā cū macū me'rā ti numuta yejecō'ano'cārā niwā. ²⁷ Nipe'tirā umua cū ya wi'ipu bajua'cārā, tojo nicā apesecjārā cū duu'cārā mejārōta weeno'cārā niwā.

18

Ō'acū Abrahārē “Mu'u ni'cū macūtigu'sa'a” ni'que ni'i

¹ Ni'cā numu Ō'acū Abrahārē yucupagu pacasepagu nirō, Mamre wāmetiropu bajuacu niwī. Dajaritero nicā uputu asiri cura Abrahā cū ya wi'i su'ti caseri me'rā wéeca wi'i sope pu'topu dujicu niwī. ² To dujigu, i'áoo, i'tiarā umua cū diacjū nu'cūrārē i'acu niwī. Narē i'a, sojaro me'rā wā'cānu'cā, narē pōtērīgū wa'acu niwī. Na tiro eta, di'tapu paamu'rīque'acu niwī.

³ Narē a'tiro nicu niwī:

—Wiogu, yu'ure yu'rūaticā'ña; co'teniña yujupu.

⁴ Mūsā du'pocārīrē coecā, yu'u aco miitudutiguti. Be'ro mūsā yucu docapu soorā wa'arāsa'a. ⁵ Mūsārē da'raco'tegu tiro a'tiapu. Tojo weegu mūsā ba'atjere

miigũ wa'aguti. Musã tere ba'áca be'ro wãcütutua, yu'ruwã'cãrãsa'a, nicu niwĩ Abrahã.

Na “Jau”, ni yu'ticãrã niwã.

⁶ Na tojo nicã tu'ogu, Abrahã cũ ya wi'ipu sãjãa, cũ numo Sarare nicu niwĩ:

—Quero, veinte kilo harina añuse miitjãgõ, pã weebaque'oya.

⁷ Core tojo nitojanu'cõ, Abrahã wecuu nirõpu omawã'cã, ni'cũ wecu wĩ'magũ añugũrẽ ì'abese weetjãgũ, cãrẽ da'raco'tegure wẽjẽdutigu o'ocu niwĩ. Tojo weegu maata cãrẽ wẽjẽ, na ba'atjere do'acu niwĩ. ⁸ Tu'ajanu'cõ, Abrahã narẽ wecu di'ire, wecu õpẽco, tojo nicã te õpẽco bu'a'quere ecacu niwĩ. Na yucupagu doca ba'ari cura narẽ ì'anu'cũ co'tecu niwĩ.

⁹ Sijari masã ba'atu'ajanu'cõ, Abrahãrẽ sërĩtiña'cãrã niwã:

—Mu'u numo Sara, ¿no'opu niati?

—Wi'ipu niamo, nicu niwĩ.

¹⁰ Cũ tojo yu'ticã tu'ogu, ni'cũ na me'rãcjũ Abrahãrẽ nicu niwĩ:

—Ape cũ'ma musãrẽ ì'agũ a'tiguti tja. Yu'u tocã'rõ a'ticã, mu'u numo ni'cũ wĩ'magũ põ'rãtigosamo.

Sara cũ tojo ucũrĩ cura wi'i sãjãrõ Abrahã sẽ'ema ejanu'cã, na tojo ni ucũsere tu'ope'ocã'co niwõ. ¹¹ Abrahã, Sara bucurã waro nicãrã niwã. Sara co be'ti ì'ase pe'ti'-copu nico niwõ. ¹² Tojo weego Sara bujidi'ocũ põtẽotico niwõ. A'tiro ni wãcũco niwõ: “¿De'ro weerã ùsã bucurã nimirã, ùsã uaripejase cuobosari?” ¹³ Õ'acũ pe'le Abrahãrẽ nicu niwĩ:

—¿De'ro weego Sara bujiti? ¿Bucuo nimigõ, põ'rãtigosa'a, ni ãjõpeoweti? ¹⁴ Musã tu'oña'cã, ¿yu'ure apeyenojõ weemasitise nibosari? Ape cũ'ma musãrẽ ì'agũ a'tiguti tja. Yu'u tocã'rõ a'ticã, mu'u numo wĩ'magũ põ'rãtigosamo.

¹⁵ A'tere tɬ'ogo, Sara uigo, a'tiro nico niwō:

—Yɬ'u bujigo mejēta weepɬ.

Õ'acũ core yɬ'ticɬ niwī:

—Yɬ'u masī'i; mɬ'u bujiapɬ, nicɬ niwī.

Sodoma cjasere Abrahã Õ'acũrē sērī'que ni'i

¹⁶ Be'ro sijari masã wã'cãɬ'cã, Sodoma wãmetiri macãɬ wa'acãrã niwã. Abrahã narē ī'atɬogɬ wa'agɬ, na me'rã wa'acɬ niwī. ¹⁷⁻¹⁸ Na tojo wa'ari cura Õ'acũ a'tiro wãcũɬ niwī: “Abrahã pãrãmerã nituriarã pãjãrã waro, tutuarã nirãsama. Cũ me'rã nipe'tirã a'ti ɬmãcocjãrãrē añurō wa'acã weeguti. Tojo weegɬ yɬ'u Sodomacjãrãrē weeatjere cũrē wererɬasa'a. ¹⁹ Yɬ'u cũ pō'rãrē, cũ pãrãmerã nituriarãrē yɬ'u bu'esere yɬ'tidutigɬ, tojo nicã añuse, diacjũ cjase weeato nígũ, cãrē besewɬ. Na tojo weecã, nipe'tise yɬ'u ‘Tojo weeguti’ ní'que queoro wa'arosa'a”, ni wãcũɬ niwī.

²⁰ Tojo weegɬ Õ'acũ Abrahãrē a'tiro nicɬ niwī:

—Sodoma, Gomorracjãrã na ña'arō weesetisere tɬ'oapɬ. Na tojo weese ña'abutiase ni'i. ²¹ Tojo weegɬ ni'cãrōacã yɬ'u basuta topɬ ī'agũ wa'aguti. ¿Diacjũta yɬ'u tɬ'o'caronojōta ña'abutiaro weerã weeti? Tere ī'atojagɬɬ, añurō masīgũsa'a majã, nicɬ niwī.

²² Be'ro pɬarã Sodomapɬ wa'acãrã niwã. Abrahã pe'e Õ'acũ tiropɬ tojánicɬ niwī. ²³ Cũ pɬ'tocure wa'a, sērītiña'cɬ niwī:

—¿Ña'arã me'rã añurã quē'rãrē cō'agũsari? ²⁴ Apetero weerã ti macãɬure cincuenta añurã nibosama. ¿Tojo nimicã, ti macãrē cō'agũsari? Na cincuenta añurã nimicã, ¿de'ro weegɬ mɬ'u ti macãcãrãrē acobojojotibosari? ²⁵ Bu'iritirã, bu'iri marĩrã me'rã, narē ni'cãrōnojō bu'iritirã weronojō wējēta basiowe'e. Tere weeticã'ña. Mɬ'u

nipe'tirā a'ti turicjārārē besegu ¿queoro weetibosari? nicu niwī Abrahā. ²⁶ Tojo nicā tu'ogu, Ō'acū yu'ticu niwī:

—To pūrīcārē ti macā Sodomacjārārē cincuenta añurā bocaejagu, nipe'tirā to nirārē acobojoguti, nicu niwī Ō'acū. ²⁷ Abrahā ninemocu niwī tja:

—Mu'u Ō'acū ni'i. Yu'u pūrīcā masū mejō nigū ni'i. Tojo nimigū, no'lo uaro busuma'agū weronojō mu'urē ucūma'asa'a. ²⁸ ¿Apetero weegu na cincuenta ní'cārā, cinco dijaro nicārē, na cinco ye bu'iri ti macācjārārē cō'agūsari tja?

Ō'acū a'tiro ni yu'ticu niwī:

—Na cuarenta y cinco añurā nicārē cō'asome.

²⁹ —¿Cuarenta añurā nicā warore, de'ro weegusari? nicu niwī Abrahā.

—Na cuarenta nicā quē'rārē, ti macācjārārē cō'asome, nicu niwī Ō'acū.

³⁰ Abrahā pe'e sērītiña'nemocu niwī tja:

—Yu'u me'rā uaticā'ña. Mu'urē apaturi sērītiña'nemogūti. ¿De'ro weegusari treinta añurārē bocaejagu waro?

Ō'acū apaturi nicu niwī:

—Treinta añurārē bocaejagu, ti macācjārārē acobojoguti.

³¹ Abrahā sērītiña'nemosājācu niwī tja:

—Yu'u wiogu, uiro marīrō mu'urē ucūmiapaba. Veinte añurā bocaejagu, ¿de'ro weegusari?

Ō'acū yu'ticu niwī tja:

—Na veinte añurā nicā quē'rārē ti macācjārārē cō'asome.

³² Abrahā sērītiña'tuocu niwī:

—Yu'u wiogu, yu'u me'rā uacupa. Mu'urē a'tota sērītiña'tuoguti majā. Ne caribonemosome. ¿De'ro weegusari mu'u, diez dia'cū añurārē bocaejagu?

Õ'acũ nicũ niwĩ:

—Diez añurã nicã, ti macãcjãrãrẽ cõ'asome.

³³ Õ'acũ Abrahã me'rã ucũtojanũ'cõ, wa'a wa'acũ niwĩ. Abrahã quẽ'rã cũ ya wi'ipũ dajatojaa wa'acũ niwĩ.

19

Õ'acũ Sodoma, Gomorrare cũ ãjũacõ'a'que ni'i

¹ Na'ique'ari cura, Õ'acũrẽ wereco'terã Sodomapũre etacãrã niwã. Na topũ etari cura Lot, Abrahã acabiji macũ, macã sãjãrĩ sope tiro dujicũ niwĩ. To cũ dujiro nipe'tirã masã nerẽwũaro nicaro niwũ. Na etacã i'agũ, wã'cãũ'cã, paamu'rĩque'a, ² narẽ nicũ niwĩ:

—Yũ'u mũsarẽ da'raco'tegũ ni'i. Tojo weerã ya wi'ipũ cãrĩrã a'tia. Topũ mũsã du'pocãrĩrẽ coerãsa'a. Be'ro ñamiña'cũrõ mũsã wa'aropũ yũ'rũwã'cãrãsa'a.

Cũ tojo nicã, yũ'ticãrã niwã:

—Niwe'e. A'to macã deco cãrĩrãsa'a.

³ Na tojo nimirã, Lot tutuaro me'rã, “Niwe'e; ya wi'i cãrĩrãsa'a,” nicũ niwĩ. Cũ tojo nica be'ro, na “Jau” ni, cũ me'rã wa'acãrã niwã. Cũ ya wi'ipũ sãjãa, Lot narẽ ba'ase da'rebosacũ niwĩ. Cũ pá bucuase morẽña marĩsere weebosacũ niwĩ. Na tere ba'acãrã niwã.

⁴ Be'ro, na cãrĩatji duporo nipe'tirã Sodomacjãrã mũmũ, ma'mapjia, bucurã nipe'tirã Lot ya wi'i pũ'tore sũtuũ'cãcãrã niwã. ⁵ Na to sũtuũ'cã, cũrẽ caricũcãrã niwã:

—¿Mũmũ no'opũ niti ñamipũ mũ'u tiro eta'cãrã? Narẽ o'owĩrõña. Numia me'rã weewũasenojõrẽ weesĩ'rĩsa'a na me'rã, nicãrã niwã.

⁶ Na tojo nicã tu'ogũ, Lot cũ ya wi'i wijaa, na me'rã ucũgũtigũ, sopere añurõ bi'acã'cũ niwĩ. ⁷ Narẽ nicũ niwĩ:

—Yũ'u me'rãcjãrã, narẽ tojo ña'arõ weeticã'ña. ⁸ A'tiro pe'e weeya. Yũ'u põ'rã, pũarã numia ne ni'cũ mũmũ me'rã nitirã numia nima yujupũ. Narẽ wĩorẽgũti. Mũsã narẽ

no'o weesí'rĩrõ weeya. Ā'rã umua yu'u tiro eta'cārã pe'ema, narẽ ña'arõ weeticã'ña. Na yu'u pijio'cārã nima. Narẽ añurõ co'teguti.

⁹ Cũ tojo nicã tu'orã, a'tiro yu'ticārã niwã:

—Siape'e wa'aya. Mu'u aperocjũ ni'i. Ũsã mu'u dutino'bo'cārã niwe'e. To pũricārẽ ni'cārõacã ũsã narẽ tojo weesí'rĩrõ nemorõ mu'urẽ ña'arõ weerãti, nicārã niwã.

Na Lore pũrõ tuuquenu'cõcārã niwã. Ti wi'i sopere tuupã'rẽsĩ'rĩmicārã niwã. ¹⁰ Na tojo weenu'cãrĩ cura sijari masã Lore ñe'e, wi'i po'peapu miisãjã wa'acārã niwã. Tojo weetoja, na sopere añurõ bi'acã'cārã niwã. ¹¹ Tojo weetojanu'cõ, na nipe'tirã sope pu'topu ni'cãrã umuarẽ, ma'mapjiare, bucũrãrẽ caperi bajuticã weecārã niwã. Caperi bajutirã, ti wi'ipu sãjãasĩ'rĩrã, sopere a'masijarã, põtẽotia wa'acārã niwã. Ne bocaticārã niwã.

¹² Wi'i po'peapu sijari masã Lore sãrĩtiña'cārã niwã:

—¿A'tore ãpẽrã mu'u acawererã marĩti? Nipe'tirã mu'u põ'rã umua, numia, mu'u bujisumua, nipe'tirã mu'u acawererã a'ti macã nirãrẽ apero yoaropu miaña. ¹³ A'ti macãrẽ cõ'ape'ocã'rãsa'a. Ō'acũ a'ti macãcãrã na peje ña'arõ weesetise queti tu'oami. Tojo weegu ũsãrẽ a'ti macãrẽ cõ'adutigũ o'oãmi, nicārã niwã.

¹⁴ Na tojo nicã tu'ogu, Lot cũ bujisumua niajãrẽ weregu wa'amicu niwĩ. Narẽ nicu niwĩ:

—Wã'cãnu'cãña. A'ti macãrẽ wijayá. Ō'acũ a'ti macãrẽ cõ'agũtigũ weemi, nicu niwĩ.

Cũ bujisumua niajã cũ tojo nisere, “Tojo nima'acũ weemi,” ni wãcũcārã niwã. ¹⁵ Cũ na me'rã ucũrĩ cura bo'rearo weecaro niwũ. Tojo weerã Ō'acũrẽ wereco'terã tutuaro me'rã cũrẽ nicārã niwã:

—¡Quero! Mu'u nãmo, mu'u põ'rã numiarẽ sojaro me'rã aperopu miaña. Wa'aya ũsã a'ti macãrẽ ũjũacõ'acã, wẽrĩsĩ'rĩtirã, nicārã niwã.

¹⁶ Na tojo nimicã, Lot sojaticu niwĩ. Cũ ɯmũñarõ wa'aticã ì'larã, na cũ omocãrẽ ñe'e, miacãrã niwã. Õ'acũ cãrẽ pajaña'gũ, tojo weeduticu niwĩ. Lot nũmo, cũ põ'rã numia quẽ'rãrẽ macã sumutoru miacãrã niwã. ¹⁷ Na macãpu wijáca be'ro ni'cũ Õ'acũrẽ wereco'tegu narẽ nicu niwĩ:

—jOmaña catisĩ'rĩrã! Ne majãmiĩ'atõrõticã'ña. Wẽrisĩ'rĩtirã, a'tore ne tojanu'cãtirãta, ɯrũpaguru wa'aya.

¹⁸ Lot pe'le narẽ nicu niwĩ:

—Yũ'u wiorã, ɯrũgũpũre wa'adutiticã'ña. ¹⁹ Mũsã yũ'ure añurõ weetamuaru. Yũ'u wẽrĩbo'cũre mũsã yũ'rũoaru. Yũ'u ɯrũgũpũre ejatibosa'a. To wa'ari curata macãrẽ ɯjũase yũ'ure ẽmũejábosa'a. Tojo weegu yũ'u ma'a deco wẽrĩbosa'a. ²⁰ Topu wa'aronojõ o'ogu, ni'cã macã pu'toacã nirĩ macãpu wa'adutiya. Ti macã cã'macãcã ni'i. Topu wa'agu, yũ'rũgusa'a, nicu niwĩ.

²¹ Cũ tojo nicã tu'ogu, Õ'acũrẽ wereco'tegu cãrẽ nicu niwĩ:

—Jau, mũ'u ní'caronojõta weeguti. Si macã, mũ'u nĩca macãrẽ ɯjũacõ'asome. ²² jQuero, si macãpu omawã'cãña! Mũ'u etaticãma, ne apeye macãrĩrẽ ɯjũacõ'ano'ña marĩrõsa'a. Mũ'u etãca be'ropu ɯjũacõ'ano'rõsa'a, nicu niwĩ.

Ti macã cã'macãcã niyuro, Zoar wãmeticarõ niwũ.

²³ Lot Zoaru etacã, bo'rearo weecaro niwũ. ²⁴ Cũ topu etãca be'ro Õ'acũ Sodoma, Gomorra bu'ipũre pecame'e, tojo nicã azufre acoro pejaro weronojõ ɯjũdijaticã weecu niwĩ. ²⁵ Cũ te macãrĩrẽ ɯjũacõ'acã, to nimi'que nipe'tise ɯjũpe'tia wa'acaro niwũ. Ti macã nimi'cãrã wẽrĩpe'tia wa'acãrã niwã. Na otese nimi'que quẽ'rã ɯjũpe'tia wa'acaro niwũ. ²⁶ Tojo wa'ari cura Lot nũmo cũ be'ro sirutuco nimiwõ. Tojo sirutugo, majãmiĩ'atõrõco niwõ. Totã co moa tuturo dojonu'cã wa'aco niwõ.

²⁷ Ape numu te macārī ũjũacō'aca be'ro Abrahã cū Õ'acũ me'rã ucũ'caropu wa'acu niwĩ. ²⁸ Topu wa'agu, Sodoma, Gomorra ní'caro nipe'tiro ti papure i'aquejocu niwĩ. Yoaropu cū i'acã, pá na ũjũarõ o'me mujãrõ weronojõ o'mepu'sumorõcaro niwũ. ²⁹ Ti pa'tiropu nise macārī Lot ní'carore ũjũacõ'agũ, Õ'acũ Abrahãrẽ wãcũcu niwĩ. Tojo weegu te macārī ũjũacõ'ase duporo wërĩrĩ níngũ, Lore apesepu miacu niwĩ.

*Moabita masã, tojo nicã amonita masã masãba-
juanu'cã'que ni'i*

³⁰ Be'ro Lot uigu, Zoapure tojanemosi'ríticu niwĩ. Tojo weegu cū põ'rã puarã numia me'rã ũrũpagupu wa'acu niwĩ. Topu wa'a, na i'tiarã ni'cã ũtã tutipu niseticũcãrã niwã. ³¹ Ni'cã numu masã ma'mio co acabijore nico niwõ:

—Marĩ pacu bucũ nimi majã. Marĩ nirõpũre marĩrẽ numotigũnojo ne ni'cũ marĩmi. Tojo weero nipe'tirã masã weewhasenojõrẽ weeta basiowe'e. ³² Tojo weerã marĩ pacure que'acã weerá. Cũ que'áca be'ro cũ me'rã cãjĩrã. Tojo weerã marĩ cũ me'rã põ'rãtirãsa'a.

³³ Ti ñami na pacure que'ato nírá, ũ'seducaco vino tĩacãrã niwã. Be'ro masã ma'mio cũ me'rã cãjĩco niwõ. Cũ pe'e co tojo weesere ne tu'oña'ticu niwĩ. Co dijaacã que'rãrẽ, ne tu'oña'ticu niwĩ. ³⁴ Ape numu masã ma'mio co acabijore nico niwõ:

—Ñamica'a ñami yu'u marĩ pacu me'rã cãjĩapu. A'ti ñami que'rãrẽ cũrẽ que'acã weerá. Tojo weego mu'u cũ me'rã cãjĩgõ wa'apa. Tojo weerã marĩnucũ põ'rãtirãsa'a.

³⁵ Na ní'caronojõta weecãrã niwã. Na pacure que'adutirã, ũ'seducaco vino tĩacãrã niwã tja. Du'sago co pacu me'rã cãjĩco niwõ. Lot pe'e ne tu'oña'ticu niwĩ. Co dijaacã que'rãrẽ, ne tu'oña'ticu niwĩ. ³⁶ Na tojo weetjãrã, Lot põ'rã numia na pacu me'rã puarãputa põ'rãtĩcãrã

niwã. ³⁷ Be'ro masã ma'mio ni'cũ wĩ'magũ wuaco niwõ. Cũrẽ Moab wãmeyeco niwõ. Cũ moabita masã ñecũ nicu niwĩ. ³⁸ Du'sago quẽ'rã macũtico niwõ. Cũrẽ Ben-ammi wãmeyeco niwõ. Cũ amonita masã ñecũ nicu niwĩ.

20

Abrahã, tojo nicã Abimelec ye cjase ni'i

¹ Abrahã cũ ní'caro cõ'awã'cãgũ, Neguev wãmetiropu wa'acu niwĩ. Cũ Cades, tojo nicã Shur wa'teropu tojacu niwĩ. Tita cũ Gerar wãmetiri macãpu wa'acu niwĩ. ² Cũ topu ní'gũ, cũ nũmo Sarare “Yũ'u acabijo nimo”, ni wrecu niwĩ. Cũ tojo nicã tu'o, Geracjũ wiogu Abimelec Sarare nũmotiguti ní'gũ, miidutigu o'ócũ niwĩ. ³ Ti ñami Ô'acũ Abimelere quẽ'erõpu a'tiro nicu niwĩ: “Mũ'u wẽrĩgũsa'a. Mũ'u miidutigu o'o'co marãputigo nimo”.

⁴ Abimelec pe'e Sara me'rã ne niticu niwĩ yujupu. Tojo weegu Ô'acũrẽ yu'ticu niwĩ: “Yũ'u wiogu, yũ'u ña'arõ weetimicã, yũ'ure, tojo nicã a'ti macãcjãrã quẽ'rãrẽ wẽjẽgũsari?” ⁵ Abrahã basuta yũ'ure, ‘Co yũ'u acabijo nimo’, niامي. Co quẽ'rã, ‘Yũ'u ma'mi nimi’, niامي. Tojo weegu ‘Marãpu moogõ nimo’, ni wãcũgũ, tojo weeasu. Ne ña'arõ weetiapu”, nicu niwĩ.

⁶ Cũ tojo nisere tu'o, Ô'acũ Abimelere quẽ'erõpu yu'ticu niwĩ: “Yũ'u mas'i. Mũ'u añurõ wãcũse me'rã tojo weeapu. Tojo weegu mũ'u co me'rã cãjisi'rĩcã cã'mota'apu. Mũ'u co me'rã ní'gũ, yũ'ure ña'arõ wéegu weronojõ weeboapã. ⁷ Ni'cãrõacã pũrĩcãrẽ co marãpũre wiaya tja. Cũ Ô'acũ ye queti weremũ'tãrĩ masũ nimi. Mũ'urẽ wẽrĩticã'to ní'gũ, mũ'u ye cjasere sẽrĩbosagusami. Mũ'u cũ nũmorẽ wiatigu pũrĩcã, mũ'u, mũ'u yarã nipe'tirã me'rã wẽrĩgũsa'a”, nicu niwĩ.

⁸ Ape nũmu bo'reacãpu Abimelec wã'cã, cũrẽ da'ra-co'terãrẽ pijio, cũ quẽ'erõpu i'a'quere wrecu niwĩ. Tere

GÉNESIS 20:9 51 GÉNESIS 20:17-18

tu'orã, pũrõ uicãrã niwã. ⁹ Narẽ wéréca be'ro Abrahãrẽ pijio, a'tiro nicu niwĩ:

—¿De'ro weeati mu'u ùsãrẽ? ¿Ñe'enojõ yu'u mu'urẽ ña'arõ wee'que wapa to cã'rõjo yu'ure, tojo nicã yarãrẽ ña'abutiario tojacã weemiati? Mu'u yu'ure tojo wee'que ne ni'cũ tojo weeya marisere weepu. ¹⁰ ¿De'ro weegu tojo weeati? ¿Ñe'enojõrẽ wãcũgũ, tojo weeati? ni sërĩtiña'cu niwĩ.

¹¹ Abrahã cãrẽ yu'ticu niwĩ:

—Yu'u a'tiro wãcũcãti. “A'topu Õ'acũrẽ ne ëjõpeotisama”, nicãti. Yu'u, “Yu'u numo nimo” nicãrẽ, “Yu'ure wëjëbosama”, ni wãcũas. ¹² Diacjũta ni'i. Co yu'u acabijota nimo. Yu'u pacu macõ nimo. Paco pe'e apego nimo. Tojo weegu core numotiwu. ¹³ Yu'u pacu tiropu ní'cu Õ'acũ dutiro me'rã wijagu, core a'tiro niwũ: “No'o marĩ wa'aro etago, ãpërãrẽ, ‘Yu'u ma'mi nimi’, niña”, niwũ.

¹⁴ Na tojo ucũca be'ro, Abimelec Abrahãrẽ oveja, wecuã o'ocu niwĩ. Tojo nicã da'raco'terã umua, numia o'ocu niwĩ. Abrahãrẽ cã numo Sarare wiacu niwĩ. ¹⁵ Abimelec Abrahãrẽ nicu niwĩ:

—A'ti di'ta ya di'ta ni'i. No'o mu'u tu'saro mu'u niatjore beseya.

¹⁶ Sarare a'tiro nicu niwĩ:

—Mu'u ma'mirẽ mil niyeru kujiri wapabujuse kujirire o'oapu. Te me'rã mu'u me'rã nirã mu'urẽ ne mejëcã wãcũsome. Tojo weego na i'orõpu bu'iri marĩgõ to-jagosa'a, nicu niwĩ.

¹⁷⁻¹⁸ Abimelec tojo níca be'ro, Abrahã Õ'acũrẽ sërĩbosacu niwĩ. Abimelec Sarare mia'que bu'iri cã numorẽ, narẽ da'raco'terã numiarẽ, nipe'tirã cã ya wi'i nirãrẽ Õ'acũ põ'rãtimasiticã weecu niwĩ. Abrahã narẽ

sērĩbosáca be'ro Õ'acũ narẽ yu'ruocu niwĩ. Tojo weerã na põ'rãtimasĩcãrã niwã tja.

21

Abrahã macũ Isaa baja'que ni'i

¹ Õ'acũ cũ ní'caronojõta Sarare añurõ weecu niwĩ. Cũ, “Mu'u wĩ'magũ cuogosa'a”, ní'que queoro wa'acã weecu niwĩ. ² Tojo weego nijĩpaco tojaco niwõ. Be'ro Abrahã cũ bucu waro nimicã, wĩ'magũrẽ wuabosaco niwõ. Õ'acũ cūrẽ “Ape cũ'ma musãrẽ ĩ'agũ a'tiguti tja; yu'u tocã'rõ a'ticã, mu'u nũmo ni'cũ wĩ'magũ põ'rãtigosamo” ní'quere queoro wa'acã weecu niwĩ. ³ Sara Abrahãrẽ põ'rãtibosa'cure, Isaa wãme õ'ocu niwĩ. ⁴ Be'ro Õ'acũ cūrẽ dutí'caronojõta wĩ'magũ cũ ocho nũmũrĩ bajuáca be'ro Abrahã cũ õ'rəcju yapa caserore yejecõ'acu niwĩ. ⁵ Cũ macũ Isaa bajuácaterore Abrahã cien cũ'marĩ cuocu niwĩ. ⁶ Tojo weego Sara a'tiro wãcũco niwõ: “Õ'acũ yu'ure e'cati, bujicã weemi. Tojo weerã ‘Sara wĩ'magũ wũapo’ nise quetire tu'orã, nipe'tirã yu'ure e'catitamurãsama. ⁷ ¿Noa Abrahãrẽ, ‘Sara wĩ'magũ wuabosagosamo’ nibopari? Ne ni'cũ tojo nitimicã, cũ bucu waro nigũrẽ yu'u ni'cũ wĩ'magũ põ'rãtibosawũ”, ni wãcũco niwõ.

Agar, Ismae Abrahã ya wi'i ními'cãrãrẽ cõ'awĩrõ'que ni'i

⁸ Isaa bucu, cũ mi'rĩdu'uri nũmũrẽ Abrahã pajiri bosenuwu weecu niwĩ. ⁹ Tojo weeri curare Sara Agar macũ Abrahãrẽ wuabosa'cu Isaare bujicã'cã ĩ'aco niwõ. ¹⁰ Tojo weego co Abrahã tiro wa'a, a'tiro nico niwõ:

—Sico da'racõ'tego macũ mu'u wérĩca be'ro, mu'u ye ní'quere ne ñe'esome. Yu'u macũ Isaa pe'e ñe'egũsami. Tojo weegu da'racõ'tegore, co macũ me'rãta cõ'awĩrõcã'ña, nico niwõ.

¹¹ Co tojo nicã tu'ogu, Abrahã cû macû Ismaere ma'ígû, pûrõ bujaweticu niwî. ¹² Õ'acû pe'e cûrê nicu niwî: “Narê sô'owaro wãcûque'titicã'ña. Sara duti'caronojõta weeya. Isaa me'rã mu'u pãrãmerã nituriarãsama. ¹³ Da'racotego macû pe'ere a'tiro weeguti. Cû quẽ'rãrẽ, pãjãrã cû pãrãmerã nituriacã weegusa'a. Mu'u macû niyucã, pajiri di'tacjãrã nirãsama”, nicu niwî Õ'acû.

¹⁴ Ape numu ñamiña'cûrõ Abrahã Agare pá, aco ajuro wa'icû casero me'rã wéeca ajurore co sê'emapu miið'ocu niwî. Core, co macû me'rã we'riti, narê wa'aduticu niwî. Co wa'a, no'o uaro yucu marĩrõ, masã marĩrõpu Beerseba wãmetiropu sijabaque'atico niwõ. ¹⁵ Aco pe'ticã ñ'agõ, co macûrẽ yucsti docapu cûuco niwõ. ¹⁶ “Cû wẽricã ñ'así'ritisa'a” nígõ, yoacureropu wa'a, dujico niwõ. Co topu dujiri cura cû utinu'cãcu niwî.

¹⁷ Õ'acû co macû uticã tu'ocu niwî. Cû tojo weecã tu'ogu, cû basuta nimigû, cûrẽ wereco'tegû weronojõ upusãjãnu'cã,* u'musepu ucûdijocu niwî: “¿Agar, de'ro wa'ati? Uiticã'ña. Õ'acû mu'u macû uticã tuomi. ¹⁸ Wã'cãnu'cãña. Mu'u macûrẽ wejewa'cõnu'cõña. Cû me'rã pajiri di'tacjãrã wa'acã weeguti”, nicu niwî.

¹⁹ Tojo níca be'ro Õ'acû Agare ni'cã pe aco wijari pe ñ'abocacã weecu niwî. Co wa'icû casero me'rã wéeca ajuropu aco poseye, co macûrẽ tíaco niwõ. ²⁰ Õ'acû co macûrẽ añurõ weetamucu niwî. Cû bucu, yucu marĩrõ, masã marĩrõpu nicã'cu niwî. Topu nígû, buacatjẽ me'rã buemu'sigû wa'acu niwî. ²¹ Cû yucu marĩrõ, masã marĩrõpu Parán wãmetiropu nirĩ cura, cû paco, Egip-tocjõrẽ cû numo niacjore bocabosaco niwõ.

Abrahã Abimelec me'rã na apo'que ni'i

* 21:17 Ñ'aña Gn 16.7 docapu oja'quere.

²² Titare Abimelec Abrahã me'rã ucũgũ wa'acũ niwĩ. Tojo nicã cũ yarã surara wiogũ Ficol wãmetigũ me'rã wa'acũ niwĩ. Cũ Abrahãrẽ niçũ niwĩ:

—Nipe'tise mũ'u weesere Õ'acũ mũ'urẽ weetamusami.

²³ Tojo weegũ Õ'acũ tu'oropũ mũ'u a'tiro weecã ñasa'a. Yu'ure, yu'u pō'rārẽ, yu'u pãrãmerãrẽ ne mejẽcã weet-icã'ña. Yu'u mũ'urẽ wéé'caronojõta yu'ure añurõ weeya. Mũ'u apesecũ nimigũ, ñsã ya di'tapũ ni'i. A'ti di'-tacjãrã quẽ'rãrẽ añurõ weeya. “Õ'acũ wãme me'rã tojota weeguti” niña, niçũ niwĩ Abimelec.

²⁴ Abrahã a'tiro ni yu'ticũ niwĩ:

—Õ'acũ tu'oropũ mũ'u tojo ní'caronojõta añurõ weeguti.

²⁵ Tojo níca be'ro Abrahã Abimelere a'tiro niçũ niwĩ:

—Mũ'urẽ da'raco'terã yu'u aco waari pere ã'macãrã niama. ²⁶ Abimelec pe'le cũ tojo nicã tu'ogũ, cũrẽ niçũ niwĩ:

—Ne masĩtiasũ, noa tojo weero weepã. Mũ'u yu'ure ne weretiapũ. Ní'cãcãputa ne tu'ogũ wee'le, niçũ niwĩ Abimelec.

²⁷ Tojo níca be'ro Abrahã ovejare, wecuare mii, Abimelere o'ocũ niwĩ. Cũ tojo o'óca be'ro, ti numãta “A'tiro weerãti”, ni a'merĩ apocãrã niwã. ²⁸ Na tojo wéeca be'ro Abrahã siete oveja numia wĩ'marãrẽ apesepũ oveja marĩrõpũ cũucũ niwĩ. ²⁹ Abimelec cũ tojo weecã ñ'agũ, sãrĩtiña'cũ niwĩ:

—¿De'ro weegũ mũ'u ã'rã siete ovejare apesepũ cũuati?

³⁰ Abrahã cũrẽ yu'ticũ niwĩ:

—Ã'rã siete ovejare miiña. Narẽ miigũ, “A'ti pe aco waari pe Abrahã se'éca pe ni'i”, ni ñ'agũsa'a.

³¹ Na puarã “A'tiro weerãti” ni apo'caro nitjãrõ, na nirõpũ Beerseba wãme õ'ono'caro niwũ.

³² Na a'merĩ apóca be'ro Beerseba wãmetiropũ ní'cãrã Abimelec, Ficol filisteo ya di'tapũ dajatojaacãrã niwã.

³³ Beersebaru Abrahã ni'cãgũ yucugu tamarisco wãmet-icju otecũ niwĩ. Topu Õ'acũ catinu'cũgũrẽ sêrĩcũ niwĩ.
³⁴ Abrahã yoacã filisteo ya di'tapu nicũ niwĩ.

22

Abrahãrẽ Õ'acũ “¿Diacjũta yu'ure ëjõpeomiti?” cũ ni'que ni'i

¹ Yoáca be'ropu Õ'acũ Abrahãrẽ “¿Diacjũta yu'ure ëjõpeomiti?” nígũ, cũrẽ pisucũ niwĩ.

—¿Abrahã! nicũ niwĩ.

Cũ tojo pisucã tu'ogu, Abrahã, “A'to ni'i”, ni yu'ticũ niwĩ.

² Cũ yu'tíca be'ro Õ'acũ cũrẽ nicũ niwĩ:

—Mu'u macũ, ni'cũ nigũrẽ, mu'u uputu ma'igũ Isaare aperopu Moriah wãmetiri di'tapu miaña. Topu etagu, ãrũgũ, mu'urẽ ñ'ocjuru mũjãña. Tigũ bu'ipu cũrẽ wa'icure wẽjẽ ãjũamorõpeogu weronojõ weeya, nicũ niwĩ.

³ Ape nũmu bo'reque'ari cura, Abrahã wã'cãnu'cã, cũ burro bu'ipu dujiri caserore peocũ niwĩ. Tojo weetu'ajanu'cõ, peca, cũ ãjũamorõpeoatjere paawa'acu niwĩ. Cũ macũ, tojo nicã cũrẽ da'raco'terã puarã me'rã téé Õ'acũ cũrẽ were'caropu wa'acu niwĩ. ⁴ I'tia nũmu be'ro Abrahã Õ'acũ cũrẽ wa'aduti'carore yoaropu ñ'acu niwĩ. ⁵ Tojo weegu cũrẽ da'raco'terãrẽ nicũ niwĩ:

—Mũsã burro me'rã a'to tojayá. Yu'u, yu'u macũ me'rã sõ'opu Õ'acũrẽ e'catipeorã wa'arã wee'e. Tojo weetoja, mũsã tiro tojatirãsa'a tja.

⁶ Abrahã Õ'acũrẽ wa'icu ãjũamorõpeoatje pecare Isaare miaduticũ niwĩ. Cũ pe'e pecame'e, tojo nicã di'pji miacu niwĩ. Na puarã ni'cãrõ me'rã wa'acãrã niwã. ⁷ To be'roacã Isaa cũ pãcure nicũ niwĩ:

—¿Pacu!

—¿Ñe'enojõ uati, macũ? ni yu'ticũ niwĩ.

Isaa cūrē sērītiña'cu niwī:

—Marī peca, tojo nicā pecame'e cao'o. ¿Oveja wī'magũ marī űjũamorõpeoacju no'opu niti?

⁸ Abrahã cūrē yu'ticu niwī:

—Macũ, Õ'acũ marĩrē ni'cũ oveja wī'magũrē o'ogusami, nicu niwī.

Tojo ni, na puarã sijawã'cãcãrã niwã.

⁹ Õ'acũ Abrahãrē were'caropure etarã, Abrahã wa'icũrãrē űjũamorõpeoatjore ni'cã mesã űtã me'rã seeneocũcu niwī. Tu'ajanũ'cõ, pecare to bu'ipu seepeocu niwī. Seepeotoja, cũ macũrē du'te, peca bu'ipu peocu niwī. ¹⁰ Seepeotoja, cũ macũrē wējẽgũti nĩgũ, di'pjĩrē miicu niwī. ¹¹ Cũ tojo weeri cura Õ'acũ cũ basuta nimigũ, cūrē wereco'tegu weronojõ upusãjãnu'cã,* u'musepu cūrē pisudijocu niwī:

—¡Abrahã!

Abrahã cūrē yu'ticu niwī:

—A'tota ni'i, nicu niwī.

¹² —Mu'u macũrē ne mejẽcã weeticã'ña. Ni'cãrõacã yu'u masĩ'i. Mu'u yu'ure, “Yu'u macũ ni'cũ nigũrē mu'urē o'osome”, ne nitiapu. Tojo weegu yu'u masĩ'i mu'u yu'ure wiopesase me'rã ñ'a'a, nicu niwī.

¹³ Cũ tojo nicã, Abrahã ñ'ao, ni'cũ oveja umu ni'cã yucusti wa'teropu cũ capesa'ripu su'rinu'cũgũrē ñ'acu niwī. Tojo wee cūrē ñe'e, wējẽ Õ'acũrē e'catise o'ogu, űjũamorõpeocu niwī. Cũ macũrē wējẽbo'cu oveja pe'ere wējẽcu niwī. ¹⁴ Be'ro Abrahã tojo wee'carore a'tiro wãme õ'ocu niwī: “Õ'acũ marĩrē du'sasenojõrē o'omi”. Tojo weero ni'cãrõacã quẽ'rãrē “Tigu Õ'acũ yagu űrũgũrē marĩrē du'sasenojõrē o'ogusami”, nino'o.

* 22:11 Ñ'aña Gn 16.7 docapu oja'quere.

¹⁵ Apaturi Õ'acũ cũ basuta nimigũ, cãrẽ wereco'tegu weronojõ upusãjãnu'cã, u'musepu Abrahãrẽ pisudijocu niwĩ tja. ¹⁶ A'tiro nicu niwĩ:

—Õ'acũ a'tiro niami: “A'te mu'u wee'quere mas'i. Yu'ure, 'Yu'u macũ ni'cũ nigũrẽ mu'urẽ o'osome', ne nitiapu. Tojo weegu yu'u basu yu'u wãme me'rã mu'urẽ añurõ wa'acã weeguti. ¹⁷ Mu'urẽ peje añuse weeguti. Mu'u pãrãmerã nituriarãrẽ ñocõa weronojõ, tojo nicã pajiri maa sumuto nucũpori weronojõ pãjãrã wa'acã weeguti. Apeyema narẽ i'atu'tirãrẽ docaque'acã weerãsama. ¹⁸ Mu'u yu'ure añurõ ejõpeose wapa mu'u pãrãmerã me'rã nipe'tirã a'ti umucocjãrã añurõ weeno'rãsama”, nicu niwĩ Õ'acũ.

¹⁹ Be'ro Abrahã cãrẽ da'racõ'terã tiropu dajatojaacu niwĩ. Nipe'tirã ni'cãrõ me'rã Beerseba wãmetiropu wa'acãrã niwã. Topu Abrahã nisetiucũ niwĩ.

Nacor põ'rã ye cjase ni'i

²⁰ Yoãca be'ropu Abrahã cũ acabiji Nacor ye quetire tu'ocu niwĩ. Nacor numo Milca wĩ'marãrẽ cãrẽ põ'rãtibosaco niwõ. ²¹ Uz wãmetigu bajuamutã'cu niwĩ. Cũ be'rore cũ acabiji Buz bajuacu niwĩ. Buz be'rore Kemuel, Aram pacu nicu niwĩ. ²² Be'ro a'ticũrã bajuanemocãrã niwã: Quesed, Hazo, Pildas, Jidlaf, Betuel. ²³ ã'rĩ Betuel Rebeca pacu nicu niwĩ. ã'rã ochore Abrahã acabiji Nacor, Milca me'rã põ'rãticãrã niwã.

²⁴ ãpẽrã Nacor numo Milca pe'su Reúma põ'rã Teba, Gaham, Tahas, Maaca nicãrã niwã.

23

Sara wẽrĩ'que ni'i

¹ Sara ciento veintisiete cũ'marĩ catico niwõ. ² Ticuse cũ'marĩ cuogo, Quiriat-arba wãmetiropu Canaá di'ta

nirĩ macãpũ wẽrĩco niwõ. Quiriat-arba, apetero Hebró pisuno'caro niwũ. Abrahã Sara wẽrĩcã ì'agũ, uti, ðujasewã'acũ niwĩ. ³Tojo uti, co wẽrĩ'co tiropũ ní'cũ wija, hitita masã nirõpũ na me'rã ucũgũ wa'acũ niwĩ. A'tiro nicũ niwĩ:

⁴—Yũ'ũ mũsã wa'teropũre apesecjũ nimicã, ni'cã ùtã tuti yũ'ũ nũmorẽ yaatji tutire duaya.

⁵Cũ tojo nicã tũ'orã, hitita masã cũrẽ yũ'ticãrã niwã:

⁶—Ësãrẽ tũ'oníña yujupũ. Mũ'ũ ùsã wa'terore ni'cũ Õ'acũ bese'cũ, wiogũ macũ weronojõ ni'i. Tojo weegũ mũ'ũ nũmorẽ ùsã ye ùtã tutiri wa'tero añurĩ tutipũ yaaya. Ne ni'cũ ùsã wa'teropũ nigũ, “Ya tuti ni'i, yaaticã'ña”, nisome.

⁷Tojo weegũ Abrahã wã'cãnu'cã, hitita masãrẽ paamu'rĩque'a, ⁸narẽ nicũ niwĩ:

—To pũrĩcãrẽ mũsã yũ'ũ nũmorẽ a'to yaacã ùarã, Efró, Zohar macũrẽ a'tiro ni sãrĩbosaya. ⁹Ni'cã ùtã tuti Macpela wãmetiri tuti cũ ya di'ta nitũoro nirĩ tutire yũ'ũre duato. Yũ'ũ ti tuti wapatiro ejatuaro wapayeguti. Yũ'ũ tore duugũ, mũsã wa'teropũ yaari tuti cũogusa'a.

¹⁰Efró hitita masũ na wa'teropũ ðujicũ niwĩ. Tojo weegũ nipe'tirã cũ acawererã tũ'oropũ, tojo nicã nipe'tirã macã sãjãrĩ sope tiro yũ'rũarã tũ'oro a'tiro nicũ niwĩ:

¹¹—Niwe'e, yũ'ũ wiogũ. Añurõ tũ'oya. Yũ'ũ mũ'ũrẽ ti di'tare, tojo nicã ti di'tapũ nirĩ tutire wapamarĩrõ o'oguti. Yũ'ũ acawererã tũ'oropũ mũ'ũrẽ ti di'tare o'o'o. Mũ'ũ nũmorẽ yaaya majã.

¹²Abrahã pe'e apaturi tocjãrã masãrẽ paamu'rĩque'acũ niwĩ tja. ¹³Tojo wee, masã to nirã tũ'oro Efró rẽ nicũ niwĩ:

—Yũ'ũre tũ'oya. Ti di'ta wapa queoro wapayeguti. Mũ'ũ “Jau”, nicã, topũ yũ'ũ nũmorẽ yaaguti majã.

¹⁴Cũ tojo nicã, Efró yũ'ticũ niwĩ tja:

¹⁵ —Wioḡu, yu'ure tu'oya. Ti di'ta cuatrocientos niyeru cujiri wapati'i. Ti di'ta wapatistere ucünemoticã'rã. Mu'u numorê yaagũ wa'aya, nicũ niwĩ.

¹⁶ Abrahã, “Jau” ni, Efró hitita masã ñ'orõpu tocã'rõ wapati'i ni'carore cuatrocientos niyeru cujirire wapayecu niwĩ. Tocjãrã duari masã wapaye'caronojõta wapayecu niwĩ. ¹⁷⁻¹⁸ Tojo weero nipe'tise Efró dua'que di'ta Abrahã ye tojacaro niwũ. Ëtãtuti, yucũpagũ nipe'tise cũ ye tojacaro niwũ. Ti di'ta Macpela wãmeticaro niwũ. Mamre mujĩpũ mujãtiro pe'e tojacaro niwũ. Hitita masã, tojo nicã nipe'tirã ti macã sãjãrĩ sopere yu'rũarã ñ'orõpu wapayecu niwĩ.

¹⁹ Be'ro Abrahã cũ numo Sarare ãtã tutipũ yaacũ niwĩ. Ti tuti Macpela wãmetiropũ Mamre mujĩpũ mujãtiro pe'e nicaro niwũ. Totã tja apetero Hebró wãmeticaro niwũ. Canaã wãmetiri di'tapũ tojacaro niwũ. ²⁰ Tojo weero ti di'ta, ãtã tuti topũ nirĩ tuti, hitita masã Abrahã cũ acawererãrẽ yaatjore duacãrã niwã.

24

Abrahã Isaa numo niacjore a'mabosa'que ni'i

¹ Abrahã bucu waro nicũ niwĩ. Nipe'tise cũ weesetise me'rã Ñ'acũ cãrẽ añurõ wa'acã weecu niwĩ. ² Ni'cã numũ cãrẽ da'raco'tegu ãpẽrã yu'rũoro bucu nigũrẽ pijicu niwĩ. Cũ nipe'tise Abrahã cuosere ñ'anurũgũ nicũ niwĩ. Abrahã cãrẽ nicũ niwĩ:

—Mu'u omocãrẽ ya usó docapu cũña. ³ Ñ'acũ marĩ wioḡu u'muse, di'ta wee'cu wãme me'rã mu'u “A'tiro weeguti” nicã uasa'a. Ne yu'u macũ Isaare a'to Canaã yu'u nirĩ di'tacjõ me'rã numoticã weeticã'ña. ⁴ Tojo weetigũ, ya di'tapũ wa'a, yu'u acawererã numia wa'teropure cũ numo niacjore besegu wa'aya.

⁵ Cãrẽ da'raco'tegu yu'ticu niwĩ:

—Co numio yu'u me'rã a'tisî'rîticã, ¿de'ro weegusari? ¿Tojo weecãma, yu'u mu'u macürẽ mu'u wijawã'cãtica di'tapure miagüsari?

⁶ Abrahã cürẽ yu'ticu niwĩ:

—Niwe'le. Topu yu'u macürẽ miaticã'ña. ⁷ Yu'u wiogu Õ'acũ u'musecǰũ, yu'u pacu ya wi'i ní'cure, tojo nicã yu'u acawererã ya di'tapu ní'cure miiwiorẽwĩ. Miiwiorẽ, a'ti di'tare “Mu'u pãrãmerã nituriarãrẽ o'oguti”, niwĩ. Cũta mu'u duporo cürẽ wereco'tegure o'oyugusami. Tojo weegu mu'u yu'u macũ numo niacjo tocjõrẽ boca, mi-itigusa'a. ⁸ Co numio mu'u me'rã a'tisî'rîticã, yu'u mu'urẽ “Tojo weegusa'a” ní'que tojo tojacã'rõsa'a. Mejõ yu'u macürẽ topu ne miaticã'ña, nicu niwĩ.

⁹ Tojo wee cürẽ da'raco'tegu cũ ya omocãrẽ cũ wiogu Abrahã usó docapu ñapeocu niwĩ. Be'ro “Õ'acũ tu'oropu diacjũta weeguti mu'u duti'quere”, nicu niwĩ.

¹⁰ Be'ro cũ wiogu yarã cameyoa diez, tojo nicã ap-eye peje añuse Abrahã cũ o'otjere miicu niwĩ. Tere mii, Nacor wãmetiri macã, Mesopotamia di'tapu wa'acu niwĩ. ¹¹ Abrahãrẽ da'raco'tegu ti macã sumuto ejari cura, na'ique'aro weecaro niwũ. Ti horata numia aco waarã wa'acãrã niwã. Cũ pe'e cameyoare aco waari pe tiro soodutigu cũucu niwĩ.

¹² Tojo weetoja, Õ'acürẽ a'tiro sërĩcu niwĩ: “Õ'acũ, yu'u wiogu Abrahã ëjõpeogu, ni'cãcãrẽ yu'ure añurõ wa'acã weeya. Yu'u wiogure mu'u malisere ñ'oña. ¹³ A'to aco waari pe tiro tojánígũti yujupu. A'tocjãrã numia aco waarã a'ticã, ¹⁴ yu'u ni'cõrẽ a'tiro nigũti: ‘Acoture miidijoya. Sî'rígũtigu wee'e.’ Co ‘Sî'rĩña. Mu'u yarã cameyoa quẽ'rãrẽ tãgõti,’ tojo yu'tigo cóta mu'u besel'co mu'urẽ da'raco'tegu Isaa numo niacjo nigõsamo. Mu'u tojo weecã ñ'agũ, ‘Diacjũta yu'u wiogu Abrahãrẽ añurõ weemi’, nigũsa'a”, nicu niwĩ.

¹⁵ Cũ Õ'acũrẽ sãrĩtu'ajaticãta, ni'cõ numio acotu wuawã'cãtigore ì'acu niwĩ. Co Rebeca, Betuel macõ nico niwõ. Betuel Milca, Nacor macũ nicu niwĩ. Nacor Abrahã acabiji nicu niwĩ. ¹⁶ Rebeca añugõ nico niwõ. Ne ni'cũ ùmũ me'rã niña'tico niwõ. Aco waari pepũ bu'a, acore waamii, majãgõ weeco niwõ. ¹⁷ Co majãcã ì'agũ, Abrahãrẽ da'raco'tegu pe'e omasirutuwã'cã, core emueja, nicu niwĩ:

—Mũ'u yu'ure pajaña'cureya. Aco mũ'u waa'quere cã'rõ tĩaña.

¹⁸ —Jau, sã'rĩgũ a'tia, nico niwõ.

Tojo wee, acoture miidijo, cãrẽ tĩaco niwõ. ¹⁹ Cũ sã'rĩtojáca be'ro, Rebeca cãrẽ nico niwõ:

—Mũ'u yarã cameyoa quẽ'rãrẽ miibosago wa'agoti. Na sã'rĩsã'rĩrõ põtëorõ sã'rĩrãsama, nico niwõ.

²⁰ Nipe'tirã cameyoa sã'rĩato nígõ, pejetiri acore waa, ùmũñarõ me'rã na sã'rĩrĩ co'ropũ piosãamjãco niwõ.

²¹ Co tojo weesere ì'agũ, Abrahãrẽ da'raco'tegu “Yũ'u a'topũ a'ticã, Õ'acũ cũ ‘A'tiro weeguti’ ní'quere ¿diacjũta weegusari?”, ni tu'oña'gũ, tojo ì'acã'cu niwĩ. ²² Cameyoa sã'rĩtu'ajaca be'ro, Abrahãrẽ da'raco'tegu ã'quẽa yoosari be'to, uru me'rã wéeca be'to, seis gramo nũcãrĩ be'tore mii, ã'quẽapũ yoocu niwĩ. Tojo nicã pua be'to omocã tuusãase uru me'rã wee'que be'torire, cien gramo nemorõ nũcãsere o'ocu niwĩ. ²³ O'otojanu'cõ, core nicu niwĩ:

—¿Noa macõ niti mũ'u? ¿Mũ'u pacu ya wi'ipure cãrĩrõ niati yu'umasã me'rã cãrĩatjo?

²⁴ Co yu'tico niwõ:

—Yũ'u Betuel macõ ni'i. Cũ Milca, Nacor macũ nimi. ²⁵ Õsã ya wi'ipure musã cãrĩatjo niapũ. Tojo nicã cameyoa na ba'ase tá peje niapũ.

²⁶ Tojo nicã tu'ogu, Abrahãrẽ da'raco'tegu ejaque'a, Õ'acũrẽ e'catipeocu niwĩ. ²⁷ A'tiro nicu niwĩ: “Õ'acũ, Abrahã yũ'u wiogu ãjõpeogu, mũ'u añuyũ'rua'a. Yũ'u

wiogure añurõ wéégũ, mu'u 'A'tiro weeguti' ní'quere queoro weeparũ. Yu'u quẽ'rãrẽ cũ acawererã ya wi'ipũ miitiapũ", nicũ niwĩ.

²⁸ Be'ro Rebeca nipe'tise core wa'a'quere werego wa'ago, co paco ya wi'ipũ omawã'cãco niwõ. ²⁹ Co ma'mi Labán wãmeticũ niwĩ. Co tojo nicã tu'ogu, Abrahãrẽ da'raco'tegure a'magũ wa'agu, aco waari pe tiro omawã'cãcũ niwĩ. ³⁰ Cũ acabijo ë'quẽapũ yoosari be'to, omocã tuusãase be'tori miiejacã ì'atojacũ niwĩ. Tojo nicã, Abrahãrẽ da'raco'tegũ core were'quere tu'ope'ocã'cũ niwĩ. Tojo weegũ Labán cũrẽ a'magũ wa'acũ niwĩ. Aco pe tiropũta, cũ yarã cameyoa me'rã nigũrẽ bocaiejacũ niwĩ.

³¹ Labán cũrẽ a'tiro nicũ niwĩ:

—A'tia, Õ'acũ añurõ weeno'gũ. ¿De'ro weegũ mu'u a'to wijaropũ nu'cũti? Mu'u cãrĩatjo, tojo nicã cameyoa niatjo apobosatojapũ, nicũ niwĩ.

³² Tojo weegũ Abrahãrẽ da'raco'tegũ wi'ipũ sãjãacũ niwĩ. Topũ Labán cameyoa na o'ma'quere miidijo, narẽ ba'ase ecacũ niwĩ. Tojo wéeca be'ro Abrahãrẽ da'raco'tegũ, cũ me'rãcãrãrẽ du'pocãrĩ coeato nigũ, aco miacũ niwĩ.

³³ Na ba'ase etiri cura, Abrahãrẽ da'raco'tegũ a'tiro nicũ niwĩ:

—Yu'u musãrẽ nigũti ní'quere weretimigũ, ba'atisa'a.

—To pũrĩcãrẽ ucũmu'taña, nicũ niwĩ Labán.

³⁴ Abrahãrẽ da'raco'tegũ narẽ nicũ niwĩ:

—Yu'u Abrahãrẽ da'raco'tegũ ni'i. ³⁵ Õ'acũ yu'u wiogũ Abrahãrẽ añurõ weemi. Peje cuogũ wa'acã weemi. Cũrẽ oveja, wecua, uru, niyeru plata wãmetise, da'raco'terã umua, numia, cameyoa, tojo nicã burroa o'owĩ.

³⁶ Apeyema cũ numo Sara bucuo nimigõ, ni'cũ põ'rãtiwõ. Yu'u wiogũ cũ macũrẽ nipe'tise cũ cuosere o'owĩ. ³⁷ Yu'u wiogũ yu'ure, cũ macũrẽ ne ni'cõ ti di'ta Canaá cũ nirõcjõ

me'rá omocã du'tedutitiwĩ. Tere nígũ, yu'ure cũ dutisere Õ'acũ wãme me'rá “Diacjũta mu'u dutiro weeguti”, ni yu'tidutiwĩ. ³⁸ Cũ yu'ure ninemowĩ: “Yu'u pacu acawererã tiropu wa'a, to nirã numia wa'terore ni'cõ cũ numo niacjore a'maña”, niwĩ. ³⁹ Yu'u pe'e yu'u wiogure niwũ: “Yu'u wiogu, co numio yu'u me'rá a'tisĩ'ríticã warore, ¿de'ro weegusari?” ⁴⁰ Cũ yu'ure yu'tiwĩ: “Yu'u Õ'acũ haronojõ nisetigu ni'i. Mu'u wa'aro añurõ wa'ato nígũ, mu'u me'rá Õ'acũ cãrẽ wereco'tegure o'ógusami. Tojo weegu yu'u pacu acawererã põ'rá numia wa'terore ni'cõ yu'u macũ numo niacjore bocagusa'a. ⁴¹ Na yu'u acawererã core o'osĩ'ríticãma, mu'u ‘Tojo weeguti’ ní'que tojo tojacã'rõsa'a”, niwĩ yu'ure.

⁴² »Ni'cãcã aco waari pe tiropu ejagu, Õ'acũ, yu'u wiogu Abrahã êjõpeogure sãrĩapũ: “Mu'u haro yu'u a'topu a'tisere añurõ wa'acã weebosaya. ⁴³ Mu'u a'tiro weecã hasa'a. Ni'cãrõacã yu'u aco waari pe tiro nirĩ cura a'tiro wa'ato. Ni'cõ numio aco waago a'ticã, yu'u a'tiro nigũsa'a: ‘Mu'u aco waasere cã'rõ tiacureya.’ ⁴⁴ Co yu'ure ‘Sĩ'rĩña, mu'u yarã cameyoa quẽ'rãrẽ tiagõti,’ nigó, cóta mu'u bese'co yu'u wiogu macũ numo niacjo nigõsamo”, ni sãrĩwũ. ⁴⁵ Yu'u Õ'acũrẽ sãrĩtu'ajatimigũ, Rebeca aco co waatjũre wuawã'cãtigore ĩ'apũ. Aco waari pepũ bu'a, acore waamiiamo. Core niapũ: “Mu'u aco waa'quere yu'ure cã'rõ tĩaña”, niapũ. ⁴⁶ Tojo weego acotũre miidijo, yu'ure niamo: “Jaũ, sĩ'rĩña. Mu'u yarã cameyoa quẽ'rãrẽ tiagõti.” Yu'ure aco tĩa, yarã cameyoa quẽ'rãrẽ tĩamo.

⁴⁷ »Be'ro core sãrĩtĩa'pũ: “¿Noa macõ niti mu'u?” Co yu'ure yu'tiamo: “Yu'u Betuel macõ ni'i. Cũ Nacor, Milca macũ nimi”, niamo. Be'ro ĩ'quẽa yoosari be'tore ĩ'quẽapũ yooapũ. Tojo nicã pũa be'to omocã tuusãase be'torire tuusãapũ.

⁴⁸ Tojo weetoja, yu'u ejaque'a, Õ'acũrẽ, Abrahã yu'u

wiogü ñjõpeogüre e'catise o'õapü. Cũ yu'u wiogü acaw-
ererã tiropü wa'lari ma'arẽ queoro i'õami. Cũ yu'u wiogü
Abrahã macũ nũmo niacjore miidutigü, tojo weeami.
49 Ni'cãrõacãma majã, yu'u wiogü uasere añurõ e'ca-
tise me'rã yu'tisĩ'rĩrã, wereya. Tojo yu'tisĩ'rĩtirã quẽ'rã,
wereya. Tojo weegü yu'u weeatjere masĩgũsa'a, nicü niwĩ.

50 Cũ tojo nicã tu'orã, Labán, Betuel yu'ticãrã niwã:

—A'te nipe'tise Õ'acũ weese ni'i. Ûsã ne “Tojota wa'ato,
tojo wa'aticã'to”, nĩmasĩtisa'a. 51 A'tigo nimo Rebeca.
Core miaña majã. Õ'acũ uaronojõta mu'u wiogü macũ
nũmo nigõsamo, nicãrã niwã.

52 Abrahãrẽ da'raco'tegü na tojo nicã tu'ogü, Õ'acũrẽ
e'catipeogü ejaque'a, paamu'rĩque'acü niwĩ. 53 Õ'acũrẽ e'-
catise o'õca be'ro, apeyenojõ uru, plata me'rã wee'queno-
jõrẽ, tojo nicã su'tire Rebecare o'õcu niwĩ. Tojo nicã co
ma'mirẽ, co pacore apeyenojõ wapabũjusenõjõrẽ o'õcu
niwĩ. 54 Be'ro cũrẽ ba'pati'cãrã me'rã ba'a, sĩ'rĩ, topãta
cãrĩcãrã niwã.

Ape nũmũ wã'cã, Abrahãrẽ da'raco'tegü narẽ nicü niwĩ:

—Yu'u wiogü ya wi'ipü dajatojaacã, musã macõrẽ o'õya
majã.

55 Tojo nicã tu'orã, Rebeca ma'mi, co paco a'tiro nicãrã
niwã:

—Co diez nũmũrĩ ñsã me'rã tojánĩato yujupü. Be'ro
mu'u me'rã wa'agosamo majã.

56 Abrahãrẽ da'raco'tegü pe'e a'tiro nicü niwĩ:

—Yu'u tojaacã, cã'mota'anemoticã'ña majã. Õ'acũ yu'u
a'ti'quere añurõ wa'acã weetojami. Tojo weerã yu'u
wiogü ya wi'ipü dajatojaadutiya.

57 Cũ tojo nicã tu'orã, na yu'ticãrã niwã:

—Jau. Rebecare pijĩña'rã marĩ, ¿de'ro ni yu'tigosari co?

58 Tojo weerã Rebecare pijio, sãrĩtiña'cãrã niwã:

—¿Mu'u ã'rĩ mũmũ me'rã wa'asĩ'rĩsari?

—Ûu, wa'agoti, ni yu'tico niwõ.

⁵⁹ Co tojo nicã tu'orã, Rebecare, core masõ'co quẽ'rãrẽ o'ócãrã niwã. Tojo nicã, Abrahãrẽ da'raco'tegure, cãrẽ ba'pati'cãrã me'rã wa'aduticãrã niwã majã. ⁶⁰ Rebecare añurõ wa'ato nírã, a'tiro nicãrã niwã:

“Numió, Õ'acũ mu'urẽ pãjãrã paco nicã weeato.

Mu'u pãrãmerã nituriarã narẽ ì'atu'tirã nise macãrĩcjãrã me'rã a'mewẽjẽ wapata'ato.”

⁶¹ Na core tojo níca be'ro, Rebeca, core da'raco'terã numia me'rã cameyoa bu'ipũ mujãpeja, Abrahãrẽ da'raco'tegure sirutuwa'cãcãrã niwã. Tojo wee, Abrahãrẽ da'raco'tegũ Rebecare mia, to ní'cu wa'a wa'acũ niwĩ.

⁶² Isaa pe'e aco waari pe, “Catinu'cũgũ, yu'ure ì'agũ ya pe” wãmetiropũ ní'cu majãmitojaticũ niwĩ. Cũ pe'e Neguev wãmetiropũ niseti'cu niwĩ. ⁶³ Na'ique'awã'cãtiri cura sijagũ wa'acũ niwĩ. Tojo weegũ cameyoa a'ticã ì'acũ niwĩ. ⁶⁴ Rebeca quẽ'rã cãrẽ ì'aco niwõ. Isaare ì'agõta, cameyo bu'ipũ pesa'co dijaco niwõ. ⁶⁵ Abrahãrẽ da'raco'tegure sãrĩtiña'co niwõ:

—¿Noa niti sĩ'i marĩrẽ põtãrĩgũ a'tigu? nico niwõ.

—Yu'u wiogũ nimi, ni'cu niwĩ. Tere tu'ogo, su'tiro casero me'rã co diapoare mo'aco niwõ.

⁶⁶ Abrahãrẽ da'raco'tegũ Isaare nipe'tise cũ wee'quere werecu niwĩ. ⁶⁷ Be'ro Isaa Rebecare cũ paco Sara níca wi'i, wa'icũ caseri me'rã wéca wi'ipũ mia wa'acũ niwĩ. Tojo wee cũ nũmo tojaco niwõ. Isaa Rebecare pũrõ ma'icũ niwĩ. A'te me'rã cũ paco wẽrĩ'quere wãcũtutuacũ niwĩ.

25

Abrahã Cetura wãmetigo me'rã põ'rãti'que ni'i

¹ Abrahã apegõ nũorẽcũ niwĩ. Co Cetura wãmetico niwõ. ² Co me'rã a'tiro wãmetirãrẽ põ'rãticũ niwĩ. Zimram, Jocsán, Medán, Madiá, Isbac, Súa nicãrã niwã.

³ Jocsán pō'rā Seba, Dedán nicārā niwā. Dedán pārāmerā nituriarā asureo masā, letuseo masā, leumeo masā nicārā niwā. ⁴ Madiá pō'rā Efa, Efer, Hanoc, Abida, Elda nicārā niwā. Ā'rā nipe'tirā Cetura pō'rā nituriarā pājārā nicārā niwā. ⁵ Isaa Abrahā cū pacu cuo'que nipe'tisere cuosirutucu niwī. ⁶ Āpērā cū pō'rā, āpērā numia me'rā pō'rāti'cārā pe'ema cārō apeyenojōacārē o'ocu niwī. Abrahā cū catīcaterore cū macū Isaa tiropu niticā'to nīgū, narē apero mujīpū mujātiro nirī di'tapu o'ocu niwī.

Abrahā cū wērīcā na yaa'que ni'i

⁷ Abrahā ciento setenta y cinco cū'marī caticu niwī. ⁸ Cū mu'ñu me'rā wērīcu niwī. Cū ñecūsūmua mejārā wērī'caronojōta cū quē'rā wērīsirutudijacu niwī. ⁹ Cū pō'rā Isaa, Ismae Macpela nirī tutipū cūrē yaarā wa'acārā niwā. To mujīpū mujātiro Mamre wāmetiropu tojasa'a. Ti tuti Efrō Zohar macū hitita masū ya di'tapu tojasa'a. ¹⁰ Ti di'tare Abrahā hitita masārē duucu niwī. Topu Abrahārē yaacārā niwā. Cū nūmo Sarare yaa'caro pu'toputa yaacārā niwā. ¹¹ Abrahā wērīca be'ro Ō'acū cū macū Isaare añurō wa'acā weecu niwī. Cū ni'cā aco pe tiro nisetīcu niwī. Ti pere a'tiro pisucārā niwā: “Catinu'cūgū, ya'ure ī'agū ya pe” pisucārā niwā.

Ismae cū pō'rāti'que ni'i

¹² A'te Ismae, Abrahā macū ye queti ni'i. Cū Agar macū nicu niwī. Agar Egiptocjō, Abrahā nūmo Sarare da'raco'tego nico niwō. Ismae pō'rā a'ticūrā nicārā niwā. ¹³ Bajuamū'tā'cu me'rā werenu'cāno'rōsa'a. Masā ma'mi Nebaiot wāmeticu niwī. Be'rocjārā Cedar, Adbeel, Mibsam, ¹⁴ Misma, Duma, Massa, ¹⁵ Hadar, Tema, Jetur, Nafis, Cedema wāmeticārā niwā. ¹⁶ Na Ismae pō'rā doce nicārā niwā. Na wāme me'rāta na ye di'ta wāmerē na nirōpūre

masĩno'caro niwũ. Nanucũ curari na yarã masãrẽ wejeperi masã nicãrã niwã.

¹⁷ Ismae ciento treinta y siete cũ'marĩ cuogu, wẽricu niwĩ. Tojo weegu cũ ñecũsumma mejãrã wẽrí'caronojõta wẽrisirutudijacu niwĩ. ¹⁸ Cũ põ'rã nituriarã pãjãrã Havila wãmetiro me'rã nu'cã, téé Shur wãmetiropu niseticãrã niwã. To Egipto põtëorõ Asiria wa'aropu nisa'a. To nirõ nipe'tirã na acawererã natimicã, niseticãrã niwã.

Jacob, tojo nicã Esau na baja'que ni'i

¹⁹ A'te Isaa, Abrahã macũ ye queti ni'i. ²⁰ Isaa cuarenta cũ'marĩ cuogu, Rebecare numoticu niwĩ. Co Betuel macõ, Labán acabijo nico niwõ. Na arameo masã Padan-arãcjãrã nicãrã niwã. ²¹ Rebeca ne põ'rã marĩco niwõ. Tojo weegu Isaa Õ'acũrẽ sërĩbosacu niwĩ. Õ'acũ cũ sërĩsere tuocu niwĩ. Tojo weego co nijipaco tojaco niwõ. ²² Wĩ'marã puarã paagapure a'mequẽsãñacãrã niwã. Tojo weego co a'tiro wãcũco niwõ: “Na tojo weenu'cũcãma, yu'u mejõ waro catima'abosa'a. Mejõ pe'e wẽrĩõnasa'a”, ni wãcũco niwõ. Tojo weego Õ'acũrẽ “¿De'ro weero tojo nimitito?” ni sërĩtiña'co niwõ.

²³ Õ'acũ core yu'ticu niwĩ:

“Mu'u paaga po'peapure pu di'ta, pu macãcjãrã sãñama. Na bajuatji duporo a'mequẽsãñatojama.

Ni'cũ apĩ nemorõ tutuayu'ruagu nigũsami.

Masã ma'mi cũ acabiji dutisere yu'tigũsami”, nicu niwĩ Õ'acũ.

²⁴ Be'ro Rebeca wĩ'marãrẽ wuuri numu ejacaro niwũ. Na puarã su'rua'cãrã páapu nicãrã niwã. ²⁵ Ne bajuamu'tãgũ poari sõ'agũ nicu niwĩ. Tojo nicã, cũ upupure poaripijagu nicu niwĩ. Cũrẽ Esau pisucãrã niwã. ²⁶ Be'ro cũ acabiji cũ du'podiapu ni'cã omocã me'rã ñe'etjãgũ bajuacu niwĩ. Tojo weeyucã, cũrẽ Jacob pisucãrã niwã.

Isaa sesenta cã'marĩ cœori cura, Rebeca narẽ pœ'rãtico niwõ.

Esau cã masã ma'mi nisere dua'que ni'i

²⁷ Siape'le me'rã wĩ'marã bũcũacãrã niwã. Esau cãpũpũ sijasere tũ'sa, wa'icũrã mu'sĩgũ nicũ niwĩ. Jacob pe'le sœ'owaro niticũ niwĩ. Cã wi'ipũ nisetica'cũ niwĩ.

²⁸ Isaa wa'icũrã nũcũcjãrãrẽ ba'atu'sayugũ, cã macũ Esau pe'ere ma'iyũ'rũnũ'cãcũ niwĩ. Paco Rebeca pe'le Jacore ma'iyũ'rũnũ'cãco niwõ.

²⁹ Ni'cã nũmũ Jacob cã ba'ase do'ari cura Esau nũcũpũ sijagũ eja'cũ ẽjuaboayũ'rũa'cũ dajacũ niwĩ. ³⁰ Tojo weegũ cã acabijire nicũ niwĩ:

—Yũ'ure pajaña'ña. Sise ba'ase sœ'ase mũ'u cœosere yũ'ure o'ocureya. Yũ'u ẽjuaboa wẽrĩgũ weesa'a, nicũ niwĩ. (Tojo weerã ape wãme Esaũre Edom pisusama.)

³¹ Jacob cãrẽ nicũ niwĩ:

—Tojo nĩgũ pũrĩcã, mũ'u masã ma'mi nisere yũ'ure duamũ'tãña.

³² Tere tũ'ogũ, Esau nicũ niwĩ:

—¿Mũ'u yũ'ure ĩ'aweti? Yũ'u ẽjuaboa wẽrĩgũ weesa'a. Tojo weero yũ'u masã ma'mi nise yũ'uma wapamarĩ'i, nicũ niwĩ.

³³ Jacob cãrẽ nicũ niwĩ:

—To pũrĩcãrẽ Ő'acũrẽ wãmepeo, “Tojota weegũti”, ni-baque'oya, nicũ niwĩ.

Tere tũ'ogũ, Esau “Ő'acũrẽ wãmepeo, diacjũta ni'i”, nicũ niwĩ. Tojo weegũ cã acabijire cã masã ma'mi nisere duacũ niwĩ.

³⁴ Be'ro Jacob, Esaũre, pã, tojo nicã cã ba'ase do'a'a'quere ecacũ niwĩ. Esau ba'a, sĩ'rĩtojagũ, wã'cãnũ'cã, wa'a wa'acũ niwĩ. Cã masã ma'mi nisere “Tojo nisa'a”, ni wãcũticũ niwĩ.

26

Isaa Gerar wāmetiropu wa'a'que ni'i

¹ Abrahā cū caticūcateropu wa'a'caronojōta nipe'tiro ti di'tapure ba'ase marīcaro niwū. Tojo weegu Isaa Gerar wāmetiropu wa'acu niwī. Topure filisteo masā wioḡu Abimelec nicu niwī. ² Topu Ō'acū cūrē bajua, ucūcu niwī. A'tiro nicu niwī: “Egiptopure wa'aticā'ña. Yu'u mu'urē tojadutirota tojapa. ³ Ni'cārōacārē a'ti di'tata toja, nini'ña yujupu. Yu'u mu'u me'rā nigūti. Mu'urē añurō wa'acā weeguti. Mu'urē, mu'u pārāmerā nituriarārē a'ti di'tare o'oguti. A'tiro wéégū, mu'u pacu Abrahārē yu'u ‘Tojo weeguti’ ní'quere queoro wa'acā weeguti. ⁴ Mu'u pārāmerā nituriarā pājārā ñocōa weronojō nicā weegusa'a. Nipe'tise a'te di'tare o'ogusa'a. Tojo nicā, nipe'tiri di'tacjārā mu'u pārāmerā nituriarā me'rā añurō wa'acā weeno'rōsa'a. ⁵ Abrahā yu'u duti'quere, yu'u ‘Tojo weeya’ ní'quere queoro yu'tiwī. Tojo weegu tojo weegusa'a”, nicu niwī Ō'acū.

⁶ Tere tu'ogu, Isaa Gerapu tojacu niwī. ⁷ Topu nirá masā Isaare Rebecare “A'tigo waro ĵnoanojō niti?” ni sērītiña'cārā niwā. Isaa, “Yu'ure co ye bu'iri wējēbosama” ni uigu, “Yu'u acabijo nimo”, nicu niwī. Co Rebeca añugō niyucā, tojo nicu niwī.

⁸ Topu yoacā tojacu niwī. Ni'cā nūmu ti di'ta wioḡu Abimelec ventanapu yu'uī'a'cu niwī. Tojo weeri cura Isaa cū nūmo Rebecare paasu'su e'caticā ī'acu niwī. ⁹ Be'ro Isaare pijio, a'tiro nicu niwī:

—Co mu'u nūmo nimiapō. ĵDe'ro weegu “Yu'u acabijo nimo” nisoati?

—Apetero weerā yu'ure co ye bu'iri wējēbosama, ni wācūasu, ni yu'ticu niwī Isaa.

¹⁰ Tere tu'ogu, Abimelec nicu niwī:

—¿De'ro weegu ùsārē tojo niati? “Cũ nũmo mejēta nisamo”, ni wācūgũ, ni'cũ a'ti macācjũ core nũmotiboapĩ. Core tojo weecāma, mu'u ùsārē Ō'acūrē yu'runu'cācā weeboapã, nicu niwĩ.

¹¹ Tojo weegu Abimelec nipe'tirārē ni'cã dutise cūucu niwĩ. Te dutise a'tiro nicaro niwũ: “No'o ni'cũ Isaare o cũ nũmorē caribogũnojõ wējēno'gũsami”, nicaro niwũ.

¹² Top̄re Isaa otesere otecũ niwĩ. Ō'acũ cūrē añurõ wa'acã weecu niwĩ. Tojo weero ti cũ'marē cũ ote'que peje waro ducaticaro niwũ. ¹³ Siape'e me'rã cũ c̄ose b̄cuanemocarõ niwũ. Tojo weegu cũ peje waro apeyenojõ c̄ogũ tojacũ niwĩ. ¹⁴ Pãjãrã waro oveja, wecua c̄ocũ niwĩ. Cūrē da'racõ'terã quē'rãrē pãjãrã waro c̄ocũ niwĩ. Tere ĩ'arã, filisteo masã cūrē uocãrã niwã. ¹⁵ Tod̄porop̄ cũ pacũ Abrahã caticaterop̄re cūrē da'racõ'tecũ'cãrã aco p̄eri se'ecãrã niwã. Filisteo masã Isaare uorã, te perire di'ta me'rã yaabi'acãrã niwã.

¹⁶ Be'ro cũ peje waro c̄ocã, ĩ'acũmĩ, Abimelec Isaare a'tiro nicu niwĩ:

—Mu'u a'tore wijayã. Peje waro ùsã yu'ruoro apeyenojõ c̄oyu'runu'cã'a, nicu niwĩ.

¹⁷ Tojo weegu Isaa Gerap̄u nimi'cu wijacu niwĩ. Wija, to opa pa'tiro nirõp̄u wi'seriacã wee, tojacũ niwĩ. ¹⁸ Top̄re cũ pacũ catigu aco p̄eri se'e'que perire cũ w̄erĩca be'ro filisteo masã di'ta me'rã yaacãrã niwã. Isaa na yaa'que perire apaturi se'ecu niwĩ. Cũ te perire se'eca be'ro cũ pacũ catigu wãme õ'o'caronojõta õ'ocũ niwĩ.

¹⁹ Ni'cã nũmu Isaare da'racõ'teri masã opa pa'tiro nirõp̄u aco p̄ere se'érã, pajiro o'mawĩrõrĩ pere bocãrã niwã. ²⁰ Gerap̄u nirã ovejare co'teri masã ti pere ãp̄erã Isaa yarã ovejare co'terã me'rã du'sasoocãrã niwã. Na “Ùsã ya pe ni'i”, nicãrã niwã. Isaa yarã ovejare co'terã pe'e quē'rã “Ùsã ya pe pe'e ni'i”, ni a'merĩ du'sasoom̄jãcãrã

niwã. Tojo weegu Isaa ti pere “cumuca pe” wãme ò'ocũ niwĩ. Na du'sasooyucã, tojo wãme ò'ocũ niwĩ. ²¹ Be'ro cūrē da'raco'terã ape pe se'ecārã niwã. Ti pe quē'rārē mejārōta du'sasoocārã niwã. Tojo weegu Isaa ti pere “a'merĩ ĩ'asĩ'rĩtiri pe” wãme ò'ocũ niwĩ.

²² Be'ro Isaa yoaropu wa'a wa'acu niwĩ. Topure aco pé ape pe se'ecu niwĩ. Ti pema du'sasooticārã niwã majã. Tojo weegu ti pere “añurĩ pjoaca pe, cumuca marĩrĩ pe” wãme ò'ocũ niwĩ. A'tiro nicu niwĩ: “Õ'acũ marĩrē ni'cārōacãma añurĩ pjoa cūumi majã. Tojo weerã marĩ a'topure añurō niseti, da'rasetirãsa'a”, nicu niwĩ.

²³ To ní'cuta Isaa Beersebapu wa'acu niwĩ. ²⁴ Topu cū etáca ñamirē Õ'acũ cūrē bajua, a'tiro nicu niwĩ:

“Yũ'ũ, mũ'ũ pacu Abrahã ějōpeogu ni'i.

Yũ'ũ mũ'ũ me'rã ni'i.

Tojo weegu uiticã'ña.

Yũ'ure da'raco'tegu Abrahãrē ma'ígũ, mũ'urē añurō wa'acã weeguti.

Tojo nicã mũ'ũ pãrãmerãrē pãjãrã masãputicã weeguti”, nicu niwĩ.

²⁵ Tere tu'ogu, Isaa ni'cārō wa'icurãrē ĩjũamorōpeorore ni'cã mesã ũtã me'rã seeneocũucu niwĩ. Topu Õ'acũrē e'catise o'ogu, tojo weecu niwĩ. Topu wi'seri nu'cō, niseticu niwĩ. Cūrē da'raco'terã ni'cã aco pé se'ecārã niwã.

Isaa, Abimelec na “A'tiro weerã” ni a'merĩ apo'que ni'i

²⁶ Ni'cã numu Abimelec Gerapu ní'cu Isaa tiropu ucũgũ a'ticu niwĩ. Cūrē werecasagu Ahuzat, tojo nicã Ficol surara wioгу cūrē ba'paticārã niwã. ²⁷ Narē ĩ'agũ, Isaa nicu niwĩ:

—¿De'ro weerã yũ'ure ĩ'arã a'tiati? Yũ'ure uatiwu. Mũsã ya di'tapu nigũrē cō'awĩrōwũ.

²⁸ Na cūrē yũ'ticārã niwã:

—Ūsā mʉ'urē ī'acā, Ō'acū mʉ'u me'rā nimi. Tojo weerā “Mʉ'u ūsārē ña'arō weeri nírā, mʉ'u me'rā Ō'acū tʉ'oropʉ a'merī aporoua'a”, ni wācʉasʉ. ²⁹ Mʉ'urē ne cā'rō caribotiwʉ. Ūsā mʉ'urē cariboronojō o'orā, añurō wejepeowʉ. Añurō me'rā mʉ'urē we'riti o'ówʉ. Ō'acū mʉ'urē ni'cārōacārē añurō weetamugū weemi, nicārā niwā.

³⁰ Tojo weegʉ Isaa narē pajiri bosenuʉ weepeocʉ niwī. Ti nʉmʉrē na ba'a, sī'rī yapaticārā niwā. ³¹ Ape nʉmʉ pe'le bo'reacā wā'cā, na Ō'acū wāme me'rā “A'tiro weerā” ni a'merī apocārā niwā. Be'ro Isaa narē we'riti, “Añurō wa'aya”, nicʉ niwī. Na ni'cārō me'rā tojacārā niwā.

³² Na tojo weeri nʉmʉrēta Isaare da'raco'teri masā na se'leri pere “Aco bocapʉ” ni, cūrē queti wererā etacārā niwā. ³³ Isaa ti pere Seba wāme ō'ocʉ niwī. Tojo weero topʉ nirī macā ni'cārōacārē Beerseba wāmetisa'a.

³⁴ Esaú cuarenta cū'marī cʉogʉ, Judit wāmetigore nʉmoticʉ niwī. Co Beerī wāmetigʉ hitita masū macō nico niwō. Be'ro apego nʉmotinemocʉ niwī tja. Co Basemat wāmetico niwō. Co Elón wāmetigʉ hitita masū macō nico niwō. ³⁵ Ā'rā pʉarā Esaú nʉmosānumia Isaare, Rebecare pūrō waro bujaweticā weecārā niwā.

27

Isaa cū pō'rārē Jacore, Esaúre “Añurō wa'ato” ni, Ō'acūrē sērībosa'que ni'i

¹ Isaa bucʉ waro ējāgū, cū caperi añurō ī'aticʉ niwī. Tojo weegʉ ni'cā nʉmʉ cū macū masā ma'mi Esaúre pijio, a'tiro nicʉ niwī:

—jMacū!

Cū tojo nicā, Esaú “¿De'ro niti, pacʉ?”, ni yʉ'ticʉ niwī.

² —Mũ'u ĩ'acāta, yũ'u bũcu waro ni'i. Tojo weegu a'te nũmũĩ no'o niĩ nũmu yũ'u wẽĩmasĩ'i. ³ Mũ'u cāpũpu wa'a, mũ'u ya buacatjẽ me'rã wa'icũrã buegu wa'aya. ⁴ Tu'ajanũ'cõ, yũ'u tu'saronojõta ba'ase u'suase do'a, yũ'ure ecaya. Mũ'u tojo weecã, yũ'u wẽĩati dũporo mũ'urẽ añurõ wa'ato nĩgũ, Õ'acũrẽ sẽrĩbosaguti, nicu niwĩ.

⁵ Rebeca pe'e Isaa Esaúre tojo nisere tu'oco niwõ. Tojo tu'o'co niyugo, Esaú cāpũpu cũ pacure wa'icũrã wẽjẽbosagu wa'áca be'ro, ⁶ co macũ Jacore a'tiro nico niwõ:

—Mũ'u pacu, mũ'u ma'mi Esaúre a'tiro nicã tu'oapu. A'tiro niami: ⁷ “Macũ, cāpũpu wa'aya. Wa'a, wa'icu wẽjẽ, ba'ase u'suase do'a, yũ'ure ecaya. Mũ'u tojo weecã, mũ'urẽ Õ'acũ ĩ'orõpu 'Añurõ weeya', ni sẽrĩbosaguti”, niami. ⁸ Macũ, yũ'u niatjere añurõ tu'o, tere weepa. ⁹ Mũ'u ni'cãrõacã ecarã na nirõpu wa'a, puarã cabracãrẽ miitia. Mũ'u pacu cũ ba'atu'sasenojõta añuse ba'ase do'abosagoti. ¹⁰ Mũ'u cũrẽ ecagu wa'agusa'a. Mũ'u tojo weecã, mũ'urẽ cũ wẽĩati dũporo Õ'acũrẽ “Añurõ weeya”, ni sẽrĩbosagusami, nico niwõ.

¹¹ Jacob pe'e cũ pacore yũ'ticu niwĩ:

—Yũ'u ma'mi nipe'tiro cũ upũpu poaritigu nimi. Yũ'u pe'e moo'o. ¹² Yũ'u pacu yũ'ure da'raña'a, “Cũ mejeta nimi”, ni masĩgũ, “Mũ'u yũ'ure bujicã'gũ wee'e”, nibosami. Yũ'ure “Añurõ wa'ato” ni sẽrĩbosaronojõ o'ogu, “Ña'arõ pe'e wa'abata'to mũ'urẽ”, nibosami, nicu niwĩ.

¹³ Cũ paco cũrẽ yũ'tico niwõ:

—Mũ'urẽ ĩ'amasicãma, mũ'urẽ “Ña'arõ wa'ato” nise yũ'u pe'ere tojato. Mũ'u pe'e yũ'u dutiro weeya. Sõjã cabracãrẽ miigũ wa'aya, nico niwõ.

¹⁴ Tojo nicã tu'o, Jacob cabracãrẽ miigũ wa'a, pacore o'ocu niwĩ. Tojo weego Isaa tu'sasenojõrẽta ba'ase

do'abosaco niwō. ¹⁵ Be'ro masã ma'mi Esaú ye su'ti añuyũ'rũnũ'cãse co wi'ipũ nũrõ'quere mii, cã acabiji Jacore sãaco niwō. ¹⁶ Be'ro na cabra caseri me'rã cũ omocãrĩrẽ omaco niwō. Tojo nicã wãmũtare mo'aco niwō. ¹⁷ Tu'ajanũ'cõ, te ba'ase u'sũase do'a'quere, pãrẽ co macũ Jacore o'oco niwō.

¹⁸ Tojo weegũ Jacob cũ pacũ tiropũ sãjãa, a'tiro nicũ niwĩ:

—¡Pacũ!

—Ãa, a'to ni'i. ¿Ni'inojõ pe'e niti mũ'u? ni sãrĩtiña'cũ niwĩ Isaa.

¹⁹ —Yũ'u masã ma'mi Esaú ni'i. Mũ'u yũ'ure duti'caronojõta weearũ. Wã'cãnujãña. Yũ'u wa'icũ wẽjẽ do'a'quere ba'aya. Ba'atoja, yũ'ure Õ'acũrẽ “Añurõ weeya”, ni sãrĩbosaya, nicũ niwĩ.

²⁰ Isaa cũrẽ sãrĩtiña'cũ niwĩ:

—Macũ ¿de'ronojõ maata waro wa'icũre bocamiati?

—Mũ'u wiogu Õ'acũ yũ'ure maata bocacã weemi, nicũ niwĩ.

²¹ Isaa cũrẽ nicũ niwĩ:

—A'tocure a'tia. ¿Diacjũta yũ'u macũ Esaú niti mũ'u? nígũ, mũ'ũrẽ da'raña'gũtigũ wee'e.

²² Tojo weegũ Jacob cũ tiroacãpũ wa'acu niwĩ. Cũrẽ da'raña'gũ, cũ pacũ nicũ niwĩ:

—Mejõ mũ'u ucũse pe'e Jacob ucũse weronojõ nĩrõcoro. Tojo nimirõ, omocãrĩ pe'e Esaú ye omocãrĩ nĩrõcoro.

²³ Esaú weronojõ omocãrĩ poaritiyucã, Isaa “Apĩ nimi”, ni masĩticũ niwĩ. Cũ Õ'acũrẽ sãrĩbosati dũporoacã, ²⁴ apaturi sãrĩtiña'apocũ niwĩ tja.

—¿Diacjũta Esaú niti mũ'u?

—Esaúta ni'i, ni yũ'ticũ niwĩ Jacob.

²⁵ Tere tũ'ogu, Isaa nicũ niwĩ:

—Macũ, ba'ase m'u boca'quere o'oya majã. Ba'agutigu wee'e. Õ'acũrẽ “Y'u macũrẽ añurõ wa'ato”, ni sërĩbosacũugũti.

Jacob cũ pacure ba'ase eca, cũrẽ u'seducaco vinorẽ tĩacu niwĩ. Cũ tere ba'a, sĩ'ricu niwĩ. ²⁶ Be'ro cũ pacu Isaa cũrẽ nicu niwĩ:

—Macũ, y'u tiroacãpu a'ti, y'u'ure mi'miña.

²⁷ Tojo weegu Jacob cũ pu'toacãpu wa'a, cũrẽ mi'micu niwĩ. Isaa cũ ye su'tire wĩjĩgũ, cũ ye niatjere Õ'acũrẽ a'tiro ni sërĩbosacu niwĩ:

“Á'rí y'u macũ cãpũ cjase o'ori Õ'acũ wee'que weronojõ añurõ u'mutime'ricã'mi.

²⁸ Õ'acũ m'u'rẽ u'muarõ cjase aco pejasere o'oato.

M'u' otesere di'tapure añurõ pĩ'rí, ducaticã weeato.

Peje trigo, tojo nicã u'seducaco vinorẽ o'oato.

²⁹ Pãjãrã masã m'u' dutise doca niato.

Peje di'tacjãrã m'u' dũporo ejaque'a, m'u'rẽ ëjõpeoato.

M'u' ni'cũ põ'rãpũreta dutigusa'a.

M'u' paco põ'rã m'ua m'u'rẽ ëjõpeorã paamu'rique'ato.

M'u'rẽ ‘Ña'arõ wa'ato’ nirá nemorõ ‘Ña'abutiario wa'ato’, nino'rãsama.

M'u'rẽ ‘Añurõ wa'ato’ nirá pe'e ‘Añurõta wa'ato’ nino'rãsama”, nicu niwĩ Isaa.

³⁰ Cũ Jacore Õ'acũrẽ sërĩbosatu'ajãca be'roacã, cũ wi-jaari cura Esaú wa'icũrã wējēgũ eja'cu dajacu niwĩ. ³¹ Daja, cũ quẽ'rã ba'ase añurõ u'suase do'a, cũ pacure ba'adutigu miacu niwĩ. A'tiro nicu niwĩ:

—Pacu, wã'cãnujãña. Y'u' wa'icu wējē'cure ba'aya. Ba'a, y'u'ure ye niatjere Õ'acũrẽ sërĩbosaya.

³² Tere tu'ogu, Isaa sërĩtiña'cu niwĩ:

—¿Noanojõ niti m'u'?

—Y'u' Esaú ni'i. Masã ma'mi ni'i, ni y'u'ticu niwĩ.

³³ Tere tu'ogu, cũ pacu uputu narãsãgũ, a'tiro nicu niwĩ:

—¿To pūrīcārē noa pe'le niapari, yu'ure wa'icū wējē, do'a, mejēpū miiti'cu? Mū'u dajati dūporoacā yu'u ba'a-tojapū. Ba'a, cūrē Ō'acūrē sērībosatojapū. Tojo weegu cū Ō'acūrē sērībosano'cupū nimi.

³⁴ Tere tu'ogu, Esaú uputu bujaweti ua, uticu niwī. A'tiro caricūcu niwī:

—Pacu, yu'u quē'rārē Ō'acūrē sērībosacureya, nicu niwī.

³⁵ Cū pacu cūrē yu'ticu niwī:

—Mū'u acabiji mū'u dūporo eja, yu'ure nisoopī. Cū mū'u ye nimi'quere Ō'acūrē yu'u sērībosabo'quere mia-tojami.

³⁶ Tere tu'ogu, Esaú cū pacure nicu niwī tja:

—Tu'omasīrāta cūrē Jacob wāme ō'ocārā niwū. Cū yu'ure puatipū ña'arō weetojami. Ne waro, yu'u masā ma'mi nisere yu'ure ē'mawī. Ni'cārōacārē tja mejārōta Ō'acūrē mū'u sērībosase, ye nībo'quere ē'mapī. ¿Yu'ure ne cā'rō apeyenojō dū'satibutiati? nicu niwī.

³⁷ Isaa cūrē yu'ticu niwī:

—Yu'u Jacore mū'u wiogu wa'acā weeasu. Nipe'tirā cū acawererā cūrē da'raco'teri masā nirāsama. Peje ba'ase trigo, u'seducaco vino cuogusa'a, niasu. Macū, yu'u ni'cārōacāma de'ro weemasītisa'a majā, nicu niwī.

³⁸ Esaú cū pacure ninemocu niwī:

—Pacu, ¿ni'cātita Ō'acūrē añusere sērīta basioti? Yu'u quē'rārē cūrē añusere sērībosaya, nicu niwī. Be'ro apaturi caricū, uticu niwī.

³⁹ Cū tojo nicā tu'ogu, Isaa cūrē nicu niwī:

“Mū'u di'ta añuse nitirōpū nisetigusa'a. U'muarō cjase aco pejase marīrōpū nigūsa'a.

⁴⁰ Mū'u, mū'u ya di'pjī me'rā wāmoti, mejēcā wa'acā cā'mota'agusa'a.

Mū'u acabijire da'raco'tegu nigūsa'a.

Be'ro mu'u tutuagu wa'agu, cū dutise doca nisome majã”, nicu niwĩ.

Jacob Esaúre uiwã'cã'que ni'i

⁴¹ Tojo wa'áca be'ro te me'rã Esaú cū acabijire ñ'asĩ'rĩti, uanu'cãcu niwĩ. Cū pacu Jacob pe'ere Õ'acũrẽ sẽrĩbosa'que bu'iri tojo weecu niwĩ. “Yu'u pacu cū wẽrĩatjo cã'rõ du'sa'a. Cū wẽrĩca be'ro yu'u acabijire wẽjẽgũti”, ni wãcũcu niwĩ.

⁴² Esaú tojo weeguti nise quetire tu'ogo, Rebeca Jacore pijio, a'tiro nico niwõ:

—Mu'u ma'mi Esaú mu'urẽ a'megũ, “Wẽjẽgũti”, niaru.

⁴³ Tojo weegu, macũ, yu'u dutiro weeya. Harãpu yu'u ma'mi Labán ya wi'ipu du'tiabaque'oya. ⁴⁴ Topu tojánĩña. Téé mu'u ma'mi cū uase pe'tíca be'ropu topure nituoya.

⁴⁵ Mu'u cũrẽ wee'quere acobojóca be'ro mu'urẽ “A'tia tja” ni, queti o'ógoti. Musãrẽ yu'u põ'rã puarãrẽ ni'cã numata wẽrĩcã uawe'le, nico niwõ.

⁴⁶ Be'ro Rebeca co marãpu Isaare nico niwõ:

—Ã'rã hitita masã numia Esaú numosãnumia me'rã yu'u caributi yu'rua wa'asa'a. Jacob cū a'ti di'ta Canaácjãrã ã'rã hitita masã numia weronojõ nigõrẽ cū numoticãma, mejõ wẽrĩa wa'asĩ'rĩsa'a, nico niwõ.

28

¹ Tere tu'ogu, Isaa Jacore pijio, cũrẽ “Õ'acũ mu'urẽ añurõ weeato”, nicu niwĩ. Tojo nicã, cũrẽ a'tiro weeduticu niwĩ:

—Mu'u a'ti di'ta Canaácjãrã numiarẽ ne numotiticã'ña.

² Mu'u ñecũ tiro Betuel Padan-arãpu wa'aya. Topu mu'u pacopánumu Labán macõrẽ numotiya. ³ Õ'acũ tutuayurunu'cãgũ mu'urẽ añurõ weeato. Pãjãrã mu'urẽ masãputi, pãrãmerãticã weeato. Cū tojo weecã, peje curaricjãrã nirãsama. ⁴ Abrahãrẽ Õ'acũ “Añurõ weeguti”

ni'quere mæ'urẽ, mæ'u pãrãmerãrẽ o'oato. A'ti di'ta musã ya di'ta waro tojato nígũ, tojo ni'i. Ni'cãrõacãrẽ a'ti di'tarũ ape di'tacjãrã weronojõ ni'i yujurũ, nicũ niwĩ.

⁵ Tojo wee Jacore Padan-arãrũ o'ócã'cũ niwĩ. Topure Labán ya wi'ipũ etacũ niwĩ. Cũ Betuel, arameo masũ macũ, tojo nicã Rebeca ma'mi nicũ niwĩ. Rebeca, Jacob, Esaú paco nico niwõ.

Esaú cã nũmotinemo'que ni'i

⁶ Esaú, cã pacũ Isaa, Õ'acũrẽ “Jacore añurõ weeya”, ni sërĩbosacã, tojo nicã cũrẽ Padan-arãrũ nũmotidutigũ o'ócã tũ'ocũ niwĩ. Tojo nicã cũrẽ Õ'acũrẽ añurõ weedutigũ, “A'tocjãrã Canaácjãrã numia me'rã ne nũmotiticã'ña” nicã tũ'ocũ niwĩ. ⁷ Apeyema Jacob cã pacũsumma weeduti'caronojõta Padan-arãrũ wa'acã ì'acũ niwĩ. ⁸ Tojo weegũ Esaú cã pacũsumma Canaá di'tacjãrã numiarẽ tũ'satisere masĩcũ niwĩ. ⁹ Tere masĩgũ, Abrahã macũ Ismae tiropũ ì'agũ wa'acũ niwĩ. Topũ cã macõ Mahalat wãmetigore nũmoticũ niwĩ. Co Nebaiot acabijo nico niwõ. Cũ Esaú ãpẽrã pũarã numia Canaácjãrã numiarẽ nũmotitojacũ niwĩ.

Jacob Betepũ cã quẽ'e'que ni'i

¹⁰ Jacob Beersebarũ ní'cũ wa'a, Hará wa'lari ma'arũ bu'acũ niwĩ. ¹¹ Wa'acũmí, ñamica'arũ niyucã, cã no'o na'itõ'orõ cãrĩcũ niwĩ. Topũ cãrĩgũtigũ, ni'cãgã ãtãgã topũ cũñacjare miicũú, cã dupoare ãotuucũuocũ niwĩ. ¹² Topũ a'tiro quẽ'ecũ niwĩ. Ni'cãrõ mũjãrõjo nucũcãrũ téé ɯ'mũserũ nimũjãnu'cãcaro niwũ. To mũjãrõpũre Õ'acũrẽ wereco'terã mũjãmũjã, dijatimũjãcãrã niwã. ¹³ Tojo nicã, Õ'acũrẽ cã pũ'to nu'cũcã ì'acũ niwĩ. Cũrẽ a'tiro nicũ niwĩ: “Yũ'u mũ'u ñecũ Abrahã, mũ'u pacũ Isaa ãjõpeogũ Õ'acũ ni'i. Mũ'urẽ, mũ'u pãrãmerã nituriarãrẽ a'te mũ'u cũñase di'tare o'ogusa'a. ¹⁴ Mũ'u pãrãmerã

pājārã waro nucūpori weronojō nirāsama. Nipe'tiropu se'sanu'cārāsama. Mujīpū cū mujātiro pe'e, cū sājārō pe'e, tojo nicã norte, téé surpu nirāsama. Nipe'tirã a'ti turicjārārē mu'u me'rã, tojo nicã mu'u pārãmerã nituriarã me'rã añurō wa'acã weeguti. ¹⁵ Yu'u mu'u me'rã ni'i. Mu'urē, mu'u no'o wa'aro co'teguti. A'ti di'tare mu'urē apaturi dajanu'cãcã weeguti. Yu'u 'Tojo weeguti' ní'quere weetimigū, ne cã'rō mu'urē cō'awã'cãsome", nicu niwī Ō'acū.

¹⁶ Jacob cū quē'éca be'ro wã'cãgū, a'tiro wãcūcu niwī: "Diacjūta Ō'acū a'to nimi. Yu'u ne masítiasu", nicu niwī. ¹⁷ Cū uputu ui, a'tiro wãcūcu niwī: "A'to wiobutia'a. Ō'acū cū nirō waro ni'i. Cū ya wi'i ni'i. Ū'muse sājārī sope pu'to ni'i", nicu niwī.

¹⁸ Ape numu pe'e maata wã'cã, ũtãgã cū dupoapu ēotuucūucagare añurō miinu'cōcu niwī. Tu'ajanu'cō, tigare Ō'acū yaga tojadutigū, u'sere piopeocu niwī. ¹⁹ Ne waropure tore ni'cã macã nicaro nimiwū. Ti macã Luz wãmeticaro niwū. Jacob pe'e mejēcã wãme ducayucu niwī. Betel wãme ð'ocu niwī.

²⁰ Topu Jacob Ō'acūrē "Mu'u me'rã a'tiro weeguti", ni ucūcu niwī: "Ō'acū ni'cãrōacã yu'u wa'arore ba'pati, co'te, yu'ure ba'ase, su'ti o'ogu, yu'u wioгу nigūsa'a. ²¹ Tojo nicã, ne cã'rō mejēcã wa'ati, apaturi yu'ure yu'u pacu ya wi'ipure majãmitojaacã wéégū, tojo nigūsa'a. ²² Mu'u tojo weecã, a'tiga ũtãgã yu'u miinu'cōcaga Ō'acū ya wi'i nirōsa'a. Mu'u nipe'tisetiri yu'ure apeyenojō diez o'ocã, mu'urē ni'cãrō o'oguti", nicu niwī.

29

Jacob cū Harãpu eta'que ni'i

¹ Jacob wa'a, mujīpū mujātirocjārã ya di'tapu etacu niwī.

² Topure etagu, cãpũpu i'tia curua oveja aco sî'rîrî pe tiro soocũñarãrê ì'acu niwî. Na ti pe cjase acore sî'rîcãrã niwã. Ti pe sope pu'topure pajiri pe ùtãpejo me'rã bi'ano'caro niwũ. ³ Nipe'tirã oveja topure nerẽnu'cãca be'ro oveja co'terã ti pere pãa, ovejare aco tĩacãrã niwã. Na sî'rîca be'ro oveja co'terã ti pere bi'acãrã niwã tja.

⁴ Jacob oveja co'terãrê sêrîtiña'acu niwî:

—¿Ne, no'ocjãrã niti musã?

—Ûsã Harácjãrã ni'i, ni yu'ticãrã niwã.

⁵ Narê sêrîtiña'nemocu niwî tja:

—¿Musã Labãrê Nacor pãramirê masîti?

—Masî'i, ni yu'ticãrã niwã.

⁶ —¿Cũ dutimarîati? ni sêrîtiña'nemocu niwî.

—Ûu, duti marîami, ni yu'ticãrã niwã. Be'ro Jacore ninemocãrã niwã:

—Î'aña. Sico Raquel, Labán macõ co yarã oveja me'rã a'timo, nicãrã niwã.

⁷ Jacob narê a'tiro nicu niwî:

—Umucjo waro ni'i yujupu. Ovejare bi'asõrõrõ mejêta ni'i. ¿De'ro weerã musã ovejare aco tĩa, be'ro tá ba'adutirã, cãpũpu mianu'cõweti?

⁸ Na cãrê yu'ticãrã niwã:

—Tojo weemasîtisa'a. Nipe'tirã oveja nerêpe'tiato yujupu. Na nerêpe'tica be'ro oveja co'terã ti pere bi'ácaga ùtãgãjore pãa, acore tĩano'rõsa'a.

⁹ Jacob na me'rã ucũrî cura Raquel co pacu yarã oveja me'rã ejaco niwõ. Co narê co'tego nico niwõ. ¹⁰ Topu Raquere, Labán macõrê, cã pacopánumu Labán yarã oveja me'rã ejacã ì'agũ, maata ùtãgãjore pãogũ wa'acu niwî. Pãotoja, narê aco tĩacu niwî. ¹¹ Be'ro Raquere añudutigu mi'micu niwî. Tojo weetoja, e'catigu, uticu niwî. ¹² Jacob, “Yu'u Rebeca macũ ni'i, Labán páacjũ ni'i”, ni werecu

niwĩ. Tere tu'ogo, co pacupure omawã'cã, werego wa'aco niwõ.

¹³ Labán, “Yu'u acabijo macũ niapu” nisere tu'ogu, cãrẽ põtërigũ wa'agu, omawã'cãcu niwĩ. Cãrẽ paabu'a, wa'suporopu mi'micu niwĩ. Be'ro cã ya wi'ipu miacu niwĩ. Jacob nipe'tise cãrẽ wa'a'quere quetiwerepe'ocu niwĩ.

¹⁴ Labán cãrẽ nicu niwĩ: “Diacjũta mu'u yu'u acawerego macũ nígũ, ye dí warota ni'i”, nicu niwĩ.

Jacob cũ basucãrã numiarẽ da'ra wapata'a'que ni'i

Jacob Labán tiropure ni'cã mujĩpũ tojacu niwĩ. ¹⁵ Ti mujĩpũ be'ro Labán Jacore a'tiro nicu niwĩ:

—Mu'u, yu'u acawerego macũ nise wapa tojowaro da'ra, weesome. ¿Mu'u no'ocã'rõ wapayecã uasari? nicu niwĩ.

¹⁶ Labán puarã numia põ'rãticu niwĩ. Masã ma'mio Lea wãmetico niwõ. Du'sago pe'le Raquel wãmetico niwõ.

¹⁷ Lea caperi añuse cõoco niwõ. Raquel pe'le añugõ, añurõ uputigo nico niwõ. ¹⁸ Jacob Raquere tu'sayugu, a'tiro nicu niwĩ:

—Mu'u macõ Raquere uagu, siete cũ'marĩ mu'urẽ da'ratamugũti.

¹⁹ Labán cãrẽ yu'ticu niwĩ:

—Jau, añurõsa'a. Aperocjãrã pe'ere o'oronojõ o'õgu, mu'urẽ numisogũti. Yu'u me'rã tojayá, nicu niwĩ.

²⁰ Tojo weegu Jacob Raquere wapata'agu, siete cũ'marĩ da'racu niwĩ. Cũ Raquere uayu'ruayucã, te cũ'marĩ ne yoabajuticaro niwũ. ²¹ Te siete cũ'marĩ yu'rũca be'ro Jacob Labãrẽ nicu niwĩ:

—Yu'u numo niacjore wiaya majã. Yu'u core numotigusa'a. Ticuse cũ'marĩ da'raguti ní'que pe'tia wa'a'a. Core da'ra, wapata'atoja'a, nicu niwĩ.

²² Tojo weegu Labán nipe'tirã cũ pu'tocjãrãrẽ omocã du'teri bosenumurẽ pijiocu niwĩ. ²³ Be'ro ñamipu Labán masã ma'mio Lea pe'ere mia, Jacore o'ocu niwĩ. Jacob

co me'rã cãrĩcũ niwĩ. ²⁴ Apeyema tja Leare Labán ni'cõ cãrẽ da'raco'tegore weetamudutigu o'ocũ niwĩ. Co Zilpa wãmetico niwõ. ²⁵ Ape nũmũ bo'reacã Jacob “Apego Lea me'rã pe'e cãrĩapã”, ni ì'acũ niwĩ. Tojo weegu Labãrẽ sêrĩtiña'gũ wa'acũ niwĩ.

—¿De'ro weegu yu'ure tojo weeati? Yu'u Raquere wapata'agutigu mu'u me'rã da'rawũ. ¿De'ro weegu yu'ure tojo weesoati? nicũ niwĩ.

²⁶ Labán cãrẽ yu'ticũ niwĩ:

—A'ti di'tapũ a'tiro weesetisa'a. Du'sago pe'e masã ma'mio dũporo marãputitimo. ²⁷ Mu'u omocã dũteri bosenuũ nirĩ semanarẽ Lea me'rãta níni'ña yujupũ. Ti semana pe'tíca be'ro co acabijore o'oguti. Mu'u core da'ra wapayegu, siete cũ'marĩ da'ranemogũsa'a, nicũ niwĩ.

²⁸ Jacob “Añurõsa'a”, nicũ niwĩ. Lea omocã dũteri bosenuũ nirĩ semana pe'tíca be'ro Raquel quẽ'rãrẽ numisocũ niwĩ. ²⁹ Labán cãrẽ da'raco'tegore Raquere weetamudutigu, co quẽ'rãrẽ Bilha wãmetigore o'ocũ niwĩ. ³⁰ Jacob Raquel me'rã quẽ'rãrẽ cãrĩcũ niwĩ. Lea nemorõ co pe'ere ma'iyu'rũnũ'cãcũ niwĩ. Siete cũ'marĩ Labán me'rã da'ranemocũ niwĩ.

Jacob põ'rã ye cjase ni'i

³¹ Õ'acũ Jacob Leare ma'iticã ì'agũ, core wĩ'marã põ'rãticã weecũ niwĩ. Raquel pe'ema wĩ'marã bocamasĩticã weecũ niwĩ yujupũ. ³² Lea nijĩpaco wa'a, wĩ'magũ põ'rãtico niwõ. Cãrẽ Rubén wãme õ'oco niwõ. A'tiro nico niwõ: “Õ'acũ yu'u bujaweticã ì'agũ, wĩ'magũ o'oami. Tojo weegu ni'cãrõacãma yu'u marãpũ yu'ure ma'igũsami”, nico niwõ.

³³ Be'ro Lea apĩ põ'rãtico niwõ tja. Cãrẽ Simeó wãme õ'oco niwõ. Tojo weego a'tiro nico niwõ: “Õ'acũ yu'u marãpũ yu'ure tojo ì'acõ'acã ì'ami. Tojo weegu apĩ yu'ure o'onemoami”, nico niwõ.

³⁴ Apĩ c̄onemoco niwõ tja. Cũrẽ Leví wãme õ'oco niwõ. “Yũ'ũ marãpũre i'tiarã wĩ'marã o'otoja'a. Tojo weegu ni'cãrõacãma yũ'ũ pe'ere nemorõ ma'igũsami”, nico niwõ.

³⁵ Lea apĩ w̄anemoco niwõ tja. “Ni'cãrõacãma Õ'acũrẽ e'catipeogoti”, nico niwõ. Tojo weego cãrẽ Judá wãme õ'oco niwõ. ã'rĩ be'ro põ'rãtidu'unico niwõ yujupũ.

30

¹ Raquel yũ'ũ Jacore põ'rãtibosatisa'a nígõ, co ma'miorẽ ðoco niwõ. Tojo tũ'oña'gõ, co marãpũre nico niwõ:

—Yũ'ũre põ'rãticã weeya. Mũ'ũ tojo weeticãma, wẽrĩa wa'agoti, nico niwõ.

² Tere tũ'ogu, Jacob ua wa'a, core nicũ niwĩ:

—¿To pũrĩcãrẽ yũ'ũ Õ'acũ niti? Cũta mũ'ũrẽ wĩ'marã bocaticã weemi.

³ Be'ro cãrẽ nico niwõ:

—A'tigo yũ'ũre da'raco'tego Bilhare miaña. Co me'rã ni, wĩ'magũrẽ põ'rãtiya. Co tojo põ'rãticã, yũ'ũ quẽ'rã põ'rãti'co weronojõ c̄ogosa'a, nico niwõ.

⁴ Tojo weego Raquel core da'raco'tego Bilhare cũ nũmo weronojõ niato nígõ, co marãpũre o'oco niwõ. Jacob co me'rã cãrĩcũ niwĩ. ⁵ Co nijĩpaco toja, ni'cũ wĩ'magũ Jacore w̄abosaco niwõ. ⁶ Co tojo weecã ã'agõ, Raquel nico niwõ: “ãpẽrã ã'orõpũ Õ'acũ yũ'ũre queoro wa'acã weemi. Cũ yũ'ũ s̄ẽrĩsere tũ'ogu, yũ'ũre wĩ'magũ o'oami. Tojo weegu ã'rĩ wĩ'magũ Dan wãmetigusami”, nico niwõ.

⁷ Be'ro apĩ Bilha põ'rãtinemoco niwõ. ⁸ Raquel a'tiro nico niwõ: “Yũ'ũ ma'mio me'rã Ɂpũtu waro a'metu'tiapũ. Añu'u majã, yũ'ũ core yũ'rũwetitojarũ”, nico niwõ. Tojo weego wĩ'magũrẽ Neftalí wãme õ'oco niwõ.

⁹ Lea pe'e “Yũ'ũ põ'rã bocamasĩtisa'a majã” nígõ, core da'raco'tego Zilpare co marãpũ Jacore pe'suda'reco niwõ.

¹⁰ Co Zilpa Jacob me'rã wĩ'magũ põ'rãtico niwõ. ¹¹ Co

tojo weecã ï'agõ, Lea a'tiro nico niwõ: “Añubutiaro wa'a'a. Tojo weegu wí'magũ Gad wãmetigũsami”, nico niwõ.

¹² Be'ro Zilpa Jacore apĩ põ'rãtibosaco niwõ. ¹³ Tere ï'agõ, Lea a'tiro nico niwõ: “E'catiyũ'rũasa'a. Numia ni'cãrõacãma yũ'ure 'E'catiyũ'rũamo', nirãsama.” Tojo weego wí'magũ Aser wãme õ'oco niwõ.

¹⁴ Ni'cã nũmũ na trigo tã'rẽrĩtero nicã, Rubén cãpũpũ wa'acũ niwĩ. Topũ yucũdũca mandrãgora wãmetisere bocacũ niwĩ. Boca, cũ paco Leare miacũ niwĩ. Tere miidajacã ï'agõ, Raquel Leare nico niwõ:

—Yũ'ũ que'rãrẽ mũ'ũ macũ miiti'que yucũdũcare o'oya.

¹⁵ Lea pe'e core yũ'tico niwõ:

—¿De'ro weego o'obosari? Mũ'ũ yũ'ure ña'abutiaro weewũ. Yũ'ũ marãpũre ë'mawũ. ¿Ni'cãrõacãrẽ yũ'ũ macũ yucũdũca boca'quere ë'masĩ'rĩti tja?

Tere tũ'ogo, Raquel nico niwõ:

—To pũrĩcãrẽ a'tiro weegoti. Mũ'ũ macũ yucũdũca boca'quere mũ'ũ o'ocã, ni'cãcã ñamirẽ Jacob mũ'ũ me'rã cãrĩgũsami, nico niwõ.

¹⁶ Be'ro na'ique'ari cura Jacob cũ cãpũpũ ni'cũ dajari cura Lea cũrẽ põtẽrĩgõ wa'a, a'tiro nico niwõ:

—Ni'cãcã ñamirẽ, mũ'ũ yũ'ũ me'rã cãrĩgũsa'a. Yũ'ũ macũ boca'que mandrãgora yucũdũca me'rã wapyeyepũ.

Tojo weegu ti ñamirẽ Jacob Lea me'rã cãrĩcũ niwĩ.

¹⁷ Õ'acũ Lea sãrĩsere yũ'ticũ niwĩ. Tojo weego nijĩpaco wa'a, cũ me'rã ni'cãmocurã põ'rãtibosanemoco niwõ Jacore. ¹⁸ Tere ï'agõ, Lea nico niwõ: “Yũ'ure da'raco'tegore yũ'ũ marãpũre o'owũ. Tojo wee'que wapa Õ'acũ ni'cãrõacãrẽ yũ'ure añurõ weemi majã. Tojo weegu ã'rĩ wí'magũ Isacar wãmetigũsami”, nico niwõ.

¹⁹ Be'ro Lea apĩ põ'rãtinemoco niwõ. Cũ me'rã seis põ'rãtico niwõ. ²⁰ A'tiro nico niwõ: “Õ'acũ yũ'ure

añubutiase o'oomi. Ni'cārōacārē yu'u marāpu nemorō ma'igūsami. Cūrē yu'u seis umua pō'rātibosatoja'a. Tojo weegu ā'rī wī'magū Zabuló wāmetigusami", nico niwō.

²¹ Lea pō'rātītūogo, numiorē wuaco niwō. Core Dina wāmeyeco niwō.

²² Be'ro Ō'acū Raquel quē'rārē wācūcu niwī. Co sērīsere tu'ogu, core pō'rāticā weecu niwī majā. ²³ Tojo weego co pō'rātīmū'tāgūrē wuago, a'tiro nico niwō: “Yu'u pō'rā-marīgō nīgō bopoya'quere Ō'acū pe'ticā weemi. ²⁴ Cū yu'ure apī o'onemocā añuyū'rūabosa'a”, nico niwō. Tojo weego cūrē José wāmeyeco niwō.

Jacob, Labán na ecarā me'rā a'merī weesoomujā'que ni'i

²⁵ Raquel Joseré wuāca be'ro Jacob mañecū Labārē nicu niwī:

—Yu'ure ya di'tapu dajatojaadutiya. ²⁶ Yu'u numosānumiarē mū'urē da'rawapata'a'cārā numiarē, tojo nicā yu'u pō'rārē o'oya. Mū'u yu'ure yu'tica be'ro wa'aguti. Yu'u mū'u me'rā uputu da'rasere añurō masīsa'a.

²⁷ Labán cūrē yu'ticu niwī:

—Yu'u nisetisere tu'sagu, yu'u me'rā tojayá. Yu'u tu'oña'se me'rā a'tiro masī'i. Ō'acū mū'u me'rā yu'ure añurō wa'acā weemi. ²⁸ ¿No'ocārō wapata'asī'rīsari mū'u? Mū'u werēcā, yu'u tocārō wapayeguti, nicu niwī.

²⁹ Jacob cūrē yu'ticu niwī:

—Mū'u masīsa'a. Yu'u mū'urē añurō da'ratamuwā. Mū'u yarā wa'icūrārē añurō co'tebosawu. ³⁰ Yu'u etati dūporore mū'u pejetirācā cuocu niwū. Ni'cārōacāma pājārā waro nima. Yu'u etanu'cā'caro me'rā Ō'acū mū'urē añurō weemi. Ni'cārōacā yu'u numosānumia, yu'u pō'rā ye pe'ere da'rabosasī'rīsa'a.

³¹ —¿No'ocārō yu'u wapayecā uati? ni sērītiña'nemocu niwī Labá.

Jacob a'tiro yu'ticu niwĩ:

—Ne wapayeticã'ña. Yu'u mu'urẽ “A'tiro weeya” nisere “Jau” nicã, mu'u yarã ovejare co'tebosaguti tja, nicu niwĩ. ³² A'tiro weeguti. Ni'cãcã nipe'tirã mu'u yarã ovejare i'acusiagu wa'aguti. I'acusia, oveja sereritirã, do'rorãrẽ, tojo nicã wĩ'marã ñirãcãrẽ ducawaaguti. Nipe'tirã cabra sereritirã, do'rorãrẽ ducawaacũuguti. Narẽta mu'u yu'ure wapayegusa'a. ³³ Tojo wéeca be'ro mu'u yu'u wapata'asere i'agũ a'tigu, “Queorota weepĩ, ne yajatiapĩ”, nigũsa'a. Yarã oveja, cabra tiropu do'rorã maricã, tojo nicã oveja ñirã maricãma, “Ã'rĩ yajagu weepĩ”, nigũsa'a, nicu niwĩ.

³⁴ Labán cãrẽ yu'ticu niwĩ:

—Añurõsa'a. Mu'u tojo nise tojota wa'ato, nicu niwĩ.

³⁵ Ti numuta Labán pe'e cabra umua yu'turãrẽ, do'rorãrẽ, tojo nicã cabra numia sereritirãrẽ, do'rorãrẽ, cã'rõ butise cuorãrẽ, nipe'tirã oveja wĩ'marã ñirãrẽ cũ põ'rãrẽ co'tedutigũ o'ócũ niwĩ. ³⁶ Be'ro topu ní'cu narẽ Jacob nirõpu me'rã téé i'tia numu wa'arõpu narẽ miacu niwĩ.

Jacob pe'e Labán yarã oveja, cabra du'sa'cãrãrẽ co'tecu niwĩ. ³⁷ Narẽ co'teri cura a'tiro weecu niwĩ. Cũ álamo, almendro, castaño wãmetise ya'sase dũpũrire dũtecu niwĩ. Dũte, te dũpũrire butise dari pã'rẽcu niwĩ. ³⁸⁻³⁹ Be'ro te pã'rẽ'que dũpũrire ecarã na aco sĩ'rĩrĩ co'ro tiro diacjũ peocu niwĩ. Toputa na amorĩ cura na sĩ'rĩrã a'tirã, te dũpũri tiro umua, numiarẽ ñe'ecãrã niwã. Tojo weerã wĩ'marã bajuarã, yu'turã, do'rorã bajuacãrã niwã. ⁴⁰ Wĩ'marãrẽ mejẽcã cũucu niwĩ. Æpẽrã pe'ere Labán yarã do'rorã, yu'turã, ñirã põtõorõ cũucu niwĩ. A'tiro wee cũ yarã pãjãrã wa'acã weecu niwĩ. Narẽ Labán yarã me'rã morẽticu niwĩ. ⁴¹ Apeyema tja Jacob a'tiro weecu niwĩ. Oveja numia tutuarã amorã, Jacob sõ'onĩ'que dũpũrire

na sī'rīrī co'ro tiropu cūucu niwī. Te dūpuri pōtēorōpu a'merī ñe'leato nígu, tojo weecu niwī. ⁴² Tutuatirā mejārā a'ticā pe'ema, te dūpuri cūuticu niwī. Tojo weerā na mejārā Labán yarā tojacārā niwā. Tutuarā pe'e Jacob yarā nicārā niwā. ⁴³ A'tiro wee siape'e me'rā Jacob pājārā waro ecarā cūocu niwī. Pājārā waro oveja, cabra, cameyoa, burroa cūocu niwī. Cūrē da'racoterā numia, mma quē'rārē cūocu niwī.

31

Jacob Labārē du'ti'que ni'i

¹ Jacob Labán pō'rā cūrē ucjase quetire tu'ocu niwī. “Jacob marī pacu ye ní'quere ē'mape'o, te me'rā cū pe'e peje cūogu tojami,” nicārā niwā. ² Apeye quē'rā Jacob Labán todūporopu cūrē añurō wee'caronojō weeticā tu'oña'cu niwī.

³ Tere ī'agū, Ō'acū Jacore nicu niwī: “M'u pacusmma ya di'tapu tojaaya. M'u acawererā tiropu wa'aya. Yu'u m'urē co'teguti,” nicu niwī Ō'acū.

⁴ Cū tojo nicā tu'ogu, Jacob cū numosānumia Raquere, Leare cū niró cāpūpu cū oveja, cabra co'teropu pijidutio'ocu niwī. ⁵ Narē nicu niwī:

—Yu'u ī'acāta, mūsā pacu yu'ure todūporopu cū wee'caronojō weetimi. Tojo weemicā, Ō'acū, yu'u pacu ējōpeogu pe'e yu'ure añurō co'temi. ⁶ Mūsā masīsa'a, yu'u mūsā pacure nipe'tiro yu'u tutuaro pōtēorō añurō warota da'rabosawu. ⁷ Yu'u tojo weemicā, cū yu'ure nisoomūjāwī. Na'irō yu'u da'rase wapare queoro wapayetimūjāwī. Tojo weemicā, Ō'acū pe'e yu'ure ña'arō weedutitigu, cūrē cā'mota'ami. ⁸ Tojo weegu Labán cū “Oveja, cabra do'rorā m'u yarā nirāsama” nicā, oveja, cabra numia do'rorāta pō'rātiwā. Tojo nicā, cū “Oveja, cabra yu'turā m'u yarā nirāsama” nicā, tojo bajurāta

põ'rãtiwã. ⁹ Tojo weegu Õ'acũ cũ yarã ecarã pe'ere ë'ma, yu'ure o'owĩ.

¹⁰ »Ni'cã numu na wa'icũrã amorĩ cura a'tiro quẽ'ecãti. Cabra umua numiarẽ ñ'emujãwã. Na umua yu'turã, do'rorã, sereritirã niwã. ¹¹ Quẽ'erõpu Õ'acũ cũ basuta nimigũ, cãrẽ wereco'tegu weronojõ upusãjãnu'cã* yu'u wãmerẽ pisuwĩ. Yu'u pe'e cãrẽ yu'tiwu: "A'tota ni'i", niwũ. ¹² Tojo nicã tu'ogu, cãrẽ wereco'tegu weronojõ nigũ yu'ure niwĩ: "Añurõ ñ'aña. Nipe'tirã ecarã umua numiarẽ ñ'erã, yu'turã, do'rorã, sereritirã nima. Yu'u Labán mu'urẽ wee'quere ñ'ape'ocã'pu. ¹³ Yu'u Õ'acũ, mu'urẽ Betepu bajua'cu ni'i. Topu mu'u ãtãgãrẽ miinu'cõ, u'se wa're, yu'ure 'Tojo weeguti', ni ucũwũ. Ni'cãrõacã a'tore wijayá. Mu'u bajuáca di'tapu dajaya", niwĩ, ni werecu niwĩ Jacob.

¹⁴ Tojo nicã tu'orã, Raquel, Lea cãrẽ yu'ticãrã niwã:

—Ûsã, ãsã pacu tiroma be'ropure apeyenojõ ñ'eatje ne moosa'a. ¹⁵ Tojo weronojõ o'ogu, ãsãrẽ aperocjãrãrẽ weronojõ tojo ñ'acõ'acã'mi. Ûsãpureta mu'urẽ numotidutigũ duasãjãwĩ. Nipe'tise ãsãrẽ dua'que wapare cõ'astepe'ocã'mi. ¹⁶ Diacjũta ni'i. Ûsã pacure Õ'acũ cũ cuosere ë'ma'que ãsã ye, ãsã põ'rã ye ni'i. Õ'acũ mu'urẽ ni'caronojõta weeya, nicãrã niwã.

Jacob Padan-arãpu ni'cu wija'que queti ni'i

¹⁷⁻¹⁸ Jacob cũ pacu Isaa nirĩ di'ta Canaãpu dajatojaacu niwĩ. Tojo weegu cũ põ'rãrẽ, cũ numosãnumiarẽ cameyoa bu'ipu miipeocu niwĩ. Nipe'tise cũ cuo'quere miacu niwĩ. Nipe'tirã ecarã cũ da'ra'que wapa Padan-arãpu cũ boca'quere miacu niwĩ.

¹⁹ Labán aperopu cũ yarã ovejare poari seegu wa'ari cura, Raquel co pacu ëjõpeose na queose yee'quere

* 31:11 ñ'aña Gn 16.7 docapu oja'quere.

cũ ya wi'ipũ nisere yajaco niwõ. ²⁰ Jacob cũ mañecũ Labán arameo masũrẽ we'rititimigũ, weesoo, du'ticũ niwĩ. ²¹ Nipe'tise cũ cõose me'rã du'tiwã'cãcũ niwĩ. Éufrates wãmetiri maarẽ eja, pẽ'abaque'ocũ niwĩ. Diacjũ yu'rũmajã, Galaad bu'papijaro nirõpũ wa'acũ niwĩ.

Labán Jacore sirutu'que ni'i

²² I'tia nũmũ be'ro Labán Jacob cũ du'ti'quere masicũ niwĩ. ²³ Tojo weegu Labán cũ acawererã me'rã Jacore sirutugũ wa'acũ niwĩ. Siete nũmũrĩ be'ro Galaad bu'papijaro nirõpũ emuejacũ niwĩ. ²⁴ Cũ topũ ejati ñamirẽ Ô'acũ Labãrẽ, arameo masũrẽ quẽ'erõpũ bajuacũ niwĩ. Bajua, a'tiro nicũ niwĩ: “Tu'oya, Jacore pũrĩrõ ucũacũpa”, nicũ niwĩ.

²⁵ Labán Jacore Galaad bu'papijaro cũ cãrĩ'caropũ emuejacũ niwĩ. Topũta Labán, cũ acawererã me'rã tojaque'acũ niwĩ. ²⁶ Be'ro Jacore i'a, a'tiro ni sãrĩtiña'cũ niwĩ:

—¿De'ro weeati mũ'u? ¿De'ro weegu yu'ure weesoati? Mũ'u yu'u põ'rã numiarẽ a'mewẽjẽrã ñe'eno'cãrã numiarẽ weronjõ miitiapã. ²⁷ ¿De'ro weegu yu'ure weretimigũ, weesoo, i'atiro du'tiati? Yu'u queoro masigũ pũrĩcã, mũ'urẽ añurõ we'ritiboapã. Bũapũtẽrõ, to'atu me'rã bosenuũ weetũoboapã. ²⁸ Yu'u põ'rã numiarẽ, yu'u pãrãmerãrẽ ne cã'rõ mi'mitũotiasũ. Mũ'u ne tu'omasĩtĩbutiagu weronjõ weepã. ²⁹ Yu'u musãrẽ ña'arõ weesĩ'rĩgũ weecã'boapã. Mũ'u pacũ ëjõpeogu Ô'acũ pe'e yu'ure ñamipũ ucũami. A'tiro niami: “Tu'oya, Jacore pũrĩrõ ucũacũpa”, niami. ³⁰ Mũ'u, mũ'u pacũ tioropũ urũtu dajasi'rĩ'cũ niyugu, a'titojapã. Tojo nimigũ, ¿de'ro weegu yu'u ëjõpeorã na queose yee'quere yajati? nicũ niwĩ.

³¹ Jacob cãrẽ yu'ticũ niwĩ:

—Yũ'u uiasũ. Apetero weegu mũ'u pǝ'rã numiarẽ tutuaro me'rã numita'abosami, niasũ. ³² No'o mũ'u ẽjǝpeorã queose yee'quere cuogũnojǝ wẽĩato. A'to nirã marĩ acawererã ĩ'orǝpũ a'maña. Narẽ bocagu, miaña.

Jacob pe'e, “Raquel co pacũ ẽjǝpeose yee'quere yajapǝ”, ni masĩticũ niwĩ.

³³ Labán Jacob ya wi'i, su'ti casero me'rã wéeca wi'ipũ a'magũ, sãjãamũ'tãcũ niwĩ. Be'ro Lea ya wi'ipũ sãjãacũ niwĩ. To be'ro na pũarã numia narẽ da'raco'terã ye wi'seriacãpũ sãjãacũ niwĩ. Cũ ẽjǝpeose queose yee'quere ne bocaticũ niwĩ. Lea ya wi'ipũ ní'cũ wijati, Raquel ya wi'ipũ sãjãacũ niwĩ. ³⁴ Co pe'e cũ sãjãti dũporo te queosere míi, cameyo pesarã na dujiro docapũ cũuco niwǝ. Be'ro te bu'ipũ mũjãpeja, dujidi'opesaco niwǝ. Labán nipe'tiro ti wi'ipũre a'mape'ocũ nimiwĩ. Ne bocaticũ niwĩ. ³⁵ Raquel pe'e pacũre nico niwǝ:

—Pacũ, mũ'u tiro yũ'u dijaticã uacũpa. Yũ'u ni'cãcãrẽ be'tigo nisa'a, nico niwǝ.

Labán nipe'tiropũ cũ ẽjǝpeose queose yee'quere a'macũ nimiwĩ. Ne bocaticũ niwĩ.

³⁶ Cũ bocaticã ĩ'agũ, Jacob ua wa'acũ niwĩ. Tojo weegu “Mejǝ waro dioapã” ní'gũ, Labárẽ a'tiro nicũ niwĩ:

—¿Ñe'enojǝ mũ'urẽ ña'arǝ weeati? Mũ'u yũ'ure ña'abutiario wéeca be'ro weronojǝ yũ'ure sirutubutiapã.

³⁷ Nipe'tise yeacãrẽ añurǝ ĩ'awepe'obutiacã'a. ¿Mũ'u ya wi'i cjase apeyenojǝacã bocati? Bocagu, a'to mũ'u acawererã ĩ'orǝ, tojo nicã yũ'u acawererã ĩ'orǝ bajurǝpũ peoya. Na noa pe'e diacjũ ucũti ni, beserãsama. ³⁸ Yũ'u mũ'u tiropũre veinte cũ'marĩ da'rawũ. Te cũ'marĩrẽ ne ni'cãti mũ'u yarã oveja, cabra sãatĩwã. Ne ni'cãti mũ'u yarã ecarã oveja, cabra mũuarẽ ba'atiwũ. ³⁹ Ne ni'cãti wa'icũrã nũcũcjãrã wẽjẽno'cãrãrẽ mũ'u tiropũ miidajatiwũ. Yũ'u basu tere warayewũ. Topũ mũũco,

ñami ãpêrã masã na m'u yarãrê yajacãma, m'u yu'ure wapaseewu. ⁴⁰ Umucjore yu' asise poowu. Ñami pe'ere yusuabu'a narãsãwã. Apeterore ne cãritiwu. ⁴¹ Mu'ya wi'ipure veinte cã'marĩ niwã. Mu'ya põ'rã puarã numiarê wapata'agu, catorce cã'marĩ m'u dutiro doca da'rawu. Mu'ya yarã ecarãrê co'tégu seis cã'marĩ da'rawu. Yu'ya wapata'asere m'u na'irõ ducayumujãwã. ⁴² Yu'ya ñecũ Abrahã wiogu Ô'acũ yu'ya me'rã niticãma, yu'ya pacu Isaa wiopesase me'rã cã ëjõpeogu Ô'acũ yu'ya me'rã niticãma, tojowarota mu'ya yu'ure o'otõrõbopã. Ne moobutiagu dajabopã. Ô'acũ yu'ya pi'etisere i'agũ, yu'ya da'ra'quere i'agũ, ñamipũ mu'yrê tutuaro me'rã ucũapĩ.

Jacob, Labán me'rã a'merĩ “A'tiro weerã” na ni apo'que ni'i

⁴³ Tere tu'ogu, Labán Jacore yu'ticu niwĩ:

—Yu'ya põ'rã numia, yu'ya põ'rãta nima. Yu'ya pãrãmerã yu'ya pãrãmerãta nima. Oveja quẽ'rã yarã ovejata nima. Nipe'tise a'to m'u i'ase ye dia'cũ ni'i. Tojo nimicã, ni'cãrõacãrê yu'ya põ'rã numiarê, yu'ya pãrãmerãrê ¿de'ro weebosari yu'ya? ⁴⁴ Tojo weerã marĩ puarã a'merĩ “A'tiro weerã” ni aporã. Tere marĩ be'ropure “Tojota ni apono'wã” nino'rõsa'a, nicu niwĩ.

⁴⁵ Tere tu'ogu, Jacob ni'cã ütãgã mii, ni'cã tuturo weronojõ nu'cõcu niwĩ. ⁴⁶ Be'ro cã acawererãrê a'tiro nicu niwĩ:

—Ûtãperire seeneocũña.

Tojo weerã nipe'tirã ni'cã mesãjo seeneocũcãrã niwã. Na nipe'tirã ti mesã pu'topũ ba'acãrã niwã. ⁴⁷ Labán tore cã ye ucũse me'rã a'tiro wãme õ'ocu niwĩ “Jegar Sahaduta”. Jacob pe'e cã ye me'rã “Galaad”† wãme õ'ocu niwĩ.

⁴⁸ Tojo weegu Labán nicu niwĩ:

† 31:47 Galaad nĩrõ “ütãmesã” nisi'rĩrõ wee'e.

—A'ti ũtāmesā me'rā marī ni'cācā apo'quere wācūno'rōsa'a. Tojo weero Galaad wāmeticaro niwū. ⁴⁹ Tojo nicā Mizpa wāmeticaro niwū. Labán a'tiro nicu niwī:

—Ō'acū marī a'merī ī'atiri curare marī puarārē ī'anurūato. ⁵⁰ Yu'u pō'rā numiarē mu'u ña'arō weecā o āpērā numiarē mu'u numotinemocā, apī marī a'merī aposere ī'aticā, Ō'acū basuta marī weesere masīgūsamī.

⁵¹ Labán Jacore apeye ninemocu niwī tja:

—A'to ũtāmesā yu'u seeneocūuca mesā, tojo nicā ũtāgā yu'u miinu'cōcaga marī deco nisere ī'aña. ⁵² A'ti mesā, tojo nicā a'tigare ī'arā, marī puarā apo'quere wācūrāsa'a. Yu'u mu'urē ña'arō weesī'rīgū, a'ti mesārē, a'tigare yu'rūsome. Tojo nicā mu'u quē'rā yu'ure ña'arō weesī'rīgū, yu'rūsome. ⁵³ Marī mejēcā weecā, Ō'acū Abrahā ējōpeogu, yu'u ñecū Nacor ējōpeogu marī weesere queoro beseato, nicu niwī Labán.

Tere tu'ogu, Jacob Ō'acū cū pacu Isaa ējōpeogu wāme me'rā “Tojota wa'ato”, nicu niwī. ⁵⁴ Be'ro ti bu'apu wa'icure wējē, Ō'acūrē ũjūamorōpeocu niwī. Tu'ajanu'cō, nipe'tirā cū acawererārē ba'adutigu pijiocu niwī. Nipe'tirā ba'acārā niwā. Ba'atoja, ti bu'apu cārīcārā niwā.

⁵⁵ Ape numu ñamicureacā Labán wā'cā, wa'agutigu, cū pārāmerārē, cū pō'rā numiarē mi'mitūocu niwī. Be'ro “Musārē añurō wa'ato”, ni sērībosacu niwī. Tu'ajanu'cō, cū ya di'tapu majāmitojaacu niwī.

32

Jacob cū ma'mi Esau me'rā a'merī bocaēja'que ni'i

¹ Be'ro Jacob apaturi wa'acu niwī tja. Topu wa'ari cura Ō'acūrē wereco'terā cūrē pōtērīrā a'ticārā niwā. ² Narē

ĩ'agũ, Jacob a'tiro nicu niwĩ: “Na Õ'acũ yarã surara nima.” Tojo weegu tore Mahanaim* wãmeyecu niwĩ.

³ Jacob cũ dũporo quetiwereri masãrẽ Seir di'tapu o'ómu'tãcu niwĩ. To Seir Edom wãmetiropu tojacaro niwũ. Cũ ma'mi Esaúre quetiweremu'tãdutigu, narẽ o'óyucu niwĩ. ⁴ Narẽ a'te quetire weredutigu o'ócu niwĩ: “Yũ'u ma'mi Esaúre a'tiro ni wereapa: ‘Mu'u acabiji Jacob mu'u dutiro doca nigũ a'tiro weredutiami: “Yũ'u yoacã Labán me'rã niapu. ⁵ Ni'cãrõacã wecu, burroa, oveja, da'raco'terã umua, numia cuo'o. Mu'u yũ'u wiogu yũ'ure añurõ wãcũcã uagu, a'te quetire o'ómu'tã'a” mu'urẽ ni-ami', niapa”, nicu niwĩ.

⁶ Cũ quetiweredutigu o'ó'cãrã dajarã, Jacore a'tiro nicãrã niwã:

—Ûsã mu'u ma'mi Esaú tiropu ejaru. Ni'cãrõacã mu'urẽ põtërigũ a'tiami. Cuatrocientos umua me'rã a'tiami, nicãrã niwã.

⁷ Te quetire tu'ogu, Jacob uputu uicu niwĩ. Pũrõ wãcũque'ticu niwĩ. Tojo weegu cũ me'rã ní'cãrãrẽ puu curua ducawaacu niwĩ. Cũ yarã oveja, wecu, cameyoa quẽ'rãrẽ mejãrõta weecu niwĩ. ⁸ A'tiro wãcũcu niwĩ: “Esaú cũ ni'cã curuacjãrã me'rã a'mewëjëgũ sãjãcã, ape curuacjãrã du'tiarãsama.” ⁹ Be'ro Õ'acũrẽ a'tiro ñubue sërĩcu niwĩ: “Õ'acũ, yũ'u ñecũ Abrahã ëjõpeogu, tojo nicã yũ'u pacu Isaa ëjõpeogu, mu'u yũ'ure ya di'tapu, yũ'u acawererã tiropu dajadutiapu. ‘Mu'u acawererã tiropu dajacã, mu'urẽ añurõ wa'acã weeguti', niapu. ¹⁰ Mu'u yũ'ure añurõ pajaña'a, queoro weepu. Yũ'u ña'agũ nimicã, tojo weepu. Yũ'u a'ti maa dia Jordãrẽ yũ'rutëripë'agũ, yũ'u tuacjucã dia'cũ cuomiwũ.

* 32:2 Mahanaim ní'rõ, “puu curua masã” nisĩ'rĩrõ wee'le.

Ni'cārōacāma pua curua masã cuo'o. ¹¹ Yũ'ure pa-jaña'cureya. Yũ'u ma'mi Esaú yũ'ure ne mejêcã weecã weeticã'ña. Cũ yũ'ure, numiarê, wĩ'marârê wějêbosami nígũ, ui'i. ¹² Tojo nimicã, mũ'u yũ'ure 'Añurō mũ'urê wa'acã weeguti. Mũ'u pârâmerã nituriarã pãjãrã waro nucũpori pajiri maa cjase weronojō pãjãrã nirãsama. Ne narê queota basiosome', niwũ", ni sêrĩcu niwĩ.

¹³ Ti ñamirê Jacob topata cãrĩcu niwĩ. Cũ cuose, cũ mia'quere cũ ma'mi Esaúre o'ogutigu besecu niwĩ. ¹⁴ Doscientos cabra numia, veinte cabra umua, doscientos oveja numia, veinte oveja umua, ¹⁵ treinta cameyoa numia ne pō'rãti'cãrãrê na pō'rã wĩ'marã me'rãta, cuarenta wecua, diez wecua umuarê, veinte burroa numiarê, diez burroa umuarê besecu niwĩ. ¹⁶ Be'ro cūrê da'raco'terãrê wiacu niwĩ. Narê wiagu, mejêcã dia'cũ wa'icurãrê, nanucũ curaricjãrãrê wiacu niwĩ. Narê a'tiro nicu niwĩ:

—Musã yũ'u duporo wa'ayuya. Na wa'icurãrê te curarinucũ yoacurero ducawaa miaña, nicu niwĩ.

¹⁷ Ne waro cũ o'omũ'tãgũrê a'tiro weeduticu niwĩ:

—Yũ'u ma'mi Esaúre pôtêrígũ, cũ sêrĩtiña'cã, “¿Noa mũ'u wiogu niti, no'opu wa'ati, ã'rã wa'icurã mũ'u miarã, noa yarã niti?” nicã, ¹⁸ a'tiro yũ'tiya: “Yũ'u wiogu Jacob, mũ'urê o'ó'cãrã nima. Jacob, mũ'u dutise doca nigũ mũ'urê o'oámi. Cũ ãsã be'ro sirutusami,” niña.

¹⁹ Cũ o'omũ'tã'cu be'rocjũ, tojo nicã nipe'tirã cũ be'rocjãrã quê'rãrê mejãrōta wereduticu niwĩ. ²⁰ Apeye quê'rãrê a'tiro niduticu niwĩ: “Jacob mũ'u dutise doca nigũ ãsã be'ro a'tisami', niapa”, nicu niwĩ.

Jacob a'tiro wãcũcu niwĩ: “Yũ'u duporo apeyenojō o'omũ'tãse me'rã cũ uase pe'ticã weeguti. Be'ro yũ'u basu cūrê ñ'acã, apetero weegu yũ'ure añurō pôtêrígũsami”, ni wãcũcu niwĩ. ²¹ Tojo wãcũ'cu niyugu, cũ o'omatjere

cũ dũporo miayuduticũ niwĩ. Cũ pe'e topũta ti ñamirẽ tojánicũ niwĩ.

Jacob Õ'acũrẽ wereco'tegũ me'rã na a'merĩ ñadi'ocũu-pe'que ni'i

²² Tojo weegũ ti ñamirẽta ñamipũ Jacob cãriatji dũporo wã'cãñũ'cã, cũ ñũmosãnumia pũarãrẽ, narẽ da'raco'terã numiarẽ, cũ põ'rã umũa oncere ti maa Jaboc wãmetiri maa ñ'cũatiropũ ñumupẽ'aduticũ niwĩ. ²³ Cũ nipe'tise cũose quẽ'rãrẽ pẽ'rõcũ niwĩ. ²⁴ Cũ ni'cũta tojanũ'cãri cura, ni'cũ umũ bajua, cũ me'rã a'merĩ ñadi'ocũupecãrã niwã. Téé bo'remũjãticãpũ tojo weedu'ucãrã niwã. ²⁵ Cũ Jacob me'rã põtẽoti, Jacob usó ò'a a'mesũ'arore paaweecũ niwĩ. Tojo weero to a'mesũ'aro wetia wa'acaro niwũ.

²⁶ Be'ro umũ cũ me'rã a'mequẽ'cũ Jacore nicũ niwĩ:

—Yũ'ure du'uya. Bo'rearopũ wee'e, nicũ niwĩ.

Jacob cãrẽ nicũ niwĩ:

—Mũ'ũ, yũ'ure “Añurõ wa'ato” niticãma, ne du'usome.

²⁷ —To pũrĩcãrẽ ¿mũ'ũ de'ro wãmetiti? nicũ niwĩ.

—Yũ'ũ Jacob wãmeti'i, ni yũ'ticũ niwĩ. ²⁸ Tere tu'ogu, cũ me'rã a'mequẽ'cũ a'tiro nicũ niwĩ:

—Mũ'ũ Jacob wãmetisome majã. Õ'acũ me'rã, masã me'rã a'mequẽgũ, wapata'apũ. Tojo weegũ ni'cãrõacãrẽ majã Israe wãmetigusa'a, nicũ niwĩ.

²⁹ —Mũ'ũ quẽ'rã yũ'ure wereya. ¿De'ro wãmetiti mũ'ũ? ni sãrĩtiña'cũ niwĩ Jacob.

—Yũ'ũ wãmerẽ sãrĩtiña'ticã'ña, ni yũ'ticũ niwĩ.

Be'ro topũta Jacore “Mũ'urẽ añurõ wa'ato”, nicũ niwĩ.

³⁰ Jacob a'tiro nicũ niwĩ: “Yũ'ũ basuta Õ'acũrẽ bajuyoropũ ñ'apũ. Tojo nimigũ, cati'i yujupũ.” Tojo weegũ to na a'merĩ ñadi'ocũupe'carore Jacob Peniel† wãme ò'ocũ niwĩ.

† 32:30 Hebreo ye me'rã Peniel nĩrõ, “Õ'acũ ya diapoa” nisĩ'rĩrõ wee'e. Apeterore Penuel ojanocaro niwũ.

³¹ Jacob cū Peniepure yu'ruari curare mujīpū mujātigupū weecu niwī. Cūrē usó a'mesu'aropū paano'ca be'ro niyucā, cū opa cu'siro sijacu niwī. ³² Tojo weerā a'tocatero quē'rārē Israe pārāmerā nituriarā no'o nigū wa'icū usó ō'a a'mesu'ari wadare ba'atisama. Jacore topū páaca be'ro niyucā, tojo weesama.

33

Jacob Esaú me'rā na a'merī apo'que ni'i

¹ Esaú cuatrocientos umua me'rā a'ticā ī'agū, Jacob a'tiro weecu niwī. Lea, Raquel, puarā narē da'raco'terā numia me'rā nanucū na pō'rārē ducawaacu niwī. ² Narē da'raco'terā numiarē na pō'rā me'rā na dūporo nu'cōcu niwī. Be'ro Leare co pō'rā me'rā nu'cōcu niwī. Nitūoropū Raquere co macū José me'rā nu'cōcu niwī. ³ Be'ro Jacob na dūporoacā u'mutāwā'cācu niwī. Esaúre pōtērīgū wa'agu, sietetiri cū diapoare nucūcāpū paamu'rīque'acu niwī. Téé cū tiropū ejagu, tojo weedu'ucu niwī. ⁴ Esaú pe'e cūrē pōtērīgū, omawā'cāti, paabu'a, mi'micū niwī. Na puarāpūta a'merī uticārā niwā. ⁵ Tu'ajanū'cō, Esaú na numiarē, wī'marārē ī'a, a'tiro ni sērītiña'cu niwī:

—¿Ā'rā waro noanojō niti? ni sērītiña'cu niwī.

—Na, yu'u pō'rā Ō'acū yu'ure, mu'u dutise doca nigūrē o'o'cārā nima, nicū niwī Jacob.

⁶ Tojo nicā tu'orā, cūrē da'raco'terā numia na pō'rā me'rā, Esaú tiroacāpū wa'a, cūrē wiopesase me'rā añudutirā, nucūcāpū paamu'rīque'acārā niwā. ⁷ Be'ro Lea cū tiroacāpū a'ti, co quē'rā co pō'rā me'rā mejārōta weeco niwō. Yapatigopū Raquel co macū José me'rā, mejārōta weeco niwō.

⁸ Esaú Jacore sērītiña'cu niwī:

—¿De'ro weegusari mu'u, wa'icūrā sō'onícārā yu'ure pōtērīwā'cā'cārā pājārā me'rā?

Jacob cūrē yu'ticu niwī:

—Mu'u yu'ure añurō wācūcā uagu, tojo weeasu.

⁹ —Niwe'e, nijā. Yu'u quē'rā pājārā сuоарu. Na mu'u yarā me'rāta tojayá, nicu niwī Esaú.

¹⁰ Jacob cū ma'mirē ninemocu niwī:

—Yu'ure añurō wācūgū, yu'u o'osere ñe'eña. Yu'u mu'urē ī'agū, Ō'acūrē ī'agū weronojō ī'a'a. Mu'u yu'ure añurō pōtērē ñe'etojapu. ¹¹ Yu'u mu'urē miiti o'osere ñe'eña. Ō'acū yu'ure peje apeyenojō cuocā weeami. Ne apeyenojō du'sawe'e.

Jacob cū pejetiri tojo nicā tu'ogu, Esaú “Jaḡ”, nicu niwī.

¹² Be'ro Esaú nicu niwī:

—Te'a. Yu'u mu'u duporo u'mutāgūti, nicu niwī.

¹³ Jacob pe'e cūrē yu'ticu niwī:

—Ma'mi, yu'u ma'igū, mu'u masīsa'a. Wī'marā marī weronojō tutuatima. Oveja, wecuu, na pō'rārē yu'u wācūsa'a. Na ni'cā nūmūta űujūyur'urā, wērīpe'tia wa'abosama.

¹⁴ Mu'u pe'e mu'u dutise doca nigū duporo u'mutāwā'cāña. Mu'u tojo weecā, añurōsa'a. Yu'u pe'e wa'icūrā, yu'u duporo wa'arā na sijaro ejatuaro sajatiro wa'agūti. Tojo nicā wī'marā na sijaro ejatuaro wa'agūti. Téé Seipu a'merī ī'arā, nicu niwī Jacob.

¹⁵ Esaú, “Jaḡ, tojota weerá. Yu'u me'rā a'ti'cārā umuarē mu'urē ba'paticā, pejetirā cūugūti”, nicu niwī.

Jacob pe'e cūrē yu'ticu niwī:

—Añurōsa'a. Cūuticā'ña. Mu'urē caribosī'rītisa'a, nicu niwī.

¹⁶ Na tojo ni ucūca nūmurēta Esaú Seipu dajatojaacu niwī. ¹⁷ Jacob pe'e Sucot wāmetiropu wa'acu niwī. Topu cū niatji wi'ire weecu niwī. Tojo nicā wa'icūrā ye wi'seriacārē paapeocu niwī. Tojo weegu tore Sucot wāmeyecu niwī.

¹⁸ Jacob cū Padan-arāpū ní'cū, cū dajatojaticā, ne mejēcā wa'aticaro niwū. Canaápūre añurō dajacū niwī. Topūre Siquem wāmetiri macā pōtēorō tojaque'acū niwī. ¹⁹ Cien kujiri niyeru kujiri me'rā ni'cā di'ta duucū niwī. Ti di'tare Hamor pō'rā duacārā niwā. Cū Siquem wāmetigū pacū nicū niwī. Topū Jacob cū ya wi'i, su'ti caseri me'rā sēopeocū niwī. ²⁰ Tu'ajanū'cō, Ō'acūrē ějōpeogu wa'icūrārē ũjūamorōpeorore ni'cā mesā ũtā me'rā see-neocūcū niwī. Tore El-Elohe-Israe* wāme ō'ocū niwī.

34

Dina ye bu'iri co acawererā Siquēcjārā umuarē wējē'que ni'i

¹ Lea macō Dina Jacore pō'rātibosa'co, tocjārā nu'miarē ĩ'agō wa'aco niwō. ² Tojo weeri cura, Siquem, Hamor heveo masū macū core ĩ'agū, tutuaro me'rā ñe'e, ña'arō weecū niwī. Cū Hamor tocjārārē dutigū nicū niwī. ³ Tojo ña'arō wee'cū nimigū, core uagū, cūrē tū'sacā wees'ricū niwī. ⁴ Tojo weegū, cū pacū Hamor me'rā a'tiro ucūcū niwī:

—Pacū, yū'ure a'tigore numisērībosagū wa'aya, nicū niwī.

⁵ Jacob pe'e cū macōrē ña'arō wee'quere masītojacū nimiwī. Cū pō'rā pe'e cāpūpū na yarā ecarārē co'terā weecārā niwā. Tojo weegū téé na dajacāpū ne mejēcā nima'aticū niwī. ⁶ Tojo weeri curare Hamor Siquem pacū Jacob me'rā ucūgū wa'acū niwī.

⁷ Jacob pō'rā na cāpūpū ní'cārā dajarā, te quetire tū'orā, uayū'rua, a'tiro nicārā niwā: “Siquem Israe pō'rārē ña'abutiario bopoyoro weepī, co me'rā wuacājīgū. Teno-jōrē ne weeno'ña marī'i”, nicārā niwā.

* 33:20 El-Elohe-Israe nīrō “Ō'acū, Israe curuacjārā ějōpeogu, Ō'acūta nimi” nisī'rīrō wee'e.

⁸ Tojo nimicã, Hamor pe'le na me'rã ucũ, a'tiro nicu niwĩ:

—Yu'u macũ Siquem musã acabijore tu'sayu'rũami. Core cũrẽ numisoya. ⁹ Musã ãsã acawererã weronojõ tojarãsa'a. ãsã musã põ'rã numiarẽ numoti, musã pe'le quẽ'rã ãsã põ'rã numiarẽ numotirãsa'a. ¹⁰ ãsã me'rã a'topu tojayá. A'ti di'ta nipe'tiro musã ya di'ta tojarosa'a. Di'tare duutjãrã, duase tucũrĩ pãaña, nicu niwĩ.

¹¹ Siquem pe'le quẽ'rã cũ basu Dina pacu Jacore, co ma'misumuarẽ a'tiro nicu niwĩ:

—Musã yu'ure core o'locã hasa'a. Musã no'lo sãrĩsere o'oguti. ¹² No'locã'rõ musã sãrĩrõ põtõorõ sãricã, o'oguti. Mejõ yu'ure core numisoya majã, nicu niwĩ.

¹³ Cũ Siquem tojo nimicã, na acabijo Dinarẽ ña'arõ wee'que wapa Jacob põ'rã cũrẽ, cũ pacu Hamorẽ nisoose me'rã yu'ticãrã niwã. ¹⁴ A'tiro nicãrã niwã:

—ãsã acabijore õ'rẽcju yapa casero yejecõ'ano'tigure numisomasĩtisa'a. ãsã tojo weerã bopoyoro weerã weebosa'a. ¹⁵ Tojo weeno'cãrã dia'cũrẽ ãsã numisorãti. Musã quẽ'rã ãsã weronojõ niña. Nipe'tirã umua musã wa'teropu nirãrẽ na õ'rẽcju yapa caserore yejecõ'aña. ¹⁶ Tojo wéeca be'ro pũrĩcãrẽ musã, ãsã põ'rã numiarẽ numotirãsa'a. ãsã quẽ'rã musã põ'rã numiarẽ numotirãsa'a. Marĩ ni'cãrõ me'rã nirãsa'a. Ni'cã macãcãrãta nirãsa'a. ¹⁷ Musã ãsã tojo nisere yu'titicãma, ãsã a'tore wija, ãsã acabijore miarãsa'a, nicãrã niwã.

¹⁸ Tere tu'orã, Hamor, cũ macũ Siquem “Jaũ, añurõsa'a”, nicãrã niwã. ¹⁹ Tojo weegu ne yoogoro marĩrõ Siquem cũ ya õ'rẽcju yapa caserore yejecõ'ano'cu niwĩ. Jacob macõrẽ tu'sayu'ruatjãgũ, tojo weecu niwĩ. Cũ Siquẽrẽta cũ ni'cũ põ'rãrẽ ãpẽrã yu'rũoro cũrẽ wiopesase me'rã ã'acãrã niwã. ²⁰ Tojo weerã Siquem cũ pacu Hamor

me'rã macã sãjãrĩ sope pu'topu wa'acãrã niwã. Topu na apeyenojõrẽ duase tiropu masãrẽ a'tiro werecãrã niwã:

²¹ —Sõjã masã marĩ me'rã maata ní'cãrã weronojõ nise-tiama. Na a'topu nirãsama. A'topu apeyenojõrẽ duase wi'seri weerãsama. Di'ta pajiro nicã'a. Marĩ na põ'rã numiarẽ numotirãsa'a. Na pe'e quẽ'rã marĩ põ'rã numiarẽ numotirãsama. ²² Na marĩ me'rã nirãti, nírã, a'tiro weecã uama. Na weesetironojõta marĩ põ'rã umuarẽ na õ'rẽcju yapa caserore yejecõ'acã uama. ²³ Nipe'tise na cuose, nipe'tirã na yarã ecarã marĩ ye nirõsa'a. Marĩ “Tojota weerãti” nicã, na marĩ me'rã tojarãsama.

²⁴ Nipe'tirã umua ti macã sope pu'to nerẽrã Hamor, cã macũ Siquem me'rã na tojo nisere “Añurõsa'a, tojota weerãti”, nicãrã niwã. Tojo weerã nipe'tirã umua na õ'rẽcju yapa caserore yejecõ'ano'cãrã niwã. ²⁵ I'tia numu be'ro na yejecõ'ano'cãrã pũrĩno'rĩ cura Jacob põ'rã puarã Simeó, Levĩ macãpu wa'acãrã niwã. Na ye di'pjiĩ me'rã na ne wãcũtiri cura nipe'tirã umuarẽ wẽjẽpe'ocã'cãrã niwã. ²⁶ Hamor, cã macũ Siquem quẽ'rãrẽ di'pji me'rãta wẽjẽcãrã niwã. Be'ro Dinarẽ Siquem ya wi'lipu ní'core miiwijaacãrã niwã. ²⁷ Be'ro ãpẽrã Jacob põ'rã sirutu, ejanemocãrã niwã. Na wẽjẽno'cãrã cũnarõ wa'teropu yu'rua, ti macãpu apeyenojõrẽ yajape'ocã'cãrã niwã. Na acabijore ña'arõ wee'que wapa a'merã, tojo weecãrã niwã. ²⁸ Oveja, wecuu, burroa, nipe'tise ti macãpu ní'quere, cãpũpu ní'quere yajacãrã niwã. ²⁹ Wi'seri po'peapu na cuo'quere yajape'ocã'cãrã niwã. Wĩ'marãrẽ, tojo nicã numiarẽ ñe'e, miacãrã niwã.

³⁰ Tere ñ'agũ, Jacob Simeó, Levĩre a'tiro nicu niwĩ:

—Musã yu'ure ña'abutiario weepetiyeapã. Ni'cãrõacãma a'topu nirã masã cananeo masã, ferezeo masã yu'ure ne ñ'asĩ'rĩtirãsama. Na yu'u me'rã

a'mewějērātirā nerērāsama. Yu'u pejetirācā masā cu'o.
Marīrē wějēpe'ocā'rāsama.

³¹ Na pe'e cūrē yu'ticārā niwā:

—To pūrīcārē ĵcū ūsā acabijore umuarē a'metārāwap-
ata'ari masōrē weronojō cuobopari? nicārā niwā.

35

Ō'acū Jacore Betepu “Añurō wa'ato” ní'que ni'i

¹ Ō'acū Jacore a'tiro nicu niwī: “Wā'cānu'cāña. Betepu
wa'a, topu tojaque'aya. Topu ni'cārō yu'ure ějōpeogu
wa'icūrārē ūjūamorōpeorore da'reapa. Mu'u ma'mi
Esaúre uiwā'cācaterore yu'u topu mū'urē bajua'caropu
wa'aya.” ² Tere tu'ogu, cū acawererārē, nipe'tirā cū me'rā
nirārē a'tiro nicu niwī:

—Nipe'tise mūsā āpērānojō ějōpeorā queose yee'quere
cō'acā'ña. Tojo nicā u'acoe, su'ti ducayuya. ³ Te'a, Betepu
wa'arā. Topu Ō'acūrē ějōpeogu, ni'cārō cūrē wa'icūrārē
ūjūamorōpeorore ni'cā mesā ūtā me'rā seeneocūgūti.
Cūta yu'ure bujawetiri curare weetamuwī. No'o wa'aro
yu'ure ba'patiwā'cāwī, nicu niwī.

⁴ Na āpērānojō ějōpeorā queose yee'que na cuo'quere,
tojo nicā na o'meperi yosasere Jacore o'ocārā niwā. Jacob
tere ñe'e, ni'cāgū yucugū encina wāmeticjujo docapu
tere yaacu niwī. Tigūjo Siquem pu'topu tojacaro niwū.

⁵ Na topu ní'cārā wijawā'cārī cura Ō'acū to pu'topu nise
macārīcārārē uputu uicā weecu niwī. Tojo weerā Jacob
pō'rārē sirututicārā niwā.

⁶ Jacob, cū me'rā wa'a'cārā, nipe'tirā Luz wāmetiri
macāpu etacārā niwā. Ti macāta tja Betel wāmeti-caro
niwū. Canaá di'tapu tojacaro niwū. ⁷ Topu ni'cārō
Ō'acūrē ějōpeorā wa'icūrārē ūjūamorōpeorore ni'cā mesā
ūtā me'rā seeneocūucu niwī. Tore Jacob cū ma'mirē

du'ticaterore Õ'acũ cūrē bajuacu niwĩ. Tojo weegu tore El-betel wāme ð'ocu niwĩ. ⁸Toputa Rebecare co'te'co Débora wērīco niwō. Betel pu'toacā core ni'cāgũ yucugu encina wāmeticujo docapu yaacārā niwā. Jacob tore “encina dajarigu” pisucu niwĩ.

⁹Jacob cū Padan-arāpu ni'cu dajatojaticā, toputa Õ'acũ apaturi bajua, “Mu'urē añurō weeguti”, nicu niwĩ.

¹⁰“Mu'u Jacob wāmeti'i.

Tojo wāmetisome majā.

Ni'cācā me'rā mu'u wāme Israe[☆] nirōsa'a”, nicu niwĩ tja.

Cū wāmerē ducayúca be'ro, ¹¹a'tiro nicu niwĩ:

“Yu'u Õ'acũ tutuayurugu ni'i.

Mu'u pājārā pō'rāti, pājārā pāramerātigusa'a.

Mu'u me'rā pājārā masāputirāsama.

Peje macārī wa'arosa'a.

Mu'u pāramerā wa'tero nirá wiorā waro sājārāsama.

¹²Abrahā, Isaare yu'u o'o'que di'tare mu'u quē'rārē o'oguti.

Mu'u be'rore, mu'u pāramerā nituriarārē o'oguti”, nicu niwĩ Õ'acũ.

¹³Õ'acũ topu Jacob me'rā ucūtoja, wa'a wa'acu niwĩ.

¹⁴Be'ro cūrē Õ'acũ ucū'caropu ni'cāgā ūtāgārē mii-wā'cōnu'cōcu niwĩ. Õ'acūrē ējōpeosere i'ogū, tigare olivo u'sere, tojo nicā u'seducaco vinorē piopeocu niwĩ. ¹⁵Tore Betel wāme ð'ocu niwĩ.

Raquel co wērī'que ni'i

¹⁶Be'ro Betepu ni'cārā aperopu wa'acārā niwā. Na Efrata wāmetiropu etatjo du'sacaro niwū yujupu. Topu Raquel wī'magūrē ñe'eco niwō. Ne maata wī'magūrē ñe'emasitico niwō. ¹⁷Co uputu pūrīse pī'etiri curare, pō'rātirārē co'teri masō a'tiro nico niwō: “Uiticā'ña. Wī'magū bajuatojami. Umū nimi tja”, nico niwō. ¹⁸Co

☆ 35:10 Gn 32.28

tojo nirĩ cura, Raquel wěrĩgópũ nico niwõ. Co ejeripõ'rã du'uati dũporoacã co macũrẽ Benoni pisuco niwõ. Cũ pacũ Jacob pe'le cũrẽ Benjamí wãme õ'ocũ niwĩ.

¹⁹ Tojo wee Raquel wěrĩa wa'aco niwõ. Core Efrata wa'ari ma'apũ yaacãrã niwã. Ni'cãrõacãma to Belé wãmeti'i majã. ²⁰ Jacob core yaa'caro bu'ipũre ni'cã ũtãtuturo nu'cõcũ niwĩ. Téé a'tocateropũ ti tuturore ĩ'arã, "A'to Raquere yaapã", ni ĩ'asama.

²¹ Be'ro Jacob yũ'rũa, Eder wãmetiro oveja co'terã na co'tedujiri wi'i yũ'rũropũ tojaque'acũ niwĩ. ²² Na topũ añurõ apoque'a nisetiri cura Rubén cũ pacũ nũmo weronojõ nigó Bilha me'rã wũacãjĩ, co me'rã nicũ niwĩ. Tere masĩgũ, cũ pacũ ƣpũtũ waro uacũ niwĩ.

Jacob põ'rã ye cjase ni'i

Jacob põ'rã doce nicãrã niwã. ²³ Cũ Lea me'rã a'ticũrã põ'rãticũ niwĩ: Rubén masã ma'mi nicũ niwĩ. Be'ro Simeó, Leví, Judá, Isacar, Zabuló nicãrã niwã. ²⁴ Cũ Raquel me'rã a'ticũrã põ'rãticũ niwĩ: José, Benjamí nicãrã niwã. ²⁵ Bilha Raquere da'raco'tego ní'co me'rã a'ticũrã põ'rãticũ niwĩ: Dan, Neftalí nicãrã niwã. ²⁶ Zilpa, Leare da'raco'tego ní'co me'rã a'ticũrã põ'rãticũ niwĩ: Gad, Aser nicãrã niwã. Ā'rã Jacob Padan-arãpũ nicã bajuacãrã niwã.

Isaa cũ wěrĩ'que ni'i

²⁷ Jacob cũ pacũ Isaare Mamre wãmetiropũ ĩ'agũ wa'acũ niwĩ. Ti macãrẽ ãpẽrã Arba o Hebró pisuma. Topũ todũporopũ Abrahã, Isaa niseticãrã niwã. ²⁸ Isaa ciento ochenta cũ'marĩ cũogũ, wěrĩcũ niwĩ. ²⁹ Cũ ñecũsumũarẽ sirutugũ, cũ quẽ'rã bũcũ waro wa'a, wěrĩa wa'acũ niwĩ. Cũ wěrĩcã ĩ'a, cũ põ'rã Esaú, Jacob cũrẽ yaacãrã niwã.

36

Esaú põ'rã, cũ pãrãmerã nituriarã ye queti ni'i

¹ A'ticurã Esau pō'rã, cū pārãmerã nituriarã nicãrã niwã. Cūrëta tja Edom pisucãrã niwã. ² Esau Canaá di'tacjãrã numiarẽ n̄moticũ niwĩ. Ni'cō Ada, Elón hitita masũ macō nico niwō. Apego Aholibama Aná macō, Zibeón heveo masũ pārãmeo nico niwō. ³ Apego Basemat Ismae macō, Nebaiot acabijo nico niwō. ⁴ Ada me'rã cū pō'rãti'cũ Elifaz wãmeticũ niwĩ. Basemat macũ Reuel wãmeticũ niwĩ. ⁵ Aholibama me'rã cū pō'rãti'cãrã Jeús, Jaalam, Coré nicãrã niwã. ã'rã cū Canaá di'tapũ nicã bajuacãrã niwã.

⁶ Esau cū n̄mosãnumia me'rã, cū pō'rã ɯm̄ɯa, numia nipe'tirã cū me'rã nirãrẽ piji, aperopũ macãrĩ wa'acũ niwĩ. Cũ acabiji Jacob tiropũ ni'cũ yoaropũ wa'acũ niwĩ. Nipe'tirã cū yarã wa'icũrãrẽ, tojo nicã nipe'tise cū Canaá di'tapũ boca'quere miape'ocũ niwĩ. ⁷ Na cū acabiji Jacob me'rã apeyenojō c̄oyũ'rũmajã wa'acãrã niwã. Tojo weerã na ni'cãrō me'rã nita basioticaro niwũ. Tojo nicã wa'icũrã na c̄orã pãjãrãrẽ ba'ase ejatuaticaro niwũ. ⁸ Tojo weegũ Esau, apetero Edom na nigũ, Seir opa bu'papijaro nirõpũ macãrĩ wa'acũ niwĩ.

⁹ Esau pārãmerã nituriarã edomita masã Seir opa bu'papijaro nirõpũ nisetiãrã niwã. ¹⁰ Esau pō'rã ɯm̄ɯa a'tiro wãmetiãrã niwã: Ada, Esau n̄mo Elifare pō'rãtico niwō. Esau n̄mo apego Basemat Reuere pō'rãtico niwō. ¹¹ Elifaz pō'rã ɯm̄ɯa a'tiro wãmetiãrã niwã: Temán, Omar, Zefo, Gatam, Cenaz nicãrã niwã. ¹² ã'rã, Esau n̄mo Ada pārãmerã nicãrã niwã.

Elifaz apego cū n̄mo nitigo me'rã pō'rãticũ niwĩ tja. Co Timna wãmetico niwō. Co me'rã Amalec wãmetigure pō'rãticũ niwĩ. ¹³ Reuel pō'rã a'ticurã nicãrã niwã: Nahat, Zera, Sama, Miza nicãrã niwã. Na, apego Esau n̄mo Basemat pārãmerã nicãrã niwã. ¹⁴ Apego Aholibama Esau n̄mo nico niwō tja. Co me'rã a'ticũrã pō'rãticũ niwĩ: Jeús,

Jaalam, Coré nicārā niwā. Co Ana macō, Zibeón pārameo nico niwō.

¹⁵ A'ticūrā Esaú pāramerā nituriarā wiorā nicārā niwā: Elifaz, Esaú macū masā ma'mi pō'rā Temán, Omar, Zefo, Cenaz, ¹⁶ Coré, Gatam, Amalec nicārā niwā. Na Elifaz pō'rā Edom di'tapure wiorā nicārā niwā. Na nipe'tirā Ada pāramerā nituriarā nicārā niwā. ¹⁷ Esaú pāramerā Reuel pō'rā Edom di'tapure a'ticūrā wiorā nicārā niwā: Nahat, Zera, Sama, Miza nicārā niwā. Na Basemat Esaú nūmo pāramerā nicārā niwā. ¹⁸ Esaú nūmo Aholibama pō'rā a'ticūrā wiorā nicārā niwā: Jeús, Jaalam, Coré nicārā niwā. Aholibama Aná macō nico niwō. ¹⁹ Na nipe'tirā Esaú, Edom na nigū, pāramerā nicārā niwā. Na te curaricjārā wiorā nicārā niwā.

²⁰ Seir pō'rā, horeo masū na nigū pō'rā a'ticūrā nicārā niwā: Lotán, Sobal, Zibeón, Aná, ²¹ Disón, Ezer, Disán nicārā niwā. Na horeo masā wiorā nicārā niwā. Edom di'tapure Seir pāramerā nituriarā nicārā niwā. ²² Lotán pō'rā a'ticūrā nicārā niwā: Hori, Hemam nicārā niwā. Timna Lotán acabijo nico niwō. ²³ Sobal pō'rā a'ticūrā nicārā niwā: Alván, Manahat, Ebal, Sefo, Onam nicārā niwā. ²⁴ Zibeón pō'rā a'ticūrā nicārā niwā: Aja, Aná nicārā niwā. Anáta yucu marĩõpũre nígũ, aco asibususe o'maburose perire bocacu niwĩ. Cũ pacu Zibeón yarā burroare cũ co'tecaterore tere bocacu niwĩ. ²⁵ Aná ni'cũ macū Disón wāmetigure macũticu niwĩ. Tojo nicā ni'cõ numio Aholibamarē macõticu niwĩ. ²⁶ Disón pō'rā a'ticūrā nicārā niwā: Hemdán, Esbán, Itrán, Querán nicārā niwā. ²⁷ Ezer pō'rā a'ticūrā nicārā niwā: Bilhán, Zaaván, Acán nicārā niwā. ²⁸ Disán pō'rā a'ticūrā nicārā niwā: Uz, Arán nicārā niwā.

²⁹ Horeo masā wiorā a'ticūrā nicārā niwā: Lotán, Sobal, Zibeón, Aná, ³⁰ Disón, Ezer, Disán nicārā niwā. Na horeo masā wiorā nicārā niwā. Na Seir di'tapure na ye curarinucū wiorā nicārā niwā.

³¹ Israe curuacjãrã wioꝝ dutigũ waro c̄uoatji d̄uporore Edom di'tap̄re wiorã dutirã a'tiro wãmetirã nicãrã niwã:
³² Bela, Beor macũ Edom di'ta wioꝝ dutigũ nicũ niwĩ. Cũ ya macã Dinaba wãmeticaro niwũ. ³³ Bela wéríca be'rore cũ d̄ucayuro Jobab, Zera macũ duticũ niwĩ. Cũ Bosra wãmetiri macãcjũ nicũ niwĩ. ³⁴ Jobab cũ wéríca be'rore cũ d̄ucayuro Husam wãmetigũ duticũ niwĩ. Cũ Temán wãmetirocjũ nicũ niwĩ. ³⁵ Husam cũ wéríca be'rore cũ d̄ucayuro Hadad, Bedad macũ duticũ niwĩ. Cũ madianita masãrẽ Moab cja cãpũp̄ũ a'mewējẽ wapata'acu niwĩ. Cũ ya macã Avit wãmeticaro niwũ. ³⁶ Hadad cũ wéríca be'rore cũ d̄ucayuro Samla, Masreca macãcjũ duticũ niwĩ. ³⁷ Samla cũ wéríca be'rore cũ d̄ucayuro Saúl duticũ niwĩ. Cũ Rehobot wãmetiri macãcjũ nicũ niwĩ. Ti macã dia sumutop̄ũ nicaro niwũ. ³⁸ Saúl wéríca be'rore cũ d̄ucayuro Baal-hanán, Acbor macũ, duticũ niwĩ. ³⁹ Baal-hanán wéríca be'rore cũ d̄ucayuro Hadad, Pau wãmetiri macãcjũ duticũ niwĩ. Hadad nũmo Mehetabel wãmetico niwõ. Co Matred macõ, Mezaab pãrãmeo nico niwõ.

⁴⁰ Esaú põ'rã wiorã te curarinucũ sũ'ori niseti'cãrã a'ticũrã nicãrã niwã. Ni'cũ põ'rã masã ma'mi me'rã nũ'cãcaro niwũ. Na niseti'carop̄ũ, tojo nicã na ye curari wãmerẽ werenõ'rõsa'a. Timna, Alva, Jetet, ⁴¹ Aholibama, Ela, Pinón, ⁴² Cenaz, Temán, Mibzar, ⁴³ Magdiel, Iram nicãrã niwã. Esaú, apeterore Edom pisuno'gũ nicũ niwĩ. Na edomita masã wiorã nicãrã niwã. Na, na nirõp̄re, na yarã masãrẽ sũ'ori duticãrã niwã.

Ã'rĩ Esaú, Edom masã ñecũ nicũ niwĩ.

37

José quẽ'e'que ni'i

¹ Jacob pe'e Canaá di'tapɯ tojacã'cɯ niwĩ. Ti di'tapɯta cã pacɯ yoaticã nínicɯ niwĩ.

² A'te Jacob ni'cã pō'rã niseti'que queti ni'i.

José diecisiete cã'marĩ cɯogɯ, cã ma'misɯmɯa me'rã oveja co'tegɯ weecɯ niwĩ. Na cã pacɯ nɯmosãnumia pe'su da're'cārã numia Bilha, Zilpa pō'rã nicārã niwã. José na da'raropɯ cã ma'misɯmɯa ña'arō weeseticã ĩ'agũ, na pacɯpɯre “Ña'arō weeama”, ni weredajamujãcɯ niwĩ.

³ Jacob José pe'ere ãpērã cã pō'rã nemorō ma'iyɯ'rɯnɯ'cãcɯ niwĩ. Cã bɯcɯ waro nirĩ cura baja'cɯ niyucã, tojo weecɯ niwĩ. Cūrē ma'iyɯ'rɯgɯ, ni'cārō su'tiro cã sãñatjo añurō waro weecɯ niwĩ. ⁴ Cã ma'misɯmɯa cã pe'ere “Marĩ nemorō ma'iyɯ'rɯnɯ'cãmi” nírã, cūrē ĩ'asĩ'rĩti, uacārã niwã. Cūrē ne cã'rō añudutiticārã niwã.

⁵ Ni'cã ñami José quē'ecɯ niwĩ. Tere cã ma'misɯmɯarē werecɯ niwĩ. Tere tɯ'orã, totá nemorō cã me'rã uacārã niwã. ⁶ A'tiro nicɯ niwĩ:

—Yɯ'ɯ quē'e'quere mɯsārē weregɯtigɯ we'e. Tere tɯ'oya. ⁷ Marĩ nipe'tirãpɯta cãpũpɯ niasɯ. Topɯre trigore opa dotori dɯ'terã weeasɯ. Ni'cã ño ya doto cjã ño wã'cãnɯ'cã, diacjũ ejanɯ'cã wa'asɯ. Mɯsã ye ñorĩ pe'e ya ño sumuto sɯtɯanɯ'cãpɯ. Ya ñorē ĩjõpeoro weronojõ paamu'rĩque'apɯ, nicɯ niwĩ.

⁸ Tere tɯ'orã, cã ma'misɯmɯa nicārã niwã:

—¿To pũricārē mɯ'ɯ ãsã wiogɯ nigũsari? ¿Mɯ'ɯ ãsārē dutipegusari?

Cã quē'e'quere werecã, “Tojo wa'apɯ” nicã tɯ'orã, nemorō ua, cã me'rã a'pɯpũricārã niwã.

⁹ Be'ro apaturi José quē'enemocɯ niwĩ. Te quē'rārē cã ma'misɯmɯarē werecɯ niwĩ:

—Tɯ'oya tja. Yɯ'ɯ apaturi quē'e'asɯ. A'tocaterore mujĩpũ ɯmɯcocjũ, ñamicjũ, once ñocõa yɯ'ɯre ĩjõpeorã paamu'rĩque'ama.

¹⁰ Cũ pacure, cũ ma'misumuarẽ cũ quẽ'e'quere werecũ niwĩ. Tere tu'ogu, cũ pacũ pũrĩrõ me'rã cãrẽ yu'ticũ niwĩ:

—¿De'ro nisĩrĩrõ weeti a'te mu'u quẽ'e'que? ¿To pũrĩcãrẽ, yu'u, mu'u paco, mu'u ma'misumua mu'arẽ ẽjõpeorã paamu'rĩque'arãsari? nicũ niwĩ.

¹¹ Cũ ma'misumua cãrẽ uoyu'ruacãrã niwã. Cũ pacũ pe'e tere pũrõ wãcũnũcũ niwĩ.

Joseré cũ ma'misumua dua'que ni'i

¹² Ni'cã numũ José ma'misumua Siquem wãmetiropũ wa'acãrã niwã. Na pacũ Jacob yarã ovejare tá ecarã wa'arã weecãrã niwã. ¹³ Be'ro Jacob cũ macũ Joseré nicũ niwĩ:

—Mu'u masĩsa'a. Mu'u ma'misumua Siquẽpũ ovejare tá ecaco'terã weesama. Narẽ ĩ'agũ wa'aya.

—Jau, wa'agati, ni yu'ticũ niwĩ.

¹⁴ Cũ tojo nicã tu'ogu, Jacob nicũ niwĩ:

—Añu'u. ¿Mu'u ma'misumua, tojo nicã oveja, ¿de'ronojõ nisetiti? Narẽ ĩ'agũ wa'aya. ĩ'atoja, yu'ure quetiweregũ tojatia, nicũ niwĩ. Jacob Joseré o'ógũ, Hebró wãmetiro ti pa'tiro niró me'rã o'ócũ niwĩ.

José Siquẽpũ etagũ, ¹⁵ cãpũpũ wisia wa'acu niwĩ. Tojo weegũ ni'cũ masũ cãrẽ bocaaja, sãrĩtiña'cũ niwĩ:

—¿Ñe'enojõrẽ a'macusiagũ weeti?

¹⁶ José cãrẽ yu'ticũ niwĩ:

—Yu'u ma'misumuarẽ a'macusiagũ wee'e. ¿No'opũ na yarã ovejare co'terã weesari? ¿Mu'u masĩweti?

¹⁷ —Wa'atojama. A'to ní'cãrã “Dotán tiropũ wa'arã” nicã tu'oasũ, ni yu'ticũ niwĩ cãrẽ.

Tojo weegũ José cũ ma'misumuarẽ a'mawã'cã, Dotán sumutopũ bocaajacu niwĩ. ¹⁸ Na pe'e cãrẽ yoaropũta a'ticã ĩ'acãrã niwã. Na tiropũ ejase dũporo, “Marĩ cãrẽ wẽjẽrã”, ni apoyucãrã niwã.

¹⁹ —Ĩ'aña. Sĩ'i quẽ'ese bũcũ a'timimiba, nicãrã niwã.

²⁰ —Te'a, cūrē wējērā. Wējētoja, copepū cūrē tuquesārā. “No'o ni'cū yai nūcūcjū ba'agū ba'apī cūrē”, nīrā marī pacure. Tojo weero cū quē'e'que ʒde'ro wa'aro wa'arosa'a? nicārā niwā.

²¹ Rubén na tojo nisere tu'ogū, cū acabijire yu'rūosi'rīgū, narē nicū niwī:

—Wējētīcā'rā. ²² A'ti pe aco marīrī pepū tuuquesāña. Ne cūrē mejēcā weeticā'ña. Rubén cū acabijire yu'rūo, cū pacūpūre wiasī'rīgū, tojo nicū niwī.

²³ José cū ma'misūmūa tiropū etacā, na cūrē ñe'ea, cū sãñarō su'tiro cū pacū o'o'carore tuweecārā niwā.

²⁴ Tuwee, topū nirī pe aco marīrī pepū tuuquesācārā niwā.

²⁵ Tu'ajanū'cō, ba'arātīrā ejanujācārā niwā. Na tojo weeri cura ismaelita masā* duari masā pājārā a'ticā ī'acārā niwā. Na Galaad wāmetiro me'rā, Egiptopū miarā, na yarā wa'icūrā cameyoa bu'ipū, ũ'mūtise pejere, tojo nicā wa'rese bālsamo wāmetisere, mirra wāmetisere miacārā niwā.

²⁶ Narē ī'agū, Judá cū ma'misūmūarē, cū acabijirārē nicū niwī:

—Marī cūrē wējē, āpērārē ya'yiorā, ñe'enojō añuse bocabosari? ²⁷ Cūrē wējērōnojō o'orā, sōjā duari masā pe'ere duarā. Cū quē'rā marī acabijita nimi.

Judá cū tojo nisere tu'orā, “Jaū, tojota weerā”, nicārā niwā.

²⁸ Tojo weerā ismaelita masā apeyenojō duari masā na tiropū yu'rūacā, José ma'misūmūa ti pepū sãña'cūre miiwīrō, narē duacārā niwā. Cūrē veinte niyeru cujiri wapayecārā niwā. Tojo weerā Joseré Egiptopū miacārā niwā.

²⁹ Rubén na duari cura marī'cū niyugū, na tiropū daja, ti pepū Joseré marīcā ī'agū, cū bujawetisere ī'ogū, cū yaro

* 37:25 Ismaelita masā madianita masā nicārā niwā.

su'tiروه tũ'rēcũ niwĩ. ³⁰ Be'ro cũ acabijirã tiropũ wa'a, narẽ nicũ niwĩ:

—Marĩ acabiji marĩamiba majã. ¿Ni'cãrõacãrẽ yũ'ũ de'ro weegũsari? nicũ niwĩ.

³¹ Be'ro ni'cũ cabra wĩ'magũrẽ wějēcãrã niwã. Wějetoja, José yaro su'tiरो na tuwee'carore mii, cũ ye dí me'rã tore tuuwa'recãrã niwã. ³² Tu'ajanũ'cõ, to su'tiروه na pacũpũre mia, i'ocãrã niwã.

—Ûsã a'to su'tiروه bocapũ. Ì'aña. Apetero weero mũ'ũ macũ yaro nĩrõ nibosa'a, nicãrã niwã.

³³ Jacob ti su'tiروه i'amasĩgũ, a'tiरो nicũ niwĩ:

—Ûũ. Yũ'ũ macũ yarota ni'i. Ni'cũ yai nũcũcjũ yũ'ũ macũrẽ ñe'e, cũ'rĩ wějẽste, ba'apĩ, nicũ niwĩ.

³⁴ Tojo weegu Jacob cũ bujawetisere i'ogũ, cũ su'tiروه tũ'rẽ, na weewũaronojõpũma su'ti wãquĩsenojõrẽ sãñacũ niwĩ. Cũ macũ wẽrĩ'quere yoacã uti, dũjasewã'acũ niwĩ. ³⁵ Nipe'tirã cũ põ'rã umũa, numia cũrẽ “Tocã'rõta bujaweti, utiya”, nicãrã nimiwã. Cũ pe'e na “Wãcũtu-tuaya”, nimicã, ne uaticũ niwĩ. Siape me'rã nemorõ utinemosãjãcũ niwĩ. A'tiरो nicũ niwĩ:

—Tée wẽrĩgũpũ bujawetidu'uguti, nicũ niwĩ. Tojo weegu Jacob cũ macũ José bajuticã i'agũ, utinu'cũcã'cũ niwĩ.

³⁶ Ismaelita masã Egiptopũre etarã, Joseré Potifar wãmetigure duaturiacãrã niwã. Cũ Egiptocjãrã wiogu faraõrẽ da'ratamugũ nicũ niwĩ. Tojo nicã faraõrẽ co'terã surara wiogu nicũ niwĩ.

38

Judá, Tamar wãmetigo ye queti ni'i

¹ Joseré na duãca be'ro Judá cũ ma'misumũa, cũ acabijirãrẽ cõ'awijacũ niwĩ. Cõ'awija, Adulam wãmetiri macãpũ wa'acũ niwĩ. Topũ ti macãcjũ Hira wãmetigu ya

wi'ipɯ cājicɯ niwī. ²⁻³ Topɯ ni'cō numiorē Canáa di'tacjũ Súa wāmetigɯ macōrē i'acɯ niwī. Core nɯmoticɯ niwī. Co me'rā nica be'ro co nijipaco ni, ni'cũ wi'magũ pō'rātico niwō. Cūrē Er wāme ō'oco niwō. ⁴ Be'ro apaturi nijipaco wa'a, apī wi'magūrē pō'rātico niwō. Cūrē Onán wāme ō'ocɯ niwō. ⁵ Na be'rore apī pō'rātinemoco niwō tja. Cūrē Sela wāme ō'oco niwō. Cũ Quezib wāmetiropɯ bajuacɯ niwī.

⁶ Be'ropɯ Judá cũ macũ masã ma'mi Er Tamar wāmetigore numiada'recɯ niwī. ⁷ Er cũ ña'arō weesetisere Ō'acũ ne tu'saticɯ niwī. Tojo weegɯ cũ catiri ɯmɯcore ē'macã cɯ niwī.

⁸ Cũ wērícã be'ro Judá cũ macũ Onárē a'tiro nicɯ niwī:

—Macũ, marĩrē dutisere queoro wéégɯ, mɯ'ɯ ma'mi nɯmo ní'core nɯorēña. Tojo weegɯ mɯ'ɯ ma'mi mijĩrē pō'rātibosaturigusa'a.✠

⁹ Onán pe'e “Co me'rā yɯ'ɯ pō'rātíca, yɯ'ɯ pō'rã niti-bosama” ni, masícɯ niwī. Tojo weegɯ nipe'tisetiri co me'rã nimigũ, nijipacoyoticɯ niwī. Tere tojo weegɯ, cũ ma'mi pō'rã nituriarã wa'acã ɯsātigɯ, tojo weecɯ niwī.

¹⁰ Ō'acũ Onán cũ tojo weesere i'agũ, tere tu'saticɯ niwī. Tojo weegɯ cũ quē'rārē wērícã weecɯ niwī.

¹¹ Tojo wa'áca be'ro Judá cũ macũ nɯmo ní'core nicɯ niwī:

—Mɯ'ɯ pacɯ ya wi'ipɯ wapewio tojáníña. Yɯ'ɯ macũ Sela cũ bɯcɯ nicāpɯ cūrē marāpɯtiapa, nicɯ niwī. Tojo weego, Tamar co pacɯ ya wi'ipɯ dajaco niwō. Core tojo nimigũ, Judá a'tiro wācũcɯ niwī: “Apetero weegɯ Sela quē'rã cũ ma'misɯmɯa weronojō wēřibosami”, nicɯ niwī.

¹² Yoáca be'ro Judá nɯmo Súa macō wēřia wa'aco niwō. Cũ dɯjari pe'tíca be'ro Judá Timnat wāmetiri macāpɯ wa'acɯ niwī. Ti macāpɯta cũ yarã oveja poarire seecārã niwã. Cũ me'rācjũ Hira Adulācjũ cūrē ba'paticɯ niwī.

✠ 38:8 Rt 4.5; Mr 12.19-22

¹³ Tamar, co mañecũ “Timnat macãpũ cũ yarã oveja poarire seegũ wa'apũ” nicã tu'ogo, a'tiro weeco niwõ.

¹⁴ Co wapewio sãñarĩ su'tirore tuweeco niwõ. Tuwee, na ì'amasĩticã'to nígõ, ni'cã casero me'rã co diapoare mo'aco niwõ. Tu'ajanũ'cõ, Enaim macã sãjãrĩ sope pu'to dujico niwõ. Ti macã Timnat wa'ari ma'a tiropũ nicaro niwũ. Tamar, “Sela bũcũpũ niapũ” nisere tu'ogo, tojo weeco niwõ. Sela bũcũpũ nimicã, Judá core Selare numi-ada'reticũ niwĩ.

¹⁵ Judá core ì'agũ, “Umũarẽ a'metãrãwapata'ari masõ nisamo”, ni wãcũcũ niwĩ. Co diapoare mo'a, ì'ata basi-otico niwõ. ¹⁶ Cũ macũ nũmo ní'co nisamo, ni masĩtigũ, ma'apũ ní'cũ co tiro ojanũ'cã, core a'tiro nicũ niwĩ:

—Yũ'ũ, mũ'ũ me'rã nisĩ'rĩsa'a, nicũ niwĩ.

Co pe'e “¿Ñe'enojõ yũ'ũre wapayegũsari?” nico niwõ.

¹⁷ —Yũ'ũ ecarã cũorãrẽ ni'cã cabracãrẽ mũ'ũrẽ o'ogũti, nicũ niwĩ.

—Añu'u to pũrĩcãrẽ. Mũ'ũ cũrẽ o'oati dũporo apeyenojõ cũuñã yujupũ, nico niwõ.

¹⁸ —¿Ñe'enojõrẽ yũ'ũ cũucã ãati? ni sãrĩtiña'cũ niwĩ.

—Mũ'ũ wãmerẽ ñacũurõrẽ ti da bũsari da me'rã, tojo nicã mũ'ũ tuacjũ mũ'ũ cũocjũre cũuñã, nico niwõ.

Judá core tere o'otoja, co me'rã nicũ niwĩ. Tojo wee co nijĩpaco tojaco niwõ. ¹⁹ Cũ me'rã níca be'ro topũ ní'co Tamar wa'aco niwõ. Wa'a, co diapoa omãca caserore tuweeco niwõ. Tu'ajanũ'cõ, co wapewio su'tiro co tuwee'carore sãñaco niwõ tja.

²⁰ Be'ro Judá cũ ní'caronojõ cũ me'rãcjũ Adulãcjũ me'rã cabracãrẽ o'ócũ niwĩ. Cũ co me'rã topũ cũu'quere wiatõrõdutigũ, tojo weecũ niwĩ. Cũ me'rãcjũ pe'e core ne bocaticũ niwĩ. ²¹ Tojo weegũ tocjãrã masãrẽ sãrĩtiña'cũ niwĩ:

—Mũsã ì'acã sõ'oníco Enaícjõ, mũsã ãjõpeori wi'icjõ umũarẽ a'metãrãwapata'ari masõ, ¿no'opũ nisari? Na

pe'e "A'toma ne ni'cõ conojõ marĩmo a'ti macãma", nicãrã niwã.

²² Tere tu'ogu, Judá tiropu cũ majãmitojaacu niwĩ. Cũrẽ nicu niwĩ:

—Ne bocatiasu. Tocjãrã marĩcã "Conojõ a'toma ne marĩmo", niama, nicu niwĩ.

²³ Judá cũrẽ yu'ticu niwĩ:

—Tocjãrã marĩrẽ bujiticã'to, nĩrã, yu'u cũu'que me'rãta tojacã'to. Yu'u cabracãrẽ o'omiapu, o'ogu pe'e; mu'u bocatiapã, nicu niwĩ Judá.

²⁴ I'tiarã mujĩpũ be'ro ãpẽrã Judãre a'tiro quetiwererã etacãrã niwã:

—Mu'u macũ numo ãpẽrã umuarẽ a'metãrã, nijĩpacoy-oja wa'aco niamo, nicãrã niwã.

Judá tere tu'ogu, "Core miwĩrõ, ãjũacõ'acã'rã wa'aya", ni caricũcu niwĩ.

²⁵ Core miwĩrõrĩ curare co pe'e cã wapaye cũu'quere o'o, co mañecũrẽ a'tiro queti o'óco niwõ: "A'te noa cũu'que nĩrõ niasa'a. A'te wioguta yu'ure nijĩpacoyowĩ. Ī'arẽ mu'u. ¿Noa yaro a'to wãme ñacũurõ, a'ti da me'rã, tojo nicã a'tigu tuacju niti?"

²⁶ Judá cã yere ĩ'amasĩgũ, a'tiro nicu niwĩ:

—Co pe'e yu'u yu'rũoro añurõ weepõ. Yu'u pe'e, yu'u macũ Sela me'rã numiada'retigu, ña'arõ weepã, nicu niwĩ. Tojo weegu Judá core ne apaturi a'metãrãnemoticu niwĩ majã.

²⁷ Tamar co wĩ'magũ wu'ari numu ejacã, puarã su'rua'cãrã bajuacãrã niwã. ²⁸ Na bajuari curare ni'cũ omocã siowĩrõcu niwĩ. Tojo weego põ'rãtirãrẽ co'teri masõ ni'cã da sõ'arĩ da me'rã, omocãpu du'teõ'oco niwõ. A'tiro nico niwõ: "Ā'rĩ bajuamu'tãmi", nico niwõ. ²⁹ Co tojo nirĩ curata cã omocãrẽ wejequesõrõcu niwĩ. Cũ tojo weecãta, cã acabiji pe'e bajuamu'tãcu niwĩ. Tojo weego põ'rãtirãrẽ co'tego cũrẽ a'tiro nico niwõ: "¿De'ro

weegu mu'u ma'mi pe'ere bajuamu'tácã weetiati?" Tojo weerã cūrẽ Fares wāmeyecārã niwã. ³⁰ Be'ro apĩ omocãpu sō'arĩ da du'teō'o'cu pe'e bajuacu niwĩ. Cūrẽ Zara* wāme ō'ocārã niwã.

39

José ye queti, tojo nicã Potifar nũmo ye queti ni'i

¹ José Egiptopũ miano'cu niwĩ. Cūrẽ topũ miáca be'ro cūrẽ mia'cārã ismaelita masã Potifar wāmetigure duaturi-acārã niwã. Cũ Egiptocjũ wioгу faraórẽ da'rataмугũ, tojo nicã cūrẽ co'terã surara wioгу nicu niwĩ.

² Ō'acũ José me'rã ni, cūrẽ weetamucu niwĩ. Tojo weegu cũ wioгу Potifar, Egiptocjũ ya wi'ipũ nirĩ cura nipe'tise cūrẽ añurõ dia'cũ wa'acaro niwũ. ³ Potifata Ō'acũ Joseré weetamusere, tojo nicã cūrẽ añurõ wa'asere i'acu niwĩ. ⁴ Tojo weegu Joseré añurõ wãcũcu niwĩ. Tojo wãcũgũ cūrẽ, cũ ya wi'i wioгу, cūrẽ weetamuacjũ warore sōrõcu niwĩ. Nipe'tise cũ yere su'ori i'anurũdutigu sōrõcu niwĩ. ⁵ Cūrẽ wioгу sōrõca nũmu me'rãta Ō'acũ Potifare añurõ wa'acã weenu'cũcu niwĩ. Cũ ya wi'i cjase cũ çosere, tojo nicã cũ cãpũpu çosere “Añurõ wa'ato”, nicu niwĩ Ō'acũ. ⁶ José tere co'tegu niyucã, Potifar ne cã'rõ wãcũque'titicu niwĩ. Ba'aritero ejacã dia'cūrẽ ba'agu wa'amujãcu niwĩ.

José tutuagu, añurõ bajugu nicu niwĩ. ⁷ Be'ro cũ wioгу Potifar nũmo cūrẽ pũrõ i'aco niwõ. Joseré tu'sago, ni'cã nũmu cūrẽ, “Yu'u me'rã nígũ a'tia”, nico niwõ.

⁸ José co tojo nisere tu'satigu, core a'tiro nicu niwĩ:

—ĩ'aña. Yu'u wioгу mu'u marãpu, nipe'tise musã çosere yu'ure i'anurũdutigu cũuami. Yu'u a'topũ nirĩ curare cũ ne apeyenojõ wãcũque'titimi. ⁹ A'ti wi'ipũre ne apĩ yu'u nemorõ nigũ marĩmi. Yu'u wioгу yu'ure,

* 38:30 Apeterore Zarare Zérah ojano'caro niwũ. Jos 7.1

yu'u sērīserē o'oticā weetimi. No'o nipe'tisere o'omi. Mu'u pūrīcārē basiowe'e. Mu'u yu'u wioḡu nūmo ni'i. Tojo weegu yu'u to cārōjo ña'arō weemasītisa'a. Ō'acārē yu'rūnu'cāmasītisa'a, nicu niwī.

¹⁰ Co cūrē nipe'tise nūmurī “Ba'pati, yu'u me'rā nīgū a'tia”, nimicā, ne wa'aticu niwī. ¹¹ Ni'cā nūmu José cū wioḡu ya wi'ipū cū da'rasenojōrē weegu wa'acu niwī. Titare āpērā ti wi'ipū da'raco'terā topū marīcārā niwā. ¹² Potifar nūmo cū yaro su'tiro bu'icjārōrē tūawee, “Yu'u me'rā nīgū a'tia”, nico niwō.

José pe'e su'tiro bu'icjārō moogū ti wi'ipū ní'cu omawijaacu niwī. Co pe'e cū yaro su'tiro me'rā tojanu'cāco niwō. ¹³ Cū bu'icjārōrē topū cō'a omawijaacā ī'agō, ¹⁴ to da'raco'terārē pijio, a'tiro nico niwō:

—Ī'aña. Yu'u marāpu hebreo masū cū miiti'cu marīrē ña'arō bujicā'mi. Cū yu'u me'rā nisī'rīgū, a'ti wi'ipūre sājāticu niami. Yu'u pe'e uputu caricūaru. ¹⁵ Yu'u tutuaro pōtēorō caricūcā tu'ogū, cū yaro su'tiro bu'icjārōrē cō'a, omawijaami, nico niwō.

¹⁶ Co marāpu wi'ipū dajari cura to su'tirore cūoco niwō. ¹⁷ Cūrē mejārōta werēco niwō tja:

—Hebreo masū mu'u da'raco'tegu miiti'cu, ya tucūpu sājāa, yu'ure ña'arō weesī'rīgū weeami. ¹⁸ Yu'u tutuaro pōtēorō caricūcā, cū yaro su'tiro bu'icjārō a'to doquecū, omawijaa wa'ami.

¹⁹ Potifar cū nūmo “Mu'urē da'raco'tegu tojo weeami”, nicā tu'ogū, uayu'ruacu niwī. ²⁰ Tojo weegu Joseré ñe'e-duti, bu'iri da'reri wi'ipū sōrōduticu niwī. Ti wi'ipūta bu'iriwi'ia wioḡu faraōrē yu'rūnu'cā'cārā dujicārā niwā. ²¹ Tojo weemicā, Ō'acū pe'e cū ma'isere ī'ogū, José me'rā ninu'cūcu niwī. Cūrē weetamugū, topū bu'iri wi' i wioḡure añurō wācūcā weecu niwī. ²² Tojo weegu José topū nipe'tirā bu'iri cūorārē ī'anurū, narē co'tegu tojacu niwī.

Tojo nicã, nipe'tise ti wi'ipũ weesere sũ'ori duticũ niwĩ. ²³ Õ'acũ José me'rã nígũ, nipe'tise añurõ dia'cũ wa'acã weecu niwĩ. Tojo weegu surara topũ co'terã wiogu cũ Joseré cũu'quere wãcũque'titicũ niwĩ.

40

José pũarã quẽ'e'quere were'que ni'i

¹ Tojo wa'áca be'ro Egiptocjũ wiogure u'sedũcaco vino tĩaco'terã wiogu, tojo nicã apĩ pá weerá wiogu na faraóre tũ'saticã weecãrã niwã. ² Faraó narẽ, u'sedũcacore tĩaco'terã wiogu, tojo nicã pá weerá wiogu me'rã uayu'rũacu niwĩ. ³ Tojo weegu cũrẽ co'terã surara wiogu ya wi'ipũ narẽ bu'iri da'redutigu o'ócu niwĩ. Topũta José quẽ'rã bu'iri da'reno'cu dujicũ niwĩ. ⁴ Ti wi'ipũ co'terã wiogu Joseré “Ã'rãrẽ co'teya”, nicũ niwĩ. Na topũre yoacã bu'iri dujicãrã niwã.

⁵ Ni'cã ñami u'sedũcacore tĩaco'tegu, pãrẽ weeco'tegu nanũcũ mejẽcã bajuse quẽ'ecãrã niwã. Na pũaro quẽ'e'quenũcũ mejẽcã dia'cũ nisí'rĩrõ weecaro niwũ. ⁶ Bo'reacã José narẽ i'awã'cãgũ ejagu, na bũjawetirãrẽ bocaejacu niwĩ. ⁷ Narẽ a'tiro nicũ niwĩ:

—¿De'ro weerã ni'cãcãrẽ tocã'rõ bũjawetirã waro niti?

⁸ Na yũ'ticãrã niwã:

—Ûsã pũarã mejẽcã bajuse quẽ'easũ. A'topũre ne ni'cũpũta ùsã quẽ'e'quere “Tojo nisí'rĩrõ weepã” nigũnojõrẽ bocatisa'a, nicãrã niwã.

Na tojo nicã tũ'ogu, José a'tiro nicũ niwĩ:

—Õ'acũ ni'cũta a'tenõjõrẽ weremasĩsami. Yũ'ure werya mũsã quẽ'e'quere, nicũ niwĩ.

⁹ Tojo weegu u'sedũcacore tĩaco'tegu cũ quẽ'e'quere Joseré a'tiro werecu niwĩ:

—Quê'erõpüre ni'cã da u'sedare yu'u diacjũ pe'e i'asu.
¹⁰ Ti da i'tia dũpũ cõoapũ. Te dũpũri pĩ'rĩ o'oritia wa'apũ.
 Te tõ'orĩ u'se bũcũamajãmũjãpũ. ¹¹ Topũre faraó sĩ'rĩrĩ
 pare cõoasũ. U'se tõ'orĩrẽ mĩi, ti papũ bipesãsũ. Tu'a-
 janũ'cõ, ti pare faraópüre o'oasũ, nicũ niwĩ.

¹² José cũrẽ nicũ niwĩ:

—Mu'u quẽ'e'que a'tiro nisĩ'rĩrõ wee'e. Te i'tia dũpũ,
 i'tia nũmũ nisĩ'rĩrõ wee'e. ¹³ I'tia nũmũ be'ro faraó
 mũ'urẽ besegusami. Besetoja, mũ'urẽ acobojo, mũ'u
 da'ra'quere da'radutigũsami tja. Todũporo mũ'u wee'-
 caronojõta faraó'rẽ u'sedũcacore tĩaco'tegũsa'a. ¹⁴ Mũ'urẽ
 a'tiro wa'acã, yũ'ure wãcũapa. Yu'u a'to bu'iri da'reri
 wi'ipũ nigũrẽ miwĩrõdutigu, faraó'rẽ ucũbosaya. Sajatiro
 yũ'ure wãcũcureapa. ¹⁵ Yu'ure hebreo masã ya di'tapũ
 tutuaro me'rã ñe'e, miitiwã. Ña'arõ weetimigũ, mejõ
 waro bu'iri da'reri wi'ipũ dujisa'a, nicũ niwĩ José.

¹⁶ Pã weeri masã wiogu José cũ queoro wereme'ricã
 i'agũ, cũ quẽ'rã a'tiro nicũ niwĩ:

—Yu'ua, quẽ'erõpüre i'tia bati pã butisere tuupeoasũ.
¹⁷ Bu'ipũ pesamũ'tãrĩ bati faraó yere peje pã mejẽcã bajuse
 i'pitisenojõ posetiapũ. Tojo nimicã, mirĩcũa pe'e yũ'u
 dũpoa bu'iacã pesari bati pe'ere ba'arã dijatiama.

¹⁸ Tere tu'ogu, José cũrẽ nicũ niwĩ:

—Mu'u quẽ'e'que a'tiro nisĩ'rĩrõ wee'e. Te i'tia bati
 i'tia nũmũ ni'i. ¹⁹ I'tia nũmũ be'ro faraó mũ'urẽ
 ni'cãgũ yucũgũpũ du'teyoodutigũsami. Mu'u wérĩca
 be'ro mirĩcũa mũ'u ye di'ire ba'arãsama, nicũ niwĩ.

²⁰ I'tia nũmũ be'ro José a'tere wérĩca be'ro faraó cũ
 bajuáca nũmũ bosenuũjo weecu niwĩ. Nipe'tirã cũrẽ
 da'raturã me'rã tojo weecu niwĩ. Nipe'tirã cũ pijio'cãrã
 i'orõ wa'tero faraó bu'iri da'reri wi'ipũ nirã u'sedũcaco
 vino tĩaco'terã wiogũre, pã weerã wiogũre pijiwĩrõdutiũ

niwī. ²¹ ʁ'sedɥcaco vino tīaco'te'cuma mejārōta cūrē da'rase cūucu niwī. Cū toduporo wee'caronojōta faraōrē ʁ'sedɥcaco vino tīagū sājāacu niwī tja. ²² Pá weerá wiogu pe'ema yucugurpɥ dɥ'teyooduticɥ niwī. José cūrē ní'-caronojōta wa'acaro niwū. ²³ Tojo wa'amicā, ʁ'sedɥcaco vino tīaco'tegu Joseré ne wācūticɥ niwī.

41

José faraōrē cū quē'e'quere were'que ni'i

¹ José na puarā quē'e'quere wéréca be'ro pua cū'ma yu'rucaro niwū. Ni'cā nɥmɥ faraó a'tiro quē'ecu niwī: Dia Nilo wāmetiri maa sumutopɥ nu'cūcu niwī. ² Cū tojo weeri cura ti maapure siete wecua añurā, di'itirā wijapa'acārā niwā. Ti maa sumutopɥ aco tiropɥ táre ba'anu'cūcārā niwā. ³ Be'ro ti maaputa tja āpērā siete wecua ña'arā mejārā, di'i marīrā wijapa'acārā niwā. Āpērā ʁ'mutāwija'cārā tiro nu'cāejacārā niwā. ⁴ Ā'rā wecua ña'arā mejārā, di'i marīrā āpērā añurā siete wecua pacarā di'itirā pe'ere ba'ape'ocārā niwā. Tere quē'egūta, faraó wā'cācu niwī.

⁵ Be'ro cārīa wa'acu niwī tja. Apeye quē'enemocu niwī. Cū ī'acā, siete trigo pō'rārī añubutiase peritise ni'cā ñopureta pī'rīwijacaro niwū. ⁶ Be'ro tja siete ña'ase trigo pō'rārī mejā, ñai bopoa'que mejā pī'rībajuacaro niwū. Wī'rō mujīpū mujātiro cjase ɥpɥtu asibusu wētuuwā'cātise me'rā tojo wa'acaro niwū. ⁷ A'te siete ña'ase bopoa'que pō'rārī mejā apeye siete añuse trigo peritise pō'rārīrē ba'ape'ocā'caro niwū. Tojo wa'acā, faraó wā'cā, “Quē'ese niapā”, nicɥ niwī.

⁸ Ape nɥmɥ ñamiña'cūrō wācūque'tiyu'rucacu niwī. Tojo weegu nipe'tirā níbocari masārē, tɥ'omasīrī masā Egiptopɥ nirārē pijio, cū quē'e'quere werecu niwī. Ne

ni'cũ pe'eta “Tojo nisĩ'rĩrõ wee'e” ni, weremasĩticãrã niwã.

⁹ Na weremasĩticã ĩ'agũ, faraóřẽ u'sedũcaco vino tĩa-co'tegũ a'tiro nicũ niwĩ:

—Ni'cãrõacãpũta yũ'u queoro weeti'quere wãcũsa'a majã. ¹⁰ Wiogũ, ti numũpũ mu'u pã weeri masã wiogũ me'rã, tojo nicã yũ'u me'rã uácaterore, ũsã pũarãpũreta surara wiogũ ya wi'ipũ ũsãrẽ bu'iri da'regũ sõrõwũ.

¹¹ Ni'cã ñami pã weeri masã wiogũ quẽ'ecũ niwĩ. Yũ'u quẽ'rã mejẽcã bajuse quẽ'ewũ. ũsã quẽ'e'quenũcũ mejẽcã dia'cũ nisĩ'rĩrõ weecaro niwũ. ¹² Titare ni'cũ hebreo masũ ma'mũacã ũsã me'rã niwĩ. Cũ mu'ũrẽ co'terã surara wiogũre da'raco'tegũ niwĩ. ũsã quẽ'e'quere cũrẽ werewũ. Cũ pe'e ũsãrẽ “Tojo nisĩ'rĩrõ weepã”, ni werewĩ. ¹³ Te cũ ní'caronojõta queoro wa'awũ. Yũ'u apaturi yũ'u da'rase cũo'quere da'rawũ tja. Apĩ dũ'teyoo wẽjẽno'wĩ, nicũ niwĩ.

¹⁴ Tere tũ'ogũ, faraó “Joseré pijigũ wa'aya”, nicũ niwĩ. Tojo weerã maata cũrẽ bu'iri da'reri wi'ipũ ní'cũre pijiwijaacãrã niwã. José pe'e ũseca poarire wũjawee, su'tirore dũcayu, faraó tiorũ wa'acũ niwĩ.

¹⁵ Topũ ejacã, faraó cũrẽ nicũ niwĩ:

—Yũ'u quẽ'e'quere ne ni'cũnojõ “Tojo nisĩ'rĩrõ wee'e” ni, weremasĩgũrẽ bocatiasũ. Mu'ũrẽ “Cũ pe'e quẽ'esere weremasĩapũ” nisere tũ'o'o.

¹⁶ José faraóřẽ yũ'ticũ niwĩ:

—A'tere yũ'u mejẽta weremasĩsa'a. Wiogũ, a'tere Ő'acũ pe'e mu'ũrẽ añurõ wa'adutigũ, mu'u quẽ'e'quere “Tojo nisĩ'rĩrõ wee'e” ni werẽgũsami, nicũ niwĩ.

¹⁷ Faraó Joseré “A'tiro quẽ'easũ”, nicũ niwĩ:

—Dia Nilo sumutorũ nu'cũasũ. ¹⁸ Ti maapũre siete wecũa añurã pacarã, di'itirã wijapa'ama. Na ti maa sumutorũ tá nirõpũ ba'anũ'cũama. ¹⁹ Na be'ro tja siete

wecua ña'arã mejãrã, di'i marĩrã wijapa'ama. Ne ni'cãti tojo bajurã wecua a'to Egiptopure i'atigu nicãti. ²⁰ ã'rã wecua ña'arã mejãrã, di'i marĩrã siete añurã, pacarã di'itirã pe'ere ba'acã'ma. ²¹ Na ba'a'cãrã nimirã, “Na ba'apã”, nita basiotiama. Mejãrõta ña'arã mejãrã, di'i marĩrã nicã'ma. Tere quẽ'egũ, yu'u wã'cãpu. ²² Be'ro apaturi apeye quẽ'enemoapu tja. Siete trigo põ'rãrĩ añubutiase peritise ni'cã ñopureta pĩ'rĩwijatiapu. ²³ Te be'ro tja siete põ'rãrĩ trigo ña'ase, te peri marĩse põ'rãrĩ ñai bopoa'que mejã pĩ'rĩwijatiapu. Wĩ'rõ mujĩpũ mujãtiro cjase uputu asibusu wẽtuuwã'cãtise me'rã tojo wa'apu. ²⁴ A'te siete põ'rãrĩ ña'ase mejã, apeye añuse trigo peritise põ'rãrĩ pe'ere ba'ape'ocã'pu. Yu'u a'tere nĩbocari masãrẽ weremiapu. Ne ni'cũnojõ pe'eta “Tojo nĩsĩ'rĩrõ wee'e” ni weremasĩtiama, nicu niwĩ faraó.

²⁵ Tere tu'ogu, José faraó'rẽ yu'ticu niwĩ:

—Wiogu, puaroputa mu'u quẽ'e'que ni'cãrõnojõ nĩsĩ'rĩrõ wee'e. Õ'acũ cũ weeatjere mu'urẽ wereyugu weepĩ. ²⁶ A'tiro ni'i: Siete wecua añurã siete cũ'marĩ ni'i. Siete trigo põ'rãrĩ añuse põ'rãrĩ quẽ'rã siete cũ'marĩ ni'i. Te puaroputa ni'cãrõnojõ quẽ'ese niapã. ²⁷ Siete wecua ña'arã, di'i marĩrã mejãrã, na añurã be'ro bajua'cãrã quẽ'rã siete cũ'marĩta ni'i. Tojo nicã, siete trigo põ'rãrĩ ña'ase bopoa'que mejã quẽ'rã, mejãrõta ni'i. Siete cũ'marĩ ba'ase marĩrõsa'a. ²⁸ Yu'u mu'urẽ nĩ'caronõjõta ni'i. Wiogu, Õ'acũ cũ weeatjere mu'urẽ wereyugu weepĩ. ²⁹ Siete cũ'marĩ nipe'tiro Egiptopure ba'ase niyu'rũarosa'a. ³⁰ Be'ro siete cũ'marĩta tja ne ba'ase marĩrõsa'a. Tojo weero te cũ'marĩ peje ba'ase nimi'que acobocono'rõsa'a. Nipe'tiro Egiptopure ba'ase pe'tibutiarosa'a. ³¹ Ba'ase marĩbutiarosa'a. Tojo weerã “Siete cũ'marĩ Egiptopure ba'ase peje nimiwũ” ni, ne ni'cũnojõputa wãcũsome. ³² Wiogu, mu'u a'tere

puatiputa mejārōta quē'eapā. Ō'acū "A'tere tojo weeguti", nitojapī. Tojo weegu cū ní'caronojōta a'tere maata weegusami.

³³ »Tojo weegu, wiogu, a'tiro weecā añubosa'a. Ní'cū masū tu'omasise cuogu "A'tiro weeroua'a" nigūnojōrē a'maña. Cū a'ti di'ta Egiptopure su'ori i'anurūgūsami.

³⁴ Wiogu, mu'urē a'tiroua'a. Āpērā wiorā mu'u doca nirārē sōrōrōua'a. Na nipe'tiro Egipto di'tapu wa'ato. Wa'a, trigo perire ní'cāmocuse pi'seri seeneocūu, ní'cā pi'ire be'ropu na ba'atjere nurōdutarā o'oato. Te siete cū'marī ba'ase peje nirī curare tojo seeneoato. ³⁵ Te ba'ase peje nise cū'marīrē mu'u wiogu dutiro me'rā na neoato. Te perire neo, macārī na ba'ase nurōse wi'seripu na be'ropu ba'atjere nurōato. Nurō, surara tere i'anurūato. ³⁶ Na tojo weecā, siete cū'marī ba'ase marīatje cū'marīrē na nurō'que nirōsa'a. A'ti di'ta Egiptopure ba'ase pe'ti-some. Tojo weerā masā ne ujuaboa wērīsome, nicu niwī José faraórē.

Faraó Joseré cū docacjū wiogu sōrō'que ni'i

³⁷ Tere tu'orā, faraó, tojo nicā cārē da'ratamurā "Cū 'tojo weeya' nise añu ni'i", nicārā niwā. ³⁸ Tojo weegu faraó a'tiro nicu niwī:

—¿Marī apī ā'rī weronojō nigūrē bocarāsariba tja? Cū Ō'acū wācūserē cuomi, nicu niwī.

³⁹ Be'ro Joseré faraó nicu niwī:

—Mu'u weronojō apī añurō tu'omasīgū, masise cuogu marīmi. Ō'acū mu'urē a'te masīserē o'oapī. ⁴⁰ Ya wi'ire dutigusa'a. Nipe'tirā yarā masā mu'u dutisere yu'tirāsama. Yu'u ní'cūta mu'u nemorō nigūsa'a. Wiogu waro nitjagū, tojo nigūsa'a. ⁴¹ Yu'u mu'urē nipe'tiro Egipto wiogu sōrōgūti.

⁴² Tojo nígũta, faraó cũ omopica tuusãarĩ be'tore tuwee, Joseré sãacu niwĩ. Ti be'to cũ wiogu wãme cuori be'to nicaro niwũ. Be'ro ãpẽrãrẽ cãrẽ añuse su'ti, lino wãmetise me'rã wee'que su'tire sãaduticũ niwĩ. Tojo nicã, ni'cã da uru me'rã wéeca da, bũsari dare cãrẽ bũocu niwĩ. ⁴³ Tu'ajanũ'cõ, tũrũpju cabayua me'rã wejepju cũ yawũ be'ro sirutupjũre sãjãduticũ niwĩ. Tiwũ dũporo surara masãrẽ “Ejaque'aya”, ni caricũduticũ niwĩ. Tojo wee Joseré wiogu sõrõcũ niwĩ. Cũ nipe'tiro Egipto di'tapũre dutigu sãjãcũ niwĩ.

⁴⁴ Be'ro faraó Joseré nicũ niwĩ:

—Yũ'ũ faraó, wiogu waro ni'i. Tojo nimicã, masã mũ'ũ dutiro marĩcã, ne apeyenojõacã weemasitisama, nicũ niwĩ.

⁴⁵ Faraó Joseré cũ wãmerẽ dũcayucũ niwĩ. Egiptocjãrã wãme õ'ogũ, Zafnat-panea wãmeyecũ niwĩ. Cũ Joseré Asenat wãmetigore numiada'recũ niwĩ. Co, Potifera wãmetigu pa'i, On wãmetiri macãcjũ macõ nico niwõ. Tojo wee José Egipto wiogu sãjãcũ niwĩ. ⁴⁶ José faraó me'rã da'ranũ'cãgũ, treinta cũ'marĩ cũocu niwĩ.

Be'ro José faraó i'orõpũ wija, nipe'tiro Egipto di'tapũre i'acusianũ'cãcũ niwĩ. ⁴⁷ Te siete cũ'marĩrẽ Egipto di'tapũre, to cjase otese añubutiario pĩ'rĩ dũcaticaro niwũ. ⁴⁸ Tojo weegu José nipe'tiropũ trigore seeneocu niwĩ. Cũ cãpũpũ seeneo'quere nipe'tise pacase macãrĩpũ nũrõcũucũ niwĩ. ⁴⁹ Ba'ase peje waro niyũ'rũmajãcaro niwũ. Tojo weegu tere nucũpori pajiri maa cjase weronojõ seemesãcũucũ niwĩ. “Ticũse ni'i”, ni queota basioticaro niwũ. Tojo weegu ba'paqueonemoticũ niwĩ.

⁵⁰ Siete cũ'marĩ mũuaboase wa'ati dũporore José cũ nũmo Asenat me'rã pũarã põ'rãticũ niwĩ. ⁵¹ Masã ma'mirẽ Manasés wãme õ'ocu niwĩ. “Õ'acũ yũ'ũre nipe'tise yũ'ũ

pi'etisere acobojocã weemi. Tojo nicã nipe'tirã yu'u acaw-
ererãrẽ acobojocã weemi” nígũ, tojo wãme ô'ocũ niwĩ.
52 Be'rocjũrẽ Efraí wãme ô'ocũ niwĩ. “Ô'acũ Egipto yu'u
pi'eti'caropũ põ'rãticã weemi” nígũ, tojo wãme ô'ocũ
niwĩ.

53 Titare Egiptopũre te siete cũ'marĩ peje ba'ase nim-
i'que pe'tia wa'acaro niwũ. 54 José ní'caronojõta si-
ete cũ'marĩ ba'ase marĩatje cũ'marĩ nu'cãrõtiro weecaro
niwũ. Nipe'tise di'tapũre ba'ase marĩcaro niwũ. Egipto
di'ta pe'ema ba'ase nicaro niwũ. 55 Be'ro Egiptocjãrã
quẽ'rãrẽ ba'ase pe'tia wa'acaro niwũ. Tojo weerã faraó
tiropũ ba'ase sêrĩrã wa'acãrã niwã. Tojo weegũ faraó
nipe'tirã Egipto di'tacjãrãrẽ a'tiro nicũ niwĩ: “José tiro
wa'aya. Cũ mũsãrẽ dutironojõta weeya.”

56 Nipe'tiro Egiptopũ ujuaboase se'sa wa'acã, José cũ
trigo nũrõcũu'que wi'serire pãoduti, tere duacũ niwĩ. Sia-
pe'e me'rã nemorõ ba'ase marĩcaro niwũ. 57 Nipe'tiropũ
ba'ase ne marĩcaro niwũ. Tojo weerã nipe'tise di'tacjãrã
Egiptopũ José tiro ba'ase duurã a'ticãrã niwã.

42

José ma'misũmũa na Egiptopũ ba'ase duurã wa'a'que
ni'i

1 Jacob, Egiptopũ “Trigo niaporo” nisere tu'ocũ niwĩ.
Tojo weegũ cũ põ'rãrẽ nicũ niwĩ:

—¿De'ro weerã mũsã a'merĩ ï'acũñabajaque'ati?

2 Æpẽrã yu'ure “Egiptopũre trigo niaporo”, ni wereama.
Marĩ ujuaboa, wẽrĩrĩ nířã, topũ marĩ ba'atje trigore duurã
wa'aya.

3 Tojo weerã José ma'misũmũa diez Egiptopũre trigo
duurã wa'acãrã niwã. 4 José acabiji waro Benjamí pe'ema
Jacob cũrẽ mejẽcã wa'ari nígũ, o'óticũ niwĩ. 5 Æpẽrã Canaá

di'tacjārã quẽ'rã na me'rã ba'ase duurã wa'acãrã niwã. Nipe'tiro Canaã di'tapũre ba'ase marĩcaro niwũ.

⁶ José Egipto di'tapũre dutigũ nicũ niwĩ. Cũta nipe'tirocjārã masãrẽ topũ etarãrẽ trigo duagũ nicũ niwĩ. Cũ ma'misũmũa cũ tiropũ etarã, añudutirã ejanũ'cã, nucũcãpũ paamu'rĩque'acãrã niwã. ⁷ José cũ ma'misũmũarẽ maata ĩ'amasĩcã'cũ niwĩ. Masĩmigũ, ĩ'amasĩtigũ weronojõ weecũ niwĩ. Tojo weegũ narẽ pũrĩrõ sẽrĩtiña'cũ niwĩ:

—¿Mũsã no'ocjãrãpũ a'tiati?

—Ûsã Canaã di'tapũ a'tiapũ. Trigo duurã a'tiapũ, nicãrã niwã.

⁸ José cũ ma'misũmũarẽ ĩ'amasĩcũ niwĩ. Na pe'e cũrẽ ĩ'amasĩticãrã niwã. ⁹ Be'ro ðaporopũ cũ narẽ quẽ'e'quere wãcũbocagũ, a'tiro nicũ niwĩ:

—Mũsã ĩ'adu'tiri masã nisa'a. A'ti di'tare diape'e sãjãata añuti nĩrã, ĩ'arã a'tiapã.

¹⁰ —Niwe'e. Ûsã mũ'u dutise doca nĩrã trigo dia'cũrẽ duurã a'tiapũ. ¹¹ Ûsã nipe'tirãputa ni'cũ põ'rã, diacjũ weeri masã ni'i. ĩ'adu'tiri masã mejẽta ni'i.

¹² José narẽ nicũ niwĩ:

—Niwe'e. Mũsã a'ti di'tare no'o pe'e sãjãata basiosari nĩrã, ĩ'adu'tirã a'tiapã, nicũ niwĩ.

¹³ Na pe'e yũ'ticãrã niwã tja:

—Ûsã mũ'u dutise doca nĩrã ni'cũ põ'rãta doce ni'i. Ûsã Canaã di'tacjārã ni'i. Ûsã acabiji ni'cũta ãsã pacũ me'rã tojami. Apĩ pe'e ðaporopũ wẽrĩa wa'acũ niwĩ, ni yũ'ticãrã niwã.

¹⁴ Tojo nisere tu'ogũ, José narẽ ninemocũ niwĩ tja:

—Yũ'u nĩ'caronojõta mũsã a'ti di'tare ĩ'adu'tiri masã ni'i. ¹⁵ Mũsãrẽ faraõ wãme me'rã a'tiro weeguti. Mũsã acabiji nituogũ a'topũre a'titicãma, mũsã a'tore wijasome.

¹⁶ No'o ni'cũ mũsã wa'teropũ nigũ cũrẽ miigũ wa'ato.

Āpērā pe'e a'to bu'iri da'reri wi'ipɯ tojarásama. Tojo weese me'rā “Diacjūta ucūapā”, ni masīno'rōsa'a. Mi-ititicāma, diacjūta faraó wāme me'rā “Ī'adu'tiri masāta niapā”, nino'rōsa'a, nicɯ niwī.

¹⁷ José narē bu'iri da'reri wi'ipɯ i'tia nɯmɯ narē cūucɯ niwī. ¹⁸ I'tia nɯmɯ be'ro José narē a'tiro nicɯ niwī:

—Yɯ'ɯ Ō'acūrē wiopesase me'rā ĩ'a'a. Mɯsā a'tiro wéerā, catirāsa'a. ¹⁹ Mɯsā diacjūta “Mejēcā weetiri masā ni'ī” nírā, ni'cūrē a'topɯ cūuñā. Mɯsā āpērāpɯa daja-tojaaya. Mɯsā pō'rā, nɯmosānumia ɯɯaboaticā'to nírā, narē trigore miaña. ²⁰ Mɯsā, “Ūsā mejēcā weeri masā niwe'e” nírā, mɯsā acabiji nitɯogɯpɯre miitiapa. Tojo weerā, mɯsā yɯ'rɯwetirāsa'a, nicɯ niwī.

—Jau, tojota weerāti, nicārā niwā. ²¹ Be'ro na basu a'merī ucūcārā niwā:

—Diacjūta ni'ī. Marī acabijire ña'abutiario wee'que wapa marīrē tojo wa'a'a. Cū “Yɯ'ɯre pajaña'cureya; tojo weeticā'ña” nimicā, tɯ'otiwɯ. Cū ña'abutiario yɯ'rɯmicā, tojo ĩ'acā'wɯ. Te bu'iri marī ni'cārōacārē pi'etirā wee'e, nicārā niwā.

²² Rubén narē nicɯ niwī:

—Yɯ'ɯ pūrīcā marī acabijire “Ña'arō weeticā'ña”, nimiwɯ. Mɯsā pe'e yɯ'ɯre tɯ'otiwɯ. Ni'cārōacārē majā cū wērī'que wapa marī wapaseeno'rāsa'a, nicɯ niwī.

²³ Na, “José marī ucūsere tɯ'osami”, ni masīticārā niwā. José pe'ere na ucūsere apī pe'e “A'tiro nisī'rīrā weeama”, ni wereturiacɯ niwī.

²⁴ José na tiropɯ ni'cɯ apesepɯ wa'a, uticɯ niwī. Be'ro wācūtutua, na tiropɯ ejagɯ, ucūcɯ niwī. Nipe'tirā ĩ'orōpɯ Simeórē mejēcā pijioduti, dɯ'teduticɯ niwī.

²⁵ Be'ro cūrē da'raco'terārē na ye ajuripɯ trigore poseyeducicɯ niwī. Na wapaye'que niyeru quē'rārē te ajurī po'peapɯ cūuduticɯ niwī. Tojo nicā, ba'ase na

ma'apũ ba'atojaatjere o'oduticũ niwĩ. José duti'caronojõta weecãrã niwã. ²⁶ Be'ro na yarã burroa bu'ipũ, te trigore miipeo, tore wijawã'cãcãrã niwã.

²⁷ Be'ro na cãriatjopũ etarã, ni'cũ cũ yagũ burrore trigo ecagutigu, cũ ya ajurore pãacũ niwĩ. Ti ajurore pãa, trigo bu'ipũ nipe'tise niyeru cũ wapaye'quere sãñacã'ĩ'acũ niwĩ.

²⁸ Tere ĩ'agũ, cũ ma'misumua, cũ acabijirãrẽ nicũ niwĩ:

—Ĩ'arã a'tia. A'ti ajuropũ ye niyeru nipe'ticã'a. Cũ tojo nicã tu'orã, nipe'tirã ucũape'tia wa'acãrã niwã. Uirã, narãsarãta, a'merĩ ucũcãrã niwã:

—¿Marĩrẽ Ő'acũ de'ronojõ weebutiamiapari? nicãrã niwã.

²⁹ Na Canaã di'tapũ na pacũ Jacob tiropũ dajarã, nipe'tise narẽ Egiptopũ wa'a'quere werecãrã niwã. ³⁰ A'tiro nicãrã niwã:

—Ti di'ta wiogu dutigu pũrĩcã ũsãrẽ tutuabutiaro ucũami. ũsãrẽ, “Mũsã a'ti di'tare ĩ'adu'tirã a'tirã weepã”, niami. ³¹ ũsã pe'le cũrẽ “Ŭsã diacjũ weeri masã ni'ĩ; ĩ'adu'tiri masã mejẽta ni'ĩ. ³² Ni'cũ põ'rã doce waro ni'ĩ. Ni'cũ wẽrĩa wa'acũ niwĩ. Nituoogupua Canaápũ ũsã pacũ me'rã tojami”, niapũ.

³³ »Tere tu'ogu, ti di'ta dutigu ũsãrẽ niami: “To pũrĩcãrẽ diacjũta nimitito nĩgũ, a'tore ni'cũ tojato. Āpẽrãpua cã'rõ trigo mũsã ye wi'sericjãrã ba'aro ejatuario miaña.

³⁴ Apaturi a'tirã, mũsã acabiji nituoogure miitia. Mũsã tojo weecã, yu'u 'Diacjũta añurã nima', nigũsa'a. Mũsã tojo weecã, apĩ a'to toja'cure wiagusa'a. Be'ro mũsã a'ti di'tapũre ne cã'mota'aro marĩrõ sjarãsa'a”, niami, nicãrã niwã na pacũre.

³⁵ Na ye trigo ajurire po'ocũurã, José ma'misumua na wapaye'que niyeru sãñape'ticã ĩ'acãrã niwã. Te niyerure ĩ'arã, ucũayurua wa'acãrã niwã. Na pacũ Jacob quẽ'rã ucũacũ niwĩ. ³⁶ Tere ĩ'agũ, Jacob cũ põ'rãrẽ nicũ niwĩ:

—Mūsā yu'ure pō'rā marī'cu weronojō tojacā wee'e. José marī me'rā marīmi. Simeó quē'rā marīmi. Ni'cārōacārē “Benjamírē miarāti”, ni'i tja. Mūsā tojo weese yu'ure ña'arō wa'a'a, nicu niwī.

³⁷ Tere tu'ogu, Rubén cū pacure nicu niwī:

—Benjamírē yu'u su'ori miagūti. Mia, mu'u tiropu miidaja, wiaguti. Yu'u wiaticāma, yu'u pō'rā puarārē wējēapa, nicu niwī.

³⁸ Jacob cūrē yu'ticu niwī:

—Yu'u macū mūsā me'rā ne wa'asome. José mūsā acabiji wērīatojacu niwī. Ā'rī ni'cūta yu'ure du'sami majā. Cūrē ma'apu mejēcā ña'arō wa'acā, yu'u bucu mijī bujawetise me'rā wērīgūsa'a. Tojo wa'acā, mūsā bu'iritirāsa'a, nicu niwī Jacob.

43

Benjamírē Egiptopu mia'que ni'i

¹ Canaá na nirī di'tapu ujuaboase nemorō wa'acaro niwū. ² Na Egiptopu trigore duurā eja'que pe'ticā ī'agū, Jacob cū pō'rārē nicu niwī:

—Apaturi trigo marī ba'atjere cā'rō duunemorā wa'aya tja.

³ Cūrē Judá yu'ticu niwī:

—Sō'onícu Egipto dutigu ūsārē tu'ota basiorota niwī: “Mūsā acabiji nituogupure miititicā, mūsārē ñe'enemosome majā”, niwī. ⁴ Tojo weerā mu'u ūsā me'rā Benjamírē wa'aduticā, trigore duurā wa'arāsa'a. ⁵ Mu'u cūrē o'óticāma, wa'asome. Sō'onícu wiogu ūsārē queoro niwī: “Mūsā acabiji nituogupu miititicā, mūsārē ñe'enemosome”, niwī.

⁶ Tere tu'ogu, Jacob nicu niwī:

—Musã yu'ure ¿de'ro weerã tocã'rõ ña'arõ weeati? ¿De'ro weerã cūrē “Ûsã acabiji nituogupũ niami”, ni wereri?

⁷ Na cūrē yu'ticārã niwã:

—Ûsārē, ùsã ye cjasere añurõ sērītiña'nurūwī. Marī ni'cū pō'rã nise cjasere añurõ sērītiña'wī: “¿Musã pacũ catiati yujupũ? ¿Apī musã acabiji marīati?” ni sērītiña'wī. Ûsã cū sērītiña'se dia'cūrē yu'tiwũ. ¿Ûsã de'ro weerã ùsã acabijire miitidutigusami, ni masībosau?

⁸ Be'ro Judá cū pacũ Jacore nicũ niwī:

—Mu'ũ macũ Benjamírē o'óya. Yu'ũ cūrē ī'anurūgūti. Mu'ũ “Jau” nicã, maata wa'abaque'orãti. Tojo weerã marī, ùsã pō'rã ujuaboa wērīsome. ⁹ Yu'ũ basu cūrē co'teguti. Cū mu'ũ macūrē mejēcã wa'acãma, a'topũ cū dajaticã, yu'ure “Mu'ũ bu'iriti'ī” niapa. Téé yu'ũ catiro pōtēorõ tojo bu'iritigusa'a. ¹⁰ Ûsã a'topũre tocã'rõ yoogotirã, puati Egiptopũre wa'amajã, majãmitojatiboapã, nicũ niwī Judá.

¹¹ Cū tojo níca be'ro na pacũ Jacob narē yu'ticũ niwī:

—Musã nírõnojõta ne mejēcã weeta basiotirocoro. Tojo weerã a'tiro weeya. Musã ye ajuripũ apeyenojõ cūrē o'oatjere miisãaña. A'ti di'tapũ añuse nisenojõrē cã'rõ miaña. Wa'rese bálamo wãmetise, nũcũcjãrã mumia yere, u'mutise, ba'ase morēsenojõrē miaña. Tojo nicã mirrare, nueces, almendras miaña. ¹² Niyeru quē'rãrē puati musã toduporopũ mia'caro nemorõ miaña. Musã basuta cūrē musã ye ajuripũ boca'quere wiaya. Apetero weegu wisigu weepī. ¹³ Ā'rī musã acabiji me'rã maata Egipto dutigu tiropũ wa'aya. ¹⁴ Ō'acũ tutuayũ'rũnũ'cãgũ musãrē weetamuato. Cū musãrē pajaña'cã weeato. Cū tojo weecã, musã ma'mi Simeórē du'uwirõgūsami. Tojo nicã, ā'rī Benjamí quē'rãrē musã me'rã dajacã weegusami. Yu'ũ pe'e pō'rã marīgũ weronojõ tojagu, tojo tojacũti, nicũ niwī Jacob.

¹⁵ Tojo weerã Jacob pō'rã na o'otjere poseye, niyerure na todũporo mia'que puati nemorõ, na acabiji Benjamí me'rã, sojaro Egiptopũ wa'acãrã niwã. Topũ etarã, José tiropũ wa'acãrã niwã. ¹⁶ Na etacã, Benjamí na me'rã nicã ì'agũ, cũ ya wi'i co'tegũ wiogũre nicũ niwĩ:

—Ã'rãrẽ ya wi'ipũ miaña. Wecure wějẽ, ba'ase do'ayuya. Dajaritero nicã yũ'u me'rã ba'arãsama, nicũ niwĩ José.

¹⁷ Ti wi'i dutigũ José duti'caronojõta weecũ niwĩ. Cũ basuta narẽ pijiwã'cãcũ niwĩ. ¹⁸ Na pe'e José ya wi'ipũ cũ miacã, ucũayũ'ruacãrã niwã. A'merĩ a'tiro ucũcãrã niwã:

—Marĩrẽ tojo weeta'sagũ weemi. Sõ'oní'que niyeru marĩ ye ajuripũ sãña'que wapa nitũ'sa'a. Marĩrẽ topũ marĩ yarã wa'icũrã me'rã ñe'e, da'raco'teri masã sörõ, dutipegutigũ weesami, nicãrã niwã.

¹⁹ Tojo weerã na wi'i sope pu'topũ ejarã, a'tiro weecãrã niwã. Ti wi'i co'tegũ wiogũ tiroacãpũ wa'a, ucũcãrã niwã.

²⁰ A'tiro nicãrã niwã:

—Wiogũ, sõ'oní'caterore ùsã a'topũta trigo duurã ejawũ. ²¹ Titare ùsã dajatojaarã cãrĩrãtirã, ùsã yarã ecarãrẽ ba'ase ecarãtirã, ùsã ye ajurire pãawũ. Te ajuripũ ùsã niyeru wapaye'que sãña'peticã'wũ. Te niyerure wiarãtirã, miitiapũ. ²² Tojo nicã, apeye ùsã duuatje niyerure miitinemoapũ. Niyeru ùsã ye ajuripũ sãña'quema noa sãarõ sãapã, masĩtisa'a, nicãrã niwã.

²³ Ti wi'i co'tegũ yũ'ticũ niwĩ:

—Wãcũtutuaya. Uiticã'ña. Õ'acũ mũsã, tojo nicã mũsã pacũ ëjõpeogũ mũsã ye ajuripũ sãaboapĩ. Mũsã yũ'ure wapaye'quema yũ'u ñe'ewũ, nicũ niwĩ. Be'ro Simeórẽ na tiropũ miiejacũ niwĩ. ²⁴ Na nipe'tirãpũreta José ya wi'ipũ pijisãjãacũ niwĩ. Topũ du'pocãrĩrẽ coedutigũ, acore o'ocũ niwĩ. Na yarã wa'icũrã quẽ'rãrẽ ecabosacũ niwĩ. ²⁵ Ti wi'ipũ nĩrã, Joseré na o'otjere apoyucãrã niwã.

“Dajaritero nicā José a'topu a'tigusami” nírā, tojo weecārā niwā. “José ya wi'ipū ba'arāsa'a” nisere tu'otojacārā niwā.

²⁶ José wi'ipū ejacā, na mia'quere cūrē o'locārā niwā. Tu'ajanu'cō, cūrē ējōpeorā, paamu'rīque'acārā niwā.

²⁷ José narē nicu niwī:

—¿Añuti musā? ¿Musā pacu bucu quē'rā añuati? ¿Cū catiati yujupu?

²⁸ —Ūsā pacu mu'urē da'raco'tegu weronojō nigū duti marīami. Catiami yujupu, ni yu'ticārā niwā. Be'ro apaturi cūrē ējōpeose ī'orā, paamu'rīque'acārā niwā.

²⁹ Topu narē majāmī'amigū, Benjamírē ī'acu niwī. Na ni'cō pō'rāta nicārā niwā. Tojo weegu a'tiro nicu niwī:

—¿Ā'rīta niti musā acabiji nituogupu musā were'cu? Be'ro Benjamírē: “Ō'acū mu'urē añurō weeato”, nicu niwī.

³⁰ José cū acabijire ī'a e'catiyu'ruagu, utisī'rīcu niwī. Tojo wee pōtēoti, sojaro me'rā cū ya tucūpu sājāa, uputu uticu niwī. ³¹ Be'ro wācūtutua, cū utidu'uca be'ro di-apoare coe, cū ya tucūpu ní'cu wijaa, “Ba'ase etiya majā”, nicu niwī.

³² Cū tojo nicā, ba'ase etirā Joseré cū ya mesapu ba'ase peocārā niwā. Cū ma'misumuarē, cū acabijire ape mesapu ba'ase peocārā niwā. Egiptocjārā José me'rā ba'ami'cārā pe'ere ape mesapu ba'ase peocārā niwā. Egiptocjārā hebreo masā me'rā ba'adutino'ña marīcārā niwā. ³³ José cū ma'misumuarē dujuduticu niwī. Masā ma'mirē dujimu'tāduticu niwī. Téé nituogupure yapaticu niwī. Cū tojo weecā ī'a ucuarā, a'merī ī'apōtēocārā niwā. ³⁴ José cū ya mesapu nisere narē ecaduticu niwī. Benjamíma āpērā nemorō ba'ase ōrēsāpeoduticu niwī. José cū ma'misumua me'rā ni'cārō me'rā sī'rī, ba'a, uputu ecaticārā niwā.

44

José sī'rīrī pa ye queti ni'i

¹ Na ba'áca be'ro José cū ya wi'i cjase dutigure nicu niwī:

—Ā'rā ye ajuripū trigore na miarō pōtēorō poseyeya. Tojo nicā, na ye ajurinucū na niyeru wapaye'quere sāña.

² Tojo wéeca be'ro, na acabiji nituogu ya ajuropū yu'u sī'rīrī pa, plata me'rā wéeca pare, niyeru cū trigo wapaye'que me'rā sāña, nicu niwī. Ti wi'i dutigu José cū ní'caranojōta weecu niwī.

³ Ape numu bo'remujātiri cura José narē, “Mūsā yarā burroa me'rā wa'arāsa'a majā”, nicu niwī. ⁴ Na ti macā pu'to nirī curata José cū ya wi'i wiogure a'tiro nicu niwī:

—Sō'onícārā umuarē sirutugu wa'aya. Narē emugū, a'tiro niña: “Yu'u wiogu mūsārē añurō weemi. ¿De'ro weerā cū tojo wéeca be'ro nimicā, mūsā pe'e ña'arō weeati? ⁵ ¿De'ro weerā cū sī'rīrī pa, plata me'rā wéeca pare yajati? Yu'u wiogu ti pa me'rā sī'rīgū niami. Tojo nicā, ti pa me'rā apeyenojō quē'esere ‘Tojo nisī'rīrō wee'e' nigū niami. Mūsā ña'abutiario weecārā niapu,” niña narē, nicu niwī José.

⁶ Narē emuejagu, cū niduti'caranojōta nicu niwī. ⁷ Na cūrē yu'ticārā niwā:

—¿De'ro weegu ūsārē tojo ucūti? Ūsā a'tenojō pacama ne weemasīwe'e. ⁸ Ūsā sō'onícatero niyeru ūsā ye ajuripū bocácatro marícārē, tere wiarā a'tiwu. Ní'cārōacāma plata, uru me'rā wee'quema mu'u wiogu ya wi'i cjasere yajamasītisa'a. ⁹ No'o ti pare cū ya ajuropū cuogunojō wērīato. Ūsā āpērā pe'e cūrē da'raco'terā tojarāsa'a.

¹⁰ Tere tu'ogu, wi'i wiogu nicu niwī:

—Añurōsa'a. Mūsā ní'caranojōta wa'arosa'a. Mejō ti pare cuogu se'saro da'raco'tegu tojagúsami. Āpērāpu bu'iri moorāsama.

¹¹ Nanucũ sojaro me'rã na ye ajurire dijanu'cã, te ajurire pãacãrã niwã. ¹² Tojo weegu wi'i dutigu na ye ajuripure a'macu niwĩ. Masã ma'mi ya ajurore a'manu'cã, téé nituogu ya ajuropu yapaticu niwĩ. Ti pare Benjamí ya ajuropu bocacu niwĩ. ¹³ Na, na bujawetisere i'orã, na ye su'tire wejetũ'rêcãrã niwã. Be'ro na ye ajurire burroa bu'ipu miipeo, macãpu majãmitojaacãrã niwã.

¹⁴ Judá cũ ma'misumu, cũ acabijirã me'rã ejari curare José cũ ya wi'iputa nicu niwĩ yujupu. Cũrẽ pajaña'to nĩrã, paamu'rĩque'acãrã niwã. ¹⁵ José narẽ nicu niwĩ:

—¿De'ro weemiati musã? Musã yu'ure, “Masise cuogunojõ, masã ya'yioropu weesere nĩbocase me'rã masĩgũ nibosami”, ¿ni wãcũtiati? nicu niwĩ.

¹⁶ Judá cũrẽ yu'ticu niwĩ:

—Wioгу, ãsã de'ro nímasĩtisa'a. ¿De'ro wee ãsã bu'iri marisere i'omasĩbosari? Õ'acũ ãsã ña'arõ wee'que wa-pare, ãsãrẽ bu'iri da'regutigu weetu'sami. Ni'cãrõacã majã ti pa cuo'cu me'rã mu'urẽ da'raco'terã ni'i, nicu niwĩ.

¹⁷ José pe'e narẽ nicu niwĩ:

—Niwe'e. Yu'u tojo weemasĩtisa'a. Cũ ti pare cuogu dia'cũ tojagúsami. Apẽrãpu wãcũque'tiro marĩõ musã pacu tiropu tojaaya.

Judá Benjamírẽ ucũbosa'que ni'i

¹⁸ Tere tu'ogu, Judá José tiroacãpu wa'a, ucũcu niwĩ:

—Wioгу, yu'u i'acã, mu'u faraó weronojõ ni'i. Tojo nimigũ, yu'u me'rã uacupa. Cã'rõ apẽrã tu'otioropu mu'u me'rã ucũsĩ'rĩsa'a. ¹⁹ Mu'u ãsãrẽ sãrĩtiña'wũ: “¿Musã pacu niti? ¿Acabijirã cuoti?” niwũ. ²⁰ “Ûsã cuo'o, cũ bucu nimi”, ni yu'tiwu. “Ni'cũ ma'mu nituogupu acabijiti'i. Cũ ãsã pacu bucu waro nicã bajua'cu nimi. Ni'cõ põ'rã cũ ni'cũta du'sami. Apĩ wẽrĩa wa'acu niwĩ. Tojo weegu cũrẽ ma'iyu'ruami”, niwũ. ²¹ Mu'u cũrẽ i'asĩ'rĩgũ, ãsãrẽ

miitidutiwũ. ²² “Cũ, cũ pacũre du'utimi”, niwũ. “Cũ du'ucãma, cũ pacũ wẽrĩa wa'abosami”, niwũ. ²³ Mũ'u pe'e ũsãrẽ “Cũrẽ miititicãma, mũsãrẽ ne ñe'enessome majã”, niwũ.

²⁴ »Be'ro ũsã, ũsã pacũ tiropu dajarã, mũ'u ní'quere werepe'ocã'wũ. ²⁵ Be'ropũ ũsã pacũ ũsãrẽ niwĩ: “Apaturi trigo marĩ ba'atjere cã'rõ duunemorã wa'aya tja”, niwĩ. ²⁶ ũsã cũrẽ a'tiro werewũ: “Benjamírẽ miaticãma, ũsãrẽ ‘Ne ñe'esome’, niami”, niwũ. ²⁷ Yũ'u pacũ, mũ'urẽ da'ra-co'tegu weronojõ nigũ a'tiro yũ'tiwĩ: “Mũsã masĩsa'a. Yũ'u nũmo yũ'ure pũarã mũũarẽ põ'rãtibosawõ. ²⁸ Ni'cũ yũ'u me'rã ní'cu bajudutia wa'awĩ. ‘Apetero weegu ni'cũ yai nũcũcjũ ba'agu, ba'asapĩ’, ní'cãti. Ne cũrẽ apaturi ñ'anemotisa'a. ²⁹ Æ'rĩ du'sagũre mia, mejẽcã wa'acã, yũ'u bũcu mijĩ bũjawetise me'rã wẽrĩgũsa'a. Tojo wa'acã, mũsã bu'iritirãsa'a”, niwĩ.

³⁰ »Yũ'u pacũ cũ basu ma'irõnojojõta Benjamírẽ ma'iyũ'rũami. Tojo weegu cũ marĩrõ ũsã dajacã, ³¹ cũrẽ ñ'atigu, wẽrĩa wa'abosami. Tojo weerã ũsã pacũ bũcũre dũjasewã'a, wẽrĩcã weebosa'a. ³² Yũ'u, yũ'u pacũre “Benjamírẽ sũ'ori wa'aguti. Cũrẽ miidajatigu, yũ'u catiro põtõorõ bu'iritigusa'a”, niwũ. ³³ Tojo weegu yũ'u pe'e cũrẽ dũcayuro, mũ'urẽ da'raco'tegu tojaguti. Cũ pe'ema ãpẽrã cũ ma'misũmũa me'rã cũ pacũ tiropu o'ótõrõña. ³⁴ Cũ wa'aticã, yũ'u, yũ'u pacũ tiropu tojaamasĩtisa'a. Yũ'u pacũre ña'abutiario bũjawetise tu'oña'cã ñ'asĩ'rĩtisa'a, nicũ niwĩ Judã.

45

José cũ ma'misũmũarẽ, “Mũsã acabiji ni'i” ní'que ni'i

¹ José utisĩ'rĩgũ, ne põtõoticũ niwĩ. Tojo weegu topũ nirã cũrẽ da'raco'terãrẽ caricũcu niwĩ:

—Nipe'tirā wijaape'tia wa'aya, nicu niwī. Be'ro José cū ma'misumuarē “Yū'u musā acabiji ni'i” ni, wereba-jurēcā, ne ni'cū cūrē da'racol'terā tojaticārā niwā. ² Be'ro José uputu uticu niwī. Egiptocjārā cū wijaaduti'cārā tū'ose'sacārā niwā. Te queti téé wiogu faraó ya wi'ipū se'sa wa'acaro niwā.

³ José cū ma'misumuarē nicu niwī:

—Yū'u José ni'i. ¿Yū'u pacu catiati yujupu?

Na pe'e ucayū'rūa'cārā nitjārā, ne yū'timasīticārā niwā.

⁴ Be'ro José narē nicu niwī:

—Musā yū'u tirocure a'tia. Na cū tiroacā ejacā, narē nicu niwī:

—Yū'u José ni'i. Musā yū'ure Egiptopū dua'cu ni'i.

⁵ A'tere tū'orā, bñjawetiticā'ña. Musā basu a'merī tuubuatīcā'ña. Ō'acū musā dūporo yū'ure o'óyuwī. Masārē yū'rūogutigu, tojo weewī. ⁶ A'ti di'ta Egiptopūre uñjaboase pua cū'ma wa'atoja'a. Ni'cāmocuse cū'marī dū'sa'a yujupu. Te cū'marī otemicā, ne pī'rīsime, ne dūcatisome. ⁷ Ō'acū musā dūporo yū'ure o'óyumu'tāwī. Musā pā'rāmerā nituriato nīgū, tojo nicā cū tutuase me'rā musārē yū'rūwetiatō nīgū, tojo weewī. ⁸ Tojo weegu Ō'acūta a'topūre yū'ure o'ówī. Musā mejēta yū'ure o'ówū. Ō'acū yū'ure faraórē werecasari masū sōrōwī. Tojo nicā nipe'tise cū ya wi'i cjasere dutigu, nipe'tiro Egiptopūre dutigu sōrōwī. ⁹ Maata tojaaya marī pacu tiropū. Cūrē a'tere wererā wa'aya: “Mū'u macū José mū'urē a'tiro nidutiami: ‘Ō'acū yū'ure nipe'tiro Egipto wiogu sōrōwī. Maata yū'ure ī'agū a'tia. Yoogoticā'ña. ¹⁰ Mū'u a'topū Gosén wāmetiropū tojagusa'a. Yū'u tiroacā nigūsa'a. Nipe'tise mū'u cūose, nipe'tirā mū'u pō'rā me'rā, mū'u pā'rāmerā me'rā, mū'u yarā wa'icūrā me'rā a'tia. ¹¹ A'topū mū'urē, mū'u pō'rārē, nipe'tirā mū'u me'rā nirārē ba'ase

o'oguti. Ne apeyenojõ du'sasome. Hjuaboase cû'marĩ ni'cãmocuse cû'marĩ du'sa'a yujuru. Tojo a'titirã pũricã, mu'u, mu'u põ'rã, mu'u pãrãmerã, apeyenojõ moorã tojarãsa'a', ni wereya yu'u pacure. ¹² Apeyema tja yu'u acabiji Benjamí, tojo nicã musã basuta 'Diacjũ José tojo niami', ni weremasĩ'i. ¹³ Marĩ pacure 'Cũ nipe'tiro Egiptopure dutigu niami', tojo nicã nipe'tise musã ĩ'a'quere cũrẽ wereya. Maatacure yu'u pacure miirã wa'aya", nicu niwĩ.

¹⁴ Cũ tojo nitoja, cũ acabiji Benjamírẽ paabu'aguta, uticu niwĩ. Benjamí quẽ'rã cũ ma'mi Joseré paabu'a, uticu niwĩ. ¹⁵ Be'ro nipe'tirãrẽ paabu'a, mi'mi, uticu niwĩ. A'tiro wéeca be'roputa cũ ma'misumua cũ me'rã ucũcãrã niwã.

¹⁶ Tojo wee faraó ya wi'ipure "José ma'misumua etapãrã" nise se'sa wa'acaro niwũ. Te quetire tu'orã, faraó, cũrẽ dutitamurã e'catiyu'ruacãrã niwã. ¹⁷ Tojo weegu faraó Joseré a'tiro nicu niwĩ:

—Mu'u ma'misumuarẽ na yarã wa'icurã bu'ipu trigore miipeo, Canaápu dajatojaadutiya. ¹⁸ Tojaa, mu'u pacure, mu'u acawererãrẽ miirã wa'ato. A'to Egiptopu di'ta añusere narẽ o'oguti. Tojo nicã a'ti di'ta cjase otese ducare ba'arãsama. ¹⁹ Narẽ a'tiro weedutiya. A'to cjase tũrũsepawure miadutiya. Tepawu me'rã na numosãnumiarẽ, na põ'rãrẽ, musã pacure miitirãsama. ²⁰ Egipto cjase añubutiase na ye nirõsa'a. Tojo weerã na topu miitidu'a'quere wãcũque'titicã'to, ni wereduticu niwĩ faraó Joseré.

²¹ Tojo weerã Jacob põ'rã a'tiro weecãrã niwã. Faraó cũ o'oduti'caronojõta José tũrũsepawure o'ocu niwĩ. Tojo nicã, na ma'apu ba'atjere o'ocu niwĩ. ²² Nanucũ ma'ma su'ti o'ocu niwĩ. Benjamí cũ acabiji waro pe'ema trescientos kujiri niyeru plata me'rã wee'que kujirire o'ocu niwĩ.

Cũ pe'ema ni'cãmocuse su'ti o'ocũ niwĩ. ²³ Cũ pacũre diez burro mũua bu'ipũ Egipto cjase añusere miipeo, o'ócũ niwĩ. Āpērã burra numia ticurãta tja trigo, pá, cũ pacũ Egiptopũ a'tigũ, ma'apũ ba'atjere miipeo, o'ócũ niwĩ. ²⁴ José cũ ma'misũmarẽ we'ritigũ, a'tiro nicũ niwĩ:

—Musã, no'o ma'apũ wa'arã, a'metu'tiwã'cãticã'ña, nicũ niwĩ narẽ.

²⁵ Tojo weerã na Egiptopũ ni'cãrã wa'a, na pacũ Jacob nirĩ di'ta Canaápũ dajacãrã niwã. ²⁶ Topũ daja, na pacũre “José catiami. Cũ nipe'tiro Egiptopũre dutiami”, ni werẽcãrã niwã. Tere tu'ogũ, tu'oucua wa'acũ niwĩ. Na weresere ãjõpeoticũ niwĩ. ²⁷ Nipe'tise José cũ ni'quere werẽcãputa, cũrẽ miitidutigũ o'ó'que tũrũsepawũre ã'agũputa ãjõpeocũ niwĩ. Tojo weegũ tere ã'agũ, wãcũtutuacũ niwĩ. ²⁸ A'tiro nicũ niwĩ:

—Yũ'ũ ã'acã, diacjũta nitũ'sa'a. To pũrĩcãrẽ yũ'ũ macũ José catiami yujupũ. Yũ'ũ wẽrĩse duporo cũrẽ ã'awe'ogũ wa'agũti, nicũ niwĩ Jacob.

46

Jacob Egiptopũ cũ macãrĩ wa'a'que ni'i

¹ Tojo weegũ Jacob cũ cõose nipe'tise me'rã wa'acũ niwĩ. Wa'a, Beerseba wãmetiri macãpũ etacũ niwĩ. Topũ etagũ, cũ pacũ Isaa ãjõpeo'cũ Õ'acũrẽ wa'icũrãrẽ wẽjẽ mũũamorõpeocũ niwĩ. ² Topũ cũ cãrĩca ñamirẽ Õ'acũ Jacore pisucũ niwĩ:

—¡Jacob! nicũ niwĩ.

Cũ pe'e cũrẽ yũ'ticũ niwĩ:

—A'tota ni'i.

³ Õ'acũ cũrẽ a'tiro nicũ niwĩ:

—Yũ'ũ Õ'acũ, mũ'ũ pacũ ãjõpeo'cũ ni'i. Mũ'ũ Egiptopũre wa'agũ, ne uiticã'ña. Topũre yũ'ũ mũ'ũ pãrãmerã nituriarãrẽ pãjãrã masãputicã weegusa'a. ⁴ Mũ'ũ me'rãta

Egiptopure ba'patiwã'cãgũsa'a. Topu mũ'u pãrãmerã nituriarãrẽ a'ti di'tapu miitigũsa'a tja. Apeye quẽ'rãrẽ mũ'u wẽrĩĩ cura José mũ'u me'rãta nigũsami, nicu niwĩ Õ'acũ.

⁵ Be'ro cũ Beersebapu ní'cu wijawã'cãcu niwĩ. Jacob põ'rã na pacure, na põ'rãrẽ, na nũmosãnumiarẽ a'tiro weecãrã niwã. Faraó cũ a'tidutigũ cũ o'ó'quepawũ tũrũsepawũ narẽ miisãacãrã niwã. ⁶ Na Egiptopu wa'arã, na yarã wecua, oveja, nipe'tise na Canaá di'tapu cwo'quere miape'ocã'cãrã niwã. ⁷ Tojo nicã cũ põ'rã, cũ põ'rã numia, pãrãmerã mũua, numia nipe'tirã cũ me'rã wa'acãrã niwã.

⁸ Jacob põ'rã, tojo nicã cũ pãrãmerã Egiptopu macãrĩ wa'a'cãrã a'tiro wãmeticãrã niwã:

Masã ma'mi Rubén nicu niwĩ. ⁹ Cũ põ'rã Hanoc, Falú, Hezrón, Carmi nicãrã niwã.

¹⁰ Be'rore Simeó põ'rã a'ticũrã nicãrã niwã:

Jemuel, Jamín, Ohad, Jaquín, Zohar nicãrã niwã. Tojo nicã Saúl, cananeocjõ macũ nicu niwĩ.

¹¹ Be'rore Leví põ'rã Gersón, Coat, Merari nicãrã niwã.

¹² Be'rore Judá põ'rã Er, Onán, Sela, Fares, Zara nicãrã niwã. Er, Onán na pũricã Canaá di'tapu wẽrĩa wa'acãrã niwã. Fares põ'rã Hezrón, Hamul nicãrã niwã.

¹³ Be'rore Isacar põ'rã Tola, Fúa, Job, Simrón nicãrã niwã.

¹⁴ Be'rore Zabuló põ'rã Sered, Elón, Jahleel nicãrã niwã.

¹⁵ ã'rã Jacob Lea me'rã põ'rãti'cãrã nicãrã niwã. Na Padan-aram wãmetiropu ní'rã põ'rãticãrã niwã. Tojo nicã Dinarẽ põ'rãticu niwĩ. Nipe'tirã Jacob põ'rã, cũ pãrãmerã nituriarã Lea me'rã põ'rãti'cãrã treinta y tres mũua, numia nicãrã niwã.

¹⁶ Be'rore Gad põ'rã Zifión, Hagui, Ezbón, Suni, Eri, Arodi, Areli nicãrã niwã.

- ¹⁷ Be'rore Aser pō'rā Imna, Isúa, Isúi, Bería nicārā niwā.
Na acabijo Sera nico niwō. Beriá pō'rā Heber,
Malquiel nicārā niwā.
- ¹⁸ Ā'rārē Jacob Zilpa me'rā pō'rāticu niwī. Pō'rāti,
pārāmerāticu niwī. Co Zilpa Labán macō Leare
da'raco'tedutigū o'ono'co nico niwō. Co me'rā
Jacob dieciseis pō'rāti, pārāmerāticu niwī.
- ¹⁹ Jacob Raquel me'rā José, Benjamírē pō'rāticu niwī.
- ²⁰ José Asenat me'rā Manasés, Efraírē pō'rāticu niwī. Na
puarā Egiptopu bajuacārā niwā. Co Asenat pa'li
Potifera, On wāmetiri macācjū macō nico niwō.
- ²¹ Benjamí pō'rā Bela, Bequer, Asbel, Gera, Naamán, Ehi,
Ros, Mupim, Hupim, Ard nicārā niwā.
- ²² Ā'rā Jacob, Raquel pārāmerā nituriarā catorce nicārā
niwā.
- ²³ Be'rore Dan macū Husim ni'cūta nicu niwī.
- ²⁴ Neftalí pō'rā Jahzeel, Guni, Jezer, Silem nicārā niwā.
- ²⁵ Ā'rārē Jacob Bilha me'rā pō'rāticu niwī. Co
Labán macō Raquere da'raco'tedutigū o'ono'co nico niwō.
Nipe'tirā cū pō'rā, pārāmerā siete nicārā niwā.
- ²⁶ Tojo weerā Egiptopure wa'arā, Jacob pō'rā, cū
pārāmerā waro sesenta y seis nicārā niwā. Na pō'rā
namosānumiarē ba'paqueono'ña marírā ticurā nicārā
niwā. ²⁷ José puarā pō'rāticu niwī. Na Egiptopu bajuacārā
niwā. Tojo weerā Egiptopure setenta Jacob acawererā
nicārā niwā. ☆
- ²⁸ Jacob cū macū Judáre José tiropu o'ómū'tācu niwī.
Cūrē o'ógu, Joseré “Yū'ure Gosépu pō'tērīgū a'tiatio”, ni
queti o'ócu niwī. Tojo weerā na Gosén etacā, ²⁹ José cū
yawu tūrūpjare apoduti, topu cū pacure pō'tērīgū wa'acu
niwī. Cūrē bocaaja, paabu'a, yoacā uticu niwī.
- ³⁰ Jacob cū macū Joseré a'tiro nicu niwī:

☆ 46:27 Ex 1.5

—Yũ'u basuta mu'urẽ i'a'a. Mu'u cati'i yujupu. Tojo weegu yũ'u ni'cãrõacãma añurõ wẽĩmasi'i, nicu niwĩ.

³¹ Be'ro José cũ ma'misumuarẽ, cũ pacu acawererãrẽ a'tiro nicu niwĩ:

—Yũ'u faraó tiropu wa'aguti. “Yũ'u ma'misumua, yũ'u pacu acawererã, Canaá di'tapu ni'cãrã yũ'u me'rã macãrĩ a'tirã etatojama”, ni quetiweregu wa'aguti. ³² “Na ovejare, wecuare co'terã nima. Na yarã oveja, wecu, nipe'tise na cuosenojõrẽ miitipe'ocãrã niama,” niguti. ³³ Tojo weegu faraó musãrẽ pijio, sãrĩtiña'cã, “¿Musã ñe'enojõrẽ da'rati?” nicã, a'tiro yũ'tiapa. ³⁴ “Ûsã wĩ'marã nĩrãpata oveja co'tesere da'ranu'cãwũ. Ûsã ñecũsumua da'ra'caronojõta tere da'radecoti'i,” niña. Egiptocjãrã oveja co'tesere tu'satisama. Musã tojo yũ'ticã, musãrẽ Gosén di'tapu cũugũsami, nicu niwĩ José.

47

¹ Be'ro José faraó tiropu queti miacu niwĩ. A'tiro nicu niwĩ:

—Yũ'u pacu, yũ'u ma'misumua Canaápu ni'cãrã etatojama. Na Gosén di'tapu na yarã oveja, wecu, na cuose nipe'tise me'rã niama.

² Faraó tiropure ni'cãmocurã cũ ma'misumuarẽ bese, miacu niwĩ. Narẽ i'amasiato nígũ, tojo weecu niwĩ.

³ Na topu etacã, faraó cũ ma'misumuarẽ sãrĩtiña'cu niwĩ. A'tiro nicu niwĩ:

—¿Musã ñe'enojõrẽ da'rati?

Na cãrẽ yũ'ticãrã niwã:

—Ûsã mu'u dutise doca nĩrá ovejare co'teri masã ni'i. Ûsã, ùsã ñecũsumua da'raseti'quereta da'ra'a. ⁴ Canaá di'tapure ujuaboase niyu'rũapu. Ûsã yarã oveja na ba'ase tá ne marĩapu. Te ye bu'iri a'to Egiptopu macãrĩ a'tirã

weepu. Tojo weerã mu'urẽ a'tere sērī'i. Ūsārẽ Gosépu di'ta o'oya. Ūsã topu nirāti, nicārã niwã.

⁵ Tere tu'ogu, faraó Joseré nicu niwĩ:

—Mu'u ma'misumua, mu'u pacu mu'u tiropu macārĩ a'tiapã. ⁶ Mu'u a'ti di'ta Egiptore dutigu ni'i. Tojo weegu Gosén añurĩ di'tare narẽ o'oya. Na ti di'tapu niato. No'o mu'u ma'misumua na wecu co'teme'rĩrã nicã, narẽ te co'tesere sōrõña. Yarã wecu quẽ'rãrẽ co'teato, nicu niwĩ.

⁷ Be'ro José cū pacu Jacore faraó tiropu miacu niwĩ. Tojo weegu Jacob faraórẽ wiopesase me'rã añuduticu niwĩ.

⁸ Faraó cūrẽ sērītiña'cu niwĩ:

—¿Dicuse cū'marĩ cuoti mu'u?

⁹ —Ciento treinta cū'marĩ cuo'o. Yu'u no'o niró wa'amujã, sijabaque'atise cū'marĩrẽ pi'etise me'rã nisetiwu. Tojo weemigũ, yu'u ñecũsumua na cati'que cū'marĩrẽ emuejatisa'a yujupu, nicu niwĩ Jacob.

¹⁰ Tu'ajanu'cõ, Jacob faraórẽ “Ō'acũ mu'urẽ añurõ weeato” ni, we'rity wa'a wa'acu niwĩ.

¹¹ José narẽ Egipto cjase di'ta añusere o'ocu niwĩ. Faraó duti'caronojõta weecu niwĩ. Tojo weerã cū pacu, cū ma'misumua Ramsés wãmetiropu di'ta o'o, cūucu niwĩ.

¹² José cū pacure, cū ma'misumuarẽ, cū acabijire, nipe'tirã cū acawererãrẽ ba'asere o'onu'cũcã'cu niwĩ. Nipe'tirã na põ'rã ba'atjo ejatuaro o'ocu niwĩ.

José ba'ase marise cū'marĩrẽ duti'que ni'i

¹³ Egiptopure, tojo nicã Canaápure ne ba'ase marĩcaro niwũ. Ūjũaboase siape'le me'rã nemorõ wa'acaro niwũ. Tojo weerã masã wērĩse pu'to nicārã niwã. ¹⁴ Tere ĩ'agũ, José a'tiro weecu niwĩ. Nipe'tirã Egiptocjãrã, Canaácjãrã trigo wapare na wapaye'quere ñ'e'le, faraó ya wi'ipu nurõcu niwĩ. ¹⁵ Be'ro nipe'tirã Egiptocjãrã, tojo nicã

Canaá di'tacjārã niyeru pe'ticã î'arã, José tiropu wa'a, a'tiro nicārã niwã:

—Ûsã ba'ase duurã, niyeru pe'tique'a wa'apu. Ûsãrẽ ba'ase o'oya. Mu'u o'oticã, mu'u î'orõta wẽrĩrãsa'a, nicārã niwã.

¹⁶ Na tojo nicã, José narẽ yu'ticu niwĩ:

—Musã niyeru moorã, musã yarã wa'icurãrẽ miitia. Na me'rã musãrẽ trigore ducayugusa'a.

¹⁷ Tojo weerã Egiptocjārã na yarã cabayua, oveja, wecu, no'o na wa'icurã cõorãnojõrẽ trigo ducayurãtirã miacãrã niwã. A'tiro wéerã ti cũ'marẽ na wa'icurã me'rã ba'ase ducayurã, ba'ase cõocãrã niwã. ¹⁸ Ape cũ'ma José tiropu a'ticãrã niwã tja. A'tiro nicārã niwã:

—Wiogu, mu'urẽ diacjũta wererãti. Ûsã niyeru moo'o majã. Tojo weerã ùsã yarã wa'icurã, ùsã cõo'cãrã musã yarã nima. Ûsã tojaque'a wa'asa'a majã. Tojo weerã ùsã upu, ùsã ye di'ta dia'cũ mu'urẽ wiamasi'i. ¹⁹ Mejõ waro mu'u î'orõpu wẽrĩbosa'a. Mu'u ùsãrẽ, ùsã ye di'tare duuya. Te wapare trigore ducayuya. Tojo weerã ùsã, tojo nicã ùsã ye di'ta me'rã faraó dutise doca nirãsa'a. Mejõ ùsãrẽ otese capere o'oya. Te di'tare da'ra, ote ba'arãsa'a. Tojo weerã ùsã catirãsa'a. Tojo nicã, ùsã ye di'ta apeyenojõ otese marĩrĩ di'ta nisome.

²⁰ A'tiro wee José nipe'tise di'tare duu, wiogu faraóprẽ wiacu niwĩ. Egiptocjārã ujuaboayurã, nipe'tise na ye di'tare duacãrã niwã. Tojo weero na di'ta dua'que faraó ye di'ta tojacaro niwũ. ²¹ Te me'rã nipe'tirã Egiptocjārã faraó rẽ da'raco'teri masã tojacãrã niwã. ²² Pa'ia ye di'ta dia'cũrẽ José duuticu niwĩ. Narẽ faraó queoro na ba'aro ejatuario o'ocu niwĩ. Tojo weerã te di'tare duaticãrã niwã.

²³ Be'ro José masãrẽ nicu niwĩ:

—Ni'cãrõacã me'rã musã, tojo nicã musã ye di'ta faraó ye toja'a. Yu'u cũ ye niatjere duubosapu. Musã oteatje

cape a'te ni'i. Te me'rã mʉsã nimi'que di'tare oterã wa'aya. ²⁴ Mʉsã ote dʉcatistere ni'cãmocuse mesãrĩ see-neocũu, faraórẽ ni'cã mesã cjase trigore o'oya. Apeye ba'paritise mesãrĩ cjase, mʉsã oteatje cape, mʉsã põ'rã me'rã ba'atje, nipe'tirã mʉsã me'rã nirá na ba'atje nirõsa'a, nicu niwĩ.

²⁵ Tere tu'orã, na cūrẽ yu'ticārã niwã:

—Mu'u ũsārẽ yu'rʉweticã weeapʉ. Mu'u ũsārẽ añubutiario wee'e. Tojo weerã ũsã faraórẽ da'raco'teri masã tojarása'a, nicārã niwã.

²⁶ José a'tiro dutise cūucʉ niwĩ. Te dutise a'tiro nicaro niwũ: “Mʉsã ote'que dʉca ni'cãmocuse mesãrĩ mʉsã see'que ni'cã mesã faraó ye nirõsa'a”, nicaro niwũ. A'te dutise cūu'que nidecotisa'a yujupʉ. Pa'ia ye di'ta pūrĩcã faraó ye di'ta mejẽta nicaro niwũ.

Jacob cū macū Joseré “A'tiro weeya” ni weretʉo'que ni'i

²⁷ Be'ro Israe curuacjārã Egipto di'tapʉ macārĩ niset-icārã niwã. Gosén wãmetiropʉ di'ta ñe'e, tojacārã niwã. Topʉre pãjārã waro masãputicārã niwã. ²⁸ Jacob to Gosépʉre diecisiete cū'marĩ nicu niwĩ. Nipe'tise cū catise cū'marĩ ciento cuarenta y siete cū'marĩ nicaro niwũ. ²⁹ Be'ro Jacob wěrĩgũtigʉ, cū macū Joseré pijidutigʉ o'ócʉ niwĩ. Cū tiro etacã í'agũ, cūrẽ nicu niwĩ:

—Macū, diacjũta yu'ure ma'ígũ, a'tiro weeya. Mu'u ya omocārẽ ya usó docapʉ cūuñã. Diacjũ, mu'u pajaña'se me'rã yu'u “A'tiro weeya” nisere “Jau, tojota weeguti”, niña. Yu'ure a'to Egiptopʉre yaaticã'ña. ³⁰ Yu'u wérĩca be'ro yu'u ñecũsumua masãperi nirõpʉ yu'ure yaagu wa'aya. Topʉ na tiropʉ soogu wa'agusa'a.

—Pacʉ, mu'u nírõnojõta weeguti, nicu niwĩ José.

³¹ —“Õ'acũ wãme me'rã diacjũta tojo weeguti” niña, ninemocu niwĩ cũ macũrẽ.

Tere tu'ogu, José nicu niwĩ:

—Jau, Õ'acũ wãme me'rã tojota weeguti.

Cũ tojo níca be'ro Jacob Õ'acũrẽ ëjõpeogu, cũ cũñarõ yapapu ejaque'acũ niwĩ.

48

Jacob Efraí, Manasére Õ'acũrẽ sërĩbosa'que ni'i

¹ Cã'rõ yu'rúca be'ro José macãpu nigũrẽ “Mu'u pacu dutitigu weeami”, nicãrã niwã. Tere tu'ogu, Gosêpu nigũrẽ ï'agũ wa'acũ niwĩ. Cũ põ'rã pãarãrẽ Manasés, Efraírẽ miacũ niwĩ. ² Jacob cũ macũ “Etapu” nise quetire tu'ogu, wãcũtutua, cũ cũñarõpu ní'cu wã'cãnujãcũ niwĩ.

³ Jacob cũ macũrẽ nicu niwĩ:

—Õ'acũ tutuayurũnũ'cãgũ Canaá di'ta Luz wãmetiri macãpu bajua, yu'ure “Añurõ wa'ato”, ni ucũwĩ. ⁴ A'tiro niwĩ: “Mu'urẽ pãjãrã põ'rãticã weeguti. Mu'u pãrãmerã nituriarã peje curaricjãrã nirãsama. Tojo nicã, a'ti di'tare narẽ o'oguti. Na ye di'ta ninu'cũrõsa'a”, niwĩ Õ'acũ yu'ure, nicu niwĩ Joseré. ⁵ Be'ro Jacob a'tiro ninemocu niwĩ: “Mu'u põ'rã Efraí, Manasés a'ti di'ta Egiptopu bajuacãrã niwã. Yu'u mu'u tiro macãrĩ a'tiatji dũporo bajuatojacãrã niwã. Yu'u põ'rã weronojõ nirãsama. Na quẽ'rã Rubén, Simeó níronojõta yarã nirãsama. ⁶ Na be'ro bajuasiruturã mu'u põ'rã nirãsama. Na Efraí, Manasés acabijirã niyurã, na di'ta ñ'e'eatje na ma'misumua me'rãta ñ'esiruturãsama. ⁷ Yu'u Padan-arãpu ní'cu dajanũ'cãrĩ cura Canaá di'tapu mu'u paco Raquel wẽrĩa wa'awõ. Ûsã Efrata wãmetiro etati dũporoacã tojo wa'awõ. Tojo weegu ma'a Efrata sumutopu core yaawu. Ni'cãrõacãma to Belé wãmeti'i majã”, nicu niwĩ.

⁸ Be'ro Jacob José pō'rārē ī'aboca, sērītiña'ca niwī:

—¿Ā'rā waro noanojō niti?

⁹ José cārē yu'ticu niwī:

—Yu'u pō'rā nima. Ā'rārē Ō'acū yu'u a'to Egiptopu nicā o'owī, nicu niwī.

Tere tu'ogu, cū pacu cārē nicu niwī:

—Narē yu'u tiroacāpu miitia. Ō'acūrē narē sērībosagatigu wee'e, nicu niwī.

¹⁰ Jacob bucu waro nicu niwī. Tojo weegu añurō caperi ī'aejaticu niwī. José cū pō'rārē cū pacu tiroacāpu miiejacā, narē pōtērī, mi'mi, paabu'acu niwī. ¹¹ Be'ro Joseré nicu niwī:

—Mu'urē apaturi ī'agūsa'a, nitiasu. Tojo nimicā, Ō'acū yu'ure mu'u pō'rā quē'rārē ī'adutigū cūuapī.

¹² José cū pō'rārē cū pacu usópu duji'cārārē miinu'cō, paamu'rīque'acu niwī. ¹³ Be'ro na puarārē na omocārīpu ñe'e, Jacob tiro weje ejanu'cōcu niwī. Efraírē cūpe pe'e, Manasére diacjū pe'e nu'cōcu nimiwī. ¹⁴ Cū tojo weemicā, Jacob cū ye omocārīrē síoo, mii ducayunquejocā'cu niwī. Tojo weegu Efraí ya dūpoa bu'īpu diacjūcamocārē ñapeocu niwī. Cū pe'e du'sagupu nicu nimiwī. Cūpecamocā pe'ere Manasés ya dūpoa bu'īpu ñapeocu niwī. Cū pe'e masā ma'mi nicu nimiwī.

¹⁵ Narē “Añurō wa'ato” ni, Ō'acūrē a'tiro ni sērībosacu niwī:

“Ō'acū, yu'u ñecū Abrahā, yu'u pacu Isaa mu'u dutisere yu'ticārā niwā.

Ō'acū, yu'u bajuáca numu me'rā yu'ure co'tenu'cā, a'tiro nicāpu quē'rārē co'tenu'cūcā'a.

¹⁶ Mu'urē wereco'tegu yu'ure ña'arō wa'abo'quere yu'ruweticā wee'cu ā'rārē añurō wa'acā weeato.

GÉNESIS 48:17 145 GÉNESIS 48:22

Mu'u ā'rā yu'u pāramērārē be'ropure na me'rā yu'u wāmerē, yu'u ñecū Abrahā wāmerē, yu'u pacu Isaa wāmerē wācūcā weeya.

Ûsārē acobojocticā'to.

Na pājārā pō'rāti masāputiato.

A'ti di'tapure pājārā waro niyu'rūoquejocā'to”, ni sērībosacu niwī.

¹⁷ José cū pacure Efraí ya dūpoapure diacjūcamocā me'rā ñapeocā ī'agū, tu'saticu niwī. Tojo weegu Manasés ya dūpoa pe'ere diacjūcamocārē ñapeodutigu, cū pacu ya omocārē miicū nimiwī. ¹⁸ A'tiro nicu niwī:

—Pacu, tojo niwe'e. Ā'rī pe'e masā ma'mi nimi. Tojo weegu diacjūcamocārē cū dūpoapure ñapeoya.

¹⁹ Cū pacu pe'e, “Macū, tere masī'i. Masā ma'mi quē'rā pājārā pāramērātigusami. Be'ro ni'cā di'ta pajiri di'tajo sājārāsama. Tojo nimicā, cū acabiji pe'e cū yu'rūoro niyu'rūnu'cāgūsami. Cū pāramērā nituriarā pūrīcā pājārā waro masāputirāsama. Masāputi, peje curaricjārā nirāsama”, nicu niwī Jacob.

²⁰ Ti nūmūrēta Jacob narē Ō'acūrē añurō weedutigu, a'tiro sērībosacu niwī:

—Israe curuacjārā mūsā puarā ye wāme me'rā āpērārē añurō wa'adutirā, Ō'acūrē a'tiro nirāsama: “Ō'acū Efraírē, Manasére añurō wee'caronojōta mūsā quē'rārē ‘Añurō weeato’, nirāsama”, nicu niwī.

A'tiro wéegu, Jacob Efraírē, Manasés yu'rūoro cū bu'ipu tojacā weecu niwī.

²¹ Cū Ō'acūrē sērībosáca be'ro Joseré nicu niwī:

—Yu'u wērīgūtigu weesa'a. Ō'acū mūsā me'rā ninu'cūgūsami. Mūsārē, mūsā ñecūsumua ní'que di'tapu macārī dajanū'cācā weegusami. ²² Mu'urē, āpērā mu'u ma'misumua yu'rūoro o'oyu'rūnu'cā'a. Mu'urē Siquem,

yu'u amorreo masã me'rã a'mewějẽ wapata'aca di'tare mu'urẽ o'oguti, nicu niwĩ Jacob.

49

Jacob cũ põ'rãrẽ weretuo'que ni'i

¹ Jacob nipe'tirã cũ põ'rãrẽ pijio, a'tiro nicu niwĩ: “Yu'u tirocureacã a'tia. Musãrẽ be'ropu wa'atjere wereguti wee'e:

² ”Nipe'tirã yu'u põ'rã tu'orã a'tia.

Musã pacu ucüsere tu'oya.

³ Mu'u, Rubén, yu'u põ'rãtimu'tã'cu ni'i.

Yu'u tutuase mu'u me'rã du'pocãtiwũ.

Mu'u acabijirã yu'ruoro añurõ wãcũno'cu ni'i.

Tojo nicã, ãpẽrã yu'ruoro tutuase cuoyu'runu'cãgũ ni'i.

⁴ Tojo nimigũ, nipe'tirã mu'u acabijirã bu'ipũ nisome majã.

Maa cã'mota'a'cã, aco mu'mu o'mayu'ruburoro weronojõ ni'i.

Yu'ure da'racõ'tego me'rã a'metãrãcu niwũ.

Yu'u cãrĩpesarore ña'abutiario weecu niwũ.

Bopoyoro weecu niwũ.

⁵ Simeó, Leví, musã ni'cõ põ'rã niyurã, ni'cãrõnojõ ña'arõ weeseti'i.

Musã wãmo me'rã cumucapijarã ni'i.

⁶ Musã nerẽ, a'merĩ ucũrĩ curare musã me'rã ne nisi'rĩti-sa'a.

Musã uayu'ruã, pãjãrã masãrẽ wějẽwũ.

No'o uaro weema'arã, wecuã ye du'pocãrĩ u'tacũuse wadarire dutesurewũ.

⁷ Musã uayu'ru'que wapa ña'arõ wa'arosa'a.

Te bu'iri musã pãrãmerã Israe di'tapure ape curuacjãrã wa'teropu musãrẽ wa'astecã weeguti.

Musã ye curari me'rã nisome majã.

⁸ Judá, mʉ'u ma mʉ'u ma'misumʉa, mʉ'u acabijirã mʉ'urẽ añurõ ucũ, ẽjõpeorãsama.

Mʉ'urẽ i'atu'tirãrẽ docaque'acã weegusa'a.

Mʉ'u ma'misumʉa, mʉ'u acabijirã mʉ'urẽ ẽjõpeorã paamu'rĩque'arãsama.

⁹ Judá, mʉ'u yʉ'u macũ, mʉ'u ni'cũ yai uamu macũ weronjõ ni'i.

Wa'icure ñe'eba'a'cu pajigu yaijo weronjõ paamu'rĩque'a, ejaque'amujã'a.

Ne ni'cũ mʉ'urẽ caribomasĩtisami.

Mʉ'u i'oduagu tutuayʉ'ruagu ni'i.

¹⁰ Judá, mʉ'u dutisere ne ni'cũ mʉ'urẽ ẽ'masome.

Téé nipe'tirocjãrãrẽ dutiacju a'ticãpu ninu'cũgusa'a.

Mʉ'urẽ nipe'tise macãrĩcjãrã yʉ'tirãsama.

¹¹ Judá cũ yagu burrore u'sedapu da'tenu'cõgũsami.

Cũ macũ quẽ'rã añurĩ dapure da'tenu'cõgũsami.

Tojo weegu cũ ye su'tire vino u'seducaco me'rã coewéegu weronjõ weegusami.

Te dari peje pi'rĩ ducaticã i'arã, tojo weerãsama.

¹² Judá caperi u'seducaco nemorõ ñise ni'i.

Cũ upicari õpẽco nemorõ buti'i.

Cũ pãrãmerã nituriarã na otese, na ecarã nipe'tise añurõ wa'arosa'a, nĩgũ, tojo nicu niwĩ.

¹³ Zabuló, mʉ'u dia pajiri maa sumutopu nigũsa'a.

Topure pacase yucusupawu pa'aejase petari nirõsa'a.

Téé Sidó macãpu mʉ'u ye nituorosa'a.

¹⁴ Isacar, mʉ'u burro tutuagu pua ajuro o'mase ajuri wa'teropu soocũñagũ weronjõ ni'i.

¹⁵ Mʉ'u ya di'ta añurõ ejerisãjã soori di'ta nicã i'agũ, añurõ tu'sase me'rã ãpẽrãrẽ da'raco'te nigũsa'a.

Tojo nicã, ti di'ta añurĩ di'ta nicã i'agũ, tojo weegusa'a.

¹⁶ Dan, mʉ'u pũrĩcã mʉ'u yarã masãrẽ dutigusa'a.

Ni'cã curua Israe curuacjãrãrẽ dutigusa'a.

¹⁷ Dan, mɯ'u ni'cũ aña ma'a sumutorɯ cũñagũ weronojō
mɯ'urē ĩ'atu'tirārē uicã weegusa'a.

Cabayu bu'ipɯ pesagure burɯdijadutigɯ, cũ du'podiapɯ
cũ'rīgũ weronojō weegusa'a.

¹⁸ Ō'acũ, yu'ure wiosere yu'rɯoya, nicɯ niwĩ Jacob.

Be'ro cũ pō'rārē nicɯ niwĩ tja:

¹⁹ Gad, yajari masã mɯ'u tiropɯ sãjäärāsama.

Be'ro mɯ'u pe'e narē wējē sirutugusa'a.

²⁰ Aser, peje waro ba'ase cɯogusami.

Tojo weegɯ wiorã ba'asenojōrē ãpērārē ecagusami.

²¹ Neftalí, ni'cō ñama añurã pō'rãti, ne cã'mota'aro marĩō
sijago weronojō nimi.

²² José, ni'cã da u'seda aco wijari pe tiropɯ pĩ'rĩ, peje
dɯcati, te dɯpɯri añurō pĩ'rĩ, te tu'rɯripɯ páape-
jaro weronojō nimi.

²³ Cũrē ĩ'atu'tirã bɯemujã, caribonu'cũcã'ma.

²⁴ Jacob wiogɯ Ō'acũ tutuayɯ'rɯgɯ weetamuse me'rã José
pe'e omocãrĩ tutuagɯ niyugɯ, cũ bɯecatjērē añurō
tuatu, cɯonu'cũgũ weronojō nimi.

Ō'acũta ovejare co'tegɯ weronojō Israe curuacjārārē
co'teato.

²⁵ Mɯ'u pacɯ Jacob ējōpeogɯ Ō'acũ mɯ'urē weetamuato.

Ō'acũ tutuayɯ'rɯnɯ'cãgũ, nipe'tise mɯ'urē añurō wa'acã
weeato.

Nipe'tise añuse u'muse cjase me'rã mɯ'urē añurō wa'acã
weeato.

Tojo nicã nipe'tise aco ñ'cũarōpɯ nise me'rã tojo weeato.

Mɯ'u pãrãmerã nituriarã pãjãrã masãputicã weeato.

Tojo nicã, mɯ'u ecarã quē'rã mejãrōta pãjãrã
masãputiatio.

²⁶ Yu'u ñecũsumɯa yu'ure sērĩbosa'que nemorō mɯ'urē
añurō sērĩbosa'a.

Te mɯ'urē sērĩbosase añuyɯ'rɯnɯ'cã'a.

Téé ũrũpagɯ pe'ticãpɯ mɯ'urē sērĩbosa'que nitɯorosa'a.

Mu'u, mu'u ma'misumua wa'terore Ō'acū beseno'cu ni'i. Nipe'tise a'te 'Añurō wa'ato' ni sērībosa'que ma'upure ninu'cūcā'rōsa'a.

²⁷ Benjamí ni'cū yai uagu weronojō nimi.

Ñamiña'cūrōrē wa'icare ñe'eba'a'cu weronojō nimi.

Ñamica'a pe'ere cū ba'adu'a'que di'ire āpērārē ducawaagu weronojō nimi”, nicu niwī Jacob.

²⁸ Náta nima doce curaricjārā Jacob pō'rā nituriarā. Tere Jacob cū pō'rārē nanucārē añurō wa'ato nígū, Ō'acūrē sērībosacu niwī.

Jacob cū wērī'que ni'i

²⁹ Ni'cā numu Jacob cū pō'rārē “Yu'u wérīca be'ro a'tiro weepa” ni, dutise cūucu niwī. “Yu'u wērīatjo cā'rō du'sa'a. Yu'u wérīca be'ro yu'u ñecūsūmuarē yáaca tutiputa sīosōrōcūuapa. Ti tuti Efró hitita masū ya di'tapu nisa'a. ³⁰ Canaá di'tapu ti tuti Macpela wāmetiropu nisa'a. To Mamre wāmetiro diacjūpu tojasa'a. Abrahā ti tutire, ti di'ta me'rāta Efrórē duucā'cu niwī. Tojo weero ti tuti nipe'tirā Abrahā acawererā nituriarārē yaatji tuti nicaro niwū. ³¹ Topu Abrahārē, cū numo Sarare yaarā sīosōrōcūuocārā niwā. Tojo nicā topu Isaare, cū numo Rebecare yaacārā niwā. Yu'u quē'rā yu'u numo Leare topu yaawu. ³² Ti di'ta, ti tuti hitita masārē duuno'caro niwū”, nicu niwī.

³³ Jacob cū pō'rārē a'tere wérēca be'ro apaturi ejapeja, wērīa wa'acu niwī.

50

¹ Cū pacu wērīcā ī'agū, José cū pacu ya upure paa-mu'rīpeja, utiguta, mi'micu niwī. ² Be'ro acoyeri masā cū me'rā da'rārārē cū pacu Jacob ya upure boaticā'to nígū, u'se, tojo nicā boatisecore wa'reducū niwī. Na cū duti'caronjōta weecārā niwā. ³ Te tojo weese cuarenta

nũmũrĩ cjase nicaro niwũ. Egiptocjārã masã setenta nũmũrĩ cũ wẽrĩ'quere bũjaweticārã niwã.

⁴ Ticuse nũmũrĩ yũ'rũca be'ro José faraó ya wi'ipũ nirá me'rã ucũcũ niwĩ. Narẽ a'tiro nicũ niwĩ:

—Musã, yũ'ũre añurõ ãjõpeorã, faraórẽ a'tiro werebosarã wa'aya: ⁵ “Joseré cũ pacũ cũ wẽrĩatji dũporo Canaã di'tapũ cũ masãpe cũ basu apóca tutipũre yaadutiapũ. ‘Õacũ wãme me'rã tojota weegũti’, nidutiapũ. Tojo weegũ José mu'ũrẽ cũ pacũre ‘Yaagũ wa'ato’, nidutiami. ‘Yaatoja, majãmitojatigũti’, niami”, niña, ni wereo'ocũ niwĩ José.

⁶ Faraó cũrẽ queti o'óocũ niwĩ:

—Mu'ũ pacũre yaagũ wa'aya. Cũ weeduti'caronojõta weeya, nicũ niwĩ.

⁷ Be'ro José cũ pacũre yaagũ wa'acũ niwĩ. Nipe'tirã wiorã faraórẽ da'raturũrĩ masã Egiptocjārã Joseré ba'patiwã'cãcãrã niwã. ⁸ Tojo nicã, cũ mijĩ acawererã waro, José acawererã, cũ ma'misũmũa wa'acãrã niwã. Gosẽpũma na põ'rã wĩ'marã, tojo nicã na ecarã se'saro tojacãrã niwã. ⁹ Æpẽrã quẽ'rã surara cabayua wejese co'ri me'rã, tojo nicã Æpẽrã cabayua me'rã Joseré ba'patiwã'cãcãrã niwã. Tojo weerã masã pãjãrã waro nicãrã niwã.

¹⁰ Na Goren-ha-atad wãmetiro na trigo su'aweeropũ etarã, wẽrĩ'cũ mijĩrẽ wãcũ, ɸpũtũ caricũ, uticãrã niwã. To Jordã wãmetiri maa pu'to tojacaro niwũ. Ni'cã se-mana José cũ pacũ mijĩrẽ wãcũ, bũjaweticũ niwĩ. ¹¹ Ti di'tapũ nirá cananeo masã na tojo weesere i'arã, a'tiro nicãrã niwã: “Egiptocjārã masã wẽrĩ'cãrãrẽ yaarã, pajiro bũjawetise me'rã tojo weesama.” Tojo weerã na tojo wee'carore Abel-mizraim pisucãrã niwã. Dia Jordã mujĩpũ mũjãtiro pe'e tojasa'a.

¹² Jacob pō'rā nipe'tise na pacu duti'caronojōta weecārā niwā. ¹³ Tojo weerā cū mijirē Canaápu yaarā wa'arā miacārā niwā. Mia, Macpela wāmetiro nirī tutipū yaacārā niwā. Ti tutire Abrahā Efró hitita masūrē dúúca tuti nicaro niwū. Ti tutire Abrahā nipe'tirā yu'u acawererārē yaatji tuti nirōsa'a nígū, duucu niwī. Ti di'ta Mamre wāmetiro diacjū pe'e tojasa'a. ¹⁴ José cū pacure yáaca be'ro, cū ma'misumua, nipe'tirā cūrē ba'pati'cārā me'rā Egiptopu majāmitojaacu niwī.

José cū catituose numurī cjase ni'i

¹⁵ Na pacu Jacob wéríca be'ro José ma'misumua a'tiro wācūcārā niwā: “Apetero weegu José marī me'rā uasami. Marirē ī'asī'rītibosami. Marī cūrē ña'arō wee'quere marirē a'mebosami”, ni wācūcārā niwā. ¹⁶ Tojo weerā José ma'misumua āpērā me'rā “Marī pacu wērīatji dūporo a'tiro niwī”, ni queti o'ócārā niwā Josepūre. ¹⁷ “Mū'u ma'misumuarē pajaña'cureapa. Na mū'urē ña'arō wee'quere acobojoya,” niwī marī pacu. “Tojo weegu mū'u ūsārē pajaña'a, acobojoya. Ūsā quē'rā mū'u pacu ējōpeo'cure ējōpeorā ni'i”, ni queti o'ócārā niwā.

Na tojo nicā tu'ogu, José upūtu uticu niwī. ¹⁸ Cū utíca be'ro José ma'misumua cū tiropu ejacārā niwā. Cūrē ī'arā, paamu'ríque'a, a'tiro nicārā niwā:

—Ūsā a'to ni'i. Mū'urē da'rawā'ñaco'terā sājā'a.

¹⁹ José pe'e narē yu'ticu niwī:

—Ne uiticā'ña. Yu'u Ō'acū mejēta ni'i. ²⁰ Musā yu'ure ña'arō weesī'rīcārā nimiwū. Ō'acū pe'e te ña'ase wa'abo'quere añurō wa'acā weecu niwī. Tojo weegu pājārā masārē ujuaboabo'cārārē yu'rūweticā weecu niwī. ²¹ Tojo weerā musā uiticā'ña. Yu'u musārē, musā pō'rārē ba'ase o'oguti.

José narē ma'ise me'rā ucūcu niwī. Tojo weerā ne mejēcā wācūnemoticārā niwā majā.

José cū wērī'que ni'i

²² José nipe'tirā cū pacu acawererā pājārā me'rā Egiptopure niseticu niwī. Cū ciento diez cū'marī caticu niwī.

²³ Tojo weegu Efraí pō'rā cū pārāmerā nituriarāpure ī'acu niwī. Tojo nicā, Manasés macū Maquir pō'rā bajuacā, cū pō'rā weronojō tojacārā niwā.

²⁴ Be'ro José cū ma'misumuarē nicu niwī:

—Yu'u wērīatjo cā'rō du'sa'a. Ō'acū musārē weetamugū a'tigusami. Cū Abrahārē, Isaare, Jacore “Canaá di'tare o'oguti” ní'caronjōta weegusami. A'ti di'tapu ní'cārārē topu miagūsami. ²⁵ Diacjūta Ō'acū musārē weetamugū a'tigusami. Tojo wa'acā, ye ō'arī mejārē musā miaña. “Ō'acū wāme me'rā tojota weerāti”, niña, nicu niwī.

—Jau, Ō'acū wāme me'rā mu'u ní'caronjō weerāti, nicārā niwā.

²⁶ José ciento diez cū'marī cuogu, Egiptopu wērīcu niwī. Cū ya upure boatiseco me'rā wa're, masācaropu misāacārā niwā.

Õ'âkã hi yeere uúkũri turi Tukano
New Testament in Tucano (BR:tuo:Tucano)

copyright © 2009 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Tucano

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Tucano [tuo], Brazil

Copyright Information

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Tucano

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

Updates
eBible.org

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 3 Jul 2018 from source files dated 14 Jun
2018

00ebd04f-7b0d-5a72-9407-eb53ae2bd086